

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รายงานการวิจัยสถาบัน

เรื่อง

ทศวรรษแรกของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรกของประเทศไทย

First Decade of Suranaree University of Technology : The First Autonomous Public University of Thailand

ดร. อมรวิชช์ นาครทรรพ

หัวหน้าโครงการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รหัสโครงการ 4403999999

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รายงานการวิจัยสถาบัน

เรื่อง

ทศวรรษแรกของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรกของประเทศไทย

First Decade of Suranaree University of Technology : The First Autonomous Public University of Thailand

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยสถาบันจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำนำ

การวิจัยสถาบันมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา เป็นประโยชน์ในการจัดหาข้อมูลสำหรับสนับสนุนการวางแผน การกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของผู้บริหาร การวิจัยสถาบันจึงมีหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์สถาบัน วิเคราะห์การดำเนินงาน สภาพแวดล้อม กระบวนการของสถาบัน จัดหาสารสนเทศเพื่อการบริหาร พัฒนานโยบายและการนำไปปฏิบัติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยสถาบัน และใช้ผลการวิจัยสถาบันเพื่อประโยชน์ในการจัดหาสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ การกำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัย ปรับปรุง พัฒนางานทั้งด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกำหนดให้งานวิจัยสถาบันดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการวิจัยสถาบันที่ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยสถาบันจากภายนอกและกรรมการที่เกี่ยวข้องจากภายใน คณะกรรมการวิจัยสถาบัน มีหน้าที่ในการพิจารณาและรับรองความก้าวหน้าของงานวิจัยสถาบัน และรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยสถาบัน โดยจัดงบประมาณอุดหนุนการวิจัยสถาบันทุกโครงการ ผลการวิจัยสถาบันจึงเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย การจะเผยแพร่ผลการวิจัยสถาบันจะต้องได้รับความเห็นชอบจากมหาวิทยาลัยก่อน

มหาวิทยาลัยขอขอบคุณคณะกรรมการวิจัยสถาบัน ผู้วิจัย และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ ให้งานวิจัยสถาบันดำเนินไปได้ตามเป้าหมายทุกประการ และหวังเป็นอย่างยิ่งจะได้รับความร่วมมือเช่นนี้ตลอดไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวี เลิศปัญญาวิทย์)
อธิการบดี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยเรื่อง “ทศวรรษมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี: มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรกของประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการก่อตั้งและพัฒนาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อเป็นที่ระลึกในวาระครบรอบการสถาปนามหาวิทยาลัยครบ 10 ปี และเพื่อให้ข้อเสนอต่อการพัฒนามหาวิทยาลัย และการพัฒนาระบบอุดมศึกษาโดยรวม โดยอาศัยการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปรากฏข้อค้นพบดังนี้

1. ในด้านพัฒนาการของระบบบริหารอุดมศึกษา พบว่า การครอบงำของระบบราชการที่มีมาตั้งแต่ยุคสถาปนามหาวิทยาลัยแห่งแรก บวกกับการขาดแรงหนุนนำทางการเมืองทำให้การปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษาเป็นไปล่าช้า ทั้งที่มีแนวคิดเรื่องนี้มาตั้งแต่ปี 2506 อย่างไรก็ตามเมื่อถึงทศวรรษ 2530 ปัญหาสมองไหล การขาดนวัตกรรมในระบบที่จะตอบสนองความต้องการของสังคม บวกกับแรงหนุนนำทางการเมืองในการตั้งมหาวิทยาลัยภูมิภาคที่ทำให้นำมาสู่การถือกำเนิดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งแรกที่อยู่นอกระบบราชการ

2. ในส่วนพัฒนาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า เริ่มต้นจากกระแสการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภูมิภาคในช่วงกลางทศวรรษ 2520 ของ ส.ส. จังหวัดต่างๆ และมาได้รับแรงผลักสำคัญในช่วงรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ที่ต้องการผลักดันการตั้งมหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมา บวกกับข้อเสนอของนักวิชาการที่ต้องการเห็นมหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นนวัตกรรมใหม่ของระบบอุดมศึกษาไทย จึงนำมาสู่การตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่เป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีและเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรก โดยในช่วงแรกได้มีการโอนโครงการเดิมซึ่งเป็นเพียงโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาเป็นโครงการเตรียมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกเทศเต็มรูปแบบในความรับผิดชอบของคณะกรรมการที่มีปลัดทบวงเป็นประธาน

3. พัฒนาการของมหาวิทยาลัยตั้งแต่แรกตั้งมีเกร็ดที่น่าสนใจมากมาย ตั้งแต่เรื่องการเลือกสถานที่ตั้งมาจนถึงเกร็ดประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกระบวนการชี้แจงทำความเข้าใจกับคณะกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรที่ทำหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับนิยามความหมายและลักษณะเฉพาะที่แยกความแตกต่างของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีออกจากมหาวิทยาลัยของรัฐอื่นๆ

4. ในช่วง 10 ปีแรก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีประสบความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจหลายด้าน อาทิ การให้โอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนในเขตภาคอีสาน การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับต่อตลาดแรงงาน การเปิดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาและผลิตผลงานวิจัยจำนวนมาก เป็นต้น

นอกจากนี้ยังเป็นแบบอย่างของระบบบริหารสมัยใหม่ทั้งในด้านระบบบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีคุณวุฒิสูงมาอยู่กับมหาวิทยาลัยได้เป็นจำนวนมาก การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การพัฒนาระบบประเมินการสอน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารียังประสบความสำเร็จในการเป็นแหล่งเพาะนวัตกรรมทางอุดมศึกษาหลายเรื่องที่ส่งผลในวงกว้าง เช่น การเป็นผู้ริเริ่มหลักสูตรสหกิจศึกษา การริเริ่มตั้งเทคโนธานีเป็นแหล่งบ่มเพาะและถ่ายทอดเทคโนโลยีร่วมกับภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

5. ปัญหาท้าทายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในอนาคต ได้แก่ การปรับปรุงระบบงานด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่องภายใต้บริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งด้านการบริหารงานบุคคลสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ การรักษาขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทั้งในด้านการผลิตกำลังคนและการวิจัยการพิสูจน์ให้เห็นถึงคุณภาพบัณฑิตอย่างต่อเนื่องในทุกสาขา การเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่นในกิจกรรมด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การสร้างและรักษาภาวะผู้นำที่จะช่วยรักษาขีดความสามารถของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาตนเองและในการสรรสร้างนวัตกรรมให้แก่ระบบอุดมศึกษาต่อไปในอนาคต เป็นแบบอย่างแก่มหาวิทยาลัยอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นทั้งการสร้างและรักษาอุดมการณ์ มทส ที่ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาในการพัฒนามหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งๆ ขึ้นไป

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

Abstract

The research project "First Decade of Suranaree University of Technology : The First Autonomous Public University of Thailand" is intended to study and analyze historical data concerning the establishment and development of Suranaree University of Technology (SUT) as to commemorate the 10th anniversary of its establishment and to provide recommendations for future development for both SUT and the higher education system in general. The study uses document analysis and interview with selected informants as research methodology. The main findings include :

1. In regard to the development of higher education administrative system in general, it was founded that the domination of bureaucratic culture since the establishment of the first university in Thailand, coupled with the lack of political support, are the mian reasons behind failure in in higher education reform, even though the call for reform from academic community had started as early as B.E.2506. However, the "Brain Drain" crisis in early 2530 decade along with the perceived lack of higher education innovation responsive to social needs and the political drive for further expansion of regional higher education have resulted in the establishment of SUT as the first public university being "outside" the bureaucratic system.

2. With regard to the historical development of SUT itself, the starting point was the massive call in the mid 2520 decade from a number of House Representatives for the establishment of more regional universities in various regions, followed by the significant drive by Chatchai Choonhawan Government for establishing a new university in Nakorn Ratchasima, coupled with the recommendations from academics who wanted to see this new institution bring innovation into the system. The collective result was the founding of SUT in 1991 not only as the first autonomous public university but also the first university of technology of its kind in Thailand. Early development includes the transfer of Suranaree College Project affiliated with KhonKhan University (a small project started before Chatchai Governement took office) to be under jurisdiction of the Ministry of University Affairs with a special committee chaired by Permanent Secretary of University Affairs to prepare the proposal to establish this new institution as a full-fledge university.

3. SUT in its early days rendered many interesting historical facts and reflections. Among them include the selection of the location of the university and, most importantly, the historical dialogue between SUT administrative team and the members of the House Special Committee reviewing the SUT Act B.E. ……. That showed many historical moments and challenges faced by SUT administrators in the effort to clarify and demystify the outstanding characteristics and ideologies of SUT to the representatives of the public.

4. The first 10 years of SUT saw its accomplishments in various ways, include the provision of higher education opportunity to students in the northeastern region, the production of graduates with high quality perceived by the labor market, the successful establishment of many graduate programs along with impressive research productivity being a young institution. SUT also proved to be a management model for other public universities, especially in personnel management that showed extreme success in recruiting and retaining highly-qualified staff, the management system that showed intensive use of information technology, the internal quality assurance system, the teaching evaluation system, etc. SUT also proved to the innovation hub by successfully inventing many innovative programs such as the Cooperative Education Programs with industries in the area and the Technopolis for the incubation and transfer of new technologies in cooperation with a number of major companies.

5. The future challenges for SUT may come from the fact that the university must see itself an entrepreneur who never stop learning and improving its effectiveness in all its missions and functions. Among the more important functions that need special attention are : the personnel management for support staff, the enhancement of university's capability in initiating innovations, the quality enhancement of graduates in various fields, the improvement of local participation in a number of university affairs, and most importantly, the recruitment and retention of high-performance leadership who can lead this young university to an even more successful and innovative university in the decades to come, to continually be a model for others to follow and , last but not least, to build "SUT Spirit" among administrators, professors, staff, students, as a foundation for cooperative working environment that will lead to its everlasting success in the future.

สรุปย่อสำหรับผู้บริหาร

ชื่อโครงการ : ทศวรรษแรกของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรกของประเทศไทย

หัวหน้าโครงการ : ดร. อมรวิชช์ นาครทรรพ

แหล่งทุน : โครงการวิจัยสถาบันนี้ได้รับเงินอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รายงานวิจัยเรื่อง “ทศวรรษแรกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรกของประเทศไทย” เป็นรายงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการก่อตั้งและพัฒนาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในฐานะมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลแห่งแรกของประเทศไทย เพื่อเป็นที่ระลึกในวาระครบรอบการสถาปนามหาวิทยาลัยครบรอบ 10 ปี รวมทั้งเพื่อให้ข้อเสนอเชิงนโยบายทั้งต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และต่อการพัฒนาระบบอุดมศึกษาโดยรวม ทั้งนี้ทำการศึกษาข้อมูลโดยการประมวลเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยแยกประเด็นที่ศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ พัฒนาการของระบบบริหารอุดมศึกษา พัฒนาการของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และกระบวนการพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีหลังการก่อตั้งมาจนถึงปัจจุบัน

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารอุดมศึกษาแปรเปลี่ยนไปตามการเมืองแต่ละยุคแต่ละสมัย แต่มีปัญหาสำคัญอันเนื่องจากวัฒนธรรมของระบบราชการที่ครอบทับระบบมาตั้งแต่การสถาปนามหาวิทยาลัยแห่งแรก รวมทั้งการขาดแรงหนุนนำทางการเมืองที่จะนำไปสู่การปฏิรูประบบบริหารอย่างเป็นรูปธรรม แต่ปัญหาภาวะสมองไหลรวมทั้งความไม่สามารถปรับตัวต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ตลอดจนขีดจำกัดในการสร้างนวัตกรรมด้านการสอนและการวิจัยเป็นมูลเหตุสำคัญที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงและการถือกำเนิดมหาวิทยาลัยนอกระบบราชการในที่สุด

ในส่วนของพัฒนาการการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีพบว่ามีกระแสมาจากการเสนอขอจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคในช่วงกลางทศวรรษ 2520 ของส.ส.จังหวัดต่างๆ ตามด้วยการตั้งอนุกรรมการเฉพาะกิจศึกษาความเหมาะสมในการตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ใน 4 ภูมิภาค อย่างไรก็ตามแรงผลักสำคัญเกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลชาติชาย ชุณหวัณที่ต้องการเร่งตั้งมหาวิทยาลัยในจังหวัดนครราชสีมาประสมประสานกับข้อเสนอของนักวิชาการที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นที่กำเนิดนวัตกรรมใหม่

ทั้งในเชิงภารกิจและระบบบริหารจึงนำมาสู่การตั้ง “มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี” เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ทั้งนี้พัฒนาการช่วงแรกก่อนก่อตั้งได้อาศัยมหาวิทยาลัยขอนแก่นและคณาจารย์จำนวนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการจัดตั้งวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นและต่อมาจึงได้กลายเป็นโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกเทศเต็มรูปแบบในความรับผิดชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่มีปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธาน พัฒนาการช่วงแรกที่สำคัญยังรวมถึงการแสวงหาทำเลที่เหมาะสมซึ่งมีปัจจัยทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องจนในที่สุดจึงได้ที่เขตป่าสงวนเสื่อมโทรมของกรมป่าไม้บริเวณห้วยบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัย

เกร็ดประวัติศาสตร์ที่สำคัญในช่วงก่อนก่อตั้งมหาวิทยาลัยมีทั้งเรื่องชื่อมหาวิทยาลัย การเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี การตีความฐานะของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ ไปจนถึงการกำหนดค่าเล่าเรียน และการเรียกชื่อหน่วยงานภายในที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั้งนี้กระบวนการสร้างความเข้าใจโดยรักษาการอธิการบดีและผู้บริหารของทบวงมหาวิทยาลัยต่อคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุรนารีนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในช่วงนี้

ช่วงแรกของการก่อตั้งเต็มไปด้วยความยากลำบากของการปรับตัวต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งในส่วนของนักศึกษาและอาจารย์ ในขณะเดียวกัน เกร็ดประวัติการใช้ชีวิตในช่วงแรกก็เป็นช่วงสำคัญที่หล่อหลอมน้ำใจของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษารุ่นแรกๆ หรือ “รุ่นหาบน้ำ” ให้มีความรักและผูกพันต่อมหาวิทยาลัยและต่อกันซึ่งมีผลต่อการทำงานร่วมกันในเวลาต่อมาด้วย

พัฒนาการตั้งแต่การก่อตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมาจนถึงปัจจุบันสะท้อนให้เห็นความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจใน 3 ส่วนคือ

1) ความสำเร็จในแง่ของการให้ผลผลิตอย่างที่สังคมคาดหวังในความเป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาค ทั้งในแง่การให้โอกาสการศึกษาแก่นักเรียนในเขตภาคอีสาน การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ การเปิดหลักสูตรบัณฑิตศึกษา การผลิตผลงานวิจัยและการสร้างกำลังคนระดับสูงในโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษกอยู่ในอันดับต้นๆ ของประเทศทั้งที่เพิ่งก่อตั้งมาเพียงสิบปี เป็นต้น

2) ความสำเร็จในแง่ของการพัฒนาระบบและแนวทางการบริหารเป็นแบบอย่างของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล นับตั้งแต่การพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลที่สามารถดึงดูดคณาจารย์และบุคลากรที่มีคุณวุฒิและความสามารถสูงมาอยู่กับมหาวิทยาลัยได้เป็นจำนวนมาก การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารด้วยระบบฐานข้อมูลและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพที่เน้น Key Performance Indicators เป็นเครื่องมือกำกับการทำงาน การพัฒนาระบบ

การประเมินผลการสอนและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาระบบการบริหารและการตรวจสอบทางการเงินและพัสดุให้มีความคล่องตัว ตลอดจนการวางระบบและสร้างวัฒนธรรมการบริหารในแบบ CEO ที่เน้นการให้อิสระในการทำงานและการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เป็นต้น

3) ความสำเร็จในแง่ของการเป็นแหล่งเพาะนวัตกรรมอุดมศึกษาด้วยการริเริ่มสิ่งที่เป็นรูปแบบใหม่ๆ ในการดำเนินภารกิจทั้งด้านการสอน การวิจัย และการให้บริการวิชาการ อาทิ การริเริ่มโครงการสหกิจศึกษา การริเริ่มหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิตที่เน้นคุณลักษณ์ 4 ด้านคือ Humanware, Orgaware, Infoware, และ Technoware การจัดระบบการศึกษาแบบไตรภาค การตั้งเทคโนธานีเป็นแหล่งบ่มเพาะและถ่ายทอดเทคโนโลยีร่วมกับภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ยังคงมีปัญหาที่ท้าทายต่อไปในอนาคตอีกหลายเรื่อง อาทิ ระเบียบการบริหารบุคคลที่ยังไม่ลงตัว โดยเฉพาะแรงจูงใจสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ การสร้างภาวะผู้นำใหม่ภายใต้โครงสร้างแบบกระจายอำนาจ การพิสูจน์ตนเองในด้านคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงระบบบริหารด้านต่างๆ รวมทั้งการริเริ่มนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอให้เป็นแบบอย่างของระบบอุดมศึกษาโดยรวม การส่งเสริมการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นอย่างเข้มข้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในบทบาทด้านการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีอันถือเป็นภารกิจหลักและเป็นเอกลักษณ์แต่แรกตั้งของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

หลักการสำคัญในการดำเนินงานระยะต่อไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในฐานะมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งแรกของประเทศ คือ 1) การมุ่งมั่นปรับปรุงระบบงานอย่างต่อเนื่องให้บังเกิดความเป็นเลิศเชิงรูปแบบโครงสร้างการบริหารงานแบบมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 2) การมุ่งมั่นค้นหาและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการดำเนินภารกิจด้านต่างๆ เพื่อเป็นเกียรติภูมิและภาพลักษณ์ของการเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมอุดมศึกษา 3) การใช้ภาวะผู้นำและศักยภาพจากระบบงานที่คล่องตัว ตลอดจนคุณภาพของบุคลากรเป็นแรงผลักดันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาทั้งระบบงาน และการสร้างนวัตกรรมต่างๆ 4) การมุ่งมั่นไขนโยบาย “เปิด-ปรับ” รับฟังกระแสความต้องการและการเสนอแนะจากทั้งภายในภายนอกสถาบันอย่างเป็นระบบต่อเนื่องเพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องต่อไป และ 5) การเร่งสร้าง “อุดมการณ์ มทส” (SUT Spirit) และความยึดมั่นผูกพันต่อมหาวิทยาลัยของทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร ตลอดจนนักศึกษา รวมถึงการสร้างบรรยากาศแบบ “สุรอาศรม” ที่เน้นความผูกพันและความร่วมมือกันทำงานระหว่างคณาจารย์และบุคลากรต่างรุ่นต่างวัย

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

คำนำ.....ก

บทคัดย่อภาษาไทย.....ข

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ง

สรุปย่อสำหรับผู้บริหาร.....จ

สารบัญ.....ฌ

สารบัญตาราง.....ฎ

สารบัญภาพ.....ฑ

บทที่ 1 สิกขวิถี : เส้นทางการเรียนรู้อันยาวนานของประชาคมอุดมศึกษาไทย
ในการผลักดันแนวคิดเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ.....1

เกิดในกรม : การถือกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาในวัฒนธรรม “รัฐราชการ”.....2

อุดมคติแรก : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงธรรมการกับความพยายาม
ปฏิรูประบบบริหารในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง.....4

ความหวังที่ดับวูบ : กรณีมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองกับการเมือง
หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง.....11

อุดมศึกษาหลากรูป : ความพยายามพัฒนาระบบช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง.....20

ยุคมืดทางปัญญา : มหาวิทยาลัยในยุครวมสังกัดในสำนักนายกรัฐมนตรี.....26

กระบวนการสวางคนิวาส : ปัญหาและข้อเรียกร้องของชาวมหาวิทยาลัย
ในช่วง 2507 – 2513 จนถึงการจัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ.....37

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง **หน้า**

บทที่ 2 สุรวิถี : กำเนิดและพัฒนาการในทศวรรษแรกของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรกของประเทศ.....71

จุดกำเนิดภายใต้กระแสการเรียกร้องมหาวิทยาลัยภูมิภาค.....71

บริบทความต้องการของภาคอีสาน.....82

เกร็ดการก่อตั้งมหาวิทยาลัย.....85

อันเนื่องแต่ชื่อ “สุรนารี”.....85

กว่าจะมาถึง “ห้วยบ้านยาง”.....88

การผลักดันแนวคิด “มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล”.....93

การต่อสู้ในกระบวนการนิติบัญญัติเพื่อยืนยัน “ฐานคิด มทส”.....98

ชีวิตและความทรงจำ มทส รุ่นบุกเบิก.....118

การจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมโลก 2538 (WORLDTECH’ 95 THAILAND) กับ มทส.....127

จาก “ฐานคิด” สู่การสร้างต้นแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับ.....132

นวัตกรรมทางวิชาการอันเป็นเอกลักษณ์ มทส.....157

หลักสูตร “4-WARE” สำหรับนักเทคโนโลยียุคใหม่.....157

หลักสูตรสหกิจศึกษา หลักสูตรชีวิตจริง.....168

กิจกรรมวิชาการเพื่อความเป็นเลิศและการเป็นที่พึ่งทางปัญญาแก่สังคมและท้องถิ่น.....174

“เทคโนธานี” เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม.....176

วันนี้ของ มทส คุ้มค่าที่รอคอยหรือไม่.....181

ทศวรรษที่สองของ มทส โจทย์ที่ยังรอคำตอบ.....193

บทสรุป.....210

รายการอ้างอิง.....217

ภาคผนวก.....223

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปความพยายามผลักดันแนวคิดในการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษา : สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง	10
2	สรุปความพยายามการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษา : กรณีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง	19
3	สรุปความพยายามผลักดันการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษา : กรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวง ช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง	25
4	ลำดับความพยายามในการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษาจากการก่อตั้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจนถึงการตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ	65
5	สรุปพัฒนาการของระบบบริหารอุดมศึกษาในช่วงหลังมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	69
6	ลำดับเหตุการณ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	79
7	สิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะของ มทส ที่ชี้แจงกับฝ่ายการเมืองเมื่อเตรียมการก่อตั้ง	97
8	คำชี้แจงประกอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. ... เฉพาะมาตราที่คณะกรรมาธิการแก้ไขและมาตราที่มีการสงวนความเห็น	112
9	ลำดับการย้ายสำนักงานโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี	119
10	การจัดโครงสร้างองค์กรของมหาวิทยาลัยครั้งแรกตั้งจนถึงปัจจุบัน	142
11	ตารางจำแนกจำนวนและอัตราส่วนบุคลากรสายวิชาการและสายปฏิบัติการวิชาชีพ และบริหารทั่วไป	149
12	จำนวนอาจารย์จำแนกตามคุณวุฒิและตำแหน่งวิชาการ	150
13	เปรียบเทียบงบแผ่นดินกับงบรายได้ของมหาวิทยาลัย	152

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

14 สรุปการประเมินประสิทธิภาพมหาวิทยาลัยในกำกับ โดยสำนักประเมินผล สำนักงบประมาณ.....155

15 พัฒนาการของ มทส ด้านการพัฒนาหลักสูตร.....162

16 จำนวนนักศึกษาแยกตามปีการศึกษาและระดับชั้นปริญญา.....164

17 เปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาโควตากับนักศึกษาที่สอบคัดเลือก.....165

18 ร้อยละของบัณฑิต มทส ที่จบตามเวลา ช่วงปีการศึกษา 2536-2539 166

19 มาตรการช่วยเหลือนักศึกษา.....166

20 จำนวนของนักศึกษา มทส ที่ปฏิบัติงานในโครงการสหกิจศึกษาทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ.....170

21 เปรียบเทียบการได้งานระหว่างนักศึกษาสหกิจศึกษากับนักศึกษาปกติ.....171

22 อัตราการได้งานและการศึกษาต่อของบัณฑิต.....173

23 กิจกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2536-2543 174

24 การเติบโตของ มทส ในด้านการบริการทางวิชาการ.....175

25 จำนวนทุนปริญญาเอกกาญจนาภิเษกที่ได้ในช่วงปี 2541-2544 183

26 ดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าด้านการวิจัย.....185

27 การเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณาจารย์ มทส ปีงบประมาณ 2544 และ2545 186

28 การจัดอันดับมหาวิทยาลัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยนิตยสารเอเชียวีค ในปี ค.ศ. 2000 เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย / สถาบันเทคโนโลยีในประเทศไทย.....190

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

29 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับปริญญาตรี ทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัย / สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปีการศึกษา 2546 191

30 ตัวอย่างดัชนีชี้วัดการเติบโตของ มทส ในรอบทศวรรษแรก.....192

31 ปัญหาอุปสรรคเชิงบริหารของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งแรก.....197

32 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของ มทส ในรอบทศวรรษแรก.....200

33 นานาทัศนะบุคลากร มทส ต่อปัญหาและแนวทางการพัฒนา มทส 203

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2486-2501	21
2	โครงสร้างการบริหารสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502	36
3	แผนผังการถ่ายโอนงานให้ภาคเอกชน	138
4	โครงสร้างการจัดองค์กรของมหาวิทยาลัยสุรนารี (น.16)	143
5	แนวคิดในการจัดองค์ประกอบหลักสูตรของ มทส	159
6	โครงสร้างการจัดหลักสูตรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	160
7	บทบาทของอุทยานเทคโนโลยีกับหน่วยงานภายนอก	179

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 1

สิกขวิถี :

เส้นทางการเรียนรู้อันยาวนานของประชาคมอุดมศึกษาไทย ในการผลักดันแนวคิดเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 1

สิกขวิถี : เส้นทางการเรียนรู้อันยาวนานของประชาคมอุดมศึกษาไทย ในการผลักดันแนวคิดเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

"การตัดสินใจเลือกรูปแบบมหาวิทยาลัย แบบเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่ไม่เป็นส่วนราชการ หรือที่เรียกว่า ***"มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล"*** *นี้ กลายเป็นต้นแบบและเป็นความหวังของชาวมหาวิทยาลัยทั้งมวล ทั้งนี้เพราะมหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในระบบราชการมาก่อน ได้พยายามดิ้นรนที่จะออกจากระบบราชการติดต่อกันมาเป็นเวลา 30 ปี แต่ยังไม่สำเร็จ เมื่อเกิด มทส ขึ้น จึงทำให้ความหวังที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยในรูปแบบใหม่นี้เป็นความจริง ที่ไม่เคยคิดว่าจะเป็นไปได้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของ มทส จึงเป็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของระบบอุดมศึกษาไทยทั้งระบบ มทส จึงเป็นมหาวิทยาลัยในฝัน (Dream University) ของคนทั้งหลาย"*[1]

กว่าที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจะถือกำเนิดขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งแรกของประเทศไทยอันถือเป็นการบรรลุอุดมคติก้าวสำคัญของการอุดมศึกษาไทยนั้น ประชาคมอุดมศึกษาไทยได้ผ่านการประลองความคิด ประลองพลังกับความพยายามปลดพันธนาการของระบบราชการมาไม่น้อย และมีความเป็นมาที่แบ่งออกได้เป็นหลายช่วงนับเนื่องกันมาหลายทศวรรษในระบบราชการการศึกษาไทย ตั้งแต่สมัยที่อุดมศึกษาถือกำเนิดขึ้นในระบบราชการในรูปของโรงเรียนวิชาชีพชั้นสูงที่กระจายสังกัดกันอยู่ในกระทรวงต่างๆ มาจนถึงการสถาปนากรมมหาวิทยาลัยขึ้นใน พ.ศ. 2460 โดยมีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นกองๆ หนึ่งในสังกัด ในเส้นทางประวัติศาสตร์นี้ เรายังได้เห็นการบรรลุอุดมคติของการบริหารงานแบบอิสระเป็นระยะเวลาสั้นๆ เมื่อมีการตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้นในปี พ.ศ. 2476 จนกระทั่งมรสุมการเมืองได้พัดพามหาวิทยาลัยแห่งนี้และมหาวิทยาลัยอื่นๆ กลับเข้ามาอยู่ในสังกัดราชการหน่วยเดียวกันหมดเมื่อมีการตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้นในปี พ.ศ. 2502 เรายังได้เห็นกระแสความพยายามของ **"อาจารย์หัวก้าวหน้า"** ที่เคลื่อนไหวเรียกร้องความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยในช่วงปี พ.ศ. 2507–2513 จนนำไปสู่การสถาปนาทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐขึ้นในปี พ.ศ. 2515 เพื่อดูแลกิจการมหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะให้มีความคล่องตัว จนในที่สุด ประชาคม

1 ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน คำปราศรัยเนื่องในโอกาสวันสถาปนา มทส ครบ 3 ปี 27 กรกฎาคม 2536.

อุดมศึกษาไทยจึงประสบความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม เมื่อมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2533 ซึ่งบนเส้นทางอันยาวไกลนี้ จะขอสรุปเป็นช่วงเวลาที่สำคัญช่วงต่างๆ เป็นลำดับไป

เกิดในกรม : การถือกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาในวัฒนธรรม "รัฐราชการ"

จากงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ **"สองทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย"** คณะทำงานได้ชี้ให้เห็นว่าอุดมศึกษาไทยได้ก่อกำเนิดขึ้นพร้อมๆ กับการพัฒนาระบบการศึกษาสมัยใหม่ของประเทศ โดยที่ภายหลังได้ก่อตั้งกรมศึกษาธิการในปี พ.ศ. 2430 (ต่อมาได้ยกฐานะเป็นกระทรวงธรรมการใน พ.ศ. 2435) เพื่อรับผิดชอบดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมและมัธยมไม่นาน ก็มีโรงเรียนวิชาชีพชั้นสูงทยอยกันเกิดขึ้นเพื่อผลิตคนให้หน่วยราชการต่างๆ หากโดยรูปแบบการบริหารโรงเรียนเหล่านี้ก็ยังคงสังกัดอยู่กับกระทรวงหรือกรมกองที่เกี่ยวข้องอยู่ เช่น โรงเรียนกฎหมาย (ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2440) อยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม โรงเรียนการปกครอง (ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2442) อยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2445) อยู่ในสังกัดกรมทหารมหาดเล็ก มีเพียงโรงเรียนราชแพทยาลัยและโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เท่านั้น (ตั้งขึ้นก่อนในปี พ.ศ. 2432 และ 2435 ตามลำดับ) ที่อยู่ในสังกัดกระทรวงธรรมการ[2]

เหตุที่ **"โรงเรียนอุดมศึกษา"** ในสมัยแรกๆ กระจายกันสังกัดอยู่ในกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนใหญ่นั้น ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่าอาจจะเป็นเพราะความต้องการกำลังคนอย่างเร่งด่วนของหน่วยงานแต่ละกรมกอง เป็นแรงผลักให้โรงเรียนแต่ละแห่งที่จัดตั้งขึ้นถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกรมกองนั้น เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละหน่วยงานได้อย่างเหมาะเจาะและทันการณ์ โรงเรียนอุดมศึกษาในสมัยแรกจึงมีลักษณะเป็นสถานที่เตรียมบุคลากรก่อนเข้าประจำการ (Pre-service training) ของหน่วยงานนั้นๆ อย่างชัดเจน[3]

จากการศึกษาพัฒนาการในระยะแรกของระบบบริหารอุดมศึกษาไทยจึงชี้ถึงการฝังรากอยู่ในระบบราชการค่อนข้างชัดเจนมาตั้งแต่ต้น ซึ่งถึงแม้ว่าการผนวกโรงเรียนวิชาชีพเข้าเป็นส่วนของหน่วยราชการจะมีข้อดีในแง่ที่สามารถระดมทรัพยากรที่มีอยู่แล้วของกระทรวงต่างๆ เพื่อการศึกษาทั้งในด้านอาคารสถานที่ และบุคลากร โดยเฉพาะในยามที่ประเทศมีทรัพยากรที่จะลงทุนจำกัด เพราะ

---

2 ไพฑูรย์ สินลารัตน์, "พัฒนาการของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย," วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2516 หน้า 27-30. อ้างถึงใน ทบวงมหาวิทยาลัย สองทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

3 เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

อาจารย์ผู้สอนก็จัดหาเอาจากข้าราชการในสังกัด งบประมาณหรือห้องเรียนก็ปันเอาจากที่มีได้ อย่างไรก็ตามข้อเสียของการก่อตั้งโรงเรียนวิชาชีพระดับสูงในหน่วยงานราชการอันเป็นต้นกำเนิดอุดมศึกษาไทยก็คือการปลูกฝังวัฒนธรรมราชการในการศึกษาระดับสูงมาตั้งแต่แรกโดยระเบียบบริหารงานด้านต่างๆ ก็อนุโลมใช้ตามระเบียบบริหารที่ใช้อยู่ในกระทรวง กรม กองนั้นๆ รูปแบบการบริหารก็เป็นแบบกรมกองตามสายงานราชการทั่วไปนั่นเอง ส่งผลให้เกิดรูปแบบการบริหารแบบกระจายสังกัดโดยปริยาย โดยโรงเรียนใดผลิตคนป้อนหน่วยงานใดก็ย่อมอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานนั้น และประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนก็ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของเสนาบดี หรือพระบรมวงศานุวงศ์ที่รับราชการต่างพระเนตรพระกรรณอยู่ในกรม กอง และกระทรวงต่างๆ อาทิ โรงเรียนแพทยากรอยู่ในสังกัดกรมพยาบาลในกระทรวงธรรมการ มีพระเจ้าน้องยาเธอพระองค์เจ้าจันทรทัตจุฑาธารเป็นอธิบดี โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์สังกัดกรมศึกษาธิการในกระทรวงธรรมการ มีเจ้าพระยาภาสกรวงศ์เป็นเสนาบดี สำนักฝึกวิชาข้าราชการพลเรือน ซึ่งต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นโรงเรียนมหาดเล็กสังกัดกรมทหารมหาดเล็ก มีพระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงดำรงราชานุภาพเป็นอธิบดี เป็นต้น[4]

งานศึกษาพัฒนาการระยะแรกของอุดมศึกษาไทยยังชี้ให้เห็นถึงความพยายามพัฒนารูปแบบการบริหารตามคตินิยมตะวันตกอยู่เหมือนกัน ได้แก่ กรณีสำนักฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นต้นเค้าของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในเวลาต่อมา กล่าวคือเมื่อสำนักฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือนได้รับการยกฐานะเป็นโรงเรียนมหาดเล็กในปี พ.ศ. 2445 นั้น ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้บริหารในรูป **"กรรมการ"** เป็นครั้งแรก ซึ่งแตกต่างจากการบริหารงานของโรงเรียนวิชาชีพอื่นๆ ในสมัยนั้น ซึ่งเป็นไปตามสายงาน มิได้มีกรรมการบริหารเฉพาะแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีลักษณะพิเศษ เนื่องจากภารกิจที่ผลิตคนเข้ารับราชการสนองเบื้องยุคลบาทเป็นการเฉพาะ จึงอยู่ภายใต้การตรวจตราอย่างใกล้ชิดจากองค์พระมหากษัตริย์ผ่านทางผู้จัดการโรงเรียน[5] ต่อมาเมื่อสถาปนาโรงเรียนมหาดเล็กขึ้นเป็นโรงเรียน ข้าราชการพลเรือนในปี พ.ศ. 2453 ก็ยังคงรูปแบบการบริหารเช่นเดิม แต่ยกฐานะกรรมการขึ้นเป็น **"สภาจัดการ"** และให้มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ **"ผู้บัญชาการโรงเรียน"** (ตำแหน่งผู้จัดการโรงเรียนเดิม)[6]

---

4 ยงยศ เล็กกลาง, "การศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการของวิทยาลัยวิชาการศึกษาและมหาวิทยาลัยในประเทศไทย", หน้า 35-43.

5 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 70 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 209.

6 สองทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย , หน้า 109.

แม้เมื่อมีการรวมโรงเรียนวิชาชีพหลายแห่ง ได้แก่ โรงเรียนแพทยาลัย โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ โรงเรียนการปกครอง และโรงเรียนกฎหมายมาอยู่ในสังกัดโรงเรียนข้าราชการพลเรือนโดยเปิดเป็นแผนกวิชาต่างๆ แล้ว แต่ในทางปฏิบัติการดูแลงานก็ยังคงกระจายอยู่กับเจ้าสังกัดเดิมของแต่ละโรงเรียน เช่น โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์และโรงเรียนแพทยาลัย ยังให้กระทรวงธรรมการเป็นผู้ดูแล โรงเรียนกฎหมายยังให้กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ดูแล เป็นต้น[7] ดังนั้นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนในยุคเริ่มต้นของการบริหารอุดมศึกษาไทยก็คือ **การถือกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาในฐานะส่วนราชการ** อยู่ในโครงสร้างกระทรวง กรม กองต่างๆ ในฐานะแหล่งผลิตเสมียนตรา ข้าราชการรับใช้หน่วยงานนั้นๆ ในยุคแห่งการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินของรัชสมัยพระบามสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การถือกำเนิดขึ้นในกรมกองต่างๆ เช่นนี้ย่อมส่งผลสำคัญต่อวัฒนธรรมราชการที่ครอบงำสถาบันอุดมศึกษามาตั้งแต่ต้นไม่มากก็น้อยและย่อมส่งผลต่อความพยายามปฏิรูประบบอุดมศึกษาในเวลาต่อมา

อุดมคติแรก : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงธรรมการกับความพยายามปฏิรูประบบบริหารในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ระบบบริหารอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง เมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะโรงเรียนข้าราชการพลเรือนขึ้นเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2459 โดยได้โปรดให้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารจากเดิม ซึ่งอยู่ในรูปของการมีสภาจัดการโรงเรียนและผู้บัญชาการโรงเรียน ซึ่งขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์มาเป็นการขึ้นต่อกระทรวงธรรมการภายใต้การกำกับดูแลของเสนาบดีกระทรวงธรรมการ[8] ส่วนสภาจัดการที่มีอยู่เดิมก็ให้ปรับบทบาทมาเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาประจำมหาวิทยาลัย มีการตั้ง **“กองบัญชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”** ขึ้นเป็นส่วนราชการใหม่ในกระทรวงธรรมการในปี พ.ศ. 2459 นั้นเอง โดยแบ่งส่วนงานในกองบัญชาการออกตามคณะวิชาที่มีอยู่ในขณะนั้น ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2460 จึงได้โปรดให้ตั้งกรมมหาวิทยาลัยขึ้นในกระทรวงธรรมการและให้โอนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาอยู่ในสังกัด โดยมีพระเจ้าน้องยาเธอกรมขุน

---

7 คำกราบบังคมทูลของนายกสภากรรมการจัดการ ในพระราชพิธีก่อพระฤกษ์ 2458, ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2459-2509, หน้า 32.

8 พระบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ, "หนังสือกราบบังคมทูล เรื่องขอพระราชทานพระราชดำริห์แก้ไขวิธีการปกครองและจัดโรงเรียนข้าราชการพลเรือน" (วันที่ 21 มีนาคม 2459) ใน 70 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 115-117.

ชัยนาทนเรนทรทรงดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมมหาวิทยาลัยเป็นพระองค์แรก[9] ซึ่งการตั้งกรมมหาวิทยาลัยพร้อมกับจัดโครงสร้างการบริหารใหม่นี้ เป็นการจัดโดย**อิงรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยแบบอังกฤษ** อันเป็นไปตามข้อเสนอของพระยาธรรมศักดิ์มนตรีที่ได้กราบบังคมทูลเสนอไว้ตั้งแต่คราวตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย[10] โดยมีการกำหนดบทบาทและความสัมพันธ์ในเชิงบริหารระหว่างเสนาบดีกระทรวงธรรมการ (พระยาธรรมศักดิ์มนตรี) อธิบดีกรมมหาวิทยาลัย (กรมขุนชัยนาทนเรนทร) และผู้บัญชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พระยาอนุกิจวิธูร) ดังสะท้อนให้เห็นจากหนังสือของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีที่กราบบังคมทูลเสนอแนวทางการวางโครงสร้างการบริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งว่า

> *"...ตำแหน่งหัวหน้าของมหาวิทยาลัยนี้เรียกตามภาษาอังกฤษเสนาบดีกระทรวงธรรมการเป็น Chancellor ในกรมชัยนาทเป็น Director-General of the University Bureau พระยาอนุกิจเป็น Vice-Chancellor ตัวผู้ทำงานในโรงเรียน University อังกฤษชั้นใหม่ๆ เช่น แมนเชสเตอร์ เป็นต้น มีหัวหน้า 3 ตำแหน่ง คือ Chancellor, President, Vice-Chancellor พอเทียบกับของเราได้..."* [11]

หรือแม้แต่การเฟ้นตัวผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมมหาวิทยาลัยนั้น ก็สะท้อนให้เห็นแนวคิดแบมหาวิทยาลัยในโลกตะวันตกที่ต้องการนักระดมทุน (fund raiser) เพื่อสร้างกองทุน (endowment) ให้กับมหาวิทยาลัย โดยที่กรมขุนชัยนาทนเรนทรซึ่งขณะนั้นกำลังดูแลโรงเรียนราชแพทยาลัยอยู่ *"...ท่านทรงเรี่ยไรบอกบุญดีนัก โรงเรียนราชแพทยาลัยได้กำลังก้าวหน้าไปเพราะเหตุนี้ มหาวิทยาลัยแห่งสยามย่อมจะสำเร็จได้เร็วขึ้นด้วยอาศัยการเรี่ยไรดุจมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั่วโลก..."*[12] ทั้งนี้ ตำแหน่งอธิบดีกรมมหาวิทยาลัยนี้ นอกจากจะเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่รับผิดชอบเฉพาะเรื่องมหาวิทยาลัยโดยตรงแล้ว ยังเป็นที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์ในเรื่องเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยด้วย

---

9 กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507, หน้า 245.

10 พระยาธรรมศักดิ์มนตรี, "หนังสือกราบบังคมทูลเรื่องรวมโรงเรียนข้าราชการพลเรือนกับโรงเรียนแพทยาลัยขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยกับตั้งกรมมหาวิทยาลัยขึ้นในกระทรวงธรรมการ" (วันที่ 21 มีนาคม 2459) ใน 70 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 124-125.

11 เรื่องเดียวกัน, หน้า 124-125.

12 เรื่องเดียวกัน, หน้า 123.

จากการศึกษาลักษณะการบริหารงานในยุคแรกๆ ชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในช่วงแรก (พ.ศ. 2459-2477) เป็นไปในลักษณะที่มิได้มีพระราชบัญญัติรองรับฐานะหรืออำนาจการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยไว้ให้ชัดเจน สภาพดังกล่าวจึงนำมาซึ่งปัญหาในการดำเนินงานหลายๆ ประการ อาทิ การที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังทำให้ไม่คล่องตัวในกรณีการให้เช่าที่ดิน เป็นต้น[13] ซึ่งจากปัญหาการบริหารงานและความไม่คล่องตัวต่างๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้นำไปสู่การปรับปรุงระบบบริหารและรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐบาลเป็นครั้งแรก จากข้อเสนอของกรมหลวงสงขลานครินทร์ใน พ.ศ. 2471 ที่นับเป็นข้อเสนอเชิงปฏิรูปอย่างแท้จริง โดยได้ทรงเสนอให้มหาวิทยาลัย *"...เป็นหน่วยงานอิสระขึ้นตรงต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือขึ้นแก่คณะอภิรัฐมนตรี เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดและเคมบริดจ์ก็ขึ้นกับเฮ้าส์ออฟลอร์ดมิได้ขึ้นกับบอร์ดออฟเอดุเคชั่น.."*[14] นอกจากนี้ยังทรงเสนอรัฐบาลให้ **"กรรมสิทธิ์พิเศษ"** แก่มหาวิทยาลัยในการปกครองตนเองในรูป **"สภากรรมการมหาวิทยาลัย"** เพื่อ *"...ค้นคว้าหาความจริงในทางธรรมและในทางวิทยาศาสตร์ได้โดยสะดวกด้วยความปกปักษ์รักษาของรัฐบาล"* กับ *"...นำความรู้และความคิดที่สอดส่องมาได้นี้มาแพร่หลายสอนกุลบุตรด้วยความมุ่งหมายให้แผ่ประโยชน์แก่บ้านเมืองและแก่โลก"*[15] นอกจากนี้ ยังทรงให้มหาวิทยาลัยเป็นนิติบุคคลสามารถ *"...ถือเอาหรือจำหน่ายหรือเป็นเจ้าของทรัพย์ เป็นโจทย์จำเลยในศาลต่าง ๆ ได้เหมือนบุคคล"*[16]

น่าเสียดายที่หลังจากทรงเสนอ *"รายงานความเห็นเรื่องโครงการมหาวิทยาลัย"* ได้เพียงปีเดียวก็ทรงถึงแก่ทิวงคต จึงขาดการสานต่อพระดำริประกอบกับสภาพมหาวิทยาลัยในขณะนั้นยังขาดความพร้อมในแง่กำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งยังต้องพึ่งพากระทรวงต่างๆ อยู่มาก ในที่สุดข้อเสนอของพระองค์ในการปรับรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐบาล จึงมิได้เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา และมหาวิทยาลัยจึงยังคงอยู่ในสังกัดและการควบคุมดูแลของกระทรวงธรรมการต่อไป

ทั้งนี้ กรมขุนชัยนาทนเรนทร อธิบดีกรมมหาวิทยาลัยในขณะนั้น ได้ทรงชี้ถึงความจำกัดในเรื่องนี้ว่า

---

13 รองศยามานนท์และคณะ, ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2459-2509, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, 2510), หน้า 413-427.

14 สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์, "พระดำริห์เกี่ยวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมรายงานความเห็นเรื่องโครงการมหาวิทยาลัย" ใน 70 ปีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 136-156.

15 เรื่องเดียวกัน.

16 เรื่องเดียวกัน.

"...มหาวิทยาลัยนี้เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐบาลโดยแท้โดยได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากรัฐบาล...ต้องถือระเบียบตามกระทรวงพระคลังฯ ทั้งระเบียบการอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติตามระบบราชการอยู่แล้ว จะแยกออกจากกระทรวงธรรมการเป็นคณะหรือทบวงการอิสระไม่น่าเชื่อว่าจะดำเนินการได้สะดวกขึ้น กระทรวง ทบวง กรมที่เคยเพิกเฉยในเรื่องมหาวิทยาลัยแต่เดิมก็คงจะยังเพิกเฉยอยู่อย่างนั้น เสนาบดีกระทรวงธรรมการทำการติดต่อกับกระทรวงอื่น ๆ ไม่สะดวกแล้ว ผู้ที่จะเป็นประมุขของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นทบวงการอิสระนั้นก็คงจะทำไม่ได้สะดวกเหมือนกัน ซ้ำกระทรวงธรรมการซึ่งเป็นผู้ดูแลการศึกษาทั่วไปก็จะกลายเป็นคนอื่นไปเสียด้วย กับจะทำให้การบางประเภทยากขึ้น ทางได้ไม่คุ้มกับทางเสีย การศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมขึ้นไปจนถึงชั้นอุดมศึกษา ต้องปรับปรุงให้ถูกส่วนติดต่อเป็นลำดับให้เหมาะสม...จึงควรให้อยู่ในความควบคุมของกระทรวงเดียวกันทั้งหมด..."[17]

ตามแนวพระดำริของกรมขุนชัยนาทฯ จึงยังคงให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสังกัดกระทรวงธรรมการตามเดิม เนื่องจากเงื่อนไขข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตาม ก็ใช่ว่ากรมขุนชัยนาทฯ จะไม่เห็นด้วยกับสมเด็จพระราชบิดา กรมหลวงสงขลานครินทร์ หรือไม่ทรงตระหนักในอุดมคติของการบริหารมหาวิทยาลัยเสียทีเดียว เพราะในข้อเสนอของกรมขุนชัยนาทฯ ได้ทรงขอให้มี **"สภาศาสตราจารย์"** ที่ประกอบด้วยศาสตราจารย์ประจำวิชาของคณะต่างๆ *"...มาร่วมกันบริหารมหาวิทยาลัยทั้งด้านวิชาการและธุรการทั้งปวง"*[18] ซึ่งในระยะยาวเมื่อสภาศาสตราจารย์มีความเข้มแข็งขึ้นแล้ว การกำกับควบคุมจากกระทรวงธรรมการก็อาจค่อยๆ ผ่อนคลายลงได้

"...การควบคุมนี้จะเข้มงวดหรือหลวมเพียงใด ก็สุดแต่ความไว้ใจที่จะให้แก่คณะศาสตราจารย์ได้และสุดแล้วแต่การใช้เงินคือยิ่งใช้เงินของมหาวิทยาลัยเองมากขึ้น และใช้เงินของรัฐบาลน้อยลงเท่าใด การควบคุมในทางนี้ก็ยิ่งหลวมเข้าได้เท่านั้น ความอิสรภาพ

---

17 เรื่องเดียวกัน.

18 ลายพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร ประทานแก่พระศรีรณสาร วิสวกรรม ลงวันที่ 22 มีนาคม 2427 พร้อมทั้งบันทึกดำริรูปการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ของมหาวิทยาลัยทั้งในทางจัดการศึกษาและในการใช้จ่ายเงินที่หาได้เองและการลงทุนหาผลประโยชน์นี้นั้นเป็นสิ่งที่พึงปรารถนายิ่งควรอุดหนุนไม่ควรเหนี่ยวรั้งไว้...”[19]

นอกจากนี้ในข้อเสนอของพระองค์ยังได้มีข้อเสนอเชิงปฏิรูปอีกหลายเรื่อง อาทิ ข้อเสนอให้มีการปรับอัตราเงินเดือนอาจารย์ให้สูงขึ้น ทว่าถูกคัดค้านโดยกระทรวงพระคลังมหา[20] เสียก่อนจึงไม่ได้รับการปฏิบัติ

โดยสรุปแล้วถึงแม้ว่า พระดำริของสมเด็จพระราชบิดากรมหลวงสงขลานครินทร์ นับเป็นความพยายามครั้งแรกที่จะปฏิรูประบบบริหารมหาวิทยาลัยตามอุดมคติที่แท้จริง ซึ่งต่อมาเมื่อได้มีการตั้งคณะกรรมการดำริรูปการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นในปี พ.ศ. 2474 เพื่อประมวลปัญหาต่างๆ พร้อมทั้งพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงการจัดการมหาวิทยาลัยก็ได้ใช้ข้อเสนอของพระองค์เป็นพื้นฐานอยู่มาก ซึ่งแม้ว่าข้อเสนอเพื่อปฏิรูปความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐบาลจะไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างที่กล่าวไปแล้ว แต่ข้อเสนออีกหลายประการก็ได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการดำริรูปการฯ ซึ่งมีกรมขุนชัยนาทฯเป็นประธาน โดยเฉพาะในประการที่ว่าด้วยการบริหารงานในรูปคณะบุคคลซึ่งได้มีการตกลงให้มีการจัดตั้งสภาศาสตราจารย์ขึ้นตามพระดำริของกรมขุนชัยนาท และในด้านการเงินซึ่งกำหนดให้มหาวิทยาลัยมีอิสระมากขึ้นในการจัดการผลประโยชน์และทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยเอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

19 เรื่องเดียวกัน.

20 เรื่องเดียวกัน.

“...มหาวิทยาลัยต้องสามารถค้นคว้าหาความจริงในทางธรรมและทางวิทยาศาสตร์ได้โดยสะดวกด้วยความปกปักษ์รักษารัฐบาล...กับนำความรู้และความคิดที่สอดส่องมาได้นี้ มาแพร่หลายสอนกุลบุตรด้วยความมุ่งหมายให้แผ่ประโยชน์แก่บ้านเมืองและแก่โลก...”

กรมหลวงสงขลานครินทร์

ข้อเสนอโครงการมหาวิทยาลัย, 2471[21]

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

21 พรทิพย์ สมโชค, แนวความคิดและพัฒนาการเกี่ยวกับความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยไทย : การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

สรุปความพยายามผลักดันแนวคิดในการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษา :
สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

แนวความคิดสำคัญ	การผลักดัน / อุปสรรค	ผลลัพธ์ / ปัญหาอุปสรรค
เดิมโรงเรียนข้าราชการพลเรือนขึ้นกับพระมหากษัตริย์แล้วเปลี่ยนมาขึ้นกับกระทรวงธรรมการเมื่อเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรมหลวงสงขลานครินทร์ เสนอให้มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรลักษณะ เฉพาะจึงขอให้ได้รับ **"กรรมสิทธิ์พิเศษ"** ให้ปกครองตนเองเป็น **"นิติบุคคล"** ขึ้นตรงกับพระมหากษัตริย์ และทรงเสนอให้มีการมอบอำนาจให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยดูแลกิจการต่างๆ ด้วยตนเอง กรมขุนชัยนาทนเรนทร เสนอให้มี **"เสเนต"** คือ สภาศาสตราจารย์ช่วยดูแลการบริหารงานบุคคล	กรมหลวงสงขลานครินทร์ ทรงเสนอแนวคิดมหาวิทยาลัยอิสระในโครงการมหาวิทยาลัย 2471 กรมขุนชัยนาทนเรนทร ผลักดันให้เกิดกรรมดำริรูปการจุฬาฯ ยังทรงให้มหาวิทยาลัยสังกัดกระทรวงธรรมการแต่มีอิสระขึ้นโดยมีสภาศาสตราจารย์ช่วยดูแลกิจการภายในรวมทั้งให้มีการปรับอัตราเงินเดือนอาจารย์ กรมหลวงสงขลานครินทร์ถึงแก่ทิวงคตก่อนจึงขาดการสานต่อในคณะกรรมการดำริรูปการฯ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิ.ย. 2475 ทำให้งานของคณะกรรมการดำริรูปการยุติลงด้วย อัตราเงินเดือนอาจารย์ของกรมขุนชัยนาทนเรนทรถูกกระทรวงพระคลังปฏิเสธ	ตั้งกรมมหาวิทยาลัยในกระทรวงธรรมการ (พ.ศ. 2460) บทบาทสภามหาวิทยาลัยและสภาศาสตราจารย์ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยเฉพาะด้านการบริหารงานบุคคล

โดยสรุปแล้ว ในยุคแรกของความพยายามพัฒนาระบบบริหารอิสระตามอุดมคติของมหาวิทยาลัย นับว่าประสบความสำเร็จเพียงระดับหนึ่ง นั่นคือการสถาปนา **"สภามหาวิทยาลัย"** ให้เป็นองค์กรบริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม ในแง่ความสัมพันธ์กับรัฐบาลยังคงสังกัดกระทรวงธรรมการ เนื่องจากเงื่อนไขข้อจำกัดและความไม่พร้อมของมหาวิทยาลัยเองหลายๆ ด้าน รวมทั้งการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ขาดแรงผลักดันข้อเสนอของกรมหลวงสงขลานครินทร์ ที่ทรงมุ่งเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐบาลให้เป็นรูปแบบที่อิสระยิ่งขึ้นตามแบบแผนการบริหารอุดมศึกษาของโลกตะวันตก

ความหวังที่ดับวูบ : กรณีมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองกับการเมืองหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองในปี พ.ศ. 2476 ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น นอกจากจะเปิดมิติใหม่ของการจัดการอุดมศึกษาในรูปตลาดวิชาอันเป็น *"..ประดุจบ่อบำบัดความกระหายของราษฎรผู้สมัครแสวงหาความรู้อันเป็นสิทธิและโอกาสที่เขาควรมีควรได้ตามหลักแห่งเสรีภาพในการศึกษา.."*[22] แล้ว ยัง**เป็นการเปิดมิติใหม่ของการบริหารสถาบันอุดมศึกษาในรูปนิติบุคคลที่เป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐ**ด้วย ทั้งนี้น่าจะเป็นการนำเอารูปแบบของสถาบันการศึกษาชั้นสูงในยุโรปมาปฏิบัติ โดยเฉพาะประเทศฝรั่งเศสอันเป็นต้นเค้าความคิดหลักให้แก่คณะผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ดังจะเห็นได้จากเนื้อหาการจัดการศึกษาแนวกว้าง ที่เน้นความรอบรู้และความแตกฉานทางปัญญามากกว่าการสอนวิชาชีพแต่อย่างเดียว ซึ่งนอกจากเนื้อหาการจัดการศึกษาแล้ว รูปแบบสถาบันก็น่าจะมีต้นเค้ามาจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงของฝรั่งเศสด้วย ดังที่เคยมีผู้วิเคราะห์ไว้ว่า

> *".....ในประเทศฝรั่งเศสมีการตั้งสถาบันหนึ่ง ที่เรียกว่า Institut de France ซึ่งตั้งมาแต่ ค.ศ. 1793 ภายหลังการปฏิวัติฝรั่งเศส สถาบันฝรั่งเศสนี้มีลักษณะคล้ายๆ กับสิ่งที่ไทยพยายามสร้างขึ้นมาเป็นราชบัณฑิตยสถาน สถาบันฝรั่งเศสแบ่งงานออกเป็น 5 สำนัก มีสำนักหนึ่งที่เรียกว่า Academie des sciences morales et politiques สำนักดังกล่าวนี้ เมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษก็จะตรงกับศัพท์ที่ ม.ธ.ก. ใช้เป็นชื่อมหาวิทยาลัยของตนในภาษาอังกฤษนั่นเอง ดูเหมือนคำว่า* ***วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง*** *ก็กินใจความกว้างขวางเช่นเดียวกับคำว่า sciences morales et politiques และก็น่าเชื่อว่าสถาบันฝรั่งเศสมีอิทธิพลทางความคิดต่อราชบัณฑิตยสถานและ ม.ธ.ก. ของไทย..."* [23]

---

22 ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคณะ, สำนักนั้นธรรมศาสตร์และการเมือง, หน้า 41.

23 เรื่องเดียวกัน, หน้า 46.

โดยที่สถาบันการศึกษาชั้นสูงทั้งในฝรั่งเศสและในภาคพื้นยุโรปโดยทั่วไป ได้สืบทอดจารีตของการบริหารงานที่เป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐ อันเป็นรูปแบบที่มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยกลางในยุโรปโดยเฉพาะในฝรั่งเศส ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของมหาวิทยาลัยแห่งแรกๆ ของโลก อาทิ มหาวิทยาลัยปารีส เป็นต้น ดังนั้นจึงน่าจะเป็นไปได้ที่การวางรูปแบบการบริหารของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองนั้น ได้อาศัยรูปแบบการบริหารของมหาวิทยาลัยในยุโรปมาเป็นแนวนั่นเอง นับตั้งแต่ลักษณะความเป็นนิติบุคคลของมหาวิทยาลัยที่มีการจัดองค์กรบริหารที่มีอิสระในการปกครองตนเอง (self-government) ซึ่งได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ. 2476 ดังนี้

"มาตรา 7 มหาวิทยาลัยนี้ให้เป็นนิติบุคคล

ในส่วนการเงินนั้นอาจที่จะมีรายได้ต่างๆ อีกดังนี้

1) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

2) เงินค่าเล่าเรียน ค่าสอบไล่ และค่าธรรมเนียมอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย

3) เงินค่าบำรุงของนักเรียนเก่า

*มาตรา 8 **ให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของคณะกรรมการ** ซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัย คณบดีของคณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัย เป็นกรรมการโดยตำแหน่งกับกรรมการโดยคุณวุฒิ ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรเป็นจำนวนไม่เกินกว่าจำนวนกรรมการโดยตำแหน่ง"* [24]

ทั้งนี้ ยังได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นนายกกิตติมศักดิ์ของคณะกรรมการ**รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการเป็นนายกคณะกรรมการ และผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยเป็นอุปนายกคณะกรรมการโดยตำแหน่ง** ซึ่งถึงแม้ว่าทางฝ่ายรัฐจะยังสามารถเข้ามากำกับดูแลการทำงานของ

---

24 "พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองพ.ศ.2476", ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 50 (18 มีนาคม 2476) : หน้า 1007-1026.

มหาวิทยาลัยได้ โดยช่องทางของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการในฐานะนายกคณะกรรมการก็ตาม แต่ก็เป็นไปในรูปคณะบุคคลซึ่งเป็นอิสระจากสายงานบังคับบัญชาของกรมมหาวิทยาลัยในรูปแบบเดิม โดยสิ้นเชิง จึงนับเป็นก้าวสำคัญในการพัฒนาการบริหารอุดมศึกษาไทย และยังเป็นต้นเค้าให้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีพระราชบัญญัติรองรับฐานะของตนเองแต่อย่างใด และได้ออกพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2477 ในปีต่อมา โดยมีการวางเค้าโครงการบริหารไปในทำนองเดียวกันอีกด้วย

นอกจากรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในรูปกรรมการที่มีอำนาจสิทธิ์ขาดชัดเจนขึ้นแล้วข้อที่น่าสังเกตเกี่ยวกับคณะกรรมการมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองอีกประการหนึ่ง ก็คือการให้ความสำคัญแก่บุคคลภายนอกในการวางองค์ประกอบของคณะกรรมการ ซึ่งนอกจากตัวนายกรัฐมนตรีในฐานะนายกกิตติมศักดิ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการในฐานะนายกคณะกรรมการแล้ว ยังระบุให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนถึงครึ่งหนึ่ง หรือ *"...ไม่เกินกว่าจำนวนกรรมการโดยตำแหน่ง....."*[25] ซึ่งอยู่ในวาระได้ 2 ปี เหมือนกรรมการที่เป็นบุคคลภายใน

นอกจากนั้น ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับตำแหน่งที่มีบทบาทมากอีกตำแหน่งหนึ่ง ในการบริหารมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง นั่นคือตำแหน่งผู้ประศาสน์การหรืออธิการบดี ซึ่งจากการศึกษาพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ. 2476 พบว่าได้ระบุอำนาจหน้าที่ของผู้ประศาสน์การไว้อย่างกว้างขวาง นอกจากจะต้องทำงานนโยบายในฐานะอุปนายกคณะกรรมการมหาวิทยาลัยแล้ว ยังจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในปัญหาทั่วๆ ไปแทบทุกเรื่อง[26]

ในแง่ระบบการเงินของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2476-2499 ก็นับว่ามีข้อสนใจและน่าจะถือว่าเป็นต้นแบบแรกๆ ของระบบบริหารการเงินที่มีอิสระของตนเอง มิได้มีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐบาล ดังนั้นการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยจึงมีความเอกเทศมาก โดยเฉพาะด้านการเงินซึ่งมหาวิทยาลัยสามารถแสวงหารายได้เพื่อเลี้ยงตัวเองและเพื่อความคล่องตัวในการบริหารงานจากแหล่งต่างๆ อาทิ รายได้จากนักศึกษา ได้แก่ ค่าสมัคร ค่าเล่าเรียน ค่าสอบไล่ ค่าขายคำสอนและตำรา เป็นต้น แหล่งเงินสำคัญอีกแหล่งหนึ่ง ได้แก่ เงินอุดหนุนจากรัฐบาลซึ่งถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยจะมีฐานะเป็นหน่วยงานอิสระก็ตาม แต่ก็ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลทุกปี เริ่มจากปี

---

25 ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคณะ, สำนักนั้นธรรมศาสตร์และการเมือง, หน้า 57.

26 เรื่องเดียวกัน, หน้า 55.

พ.ศ. 2479 ได้รับเงินประมาณ 50,000 บาท เป็นต้น[27] ทั้งนี้ แม้ยังคงรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล แต่หลักคิดของมหาวิทยาลัยคือการพึ่งตนเองให้ได้

> *"...ขอแสดงต่อที่ประชุมนี้ว่า เงินที่จะขอรับจากรัฐบาลนั้น ไม่ใช่จำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นอีกเลย คือ เป็นจำนวนเงินในงบประมาณที่เคยได้อยู่เท่าไร ก็ขอเอาเท่านั้น และนอกจากนั้น มหาวิทยาลัยนี้ก็หวังที่จะเลี้ยงตนเองได้ เช่น จัดทำคำบรรยายก็ดี ต่อไปเราจะได้พิมพ์ขึ้นโดยราคาถูก เพื่อให้ผู้ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยได้มีโอกาสได้ศึกษาได้ทั่วกัน และในทางนี้ก็เป็นผลอันหนึ่ง เมื่อใดมหาวิทยาลัยเลี้ยงตัวได้อย่างเต็มที่ถึงกับไม่ต้องขอเงินจากรัฐบาลได้แล้ว เมื่อนั้นมหาวิทยาลัยก็ขอลดเงินจำนวนนั้น หรือไม่เอาเสียเลย..."*[28]

อย่างไรก็ตาม รายได้ที่สำคัญและน่าสนใจที่สุดในเวลาต่อมาของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ในช่วงก่อนเผชิญมรสุมการเมือง ได้แก่ รายได้จากการลงทุน ซึ่งในปี พ.ศ. 2483 คณะกรรมการมหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้นำเงินจำนวน 250,000 บาท ไปลงทุนซื้อหุ้นของธนาคารแห่งเอเชียเพื่อการอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม จำกัด จำนวน 7,600 หุ้น ซึ่งเงินดอกผลจากการลงทุนครั้งนี้ได้กลายเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญยิ่งที่ช่วยให้มหาวิทยาลัยสามารถเลี้ยงตัวได้อย่างเต็มที่ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2482-2493 [29]

ส่วนในแง่การบริหารงานบุคคลนั้นในช่วงแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476-2490 ก็ยังเป็นต้นแบบของมหาวิทยาลัยอิสระเช่นกัน โดยบุคลากรสำคัญของมหาวิทยาลัยสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากรด้านวิชาการ ได้แก่ ผู้บรรยายพิเศษที่เป็นข้าราชการสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และชาวต่างประเทศที่มีสัญญาว่าจ้างกับรัฐบาล กลุ่มบุคลากรด้านบริหาร ได้แก่ กลุ่มของผู้ที่มีตำแหน่งในโครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัย เป็นบุคลากรประจำของมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ด้านบริหาร แต่มาช่วยเป็นผู้บรรยายและจัดทำตำราด้วย และกลุ่มบุคลากรด้านธุรการ เป็นบุคคลที่ทำงานด้านอำนวย

---

27 "พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ.2476", ธรรมศาสตร์ 49, หน้า 141.

28 เรื่องเดียวกัน, หน้า 141-142.

29 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ธรรมศาสตร์49, (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), หน้า 83.

ความสะดวกให้แก่บุคลากรด้านวิชาการและบริหาร **บุคลากรทุกประเภทที่กล่าวมานี้ล้วนมีสถานภาพเป็นพนักงานของมหาวิทยาลัยที่ไม่ใช่ข้าราชการ**[30]

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2490 มรสุมการเมืองก็เริ่มครอบงำมหาวิทยาลัย ในฐานะสถาบันที่ถูกมองว่ามีบทบาทอยู่เบื้องหลังการเคลื่อนไหวทางการเมืองมาโดยตลอดโดยรัฐบาลของนายควง อภัยวงศ์ ซึ่งได้อำนาจจากคณะทหาร ได้สั่งปิดธนาคารเอเชีย ซึ่งเหตุการณ์นี้ได้ก่อให้เกิดผลเสียอย่างยิ่ง เกิดข่าวลือว่าธนาคารจะล้ม ลูกค้าตื่นตระหนกมาถอนเงินเป็นจำนวนมาก และต่อมาในช่วงปี 2491-2493 มหาวิทยาลัยก็ถูกบีบบังคับให้ทยอยขายหุ้นที่ถืออยู่ให้แก่องค์การทหารผ่านศึกจนหมด จึงทำให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต้องหันไปพึ่งเงินจากงบประมาณแผ่นดินเป็นหลัก และทำให้สภาพคล่องทางการเงินของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์หมดไป[31]

และเมื่อแหล่งเงินอุดหนุนหลักหมดไปก็ก่อให้เกิดความฝืดเคืองและความรู้สึกไม่มั่นคงในหมู่พนักงานและเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง และนำมาสู่การเรียกร้องเพื่อยกฐานะของตนให้มีความมั่นคงและมีฐานะเช่นเดียวกับข้าราชการทั้งหลาย จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2495 จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2495 ระบุให้เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมีสิทธิเทียบเท่าข้าราชพลเรือนสามัญในตำแหน่งที่เทียบเท่ากัน มีสิทธิแต่งเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีสิทธิได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และมีสิทธิอื่นๆ ที่บรรดาข้าราชการพลเรือนสามัญทุกประการพึงมี ยกเว้นแต่สิทธิการรับบำเหน็จบำนาญ[32] (ขณะนั้นมหาวิทยาลัยยังมีฐานะเป็นนิติบุคคลในกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการยังไม่มีฐานะเป็นส่วนราชการอย่างแท้จริง)

การก่อกบฏวังหลวงในปี พ.ศ. 2492 นับเป็นจุดแตกหักที่ทำให้รากฐานความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองหมดสิ้นลง โดยมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองได้ถูกเพ่งเล็งอย่างหนักจากรัฐบาลว่าเป็นฐานอำนาจให้นักการเมืองฝ่ายกบฏ จนในปีพ.ศ. 2495 เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม เข้ามาปกครองมหาวิทยาลัย จึงได้เปลี่ยนตำแหน่งผู้ประศาสน์การเป็นอธิการบดีเหมือนมหาวิทยาลัยทั่วไปพร้อมกับเปลี่ยนชื่อมหาวิทยาลัยเป็น **"มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์"**[33]

---

30 "พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ.2476", ธรรมศาสตร์ 49, หน้า 141.

31 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ธรรมศาสตร์ 49, หน้า 86-87.

32 รายงานการประชุมคณะกรรมการมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ครั้งที่ 1/2492 วันที่ 12 มีนาคม 2492.

33 ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคณะ, สำนักนั้นธรรมศาสตร์และการเมือง, หน้า 59.

ทั้งนี้ก่อนหน้านั้นได้มีการบันทึกบรรยากาศอันตึงเครียดในช่วงหลังการก่อการกบฏจนถึงขั้นจะถอนรากถอนโคน ชื่อ **“ธรรมศาสตร์และการเมือง”** ให้เป็น **“มหาวิทยาลัยกรุงเทพ”** แทน

> *“...โดยที่คณะรัฐมนตรีลงมติว่า กรณีก่อการจลาจลและล้มล้างรัฐบาลอันเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2492 ได้เกี่ยวพันถึงมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง โดยพนักงานเจ้าหน้าที่และนักศึกษาบางคนได้เข้าร่วมในกรณีนี้ด้วย ทำให้ชื่อของมหาวิทยาลัยมัวหมองและทำให้ประชาชนหวาดระแวงในพฤติการณ์ ความเป็นอยู่ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ว่าเป็นแหล่งชุมนุมการเมือง...ฉะนั้นจึงให้ตั้งมหาวิทยาลัยกรุงเทพขึ้นแทน โดยโอนกิจการทั้งมวล ตลอดจนทรัพย์สินและงบประมาณของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองมาขึ้นต่อมหาวิทยาลัยกรุงเทพ...”*[34]

ถึงแม้ในที่สุด ได้มีการวิ่งเต้นจนการเปลี่ยนชื่อยังคงคำว่า **“ธรรมศาสตร์”** ไว้ได้ แต่สิ่งที่คงไว้ไม่ได้คือ อิสรภาพในการบริหารงานอันน่าจะเป็นอุดมคติและแรงบันดาลใจให้มหาวิทยาลัยที่เกิดตามมาก็กลับสูญสิ้นไปอย่างน่าเสียดายเพราะพิษทางการเมือง

ในปี พ.ศ. 2499 นับเป็นปีที่เปลี่ยนโฉมหน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มาเป็นมหาวิทยาลัยในระบบราชการและพนักงานมหาวิทยาลัยกลายมาเป็นข้าราชการพลเรือนเต็มตัว โดยได้รับแรงกระตุ้นจาก**การจัดตั้งสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติในปี พ.ศ. 2499** โดยให้มีองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

> ***“มาตรา 4*** *ให้มีสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติขึ้นประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* ***อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*** *ผู้บัญชาการมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยศิลปากร และปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และเลขาธิการสภามหาวิทยาลัย*

34 รายงานกระประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 12/2476 (สามัญ) สมัยที่ 2 วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2476.

แห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง กับกรรมการอื่นๆ อีกสิบสองคนซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา 10 *สภามหาวิทยาลัยแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยต่างๆ ดังต่อไปนี้*

(1) กำหนดและตั้งงบประมาณประจำปีของมหาวิทยาลัยต่างๆ จากงบประมาณแผ่นดิน

(2) อนุมัติการจัดตั้งและการเลิกล้มคณะหรือแผนกวิชา

(3) อนุมัติหลักสูตรวิชาต่างๆ

(4) *พิจารณาหลักเกณฑ์การแต่งตั้งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และอาจารย์*

(5) *ดำเนินการเพื่อให้การศึกษาในมหาวิทยาลัยมีมาตรฐานดีขึ้น"* [35]

หลังจากนั้นจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2499 ระบุให้เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยเป็นข้าราชการพลเรือนเหมือนกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ โดยมีใจความตอนหนึ่งในพระราชบัญญัตินี้ว่า

"...เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยอื่นๆ มีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนทั้งนั้น แต่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยังไม่มีฐานะเช่นนั้นโดยตรงแต่ก็ได้รับเงินเดือนจากงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนในอัตราเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญอยู่แล้ว นอกจากนี้สภาผู้แทนราษฎรก็ได้ตราพระราชบัญญัติสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ พ.ศ. 2499 เพื่อให้สภามหาวิทยาลัยแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่พิจารณาเรื่องมาตรฐานการศึกษาตลอดจนวางหลักสูตร การแต่งตั้งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงสมควรตรากฎหมายและยกฐานะของ

35 พระราชบัญญัติสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ พ.ศ. 2499.

พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ให้เป็นข้าราชการพลเรือน เพื่อจะได้มีสิทธิเช่นเดียวกับพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยอื่น ...” [36]

อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยังคงมีฐานะเป็นนิติบุคคลในกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอยู่จนกระทั่งเดือนธันวาคม พ.ศ. 2500 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2500 ระบุให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นทบวงการเมือง สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ[37]

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

36 ”พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2499" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 73 ตอนที่ 77 (27 กันยายน 2499) หน้า 31-36 และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2500, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 74 ตอนที่ 106 (12 ธันวาคม 2500) : 1-4.

37 ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคณะ, สำนักนั้นธรรมศาสตร์และการเมือง, หน้า 208-209.

สรุปความพยายามการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษา :

กรณีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

แนวความคิดสำคัญ	การผลักดัน / ผู้มีส่วนสำคัญ	ผลพวง / ปัญหาอุปสรรค
• ให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็น **นิติบุคคล** • อยู่ในความดูแลของ **"คณะกรรมการมหาวิทยาลัย"** และ **"ผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัย"** • ให้มีความสามารถเลี้ยงตนเอง	• นายปรีดี พยมยงค์ ผู้ประศาสน์การผลักดันฐานะความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัย • จอมพล ป. พิบูลสงคราม เข้ามา **"คุม"** มหาวิทยาลัยภายหลังเหตุวุ่นวายทางการเมือง • ภัยการเมือง (เลือกตั้ง) 2489 / รัฐประหาร 2496 จอมพล ป. พิบูลสงครามขึ้น / กบฏวังหลวง 2492 • จอมพลสฤษฎิ์ ทำรัฐประหาร 2500 เปลี่ยนฐานะสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ มาเป็นส่วนหนึ่งของสภาการศึกษาแห่งชาติในปี 2502	• ขายหุ้นธนาคารเอเชีย (2492-2493) • แก้ชื่อเป็นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปี 2495 • ตั้งสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ 2499 • พ.ร.บ. 2500 กำหนดให้ธรรมศาสตร์มีฐานะเป็นกรม • พ.ร.บ. 2499 (กำหนดชัดให้อาจารย์ธรรมศาสตร์เป็นข้าราชการพลเรือน) • ยุบตลาดวิชา เริ่มสอบคัดเลือก • นายกรัฐมนตรีเป็นนายกสภามหาวิทยาลัย

โดยสรุปแล้วในกรณีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นี้ นับว่าเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยซึ่งน่าจะเป็นต้นแบบมหาวิทยาลัยอิสระของประเทศกลับถูกพิษภัยการเมืองและอุดมการณ์ของรัฐบาลทหารกดดันให้ลดสภาพความเป็นอิสระจนเหลือเป็นเพียงมหาวิทยาลัยในระบบราชการไปโดยปริยายในที่สุด

อุดมศึกษาหลากรูป : ความพยายามพัฒนาระบบช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

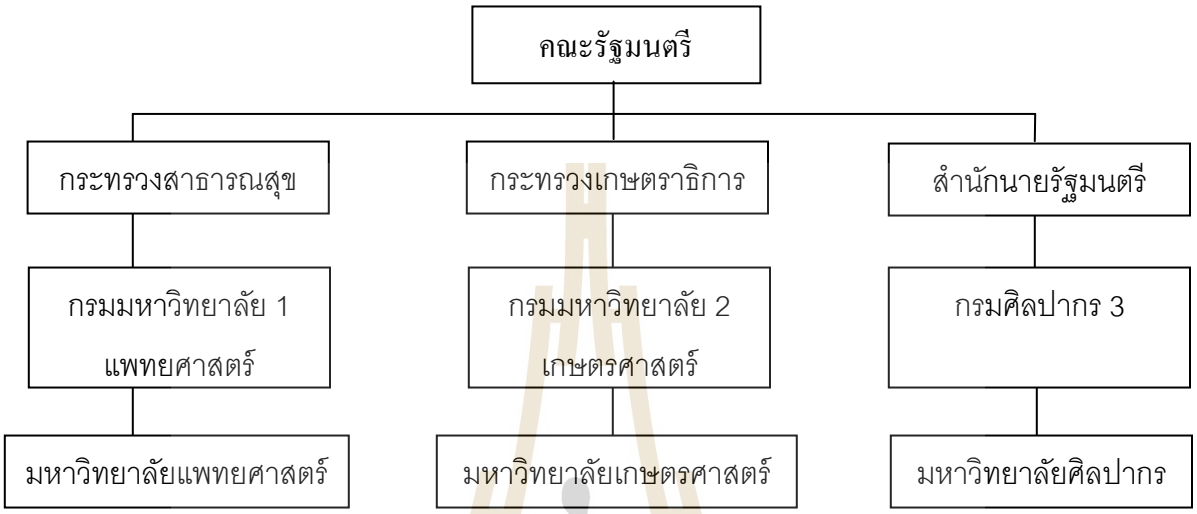
ช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าโครงสร้างและระบบบริหารอุดมศึกษาไทยค่อนข้างมากอีกช่วงหนึ่งภายหลังการตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองคือ ช่วงแห่งอุดมการณ์ **"สร้างไทยใหม่"** สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2481-2487) ซึ่งได้มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากร ขึ้นไล่เลี่ยกันในช่วงปี พ.ศ. 2486 ภายใต้คนละสังกัดคือกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตราธิการ และสำนักนายกรัฐมนตรี ตามลำดับ อันทำให้เกิดภาวะ **"หลากรูป หลายสังกัด"** ของอุดมศึกษาไทยเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ก่อนที่อิทธิพลการเมืองจะหลอมรวมมหาวิทยาลัยทั้งหมดรวมทั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เข้ามาอยู่ในระบบราชการเดียวกันในอีกทศวรรษเศษๆ ต่อมา ทั้งนี้ภายใต้นโยบายให้คนไทย **"มีวัธนธัมดี มีศีลธัมดี มีอนามัยดี มีการแต่งกายอันเรียบร้อย มีที่พักอาศัยดีและมีที่ทำมาหากินดี"**[38] ของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม อาจเรียกได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยชนิด **"เปิดปุ๊บ ติดปั๊บ"** ที่มหาวิทยาลัยทั้งสามแห่งที่กล่าวไปข้างต้นได้ใช้แรงหนุนนำทางการเมืองและนโยบายรัฐบาลผลักดันให้เกิดขึ้นภายในเวลาอันสั้นภายใต้แผนการสร้างชาติฉบับเดียวกันของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ทั้งนี้ แม้ว่ามหาวิทยาลัยทั้งสามแห่งจะมีพระราชบัญญัติของตนเองที่ประกาศใช้ใกล้เคียงกันในปี พ.ศ. 2486 โดยได้วางโครงสร้างและรูปแบบการบริหารไปในทิศทางเดียวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติลักษณะการเป็นสถาบันวิชาชีพเฉพาะทางและการสังกัดอยู่กับหน่วยราชการนั้นๆ ได้นำมาซึ่งความแตกต่างในการบริหารงานหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะของ**การที่กระทรวงต้นสังกัดลงมามีส่วนโดยตรงในการบริหาร โดยผ่านสายงานระดับกรมหรือโดยผ่านการที่ผู้บริหารในระดับกรมลงมารับตำแหน่งอธิการบดีด้วย**ซึ่งแตกต่างจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองซึ่งผู้บริหารระดับกรมหรือกระทรวงต้นสังกัดจะเข้ามามีส่วนในการบริหารได้โดยกลไกคณะบุคคลคือสภามหาวิทยาลัยหรือคณะกรรมการมหาวิทยาลัยเท่านั้น ทั้งนี้ ลักษณะความสัมพันธ์ในเชิงบริหารกับหน่วยงานต้นสังกัดที่แนบแน่นกว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองนั้น อาจเกิดจากรากฐานความคิดเกี่ยวกับวิธีตั้งมหาวิทยาลัยในสมัยนั้นซึ่งมีประเด็นน่าสนใจ และดูจะ **"สมเหตุสมผล"** อยู่เหมือนกันกับบริบทของระบบการศึกษาสมัยนั้น กล่าวคือ

---

38 พรภิรมณ์ (เอี่ยมธรรม) เชียงกูล, ประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่ เล่มที่ 1, หน้า 71.

แผนภูมิที่ 1 : โครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2486-2501*

ผู้บัญชาการ : ได้แก่ อธิบดีกรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์โดยตำแหน่ง

อธิการบดี : ได้แก่ อธิบดีกรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยตำแหน่ง

ผู้อำนวยการ : ได้แก่ อธิบดีกรมศิลปากรโดยตำแหน่ง

หมายเหตุ : *จาก พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พ.ศ. 2486 พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2486 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2495 และ พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2486

"... .การจัดตั้งมหาวิทยาลัยในยุคแรกของเมืองไทยนั้น ท่านจะพิจารณาก่อนว่าจะสอนจะศึกษาวิจัยและส่งเสริมเผยแพร่ความรู้สาขาใดเป็นสาขาเอก ก็จะตั้งชื่อมหาวิทยาลัยไปตามชื่อสาขาวิชาเอกนั้นๆ เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นต้น และมอบให้กระทรวงที่มีชื่อตรงกันหรือที่เกี่ยวข้อง ต้องใช้ผู้จบการศึกษาขั้นมหาวิทยาลัยเป็นข้าราชการเป็นเจ้าสังกัด เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็สังกัดกระทรวงเกษตร เป็นต้น พิเคราะห์ดูก็สมเหตุสมผล คือกระทรวงนั้นๆ เป็นผู้ตั้งงบประมาณ เป็นผู้จัดหาครูอาจารย์ที่มีความรู้ และประสบการณ์ในกระทรวงนั้นมาสอน เป็นผู้จ้างบรรจุผู้จบมหาวิทยาลัยนั้นๆ เข้าเป็นข้าราชการ ข้าราชการใหม่กับข้าราชการเก่ามีความสัมพันธ์กันดีหลายขั้น เช่น เป็นผู้บังคับบัญชาและเคยเป็นครูอาจารย์กันมาก่อน รู้นิสัยและความรู้ความสามารถด้านวิชาการของกันและกันมาก่อน โยกย้ายครูอาจารย์จากมหาวิทยาลัยไปทำงานปฏิบัติในกรมกองอื่น หรือย้ายข้าราชการอื่นที่มี

ความรู้และประสบการณ์มาเป็นอาจารย์ได้ง่าย สามารถประสานเชื่อมโยงความรู้ ทฤษฎี และวิธีปฏิบัติจริงให้เกิดผลดีแก่ราชการและบ้านเมืองได้มากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในยุค 20 ปีแรกอยู่ในสภาพดังกล่าวมานี้...” [39]

ฐานคิดดังกล่าว จึงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร มีลักษณะการบริหารเสมือนหน่วยงานระดับกรมกองชัดเจน เช่นเดียวกับโรงเรียนวิชาชีพชั้นสูงในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ผูกพันอยู่กับหน่วยราชการค่อนข้างมากและศักยภาพความพร้อมของแต่ละมหาวิทยาลัยก็แตกต่างกันไปตามศักยภาพและความพร้อมของกระทรวงต้นสังกัดแต่ละแห่งนั่นเอง

อาจารย์เก่าของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ท่านหนึ่งเล่าไว้ว่า

“....พอเปิดเป็นมหาวิทยาลัยใน พ.ศ. 2486 แล้ว แทบจะว่าไม่มีอะไรที่ควรจะเรียกได้ว่า เป็นมหาวิทยาลัย มีแต่อาคารเก่าๆ ครึ่งอิฐครึ่งไม้อยู่หลังเดียว ขอรื้อเขามาจาก ร.ร. เด็กที่สถานีทดลองกสิกรรมคลองบางกอกน้อย ตั้งชื่อกันว่า “เรือนเขียว” เป็นทั้งที่อำนวยการของมหาวิทยาลัย เป็นที่เรียน ห้องสมุด ฯลฯ ทั้งหลังมีอยู่ไม่กี่ห้อง ไม่พอกับวิชาที่เปิดสอนต้องวิ่งไปขอความกรุณาจากกรมเกษตร ขอใช้บางห้องในบางตึกของกรม ซึ่งบังเอิญตั้งอยู่ในบางเขนเช่นเดียวกัน ...คณะกสิกรรมฯ มีคุณพระช่วงฯ (พระช่วงเกษตรศิลปการ) เป็นคณบดีแต่ขณะเดียวกัน ท่านก็เป็นอธิบดีกรมเกษตรด้วย ...ต้องจัดการสอนการเรียนของคณะปกครองดูแลนิสิตและอาจารย์ ตลอดจนหาครูบาอาจารย์มาสอนวิชาต่างๆ จากกรมกองต่างๆ ในกระทรวงเกษตรและกระทรวงอื่นๆ ด้วย.....” [40]

สำหรับมหาวิทยาลัยศิลปากรนั้น อาจจะตกอยู่ในฐานะที่ยิ่งฝืดเคืองกว่าเพราะอยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงมิได้มีความสัมพันธ์แนบแน่นในสายงานกับหน่วยงานกรมกองร่วมสังกัดเหมือนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเผชิญปัญหาทำนองเดียวกัน กล่าวคือ

---

39 อาบ นาคะจัด, "วิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในทัศนะของข้าพเจ้า" ใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, เกษตรศาสตร์ 40 ปี, หน้า 172.

40 จรัด สุนทรสิงห์,"มหาวิทยาลัยเมื่อครั้งกระโน้น"ในเกษตรศาสตร์ 40 ปี, หน้า 152-165.

"...ตั้งขึ้นมาจากการไม่มีอะไรเลย แม้แต่สถานที่และครูอาจารย์โดยเฉพาะก็ไม่มี ต้องอาศัยทั้งสถานที่และอุปกรณ์การศึกษาตลอดจนข้าราชการของกรมศิลปากรทำหน้าที่บริหารงานและเป็นครูบาอาจารย์ให้ ...ต้องอาศัยอาคารไม้ซึ่งเป็นโรงเรียนศิลปากรเดิม และโรงเก็บวัสดุของกรมศิลปากรเป็นสถานศึกษา..." [41]

ในขณะเดียวกันกับที่มีการพัฒนา **"มหาวิทยาลัยในกระทรวง"** ขึ้นทั้ง 3 แห่งนั้นกลับมีความพยายามอีกกระแสหนึ่งในการพัฒนาระบบบริหารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งความพยายามดังกล่าวน่าจะเกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นจากแบบอย่างของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองในปี พ.ศ. 2476 ซึ่งมีการออกพระราชบัญญัติรองรับฐานะของมหาวิทยาลัยให้เป็นนิติบุคคลเป็นอิสระจากการกำกับควบคุมของรัฐ ต่อมาในปี พ.ศ. 2477 กระทรวงธรรมการจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ทว่าก็มิได้ถือรูปแบบอิสระตามมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองทั้งหมด ดังจะเห็นได้จากบันทึกประกอบร่างพระราชบัญญัติซึ่งระบุไว้ตอนหนึ่งว่า

".....ร่างพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะยกฐานะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้เป็นอิสระในบางส่วนเยี่ยงมหาวิทยาลัยต่างประเทศ...ในชั้นแรกนี้ยังไม่ถึงเวลาสมควรที่จะจัดให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีอิสรภาพสมบูรณ์ในการดำเนินการต่างๆ แต่ก็ควรมีอิสระบ้างในเรื่องซึ่งเกี่ยวกับงานของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะรัฐบาลคงมีอำนาจควบคุมไว้เช่นเดิม โดยจัดตั้งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการเป็นนายกคณะกรรมการอำนวยการโดยตำแหน่ง....." [42]

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2477 ได้ให้ความเป็นอิสระอย่างที่ไม่เคยปรากฏอยู่หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการมีสภาพนิติบุคคลแยกจาก

41 มหาวิทยาลัยศิลปากร, ที่ระลึกงานฉลองครบ 25 ปี, หน้า 4-5.

42 พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2477 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 (21 เมษายน 2478) : หน้า 82-96.

กรมมหาวิทยาลัย กระทรวงธรรมการ แต่อยู่ในความดูแลของสภามหาวิทยาลัยแทน[43] ซึ่งทำให้สภามหาวิทยาลัยกลายมาเป็นองค์กรบริหารสูงสุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรวมทั้งได้มีการวางองค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัยในลักษณะ **"ไตรภาคี"** ขึ้นเป็นครั้งแรกประกอบด้วยกรรมการฝ่ายบริหาร กรรมการฝ่ายอาจารย์ และกรรมการฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิแทนรูปแบบคณะกรรมการที่ปรึกษาเดิมซึ่งประกอบด้วยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เพียง 4-5 คน ตามแต่จะทรงโปรดเกล้าฯ และก็มีบทบาทค่อนข้างน้อย

พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2477 ยังทำให้มหาวิทยาลัยมี**ความเป็นอิสระในการบริหารงานวิชาการ**มากยิ่งขึ้น โดยสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจในการวางระเบียบเกี่ยวกับการรับนักศึกษา วินัย ค่าธรรมเนียม หลักสูตร และการให้ปริญญาได้ด้วยตนเอง มี**ความเป็นอิสระทางการเงินและทรัพย์สิน** โดยในส่วนเงินผลประโยชน์และค่าธรรมเนียมต่างๆ มหาวิทยาลัยมีสิทธิ์รักษาและจัดการได้เอง และท้ายที่สุดคือการมี**ความเป็นอิสระในด้านบุคลากร** โดยกำหนดให้มีบุคลากรประเภทสอง ได้แก่ พนักงานที่มหาวิทยาลัยตั้งขึ้น โดยรับเงินเดือนจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในส่วนของการบริหารงานบุคคลนี้นับว่ามหาวิทยาลัยมีอิสระขึ้นมาก โดยสภามหาวิทยาลัยสามารถแต่งตั้งคณบดีและหัวหน้าแผนกและทำหน้าที่ อ.ก.พ. กระทรวงในงานที่เกี่ยวกับบุคลากรที่รับเงินเดือนจากงบประมาณแผ่นดินส่วนบุคลากรอื่นที่จ้างด้วยเงินรายได้นั้นสามารถออกระเบียบแต่งตั้ง ถอดถอน ควบคุมได้โดยอิสระ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

43 บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, ความเป็นอิสระของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 10-11.

สรุปความพยายามผลักดันการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษา :
กรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

แนวความคิดสำคัญ	การผลักดัน / อุปสรรค	ผลลัพธ์
<u>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</u> ● ปฏิรูประบบบริหารตามแบบอย่างของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ● เป็นนิติบุคคลในความดูแลของสภามหาวิทยาลัย (ไตรภาคี) ● มีอำนาจกึ่งอิสระ (อิสระด้านวิชาการ / การใช้เงินรายได้ / การบริหารบุคลากรที่ไม่ได้จ้างด้วยงบประมาณ)	● เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ผลักดัน พ.ร.บ. จุฬาฯ ● จอมพล ป. พิบูลสงครามกับการใช้เสถียรภาพทางการเมือง ● การเมืองครอบงำสร้างฐานอำนาจหลัง 2477 ● จอมพล ป. เป็นอธิการตั้งแต่ 2479-2479 / 2492-2493	● การออก พ.ร.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2477 ● พ.ร.บ. 2497 นำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าระบบราชการ/เพิ่มอำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในฐานะนายกสภา
<u>มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และศิลปากร</u> ● ตั้งมหาวิทยาลัยในกระทรวง / มีฐานะเป็นกรม ● มหาวิทยาลัยใกล้ชิดกับรัฐบาล	● จอมพล ป. พิบูลสงครามกับนโยบาย **“สร้างไทยใหม่”** และการสร้างฐานอำนาจในมหาวิทยาลัย	● พ.ร.บ. จัดตั้งมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งในปี พ.ศ. 2486 ● นายกรัฐมนตรีเป็นนายกสภามหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ตาม ด้วยแรงกดดันทางการเมืองในบรรยากาศของการปฏิวัติรัฐประหารอย่างต่อเนื่อง ในที่สุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ไม่ต่างจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่ค่อยๆ ถูกผลักกลับเข้าสู่ระบบราชการเพื่อ **"เอกภาพเชิงบริหาร"** โดยในปี พ.ศ. 2497 มีการออก พ.ร.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกฉบับที่กำหนดฐานะความเป็นข้าราชการของอาจารย์และบุคลากรอย่างชัดเจน ก่อนที่จุฬาฯ จะถูกโอนพร้อมๆ กับมหาวิทยาลัยอีก 4 แห่งมาอยู่ในสังกัดสภาการศึกษาแห่งชาติในปี พ.ศ. 2501 ดังนั้น โดยสรุปแล้ว ช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองกว่าสองทศวรรษนั้น เราจึงได้เห็นปรากฏการณ์ที่หลากหลายในระบบบริหารอุดมศึกษาไทยเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ทั้งกรณีมหาวิทยาลัยที่บริหารตนเองคือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงธรรมการคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปจนถึงมหาวิทยาลัยในสังกัดกรมกองอีก 3 แห่ง ทว่าในที่สุด ลักษณะ **"อำนาจนิยม"** ของรัฐบาลขณะนั้น ก็ค่อยๆ หล่อหลอมวัฒนธรรมราชการ และนำมหาวิทยาลัยทั้งหมดกลับมาอยู่ในสายตาแห่งการควบคุมของรัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง

ยุคมืดทางปัญญา : มหาวิทยาลัยในยุครวมสังกัดในสำนักนายกรัฐมนตรี

ปัญหาการขาดเอกภาพในเชิงบริหารในสายตารัฐบาลที่กล่าวข้างต้นอันเนื่องจากการที่มหาวิทยาลัยกระจายสังกัดกันอยู่หลายหน่วยงานทำให้ในการประชุมคณะกรรมการร่างแผนการศึกษาชาติที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2494 ได้เริ่มมีการพูดถึงการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษาโดยการรวมมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งเข้าด้วยกัน แต่ก็ยังไม่มีการดำเนินการแต่อย่างใด[44] ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มิได้มีปัญหาการบริหารงานแต่อย่างใดกับระบบที่เป็นอยู่ ซึ่งได้อาศัยความสัมพันธ์อันดีทั้งภายในและระหว่างหน่วยราชการ แต่ละแห่งเป็นกลไกในการบริหารงาน ชาวมหาวิทยาลัยเองกลับจะสงสัยไม่แน่ใจด้วยซ้ำว่า ถ้ารวมสังกัดกันแล้วจะเป็นหนทางที่ทำให้มหาวิทยาลัยหย่อนความสามารถในการแข่งขันกันลง[45]

อย่างไรก็ตาม ก้าวสำคัญของการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษาเกิดขึ้นในอีก 2 ปีต่อมาเมื่อองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือ UNESCO ซึ่งเข้ามาช่วยเหลือรัฐบาลไทยในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและ

---

44 หอจดหมายแห่งชาติ, สบ.5.2.2/1, รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2494 อ้างถึงใน วารุณี โอสถารมย์, พัฒนาการอุดมศึกษาในประเทศไทยฯ, หน้า 87.

45 วารุณี โอสถารมย์, พัฒนาการอุดมศึกษาในประเทศไทยฯ, หน้า 87.

อุตสาหกรรม ได้ส่งเซอร์ ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Sir Charles Darwin) ผู้เชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษาเข้ามาศึกษาเรื่องกิจการทางวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย และเซอร์ ชาร์ลส์ ดาร์วิน ได้สรุปรายงานฉบับหนึ่งเสนอต่อองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมของสหประชาชาติและรัฐบาลไทย โดยได้วิจารณ์ถึงสภาพโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย และเสนอแนวทางในการปฏิรูปมหาวิทยาลัยให้เป็นแบบมหาวิทยาลัยสากล ทั้งนี้รายงานดังกล่าวมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดนโยบายปฏิรูปการอุดมศึกษาของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในเวลาต่อมา ดังจะถอดความบางตอนของรายงานดังกล่าวมาดังนี้

> *"...สถานศึกษาที่เรียกว่ามหาวิทยาลัยในประเทศไทยนั้นนี้มี 5 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง และมหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้นที่ควรเรียกว่ามหาวิทยาลัยดังที่เข้าใจกันอยู่ในนานาประเทศ เพราะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความกว้างขวางในสาขาวิชา เพราะมีคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนอีก 4 มหาวิทยาลัย ควรจะเรียกว่าคณะ (school) หรือวิทยาลัย (college) ดังที่เรียกกันอยู่ในนานาประเทศ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พอเทียบได้กับคณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยลอนดอน มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์มีมาตรฐานสูงในสาขาวิชาของตน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีสาขาวิชาที่แคบมาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็อ่อนแอมาก ไม่เฉพาะสาขาวิชาจะแคบเท่านั้น คณะอาจารย์ยังมีน้อยมาก คือมีอาจารย์ประจำ 10 คน ต้องพึ่งอาจารย์พิเศษจำนวนมาก ส่วนมหาวิทยาลัยศิลปากรนั้น ไม่มีมาตรฐานพอที่จะเรียกว่ามหาวิทยาลัยได้เลย ดังนั้นเพื่อไม่ให้ประเทศไทยเสียหน้าในเรื่องนี้ ควรจะรวมมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งเข้าด้วยกัน อาจเรียกว่ามหาวิทยาลัยแห่งกรุงเทพฯ... ...การบริหารมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งนี้แตกต่างกันออกไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สังกัดกระทรวงเกษตร มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัยศิลปากร สังกัดกรมวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย*

ธรรมศาสตร์มีธรรมนูญของตนแตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น แม้จะดูคล้ายกับว่าสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ความแตกต่างเหล่านี้ทำให้ยากต่อการบริหาร...” [46]

รายงานของเซอร์ ชาร์ลส์ ดาร์วิน พร้อมด้วยแรงผลักดันจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ ได้ส่งผลให้รัฐบาลตัดสินใจปรับปรุงระบบบริหารมหาวิทยาลัยครั้งสำคัญในปี พ.ศ. 2499 โดยมีการจัดตั้งสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นก้าวแรกที่รัฐบาลได้พยายามรวมมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ต่างสังกัดในแต่ละกระทรวงเข้ามาอยู่ในความดูแลของคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย เพื่อให้มีแนวปฏิบัติในการบริหารและมาตรฐานทางวิชาการอยู่ในระดับเดียวกัน ดังเหตุผลที่ได้ชี้แจงไว้ท้ายพระราชบัญญัติสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ พ.ศ. 2499 ว่า

“...โดยที่ขณะนี้ สมควรให้มีสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติขึ้น เพื่อพิจารณาให้มาตรฐานการศึกษาตลอดจนการจัดวางหลักสูตร การจัดตั้งคณะหรือแผนกวิชา การแต่งตั้งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นไปในมาตรฐานเดียวกันและอยู่ในระดับเดียวกับมาตรฐานของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ” [47]

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามจะได้ดำเนินการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อไปโดยกลไกของสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติที่ตั้งขึ้น ได้เกิดการปฏิวัติโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 ซึ่งภายหลังการปฏิวัติไม่นาน คณะปฏิวัติก็ได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงแผนการศึกษาขึ้น โดยมีพันเอกหลวงวิจิตรวาทการเป็นประธานคณะกรรมการ และคณะกรรมการฯ ได้เสนอให้มีการจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อรับผิดชอบการวางแผนการศึกษาทุกระดับของประเทศไม่เฉพาะแต่ระดับอุดมศึกษา โดยโอนงานของสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติมาอยู่ในความดูแลด้วย ส่วนข้อเสนอเกี่ยวกับการรวมมหาวิทยาลัยเข้าด้วยกันตามที่เคยเสนอไว้โดยเซอร์ ชาร์ลส์ ดาร์วินนั้น ก็ถูกต่อรองลงให้เหมาะสมแก่สภาพการณ์ของอุดมศึกษาไทย ดังคำกล่าวของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในวันเปิดประชุมสภาการศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันอังคารที่ 8 กันยายน 2501 ว่า

---

46 Sir Charles Darwin, Report to UNESCO on science in Thailand and notes on university in Thailand 1954 (กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มปท.) (อัดสำเนา), ม.ป.น.

47 "พระราชบัญญัติสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ พ.ศ.2499" ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 73 ตอนที่ 8 (28 มกราคม 2499) : หน้า 10-15.

"....หลายท่านในที่นี้เคยอ่านและพิจารณาความคิดเห็นของเซอร์ ชาร์ลส์ ดาร์วิน ผู้เชี่ยวชาญการมหาวิทยาลัยซึ่งมาศึกษาพิจารณามหาวิทยาลัยในประเทศเรา ท่านผู้นี้ได้เขียนความคิดเห็นไว้ในประการสำคัญว่า มาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นเครื่องวัด เป็นเครื่องวัดเครื่องพิสูจน์ว่านานาประเทศควรจะให้ความเชื่อถือเพียงไร ข้อหนึ่งซึ่งท่านผู้นี้ยืนยัน คือว่าควรรวมมหาวิทยาลัยทั้งหลายแห่งในกรุงเทพฯ เข้าเป็นมหาวิทยาลัยเดียวและเรียกว่ามหาวิทยาลัยเดียวว่ามหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ เพื่อรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานและระเบียบอันดี และเพื่อตรงกับหลักสูตรสากลว่ามหาวิทยาลัยต้องเป็นที่ให้การศึกษาหลายประเภทหลายสาขาไม่ใช่วิชาประเภทเดียว ความคิดอันนี้ข้าพเจ้าขอยับยั้งไว้ ข้าพเจ้าจะยังไม่เดินไปถึงขั้นนั้น ความในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติในวงเล็บ 6 ที่ว่า สภาการศึกษาแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่พิจารณาจัดตั้ง ยุบรวมและเลิกล้มมหาวิทยาลัยนั้น ก็เป็นเรื่องของกฎหมาย ซึ่งต้องวางบทบัญญัติอย่างกว้างๆ ไว้เพื่อปฏิบัติได้เมื่อจำเป็น ข้าพเจ้ามีเจตนาจะใช้บทบาทกฎหมายข้อนี้แต่เฉพาะเรื่องตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในหัวเมืองสำคัญ เช่น เชียงใหม่ และสงขลา แต่ยังไม่เจตนาที่จะเลิกล้มหรือยุบรวมมหาวิทยาลัยตามความคิดเห็นของเซอร์ชาร์ลส์ ดาร์วิน ข้าพเจ้าขอถือโอกาสแสดงเจตนาข้อนี้ไว้ให้แน่ชัด เพื่อขจัดความหวาดหวั่นหรือเสียงเล่าลือเกี่ยวกับการรวมมหาวิทยาลัย....อย่างไรก็ดี ข้อแนะนำของเซอร์ ชาร์ลส์ ดาร์วิน ที่กล่าวข้างต้นนั้น ก็ให้ความคิดเห็นแก่ข้าพเจ้าว่า ถึงแม้ว่าจะไม่ยุบรวมมหาวิทยาลัยเป็นแห่งเดียวกัน ก็ควรจะให้มหาวิทยาลัยทั้งหลายเข้ามาอยู่ในสังกัดเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการรักษามาตรฐานและความเป็นระเบียบอันดี ข้าพเจ้าจึงเลือกพบเซอร์ ชาร์ลส์ ดาร์วิน ครึ่งทาง คือเอามหาวิทยาลัยที่แยกสังกัดอยู่ตามกระทรวงต่างๆ มาไว้ในสังกัดเดียวกันคือ สำนักนายกรัฐมนตรี ดังปรากฏพระราชบัญญัติที่ออกพร้อมกัน เรื่องโอนมหาวิทยาลัยต่างๆ มาสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และนอกจากนั้นข้าพเจ้าในฐานะนายกรัฐมนตรี ก็จะได้ออกคำสั่งให้คณะกรรมการพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติโดยเฉพาะของมหาวิทยาลัยต่างๆ ให้มีระเบียบการปกครองมหาวิทยาลัยเป็นแบบเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้....." [48]

48 สำนักนายกรัฐมนตรี, ประมวลสุนทรพจน์จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ.2502-2507 (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2507), หน้า 31.

เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ผ่านพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ รัฐบาลจึงจัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้นมีฐานะเป็นกรมในสำนักนายกรัฐมนตรี โดยในพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ได้ระบุให้สภาการศึกษามีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ [49]

*"**มาตรา 4** ให้มีสภาการศึกษาแห่งชาติประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน อธิการบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่มีลักษณะอย่างเดียวกันแต่เรียกชื่ออย่างอื่นของมหาวิทยาลัยทุกแห่ง กับผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และบุคคลอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ*

***มาตรา 10** สภาการศึกษาแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้*

(1) พิจารณาปรับปรุง วางแผนและโครงการการศึกษาแห่งชาติให้เหมาะสมแก่กาลสมัย และให้สอดคล้องกับแผนการเศรษฐกิจและการปกครอง

(2) พิจารณาปัญหาต่าง ๆ ในทางการศึกษา และเสนอวิธีการแก้ไข

(3) พิจารณารายงานการศึกษา และวิจัยผลงานประจำปี

(4) พิจารณาวางโครงการหาทุนบำรุงการศึกษา และเสนอแนะรัฐบาลให้ได้มาซึ่งทุนเพื่อการศึกษาระดับต่าง ๆ ตามความจำเป็น

(5) พิจารณางบประมาณประจำปีของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

(6) พิจารณาการจัดตั้ง ยุบรวม และเลิกล้มมหาวิทยาลัย

(7) อนุมัติการจัดตั้ง ยุบรวม และเลิกล้มคณะหรือแผนกวิชาในมหาวิทยาลัย

(8) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการวางหลักสูตรในมหาวิทยาลัย

อำนาจหน้าที่ตาม (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) นั้น เมื่อสภาการศึกษาแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว ให้เสนอความเห็นไปยังคณะรัฐมนตรี"

---

49 "พระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ2502" ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 76 ตอนที่ 85 (2 กันยายน 2502) : หน้า 1-8.

ทั้งนี้ โดยได้ให้เหตุผลในการตราพระราชบัญญัติว่า

".....เนื่องจากพระราชบัญญัติจัดระเบียบการสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2502 ได้โอนกิจการของสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติมารวมไว้ในสภาการศึกษาแห่งชาติ แต่กฎหมายที่บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการนี้ได้บัญญัติควบคุมเฉพาะในส่วนกิจการของมหาวิทยาลัยเท่านั้น เพื่อให้การศึกษาของชาติอยู่ในระดับที่มีมาตรฐานดียิ่งขึ้น สมควรให้มีการควบคุมกิจการศึกษาโดยทั่วไปของชาติด้วย จึงจำเป็นต้องยกเลิกพระราชบัญญัติสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ พ.ศ. 2499 และปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการนี้เสียใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว..." [50]

ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว คณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ จึงก้าวเข้ามาเป็นองค์กรบริหารอุดมศึกษาหลักของประเทศโดยทันที รวมทั้งได้มีการจัดวางโครงสร้างที่จะ **"กำกับดูแล"** งานมหาวิทยาลัยอย่างรัดกุมยิ่งขึ้น อาทิ ในการประชุมสภาการศึกษาแห่งชาติครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2502 คณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ ได้มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ อีก 4 คณะ ซึ่งคณะกรรมการแต่ละคณะมีหน้าที่ต่างๆ กัน ดังนี้ [51]

1) **คณะกรรมการวิจัย** ประกอบด้วยกรรมการรวม 20 คน มีหน้าที่พิจารณาปัญหาต่างๆ ในทางการศึกษาและเสนอวิธีการแก้ไข รวมทั้งพิจารณารายงานการศึกษาและวิจัยผลงานประจำปี

2) **คณะกรรมการหาทุน** ประกอบด้วยกรรมการรวม 19 คน มีหน้าที่พิจารณาวางโครงการหาทุนบำรุงการศึกษา และเสนอแนะรัฐบาลให้ได้มาซึ่งทุนเพื่อการศึกษาระดับต่างๆ ตามความจำเป็น

3) **คณะกรรมการมหาวิทยาลัยฝ่ายบริหาร** ประกอบด้วยกรรมการ 23 คนมีหน้าที่พิจารณาการจัดตั้ง ยุบรวมและเลิกล้มมหาวิทยาลัย

---

50 เรื่องเดียวกัน.

51 สุภาวดี ตรีรัตน์, "บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 31-34.

4) **คณะกรรมการมหาวิทยาลัยฝ่ายวิชาการ** ประกอบด้วยกรรมการ 24 คน มีหน้าที่พิจารณาและให้ความเห็นชอบการวางหลักสูตรขึ้นในมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ เมื่อคณะกรรมการด้านต่างๆ พิจารณากลั่นกรองงานเสร็จแล้ว ก็จะเสนอให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อน แล้วจึงเสนอให้คณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติพิจารณาลงมติรับรองเป็นขั้นสุดท้าย นอกจากนี้ สำหรับเรื่องที่กฎหมายระบุไว้ว่าเป็นอำนาจอนุมัติของคณะรัฐมนตรี สภาการศึกษาก็จะต้องเสนอความเห็นไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบด้วย

ในส่วนของการบริหารงานบุคคลนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือสืบเนื่องมาจากการประกาศพระราชบัญญัติโอนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2502 ต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวง พ.ศ. 2503 ตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2503 กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลสำหรับมหาวิทยาลัยขึ้นใหม่โดยระบุ *"...ให้มีคณะกรรมการข้าราชการมหาวิทยาลัยคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า "ก.ม." ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรี (ถ้ามี) เป็นรองประธาน ประธานคณะกรรมการบริหารสภาการศึกษาแห่งชาติ ปลัดบัญชาการสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี อธิการบดีทุกมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ อธิบดีกรมบัญชีกลาง เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามความในกฎกระทรวงนี้ และให้เลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นเลขานุการของ ก.ม..."* [52] ผลของกฎกระทรวงดังกล่าวจึงทำให้เกิดข้าราชการพลเรือนอีกประเภทหนึ่ง คือ **"ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย"** พร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคลากรในมหาวิทยาลัย เช่น การกำหนดอัตราเงินเดือน การบรรจุ การแต่งตั้ง การโอน การเลื่อนชั้น การเลื่อนอันดับ และขั้นเงินเดือน การรักษาวินัย การสอบสวน และการออกจากราชการของข้าราชการ รวมทั้งข้อบัญญัติเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนวิสามัญและลูกจ้าง โดยให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของ ก.ม. โดยมี

52 "กฎกระทรวง (พ.ศ.2503) ออกตามความในพระราชบัญญัติโอนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2502", ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 77 ตอนที่ 24 (24 มีนาคม 2503) : หน้า 1-24.

คณะอนุกรรมการประจำมหาวิทยาลัยหรือ อ.ก.ม. เป็นกลไกบริหารงานบุคคลประจำสถาบันเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของ ก.ม. [53]

ต่อมาใน พ.ศ. 2507 ได้มีการประกาศให้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 ออกมากำกับอีกฉบับหนึ่งเพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากระเบียบการบริหารงานบุคคลต่างๆ ที่ประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2503 นั้น เป็นเพียงกฎกระทรวงที่อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติโอนมหาวิทยาลัยไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีเท่านั้น มิได้มีพระราชบัญญัติเรื่องการบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัยออกมาเป็นการเฉพาะ และภายหลังจากที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 แล้ว ก็ได้มีการประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยการบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัยด้านต่างๆ ตามมาโดยลำดับโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว [54]

โดยสรุปแล้วการรวมสังกัดมหาวิทยาลัยมาอยู่ในความดูแลของสภาการศึกษาแห่งชาติ จึงนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในระบบบริหารอุดมศึกษาไทย จากรูปแบบเดิมที่มีความหลากหลายในการบริหาร ทั้งแบบที่สังกัดกระทรวงธรรมการ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) แบบที่บริหารงานแบบอิสระ (มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง) และแบบที่บริหารงานแบบกระจายสังกัด (มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร) มาสู่การบริหารแบบรวมศูนย์ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีความต้องการในการเสริมสร้างมาตรฐานการอุดมศึกษาเป็นแรงผลักดันสำคัญ ในการนี้สภาการศึกษาแห่งชาติ ได้กลายมาเป็นหน่วยงานกลางที่กำกับดูแลงานแทบทุกด้านของมหาวิทยาลัย ทั้งอำนาจหน้าที่ที่ระบุในพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502 และอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามที่ระบุในพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 และกฎกระทรวงที่ออกตามมา ซึ่งระบุให้เลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง

---

53 เรื่องเดียวกัน, หน้า 221-228.

54 อุทัย เลาหวิเชียร, "ความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล" ใน สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, รายงานการสัมมนาเรื่องความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษา (กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2532), หน้า 163-218.

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2502 เป็นต้นมา จึงอาจกล่าวได้ว่าระบบบริหารอุดมศึกษาไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ที่รัฐเข้ามา *"รวมศูนย์อำนาจ"* และมีบทบาทในการบริหารอุดมศึกษาอย่างจริงจัง ประกอบกับนโยบายเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล จากการจัดตั้งสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) ในเวลาใกล้เคียงกัน จึงยิ่งเป็นแรงหนุนนำให้สถาบันอุดมศึกษาหลายมาเป็นกลไกที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการวางแผนพัฒนาประเทศของรัฐบาลโดยมีสภาการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกลางประสานงานให้การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาสอดคล้องและเป็น *"กลไก"* ตามนโยบายด้านต่างๆ ของรัฐบาลให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และทำให้ความพยายามและความฝันที่จะทำให้มหาวิทยาลัยเป็นอิสระจากระบบราชการตามคตินิยมอุดมศึกษาดูจะเป็นสิ่งที่เลื่อนลอยออกไปทุกที

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

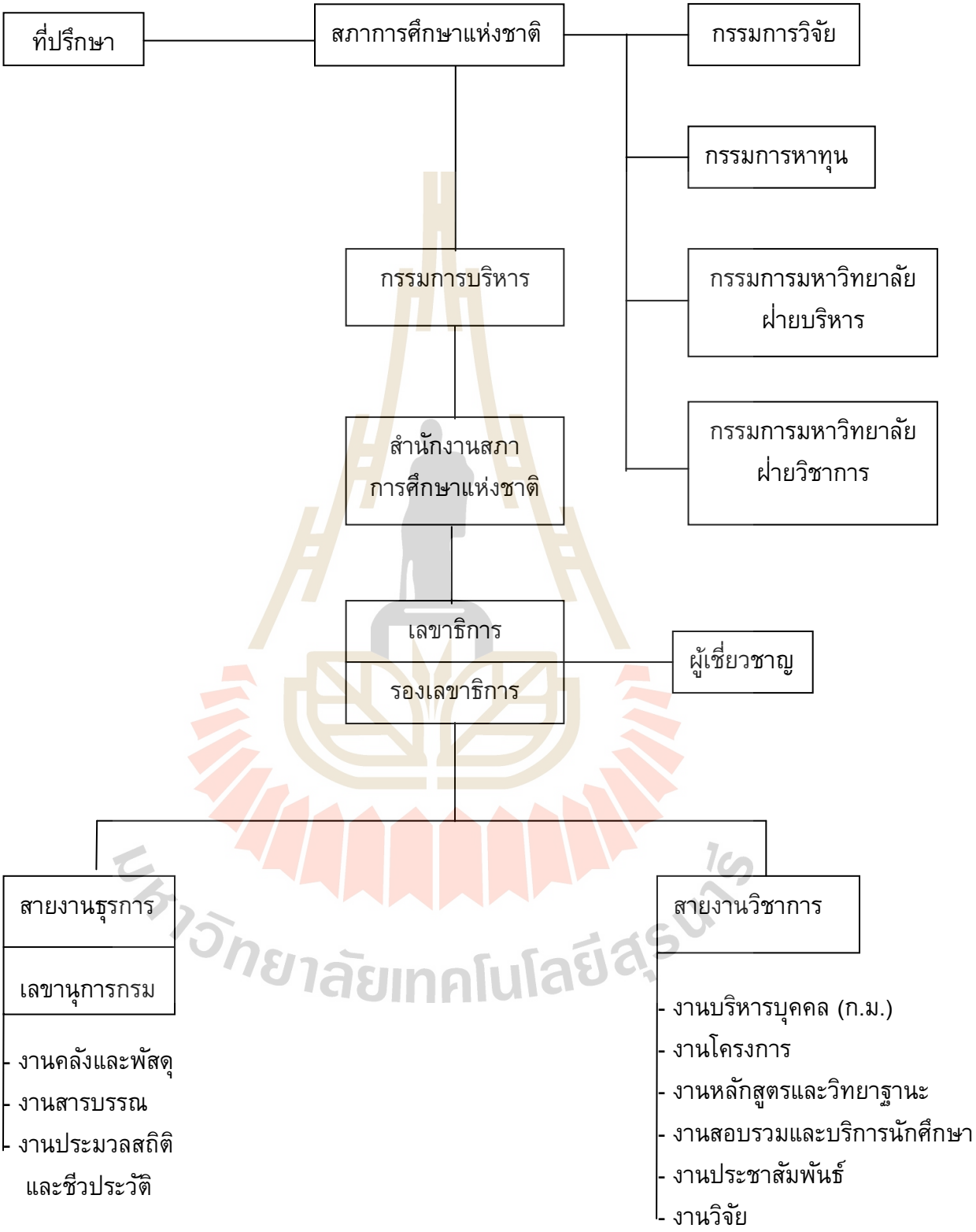
"...ตราบใดที่จิตใจของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยยังคงถูกครอบงำด้วยความปรารถนาในตำแหน่งหน้าที่มากกว่าความต้องการเป็นครูผู้ทำการสอนข้อเท็จจริงในสังคมแล้ว ความหวังที่จะให้เสรีภาพทางวิชาการเกิดขึ้นและแพร่ขยายออกไปนั้นก็เห็นจะเลือนรางเต็มทน..."

ชัยอนันต์ สมุทวณิช

เสรีภาพทางวิชาการ, 2516[55]

55 ชัยอนันต์ สมุทวาณิช, เสรีภาพทางวิชาการ, พัฒนบริหารศาสตร์ 13(2), เมษายน 2516.

แผนภูมิที่ 2 : โครงสร้างการบริหารสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

กระบวนการสวางคนิวาส : ปัญหาและข้อเรียกร้องของชาวมหาวิทยาลัยในช่วง 2507 – 2513 จนถึงการจัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

สภาพรวมศูนย์อำนาจในสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวทำให้มหาวิทยาลัยมีปัญหาการบริหารงานค่อนข้างมากเนื่องจากการที่มหาวิทยาลัยต่างๆ ถูกโอนไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2502 เป็นผลให้มหาวิทยาลัยกลายเป็นส่วนราชการมีฐานะเทียบเท่ากรมเช่นเดียวกับกรมของหน่วยราชการอื่นๆ รูปแบบการบริหารงานตลอดจนระเบียบการปฏิบัติงานต่างๆ จึงเป็นไปเช่นเดียวกับหน่วยราชการทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการของบประมาณ การลาราชการ การกำหนดอัตราเงินเดือนอาจารย์ ตลอดจนระเบียบเกี่ยวกับการคลังและงานบุคคลอื่นๆ โดยมีสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานกลางประสานงาน ซึ่งตามความในมาตรา 10 (5) (6) (7) และ (8) ของพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ได้กำหนดให้สภาการศึกษาแห่งชาติมีหน้าที่ควบคุมกิจการโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัย ทั้งการพิจารณางบประมาณประจำปี การพิจารณาการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกล้มมหาวิทยาลัย การพิจารณาและให้ความเห็นชอบในการเปิดสอนหลักสูตรต่างๆ เป็นต้น

ทั้งนี้ ประเด็นปัญหาสำคัญเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานโดยทั่วไปของสภาการศึกษาแห่งชาติประการหนึ่ง ก็คือลักษณะการจัดโครงสร้างการทำงานของสภานั่นเอง กล่าวคือ

> *“…จากลักษณะการแบ่งกรรมการออกเป็นฝ่ายและระดับต่างๆ ดังที่กล่าวไปตอนต้น ตั้งแต่กรรมการกลั่นกรองงานด้านต่างๆ ไปยังกรรมการบริหาร กรรมการสภาและคณะรัฐมนตรีในบางเรื่องตามลำดับ ทำให้เห็นถึงกระบวนการบริหารและตัดสินใจตามแบบแผนของทางราชการ ซึ่งมากด้วยขั้นตอน และกินเวลามากกว่าที่จะพิจารณาตัดสินใจอนุมัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ แต่ในขณะเดียวกัน พระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502 กลับระบุอำนาจหน้าที่ของสภาไว้มากมายหลายด้าน จึงนับเป็นปัญหาสำคัญของมหาวิทยาลัยที่จำเป็นจะต้องเสนอเรื่องราวต่างๆ ให้สภาการศึกษาแห่งชาติพิจารณาอนุมัติ แม้ว่าจะมีการปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของกรรมการในเวลาต่อมาก็ตาม แต่กระบวนการพิจารณาอนุมัติในเรื่องสำคัญๆ ก็ยังคงมีขั้นตอนในลักษณะเดิม ซึ่งในช่วงที่มหาวิทยาลัยสังกัดอยู่กับสภาการศึกษาแห่งชาตินั้นก็มักจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอว่า ทำงานล่าช้า งานหลายเรื่อง เช่น*

การจัดตั้งคณะ ภาควิชา หรือการเปิดสอนหลักสูตร ต้องรอขออนุมัติที่ประชุมใหญ่ของสภาฯ ซึ่งประชุมเพียงปีละ 1 ครั้ง ทำให้เสียเวลามาก...”[56]

ปัญหาในเชิงโครงสร้างการบริหารที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการที่มหาวิทยาลัยมี **“หน่วยเหนือ”** ถึงสองหน่วยงานในเวลาเดียวกัน กล่าวคือนอกจากสภาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีอำนาจกำกับดูแลงานมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติแล้ว งานบริหารและธุรการอื่นๆ ที่เหลือที่มิได้ระบุไว้ว่าเป็นอำนาจของสภาการศึกษา ต้องขึ้นอยู่กับสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะหน่วยงานต้นสังกัด โดยตามกฎหมาย มหาวิทยาลัยถือเป็นส่วนราชการมีฐานะเทียบเท่ากรมกรมหนึ่งภายใต้การดูแลของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี การที่จะติดต่อกับหน่วยงานหรือกระทรวงทบวง กรมอื่นๆ ก็จะต้องดำเนินการผ่านสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี อีกทั้งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรียังมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานทั่วไปของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามกฎระเบียบ กฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี ที่บังคับใช้กับหน่วยราชการทั่วไปทุกประการ โดยมิได้มีการพิจารณาให้ข้อยกเว้นเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะพิเศษของมหาวิทยาลัยแต่อย่างใด

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัย ยังมีหน่วยงานที่เป็นผู้บังคับบัญชาอีกหลายหน่วยงาน ได้แก่[57]

*1) **คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.)** มีอำนาจหน้าที่บังคับบัญชามหาวิทยาลัยในด้านที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลทุกเรื่อง*

*2) **คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)** เป็นผู้บังคับบัญชาโดยอ้อม กล่าวคือถ้าพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติไม่ได้ระบุหรือไม่ได้บัญญัติระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลด้านใดไว้ ก็ให้นำระเบียบของ ก.พ. มาใช้บังคับแก่ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยได้โดยอนุโลม*

---

56 ประยูร ศรีประสาธน์, "ปัญหาการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของสภาการศึกษาแห่งชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย", (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2510), หน้า 10.

57 เกษม สุวรรณกุล, "วิธีกำหนดนโยบายดำเนินงานมหาวิทยาลัย" ในสภาการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสัมมนาเรื่องปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ห้องประชุมคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1-5 มิถุนายน 2507 (พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์, 2507), หน้า 147-165.

*3) **กระทรวงการคลัง โดยเฉพาะกรมบัญชีกลาง** มีหน้าที่ตรวจจ่ายเงินแผ่นดิน รวมทั้งการออกกฎเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการเงิน ซึ่งระเบียบบางอย่างที่ออกมาก่อให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงานในทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอย่างมาก เช่น ระเบียบในการเบิกค่าสอนพิเศษ ซึ่งกำหนดอัตราต่ำเกินควร เป็นต้น*

*4) **สำนักงบประมาณ** เป็นหน่วยงานที่พิจารณาจัดสรรงบประมาณในมหาวิทยาลัย และมีอำนาจตัดทอนงบประมาณประจำปีของมหาวิทยาลัย ทั้งๆ ที่มหาวิทยาลัยมีสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้มีหน้าที่พิจารณาตามกฎหมายอยู่แล้ว*

*5) **กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ** มหาวิทยาลัยจะต้องปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ ที่ออกโดยกระทรวงนี้ เช่น การขอผู้เชี่ยวชาญ การขอทุนการศึกษา การส่งข้าราชการไปศึกษาหรือดูงานต่างประเทศ โดยมีกรมวิเทศสหการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ*

นอกจากนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารภายในมหาวิทยาลัยเอง ก็ยังมีปัญหาในส่วนที่เกี่ยวกับสภามหาวิทยาลัยในฐานะองค์กรบริหารสูงสุด ซึ่งกำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นนายกสภามหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง และได้ก่อให้เกิดปัญหาจากการที่นายกรัฐมนตรีเองมีเวลาให้กับการพิจารณาปัญหาต่างๆ น้อย หรือมีพื้นฐานความเข้าใจในปัญหาของมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนอกจากจะเกิดขึ้นในระดับกรรมการสภามหาวิทยาลัยแล้ว ยังรวมไปถึงกรรมการอื่นๆ ที่ดูแลงานมหาวิทยาลัยที่นายกรัฐมนตรีเป็นประธานอีกด้วย ดังที่มีการวิจารณ์สภาพปัญหาดังกล่าวไว้ดังนี้

"...หน่วยงานซึ่งกำหนดนโยบายและอนุมัติการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยที่สำคัญมี 3 ระดับ คือ สภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการมหาวิทยาลัยของสภาการศึกษา และคณะกรรมการสภาการศึกษาเอง (ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธานหรือนายกทั้งหมด) การกำหนดให้บุคคลในระดับสูงเช่นนี้เป็นประธานเป็นผลเสียอย่างมาก ประการแรก คือ ปัญหาเรื่องเวลา คงไม่มีใครปฏิเสธว่าตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นตำแหน่งที่หาเวลาได้ยาก จึงเป็นเหตุให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต้องล่าช้าอยู่เนืองๆ เพราะต้องรอผลการพิจารณาของกรรมการต่างๆ เหล่านั้น ซึ่งก็ต้องรอการกำหนดนัดหมายการประชุมให้เป็นการสะดวกแก่นายกรัฐมนตรีอีกประการหนึ่ง ระบบดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้ทัศนะทางการเมืองมามีอิทธิพลต่อทัศนะทางการศึกษาได้ง่าย (ทั้งนี้รวมทั้ง

การมีอธิการบดีซึ่งเป็นนักการเมืองด้วย) การกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็นประธานของที่ประชุมต่างๆ เช่นนี้เป็นการหาเกียรติยศโดยไม่จำเป็น..." [58]

นอกจากนี้การดำเนินงานของสภาการศึกษาแห่งชาติในด้านมาตรฐานการศึกษา ตามอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502[59] มาตรา 10 (7) และ (8) อันได้แก่ การอนุมัติการจัดตั้ง ยุบ รวม และเลิกล้มคณะหรือแผนกวิชาในมหาวิทยาลัยและการพิจารณาให้ความเห็นชอบของการเปิดสอนหลักสูตรในมหาวิทยาลัย แม้ว่าจะมีเจตนารมณ์อันดีในการป้องกันมิให้คณะหรือแผนกวิชาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ดำเนินการซ้ำซ้อนกัน กับเพื่อเป็นการรักษามาตรฐานทางวิชาการของหลักสูตรมหาวิทยาลัยให้มีระดับเดียวกันก็ตาม แต่ในสายตาของมหาวิทยาลัย กลับมองเห็นว่าการทำงานของสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ ดังจะเห็นได้จากรายงานการสัมมนามหาวิทยาลัยครั้งที่ 2 เรื่องการบริหารงานมหาวิทยาลัย ซึ่งมีการวิจารณ์ในเรื่องนี้ไว้ตอนหนึ่งว่า

"...สภาการศึกษาทำงานไม่ได้ผล และมุ่งไปในทางควบคุมรายละเอียด เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรแทนที่สภาการศึกษาฯ จะเป็นผู้วางเกณฑ์ หรือมาตรฐานใหญ่แต่อย่างเดียวยังทำหน้าที่เป็นผู้อนุมัติด้วย ในการดำเนินการอนุมัติ นอกจากชักช้าในการดำเนินงานแล้ว สภาการศึกษาฯ ยังสนใจเรื่องรายละเอียดปลีกย่อยอีกด้วย ซึ่งเป็นการผูกมัดมหาวิทยาลัยเกินควร (ในระยะหลังสภาการศึกษาฯ ได้ลดหย่อนในเรื่องปลีกย่อยลงมาก แต่ยังไม่หมดทีเดียว) เรื่องการตั้งแผนกวิชานี้ มหาวิทยาลัยจะตั้งได้เมื่อได้รับอนุมัติจากสภาการศึกษาฯ มุ่งหวังจะให้มีผู้ที่เข้าใจเรื่องการศึกษาเป็นผู้พิจารณาเรื่องปัญหาของมหาวิทยาลัย แต่จำนวนกรรมการมีมาก (70 คน) จนทำงานได้ลำบาก และที่สำคัญที่สุดคือเป็นที่น่าสงสัยว่า กรรมการส่วนใหญ่จะมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาระดับสูงหรือไม่ เช่น นักการทหารและผู้ที่ไม่เคยแสดงความสามารถในเรื่องการศึกษา

58 สภาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2 เรื่องการบริหารงานมหาวิทยาลัย สถานพักฟื้นสวางคนิวาส จังหวัดสมุทรปราการ, 29-31 กรกฎาคม 2510 (พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, 2511), หน้า 90-91.

59 "พระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2502", ราชกิจจานุเบกษา 76 (2 กันยายน 2502) : 1-8.

แม้แต่น้อยที่เป็นกรรมการ ถ้าเป็นเช่นนี้เท่ากับมอบอำนาจในการศึกษาระดับสูงของชาติไว้ในมือของผู้ที่ไม่ทราบเรื่องมหาวิทยาลัย อันอาจจะเป็นอันตรายอย่างยิ่ง...” [60]

ท้ายที่สุด สำหรับการดำเนินงานของสภาการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับการพิจารณางบประมาณประจำปีของมหาวิทยาลัยนั้น แม้ว่าโดยเจตนารมณ์ของกฎหมาย ต้องการให้สภาการศึกษาแห่งชาติเป็นกลไกประสานให้การจัดสรรงบประมาณสำหรับมหาวิทยาลัยเป็นไปโดยสอดคล้องกับธรรมชาติความต้องการของมหาวิทยาลัยให้มากที่สุดก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติการดำเนินงานในเรื่องการพิจารณางบประมาณของสภาการศึกษาแห่งชาติ ก็ยังมีปัญหาอยู่มาก เนื่องจากขาดกำลังคนผู้มีความรู้อย่างเพียงพอ จึงทำให้การพิจารณางบประมาณในส่วนของสภาการศึกษาแห่งชาติไม่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้การที่มหาวิทยาลัยจะต้องเสนองบประมาณต่อสำนักงบประมาณ ยังทำให้เกิดระบบความสัมพันธ์ส่วนตัวและ **“วิ่ง”** ของบประมาณกับเจ้าหน้าที่อีกด้วย

“...มหาวิทยาลัยเสนองบประมาณ การพิจารณาขั้นต้นของสำนักงบประมาณก็พิจารณาโดยข้าราชการของสำนักงบประมาณ...ข้าราชการสำนักงบประมาณระดับต้นๆ นี้มีอำนาจจะตัดงบประมาณหรือให้คงไว้ตามที่เสนอก็ได้ ...เหตุผลในการตัดทอนเจ้าหน้าที่บางคราว ส่อให้เห็นว่าไม่เข้าใจเรื่องการศึกษาระดับสูง และบางครั้งความเห็นของเจ้าหน้าที่เหล่านี้ต้องทำให้โครงการหรือนโยบายของมหาวิทยาลัยต้องเลิกล้มไป โดยเจ้าหน้าที่เหล่านี้เป็นผู้ตั้งนโยบายเสียเองตามความเห็นของตน ...โดยเหตุที่งบประมาณของมหาวิทยาลัยอาจถูกตัดตามอารมณ์ของเจ้าหน้าที่ชั้นรองๆ ของสำนักงบประมาณแล้ว ดังนี้ จึงเกิดการปฏิบัติที่เรียกว่า “วิ่ง”...การวิ่งคือการจะไปสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งของสำนักงบประมาณที่มีหน้าที่พิจารณางบประมาณ” [61]

และการที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งเป็นผู้เสนองบประมาณโดยตรงนี้ นอกจากจะทำให้ล่อแหลมต่อการเลือกปฏิบัติในการพิจารณากลั่นกรองแล้ว ยังเป็นภาระหนักแก่สำนักงบประมาณที่

60 สภาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2, หน้า 72.

61 เกษม สุวรรณกุล, บันทึกการประชุมในรายงานการสัมมนาปัญหาและการบริหารงานมหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507.

จะต้องพิจารณาจัดสรรเงินให้แก่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งบนฐานความต้องการรายปีมากกว่าจะคำนึงถึงแผนงานและโครงการพัฒนาระยะยาวของมหาวิทยาลัย

> *"...สำนักงบประมาณต้องรับภาระในการจัดสรรงบประมาณแต่ละโครงการให้แต่ละมหาวิทยาลัย และปรากฏว่ามีการจัดสรรนั้น ได้รับการกลั่นกรองมาไม่เท่ากัน ทั้งนี้เพราะยังไม่มีแผนระยะยาวที่วางไว้สำหรับองค์การที่จะจัดสรรงบประมาณแก่มหาวิทยาลัย อาจจัดตั้งสำนักงานหรือสถาบันหรือคณะกรรมการมหาวิทยาลัยแห่งชาติตามแบบ University Grants Committee ของประเทศอังกฤษอันอาจจะเป็นผลดีแก่อุดมศึกษาของประเทศ...."*[62]

กรรมวิธีในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณเองก็เป็นปัญหา ถึงแม้ว่าเจ้าหน้าที่จะพยายามปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องอันเกิดจากระบบและวิธีปฏิบัติดังกล่าวมากมาย

> *"...เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้อนุมัติเงินนี้เป็นข้าราชการธรรมดาๆ ซึ่งจะต้องพยายามรักษาผลประโยชน์ของสำนักงบประมาณมากที่สุด มิใช่เป็นนักการศึกษาที่มีความรอบรู้ในปรัชญาการศึกษาขั้นอุดมศึกษา และไม่ทราบถึงความต้องการอันแท้จริงของมหาวิทยาลัย ไม่ทราบถึงโครงการและนโยบายต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ดังนั้นการพิจารณาให้หรือตัดเงินงบประมาณที่มหาวิทยาลัยขอไปนั้น จึงดำเนินไปตามวิถีทางอย่างปกติเหมือนทุกกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งถ้าหากว่าผู้ที่จะพิจารณานั้นเป็นนักการศึกษา รอบรู้ถึงความเป็นไปต่างๆ อย่างดีเยี่ยม ย่อมจะทำให้การพิจารณาเรื่องงบประมาณมีความรอบคอบยิ่งขึ้น..."*[63]

ส่วนในด้านการบริหารงานบุคคลถึงแม้ว่าโดยนัยแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง จะเป็นผลให้มีการแยกระเบียบการบริหารงาน

---

62 สตางค์ มงคลสุข, บันทึกการประชุมในรายงานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 1 ณ สถานพักฟื้นสวางคนิวาส สมุทรปราการ วันที่ 16-18 กรกฎาคม 2509.

63 บุญวัฒน์ วีสกุล, "ปัญหาบริหารการเงินมหาวิทยาลัย" ใน สภาการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสัมมนาเรื่องปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย, หน้า 173.

บุคคลสำหรับมหาวิทยาลัยออกมาเป็นการเฉพาะก็ตาม แต่ทว่าในทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดอัตราเงินเดือน การบรรจุการแต่งตั้ง การเลื่อนขั้น การเลื่อนอันดับ การโอนย้าย การสอบสวน ตลอดจนการรักษาวินัยของข้าราชการและลูกจ้างในมหาวิทยาลัย ก็ยังคงอิงระเบียบงานบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนซึ่งใช้กับข้าราชการทั่วๆ ไป เช่น อัตราเงินเดือนของข้าราชการมหาวิทยาลัยก็ให้เป็นไปในอัตราเดียวกับที่กำหนดไว้สำหรับข้าราชการทั่วไป และยังมีการระบุไว้อีกว่า สำหรับระเบียบการบริหารงานบุคคลเรื่องใดๆ ก็ตาม ที่พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยไม่ได้บัญญัติไว้ ก็ให้นำกฎหมายและระเบียบอื่นๆ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนมาอนุโลมใช้ ซึ่งเท่ากับว่าข้าราชการในมหาวิทยาลัยมีกฎหมายกำกับการบริหารงานบุคคลถึง 2 ฉบับ การบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย จึงต้องประสบปัญหานานาประการ ดังที่ได้มีการกล่าววิจารณ์ไว้ตอนหนึ่ง ในการสัมมนามหาวิทยาลัยครั้งที่ 2 เมื่อปี 2510 เรื่องการบริหารงานมหาวิทยาลัยว่า

> *"....การตั้งคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) เดิมทีมีจุดมุ่งหมายที่จะปฏิบัติแก่ข้าราชการมหาวิทยาลัยให้แตกต่างจากข้าราชการอื่นๆ ที่มี ก.พ. เป็นผู้ควบคุม ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายแต่แรกว่าจะให้มีการปฏิบัติต่ออาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นพิเศษ เช่น ให้แต่งตั้งได้ง่าย เป็นต้น แต่เมื่อปฏิบัติจริงๆ กลับปรากฏว่าหลายกรณีข้าราชการมหาวิทยาลัยเสียเปรียบและไม่ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งยังความเสียขวัญแก่อาจารย์อย่างยิ่ง เช่น การเลื่อนขั้นให้อาจารย์นั้น ก.ม. ดูจะมีกฎเกณฑ์ที่ไม่ส่งเสริมอย่างมาก โดย ก.ม. ได้วางเกณฑ์ไว้สูงกว่าข้าราชการประเภทอื่นๆ..."* [64]

นอกจากนี้ การวางระบบและขั้นตอนการทำงานของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมหาวิทยาลัย (ก.ม.) ได้ทำให้เกิดความล่าช้าแก่มหาวิทยาลัยในการขออนุมัติเรื่องต่างๆ จาก ก.ม. อีกด้วย เนื่องจาก ***"...ปรากฏว่าทั้ง ก.ม. และ อ.ก.ม. (อนุกรรมการวิสามัญประจำมหาวิทยาลัย ซึ่งมีหน้าที่พิจารณารายละเอียดก่อนส่งเข้า ก.ม. อนุมัติ) นั้น มีการประชุมกันได้อย่างมากปีละสองครั้ง ...ผิดกับ***

64 สภาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2, หน้า 71.

การประชุมของคณะกรรมการพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ซึ่งประชุมกันเดือนละครั้งหรือบ่อยกว่านั้น เรื่องจึงเดินได้เร็วกว่า...”[65]

ปัญหาหนักที่สุดที่เกิดขึ้นคู่ไปกับอุปสรรคความล้าช้าในระบบงานกฎหมายนี้ก็คือปัญหา **“สมองไหล”** ที่เริ่มเกิดขึ้นในช่วงนั้น เนื่องจากการเติบโตของภาคเอกชนที่เริ่มดึงดูดคนเก่งๆ ไปจากระบบราชการ ดังที่ อาจารย์อมร รักษาสัตย์ ได้พูดถึงเรื่องนี้ว่า

“ปัญหาแรกที่น่าจะเป็นปัญหาสำคัญที่สุดของการบริหารมหาวิทยาลัยทุกแห่ง คือ ปัญหาเรื่องอาจารย์ กล่าวคือ มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูง มีหน้าที่ให้การศึกษาแก่นักศึกษา เมื่อต้องทำหน้าที่นี้ก็ต้องมีผู้ให้การศึกษาคืออาจารย์ สิ่งที่สมมุติว่าอาจารย์ทุกคนจะต้องมี คือ ความรู้ดี ความประพฤติดี และตั้งใจสอนและค้นคว้าดี ศิษย์จึงจะมีความรู้ความสามารถ เมื่อเราตั้งเกณฑ์ให้อาจารย์ต้องเป็นเลอเลิศด้วยวุฒิดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ทางรัฐบาลต้องพยายามส่งเสริมฐานะ ความรู้ ความเป็นอยู่สวัสดิการ หิตะประโยชน์ของอาจารย์ให้อยู่ในสภาพที่ดี น่าดึงดูด มิฉะนั้น ก็ย่อมจะต้องเสียอาจารย์ไปให้แก่หน่วยราชการ องค์การ ห้างร้านอื่นๆ ไปเรื่อยๆ เพราะคนมีความรู้ความสามารถย่อมเป็นที่ปรารถนาของวงการทั่วไป

ในปัจจุบันปรากฏว่า อาจารย์มักนิยมโอนหรือลาออกไปทำงานในหน่วยราชการอื่นหรือองค์การห้างร้านเอกชนเป็นจำนวนมาก และผู้ที่โอนหรือลาออกไปนี้ส่วนมากเป็นอาจารย์ชั้นที่เรียกว่า “ดี” มิฉะนั้นคงไม่มีใครอยากได้ และปรากฏว่าท่านเหล่านั้นไปประสบความรุ่งเรืองในหน้าที่การงานธนสารสมบัติกันเป็นส่วนใหญ่ ที่จะไปตกต่ำนั้นมีน้อย (ในที่นี้ขอกล่าวตามประสบการณ์ก่อน ในอนาคตหากมีโอกาสจะดำเนินการวิจัยในเรื่องนี้ให้ละเอียด) อาจารย์ที่เหลืออยู่ในปัจจุบันนั้น มีผู้กล่าวว่า มีอยู่ 2 พวก คือ พวกไม่ยอมไป และพวกไม่มีทางไป พวกแรก ได้แก่ พวกที่ทำงานด้วยความเสียสละหวังจะสร้างสถาบันการศึกษาที่ดี กับพวกไม่อยากไปทำงานชนิดอื่น ส่วนพวกไม่มีทางไป คือ พวกที่อยากจะย้ายไปเหมือนกันแต่ยังไม่สบโอกาส บุคคลที่น่าเห็นใจก็ได้แก่พวกแรก ซึ่งไม่แน่ว่าจะยืนยันถืออุดมคติไปได้นานสักเพียงใด เพราะความจำเป็นทางครอบครัวและสังคมอาจทำให้ต้องแสวงหางานอื่นทำก็ได้

---

65 สมาคมสังคมศาสตร์,รายงานการสัมมนาเรื่องปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย, หน้า 135.

เมื่อมหาวิทยาลัยแทบทุกแห่งประสบกับปัญหาขาดแคลนครู ทั้งปริมาณและคุณภาพ จึงเชื่อได้ว่าทางรัฐบาลควรดำเนินการหาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป แทนที่จะมีคติทำนองว่า เป็นข้าราชการเหมือนกันก็ควรได้เงินเดือนเหมือนกัน เพราะโดยเนื้อแท้แล้ว ครูย่อมทำงาน และมีภาระหน้าที่แตกต่างกว่าข้าราชการประเภทอื่น หากไม่ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ก็เชื่อว่ามหาวิทยาลัยก็จะขาดคนดีๆ ไปเรื่อยๆ...”[66]

โดยสภาพปัญหาดังกล่าว จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้การทำงานของสภาการศึกษาแห่งชาติต้องประสบกับอุปสรรคนานาประการยิ่งขึ้น และเป็นการเสริมให้การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของสภาฯ โดยฝ่ายมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างหนักหน่วงยิ่งขึ้น แม้ว่าถ้าจะกล่าวอย่างเป็นธรรมแล้ว ปัญหาส่วนหนึ่งก็มาจากบริหารงานภายในมหาวิทยาลัยเองก็ตาม แต่ก็คงไม่อาจบดบังข้อเท็จจริงที่ว่า มีความไม่พอใจค่อนข้างสูงต่อรูปแบบการบริหารระบบอุดมศึกษาที่เป็นอยู่ในหมู่มหาวิทยาลัยในขณะนั้นที่ดูจะขาดอิสระและก่อให้เกิดความไม่พอใจดังกล่าวที่กลายเป็นแรงผลักดันให้มีการเสนอแนวทางปฏิรูประบบอุดมศึกษาในเวลาต่อมาดังที่ประยูร ศรีประสาธน์ ได้กล่าวสรุปไว้อย่างดีว่า

“...ปัญหาดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเนื่องจากในการจัดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยนี้ ถ้าจะให้การจัดการศึกษาได้รับผลดีอย่างยิ่งแล้ว จำต้องให้มหาวิทยาลัยมีอิสระในการริเริ่มดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของประเทศ และเป็นสถาบันทางวิชาการที่แท้จริง ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยจึงพยายามที่จะรักษาเสถียรภาพทางวิชาการนี้ไว้ ดังนั้น เมื่อการพิจารณาเรื่องต่างๆ ตามอำนาจหน้าที่ของสภาการศึกษาแห่งชาติ อันได้แก่การพิจารณาอนุมัติการจัดตั้งคณะหรือแผนกวิชา และการพิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตร เป็นต้น การพิจารณาเรื่องเหล่านี้แต่เดิมมุ่งพิจารณารายละเอียดต่างๆ มากมาย เช่น ชั่วโมงการสอน หน่วยกิต ฯลฯ ซึ่งการพิจารณาดังกล่าวนี้เป็นการก้าวก่ายในการบริหารและวิชาการของมหาวิทยาลัย ทำให้มหาวิทยาลัยเกิดความเกรงกลัวที่จะเสียเสรีภาพทางวิชาการ ดังนั้น จึงไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่เต็มใจในด้านการให้ข้อมูล รายละเอียด และข้อเท็จจริง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการบริหารและจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย ซึ่งกรณีดังกล่าวทำให้สภาการศึกษา

66 อมร รักษาสัตย์, การบริหารมหาวิทยาลัย : รัฐบาลกับมหาวิทยาลัยรายงานการสัมมนาเรื่องปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2507.

แห่งชาติไม่ได้ข้อมูล รายละเอียด และข้อเท็จจริงต่างๆ เพียงพอที่จะมาใช้ดำเนินงานอื่น เช่น การวางแผนและโครงการพัฒนาการศึกษา การวางโครงการหาทุน ฯลฯ จึงทำให้การปฏิบัติงานเหล่านี้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร นอกจากนี้พระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติก็มิได้มีบทลงโทษในกรณีที่มหาวิทยาลัยไม่ให้ความร่วมมือ ทั้งมหาวิทยาลัยก็พยายามหลีกเลี่ยงมิให้สภาการศึกษาแห่งชาติเข้าไปเกี่ยวข้อง โดยการพยายามเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยตรง ซึ่งคณะรัฐมนตรีก็มักพิจารณาตามที่เสนอ โดยมิได้ส่งกลับมาให้สภาการศึกษาแห่งชาติพิจารณาตามอำนาจหน้าที่...”[67]

จากสภาพปัญหาการบริหารงานต่างๆ ที่กล่าวไปแล้วได้จุดประกายให้เกิดการระดมความคิดในหมู่นักวิชาการมหาวิทยาลัย ถึงรูปแบบที่เหมาะสมของระบบบริหารอุดมศึกษาที่จะสอดคล้องกับธรรมชาติความต้องการของมหาวิทยาลัย เหตุการณ์ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นสัญญาณเริ่มต้นแห่งการรวมพลังความคิดเพื่อการปฏิรูประบบอุดมศึกษาดังกล่าว ได้แก่ การจัดการสัมมนาเรื่อง **“ปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย”** ระหว่างวันที่ 1-5 มิถุนายน พ.ศ. 2507 ณ ห้องประชุมรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีนักวิชาการที่เป็นกำลังคนสำคัญหลายคน อาทิ ดร. สมศักดิ์ ชูโต ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ดร. พัทยา สายหู ดร. เกษม สุวรรณกุล นายเสน่ห์ จามริก นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นต้น และนับเป็นจุดเริ่มต้นของการตื่นตัวในการแสวงหาแนวทางในการปฏิรูประบบงานมหาวิทยาลัยอย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวในรายงานการสัมมนาครั้งนั้นตอนหนึ่งว่า

“...การสัมมนาและการชุมนุมกันอภิปรายชนิดนี้อาจจะทำให้ความเสียหายได้บ้าง ถ้าการสัมมนาและอภิปรายนั้น กระทำไปโดยปราศจากความรับผิดชอบหรือหนักไปในทางติทำลาย ไม่มุ่งจะก่อ รายงานนี้คงจะเป็นประจักษ์พยานยืนยันได้ว่า การสัมมนาและการอภิปรายได้เป็นไปโดยชอบ และด้วยวิธีที่ชอบจึงไม่เป็นเรื่องที่จะก่อความเสียหายได้ ถ้าจะเสียหายส่วนบุคคลบ้าง ก็เห็นจะเป็นผู้ใหญ่บางท่านซึ่งท่านสบายใจอยู่แล้วกลับถูกชักชวนด้วยรายงานฉบับนี้ให้ออกจากห้วงภวังค์ ต้องมาคิด มาทำ มาปรับปรุงนั่นปรับปรุงนี่ แต่ถ้าท่านจะคิดเสียว่า ท่านก็เป็นผู้ใหญ่ และก็การปรับปรุงต่างๆ นี้จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ยืนยาวนาน ก็หวังว่าท่านจะให้อภัยและพยายามช่วย

67 ประยูร ศรีประสาธน์, "ปัญหาการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของสภาการศึกษาแห่งชาติ," หน้า 135-146.

เราคิดเพิ่มเติม ช่วยเราปรับปรุงให้สำเร็จได้ผลดีงาม ช่วยสนับสนุนเราให้คิดมากขึ้นอีก ให้สัมมนาอภิปรายกันอีกต่อๆ ไป จะได้ทำประโยชน์เพิ่มพูนยิ่งๆ ขึ้นไปแก่ส่วนรวมของชาติไทย อานิสงส์ก็จะบังเกิดแก่ทุกฝ่ายเป็นมั่นคง...” [68]

การจุดประกายความคิดในการสัมมนาที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้เองได้นำมาสู่การสัมมนามหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องอีกถึง 3 ครั้ง ในช่วง พ.ศ. 2509 ถึง พ.ศ. 2513[69] โดยการสัมมนาครั้งที่ 1 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 16-18 กรกฎาคม พ.ศ. 2509 ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 29-31 กรกฎาคม พ.ศ. 2510 และครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 4-6 กันยายน พ.ศ. 2513 โดยหน่วยงานที่เป็นแกนนำและให้ความสนับสนุนการจัดการสัมมนาทั้ง 3 ครั้งก็คือสภาการศึกษาแห่งชาติ และสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีนั่นเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตระหนักและความเข้าใจของผู้บริหารระดับสูงต่อสภาพปัญหาของมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นในด้านของ พล.อ. เนตร เขมะโยธิน ในตำแหน่งปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือ ดร. กำแหง พลางกูร ในฐานะเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พล.อ. เนตร เขมะโยธิน นับเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการประสานงานระหว่างฝ่ายสภาการศึกษาและมหาวิทยาลัยกับฝ่ายรัฐบาล และเป็นผู้ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในปัญหาและได้ยืนเคียงข้างฝ่ายมหาวิทยาลัยมาโดยตลอด ซึ่งท่าทีอันเป็นมิตรกับฝ่ายมหาวิทยาลัยของ พล.อ. เนตร นั้น ได้แสดงออกมาอย่างจริงใจเสมือนเป็นชาวมหาวิทยาลัยคนหนึ่ง ดังคำกล่าวรายงานต่อ จอมพลถนอม กิตติขจร ในการเปิดการสัมมนามหาวิทยาลัยครั้งหนึ่งว่า

“...ความสัมพันธ์ในการบริหารมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน ควรได้รับการพิจารณาวิเคราะห์ถึงข้อดีข้อเสียกันให้ถึงแก่นแท้ และพิจารณาหาทางเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงระบบการบริหารมหาวิทยาลัยในปัจจุบันให้มหาวิทยาลัยมีความคล่องตัวพอสมควร ***เพื่อให้การบริหารงานวิชาการระดับสูงซึ่งเป็นการบริหารงานที่มีลักษณะผิดแผกกับการบริหารงานอื่นๆ มีประสิทธิภาพสูงสุดอันจะเป็นผลประโยชน์ยิ่งใหญ่ในการพัฒนาประเทศ...*** *...กระผมมีความมั่นใจว่า เมื่อการสัมมนาครั้งนี้สิ้นสุดลง ผู้เข้าร่วมสัมมนาจัก*

---

68 ป๋วย อึ๊งภากรณ์, "คำนำ", ใน สภาการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสัมมนาเรื่องปัญหา และบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย, ม.ป.น.

69 ทบวงมหาวิทยาลัย, รายงานการสัมมนาเรื่องรูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยในอนาคต โรงแรมไฮแอทออร์คิด จังหวัดเชียงใหม่ 27-29 พฤษภาคม 2525, (อัดสำเนา), หน้า 157-250.

ได้ประมวลความคิดที่เป็นประโยชน์ยิ่งเสนอต่อ ฯพณฯ ในฐานะหัวหน้ารัฐบาลและนายกสภามหาวิทยาลัยทุกแห่งว่า การบริหารมหาวิทยาลัยในปัจจุบันควรได้รับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอย่างไร จึงจะทำให้มหาวิทยาลัยอันเป็นที่รักของเราทุกคนเจริญก้าวหน้ากว่าที่เป็นอยู่... ...กระผมยังมีความหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารัฐบาลจะให้ความสนับสนุนการศึกษาระดับนี้อย่างเต็มที่...” [70]

โดยการสนับสนุนของหน่วยงานกลาง คือ สภาการศึกษาแห่งชาติ และสำนักนายกรัฐมนตรี ตลอดจนความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหารระดับสูงในสายรัฐบาล จึงทำให้กิจกรรมการสัมมนามหาวิทยาลัยดังกล่าว มีความคืบหน้ามาโดยลำดับ นับตั้งแต่การสัมมนาครั้งที่ 1 ซึ่งได้มีการพูดถึงปัญหาการบริหารงานมหาวิทยาลัยอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านการวางแผนและงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ ตลอดจนรูปแบบความสัมพันธ์ในเชิงบริหารโดยทั่วไปกับรัฐบาล ซึ่งในการสัมมนาครั้งนั้น ได้เริ่มมีกระแสความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูประบบความสัมพันธ์นี้อาทิ

“...ประธานดำเนินการสัมมนา (นายป๋วย อึ๊งภากรณ์) เสนอต่อที่ประชุมว่า การจัดมหาวิทยาลัยไม่ว่าเป็นรูปราชการหรือไม่ก็ตาม จะต้องมีความผูกพันกับคณะรัฐมนตรีแน่ ทั้งจำเป็นต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐมนตรีคนหนึ่งคนใดจึงควรจะพิจารณาว่า ถ้าอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการจะดีหรือไม่ เพราะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันการที่มหาวิทยาลัยแยกตัวมาขึ้นกับสำนักนายกรัฐมนตรีก็ด้วยต้องการเงินและเกียรติภูมิ แต่มหาวิทยาลัยไม่ได้รับทั้ง 2 อย่าง กลับก่อให้เกิดผลเสียอีกเพราะการจัดการศึกษาของประเทศจะต้องมีความต่อเนื่องกัน การที่การศึกษาระดับต่ำและสูงอยู่คนละสังกัด ทำให้ขาดความสัมพันธ์ กลายมาแข่งขันในทางไม่ได้ ทั้งก่อให้เกิดอุปสรรคในการถ่ายเทแลกเปลี่ยนอาจารย์เพราะอยู่คนละกระทรวง

ตามข้อเสนอนั้นผู้เข้าร่วมสัมมนาฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่า การให้มหาวิทยาลัยไปขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการจะก่อให้เกิดระบบ bureaucratic ตามขนาดกระทรวงทั้งจะก่อให้เกิดปัญหาอีกมากมาย การจัดให้มีการประสานงานระหว่างการศึกษาทุก

70 สภาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2, หน้า 7-8.

ระดับอาจจะทำได้ในสภามหาวิทยาลัย ซึ่งจะมีรัฐมนตรีหรือปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นกรรมการอยู่ด้วย

ผู้เข้าร่วมสัมมนาอีกฝ่ายหนึ่งเห็นด้วยกับข้อที่ว่า ถ้ามหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ จะก่อให้เกิดปัญหามากมาย และเห็นด้วยกับประธานดำเนินการสัมมนาว่า ควรจะให้มหาวิทยาลัยอยู่ภายใต้หน่วยงานในระดับเทียบเท่ารัฐมนตรี ซึ่งอาจจะตั้งเป็นทบวงหรือกระทรวงศึกษาธิการชั้นสูงอย่างใดอย่างหนึ่ง...” [71]

ผลจากการสัมมนามหาวิทยาลัยครั้งที่ 1 ได้ทำให้มหาวิทยาลัยต่างๆ มีความตื่นตัวอย่างมากต่อการแสวงหาแนวทางการพัฒนาระบบบริหารอุดมศึกษา หลังจากการสัมมนาครั้งนี้ผ่านพ้นไปเพียง 2 เดือนเศษ ได้มีการจัดคณะดูงานด้านการวางแผนและการพัฒนามหาวิทยาลัย เดินทางไปดูงานยังประเทศ**สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และโอกินาวา** เป็นเวลาถึง 3 เดือนเต็มระหว่างวันที่ 30 กันยายน ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2509 ซึ่งคณะเดินทางดังกล่าวประกอบด้วยอาจารย์ชั้นผู้ใหญ่หรือผู้บริหารระดับสูงจากทุกมหาวิทยาลัยที่มีในขณะนั้น ได้แก่ *ศาสตราจารย์สุขุม ศรีธัญรัตน์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์สังเวียน อินทรวิชัย จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศาสตราจารย์ นพ. สวัสดิ์ สกุลไทย์ จากมหาวิทยาลัยมหิดล อาจารย์สง่า สรรพศรี จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ พ.ต. ม.ร.ว. ทองใหญ่ ทองใหญ่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพงษ์ ชื่นตระกูล จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และนางนงเยาว์ กาญจนจารี จากสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นเลขานุการคณะ*[72] การเดินทางไปดูงานในครั้งนี้ นับได้ว่าเป็นประจักษ์พยานอย่างดี ถึงความตื่นตัวในการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาระบบอุดมศึกษา ซึ่งภายหลังการดูงานได้มีการจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเสนอเข้าสู่การสัมมนามหาวิทยาลัยครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2510 ซึ่งได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง และข้อเสนอหลายประการได้ถูกนำไปอ้างอิง และได้กลายเป็นสาระสำคัญในการวางกรอบความคิดในการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษาในเวลาต่อมา อาทิ แนวคิดเรื่องคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย หรือ University Grant Committee แนวคิดเรื่องการวางแผนพัฒนาการอุดมศึกษาระดับชาติและระดับสถาบัน แนวคิดเรื่องการจัดสวัสดิการให้อาจารย์ เป็นต้น [73]

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน ได้สรุปหลักคิดที่ประมวลได้ในช่วงนั้นไว้ว่า

---

71 สภาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 1 สถานพักฟื้นสวางคนิวาส จังหวัดสมุทรปราการ 16-18 กรกฎาคม 2509.

72 สภาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2, หน้า 147-170.

73 บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, ความเป็นอิสระของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

"...เพื่อให้การดำเนินงานของมหาวิทยาลัย มีความเป็นอิสระและมีเสรีภาพทางวิชาการเต็มที่โดยสามารถสนองตอบต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในประเทศตะวันตกหลายประเทศ เช่น อังกฤษ และอเมริกา จึงได้จัดวางระบบการอุดมศึกษาโดยส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยต่างๆ ของรัฐเป็นระบบอิสระ มีสภามหาวิทยาลัยซึ่งประกอบด้วยบุคคลภายนอกเป็นส่วนใหญ่ เป็นองค์การบริหารกิจการภายในสูงสุด ส่วนที่มหาวิทยาลัยยังเกี่ยวพันกับรัฐบาลอยู่ก็คือทางด้านการเงิน เนื่องจากมหาวิทยาลัยของรัฐยังต้องรับความช่วยเหลือทางด้านการเงินจากรัฐ การประสานงานระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัย จึงมักจะกระทำให้รูปที่มีหน่วยงานกลางระหว่างรัฐบาลและมหาวิทยาลัยขึ้น เช่น ในระบบอังกฤษก็จัดให้มีคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย (University Grant Committee) ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัย โดยประมวลความต้องการของมหาวิทยาลัยต่างๆ ด้านการเงิน แล้วเสนอแนะต่อรัฐบาลกำหนดวงเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย คณะกรรมการนี้ทำหน้าที่จัดสรรเงินให้แก่มหาวิทยาลัยต่างๆ ในลักษณะเป็นเงินก้อน (Block Grant) ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยต่างๆ มีอิสระในการใช้จ่ายเงิน เพื่อดำเนินภารกิจอย่างคล่องตัวโดยที่คณะกรรมการฯ จะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวหรือก้าวก่ายการดำเนินกิจการภายในของสถาบันแต่ละแห่งประการใด ส่วนในสหรัฐอเมริกาอำนาจการบริหารงานมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่อยู่กับสภามหาวิทยาลัยของแต่ละแห่ง ซึ่งมักจะประกอบด้วยบุคคลภายนอกอาชีพต่างๆ มีลักษณะเป็น Lay Board จึงถือได้ว่ามหาวิทยาลัยอยู่ในความควบคุมดูแลของประชาชนโดยแท้ ความสนับสนุนทางการเงินส่วนใหญ่มาจากรัฐที่มหาวิทยาลัยนั้นๆ ตั้งอยู่ และมักจะเป็นงบประมาณราย 2 ปี ที่มีลักษณะเป็นเงินอุดหนุนเป็นก้อนทำนอง Block Grant เช่นเดียวกับคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัยในอังกฤษ สภามหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาจึงเป็นเสมือนกันชนระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัย ถือได้ว่าในระบบเช่นนี้ มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน (Autonomy) และมีเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) สูงทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาระดับนี้เป็นอย่างมาก" [74]

74 ทบวงมหาวิทยาลัย, สองทศวรรษมหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2 , หน้า 157.

ในการสัมมนามหาวิทยาลัยครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2510 นี้เอง ที่ได้มีข้อเสนอเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารอุดมศึกษาที่ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น และถือเป็นคราวที่เริ่มมีการใช้คำว่า **“มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล”** เป็นครั้งแรกอีกด้วย [75]

75 วิจิตร ศรีสอ้าน, ความพยายามในการแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัย, บทความนำเสนอในการประชุมเรื่อง “รูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยในอนาคต”, จัดโดยทบวงมหาวิทยาลัย ณ โรงแรมไฮแอทออร์คิด จังหวัดเชียงใหม่, วันที่ 27-29 พฤษภาคม 2525.

"...แต่อิสระ (independence) และอำเภอใจ (arbitrary) คงไม่ต่างกัน ถ้าอิสระไม่มีขอบเขตจำกัด สังคมจึงหวังต่อไปว่า อิสระนั้นไม่ใช่จุดมุ่งหมายสุดท้าย (final objective) ในตัวเอง แต่เป็นเพียง "วิธีการ" (means) ให้ภาระในการแสวงหาและเผยแผ่สัจธรรมสำเร็จเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ การแสวงหาและการเผยแผ่สัจธรรมจึงเป็นจุดมุ่งหมายประการแรกที่สังคมคาดหวังตลอดไป และอาจมีจุดมุ่งหมายอื่น ๆ ที่สังคมอาจคาดหวังจากมหาวิทยาลัยตามเวลาใดเวลาหนึ่งอีกก็ได้ แต่จุดมุ่งหมายประการหลังนี้เป็นจุดมุ่งหมายรอง

เมื่ออิสระไม่ใช่จุดมุ่งหมายสุดท้าย แต่เป็นเพียงวิธีการเท่านั้น อิสระจึงต้องกำกับด้วยความรับผิดชอบ (responsibility) ต่อภาระที่สังคมคาดหวังด้วย การตรวจสอบความสำเร็จของภาระจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ เพื่อให้ความรับผิดชอบกับอิสระในการประกอบภารกิจนั้นมีอยู่คู่กันตลอดเวลา ไม่ขาดหายไป..."

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

ความเป็นอิสระของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สำหรับการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 3 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 4-6 กันยายน 2513 นั้น ที่ประชุมได้ก้าวไปถึงขั้นการร่างหลักการที่สำคัญๆ ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล อันเป็นความคิดที่สะสมตลอดการประชุมพบปะระหว่างมหาวิทยาลัยในช่วงก่อนหน้านั้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามา **"ตกผลึก"** ในการประชุมครั้งที่ 3 นี่เอง

"แนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูประบบบริหาร มหาวิทยาลัยให้มีความเป็นอิสระในการดำเนินภารกิจที่เรียกว่า มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลนั้น เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการสัมมนาซึ่งสภาการศึกษาแห่งชาติร่วมกับผู้บริหารและคณาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้จัดขึ้นติดต่อกันมา 3 ครั้ง คือในพ.ศ. 2507 พ.ศ. 2510 และ พ.ศ. 2513 ที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้เห็นพ้องต้องกันว่า ระบบบริหารมหาวิทยาลัยน่าจะมีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนั้น จึงได้เสนอให้มีการจัดระบบบริหารมหาวิทยาลัยที่เรียกว่า มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลขึ้น โดยมุ่งหมายที่จะให้มหาวิทยาลัยเป็นระบบอิสระ (Autonomous System) ที่ไม่เป็นส่วนของระบบราชการ มีฐานะคล้ายกับรัฐวิสาหกิจที่ยังคงรับความสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล แต่มีรูปแบบและโครงสร้างของระบบบริหารที่เหมาะสมกับลักษณะงานของมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นเลิศทางวิชาการและสามารถสนองตอบต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักการสำคัญของมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลสรุปได้ดังนี้

(1) การประสานงานภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัยนั้น จะมีคณะกรรมการการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัยเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัย ฐานะของคณะกรรมการดังกล่าวจะคล้ายธนาคารแห่งประเทศไทย คือเป็นนิติบุคคลที่มีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน หน้าที่หลักของคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย คือประมวลความต้องการทางด้านการเงินของมหาวิทยาลัยเสนอต่อรัฐบาล และนำเอานโยบายของรัฐบาลมาถ่ายทอดสู่มหาวิทยาลัย รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาอุดมศึกษาต่างๆ ด้วย

(2) องค์กรและการบริหารงานภายในมหาวิทยาลัย จัดเป็นระบบอิสระในการปกครองตนเองมีเสรีภาพทางวิชาการ และส่งเสริมให้คณาจารย์มีส่วนร่วมในการบริหาร

มหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น โดยยึดหลักการบริหารโดยคณะบุคคลในรูปกรรมการ เช่น สภาอธิการบดี สภามหาวิทยาลัย สภาคณาจารย์ และกรรมการประจำหน่วยงานภายในระดับต่างๆ ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับหัวหน้าหน่วยงาน เช่น อธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน ศูนย์ หรือสำนัก และหัวหน้าภาควิชา ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเพื่อเปิดโอกาสให้คณาจารย์ได้หมุนเวียนกันทำหน้าที่บริหาร

(3) การบริหารงานบุคคล จัดในรูปไม่เป็นระบบราชการ เน้นการบริหารงานบุคคลที่จะสามารถดึงดูดให้ผู้ที่มีคุณวุฒิเหมาะสมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความตั้งใจจริง บุคลิกภาพ ความประพฤติตลอดจนศรัทธาที่จะทำงานด้านวิชาการ เข้ามาทำงานในมหาวิทยาลัย โดยมุ่งส่งเสริมให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และให้ได้เงินเดือนและผลประโยชน์สูงพอ ในขณะเดียวกันก็มีนโยบายที่จะขจัดผู้ที่ไม่เหมาะสมทั้งในตำแหน่งวิชาการและธุรการออกจากมหาวิทยาลัยด้วย เป็นการบริหารงานบุคคลที่ถือหลัก "เข้ายาก ออกง่าย"

(4) การเงิน มีหลักการที่จะกำหนดนโยบาย ระบบ ระเบียบ และข้อบังคับทางการเงินให้มีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเสนอการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัยในรูปเงินก้อน (Block Grant) อาศัยวิธีการจัดทำงบประมาณในรูป Program Budgeting และมีระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่รัดกุมเพื่อให้การใช้จ่ายเงินเกิดประโยชน์สูงสุด" [76]

เมื่อสิ้นสุดการสัมมนามหาวิทยาลัยครั้งที่ 3 แล้วคณะกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นประมวลข้อเสนอต่างๆ ในรายละเอียดตามหลักการ 4 ประการดังกล่าวข้างต้นเสนอต่อคณะรัฐมนตรีใน พ.ศ. 2514[77] โดยที่ในระหว่างนั้นได้มีการดำเนินการสำรวจประชามติของคณาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งผลการสำรวจค่อนข้างก้ำกึ่งระหว่างผู้ที่เห็นด้วยกับผู้ที่ไม่เห็นด้วย เช่น การสำรวจประชามติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น[78] ซึ่ง

---

76 สภาการศึกษาแห่งชาติ, รายงานสรุปของคณะกรรมการพระราชบัญญัติดำเนินการพิจารณาร่างรายละเอียดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล (9 กันยายน 2514) ในทบวงมหาวิทยาลัย, รูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยในอนาคต, หน้า 251-300.

77 เรื่องเดียวกัน, หน้า 252.

78 วิจิตร ศรีสอ้าน, รายงานการสอบถามความเห็นของข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล (20 กรกฎาคม 2515) ในทบวงมหาวิทยาลัย, รูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยในอนาคต, หน้า 301-315.

ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้มีผู้วิเคราะห์ว่า อาจจะเป็นเพราะคณาจารย์และบุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ และรูปแบบของมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล อีกทั้งการสัมมนาที่สวางคนิวาสทั้งสามครั้ง ผู้ที่เข้าร่วมส่วนใหญ่ก็เป็นผู้บริหารไม่ใช่อาจารย์ จึงทำให้ขาดพื้นฐานความเข้าใจและการยอมรับในวงกว้างและจากท่าทีสงสัยไม่แน่ใจของประชาคมมหาวิทยาลัยนี่เอง ทำให้มหาวิทยาลัยหลายแห่งตัดสินใจที่จะอยู่ในระบบราชการต่อไป และเมื่อมีการเสนอเรื่องขึ้นไปถึงคณะรัฐมนตรี แม้ว่าจะมีการเสนอให้นำมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการเป็นบางแห่งก่อน เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น แต่คณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติที่ชัดเจนว่า หากจะมีการปฏิรูปมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการก็ควรจะต้องออกพร้อมๆ กันหมดทุกแห่ง ประกอบความติดยึดกับการเป็นข้าราชการของชาวมหาวิทยาลัยอย่างที่กล่าวข้างต้นจึงเป็นเหตุให้ความพยายามในเรื่องนี้ ต้องระงับไปในที่สุด[79]

ปรากฏการณ์นี้ส่อเค้ามาตั้งแต่การประชุมสัมมนามหาวิทยาลัยครั้งแรกๆ แล้วด้วยซ้ำ ดังสะท้อนให้เห็นจากคำกล่าวตอนหนึ่งในการสัมมนาฯ ครั้งที่ 1 ความว่า

> *"...ประธานกลุ่มกล่าวสรุปว่ามีความรู้สึกว่าทุกคน ที่มาร่วมสัมมนามีใจตรงกันที่จะให้สถาบันเป็นอิสระ สามารถทำงานทั้งด้านวิชาการและบริหารได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ที่ประชุมไม่สามารถจะตกลงกันได้ในรูปของโครงร่าง และการจัดการว่าจะเอารูปไหน ตามที่กลุ่ม 4 เสนอมา ก็โดยเห็นว่า* ***ทุกคนยังอยากเป็นข้าราชการและไม่อาจปลีกตัวจาก bureaucratic behavior*** *ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้..."*[80]

ศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร ผู้อยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์มากที่สุดคนหนึ่ง เล่าถึงบรรยากาศในวันที่ 8 กันยายน 2514 คือหนึ่งวันก่อนนำเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับที่คิดกันมาจากสวางคนิวาสและเตรียมเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในวันที่ 9 กันยายน 2514 ว่า

> *" ... วันสุดท้ายก่อนนำเรื่องเข้า ค.ร.ม. พอดีมหาวิทยาลัยมีงานเลี้ยงอธิการบดี ทุกคนมาร่วมงาน ในงานเลี้ยงนั้น ผมก็เข้าไปหา ดร. สตางค์ จากมหาวิทยาลัย*

79 สัมภาษณ์ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร อดีตปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 7 มกราคม 2544.

80 รายงานการสัมมนามหาวิทยาลัยครั้งที่ 1.

สงขลานครินทร์ ทาง ดร.สตางค์ สนับสนุนอยากให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลเพราะมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อยู่ทางใต้ค่าครองชีพสูง แต่เงินเดือนต้องให้อัตราข้าราชการธรรมดาจึงไม่สามารถดึงดูดคนได้หรือใครไปอยู่ก็พยายามหนีไป ดังนั้นอยากให้เป็นตัวอย่างว่าขึ้นเงินเดือนให้สูงขึ้นโดยมีระเบียบเหมือนมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ดังนั้นเมื่อทั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ ดร.สตางค์ อยากให้มหาวิทยาลัยอยู่นอกระบบ บัดนี้ถึงเวลาที่จะเสนอ ค.ร.ม. แล้ว ผมก็ขอให้ ดร. สตางค์จัดให้มหาวิทยาลัยสงขลาฯ ออกจากราชการเป็นตัวอย่าง แต่ ดร. สตางค์บอกว่าไป recruit คนจากยุโรป อเมริกา 30 กว่าคนที่จะมาเป็นอาจารย์ บุคคลเหล่านั้นขอเป็นข้าราชการเมื่อเป็นเช่นนั้น จึงขอให้มหาวิทยาลัยสงขลาฯ อยู่ในระบบไปก่อน เมื่อไปหา ดร. บัวเรศ คำทอง จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็อ้างว่าเป็นมหาวิทยาลัยภูธรต้องพึ่งพารัฐอยู่มาก ต้องการเงินงบประมาณมากก็ขออยู่กับรัฐบาลไปก่อน ไปหา อ.พิมล กลกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็ได้อ้างว่าเป็นมหาวิทยาลัยภูธรเช่นกันต้องขออยู่กับราชการสุดท้ายไปหา ดร. สัญญา อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งบอกว่า มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลเป็นความคิดของ ดร. ป๋วย ซึ่งอยากตั้ง UGC (University Grant Commission) อ. สัญญาสนับสนุนแต่ขอให้ทำหลังจากที่ท่านเกษียณอายุแล้ว สรุปแล้วไม่มีใครยอมออกนอกระบบ..”[81]

ในที่สุด ข้อเสนอจากความคิดของชาวมหาวิทยาลัยหัวก้าวหน้าที่ระดมผลักดันตั้งแต่ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ในปี 2507 มาจนถึงการประชุม 3 ครั้งที่สวางคนิวาสจนถึงปี 2513 ก็กลายเป็นหมันไปอย่างน่าเสียดาย

นอกจากนี้แล้วความพยายามปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษายังต้องเผชิญกับบริบททางการเมืองและท่าทีของรัฐบาลที่มีต่อมหาวิทยาลัย ซึ่งนับว่ามีผลต่อความพยายามในการปฏิรูประบบอุดมศึกษาอยู่ไม่น้อย ช่วงก่อนหน้าที่จะมีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปฏิรูประบบอุดมศึกษานั้น สภาพทางการเมืองของประเทศอยู่ในภาวะความไม่มั่นคงสูง นับตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2490-2500 การเมืองไทยเต็มไปด้วยบรรยากาศของการปฏิวัติรัฐประหาร และการแสดงปฏิกิริยาของกลุ่มพลังต่างๆ จนถึง พ.ศ. 2500 หลังจากการจัดการเลือกตั้งทั่วไปซึ่งมีการวิจารณ์กันว่า เป็นการเลือกตั้งที่สกปรกที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ ก็ได้มีการเดินขบวนประท้วงครั้งใหญ่โดยประชาชนกลุ่มต่างๆ รวมทั้งนิสิต

81 ศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร , 7 มกราคม 2544.

นักศึกษา จนในที่สุดใน พ.ศ. 2501 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้ทำการรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาล และได้เริ่มต้นยุคการเมืองแบบเผด็จการในเวลาต่อมา ทั้งนี้การที่นิสิตนักศึกษาได้เริ่มมีการแสดงพลังให้เห็น โดยการมีส่วนร่วมในการเดินขบวนประท้วงรัฐบาลมาอย่างต่อเนื่องทำให้สถาบันอุดมศึกษาตกเป็นเป้าหมายหนึ่งในการควบคุมของรัฐบาลด้วย ซึ่งการที่รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้จัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติขึ้นในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีใน พ.ศ. 2502 นั้น ส่วนหนึ่งก็น่าจะเป็นเจตนาที่สอดส่องดูแลกระบวนการนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยให้ใกล้ชิดขึ้น นอกเหนือจากข้ออ้างในเรื่องการสอดส่องดูแลมาตรฐานการศึกษา[82] ซึ่งการที่มหาวิทยาลัยอยู่ภายใต้การดูแลของสภาการศึกษาแห่งชาติ และอยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นการเปิดทางให้นายกรัฐมนตรีสามารถกำกับควบคุมมหาวิทยาลัยได้โดยตรงเนื่องจากนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้ดูแลงานซึ่งสังกัดอยู่ในสำนักนายกรัฐมนตรีทั้งหมด จากลักษณะเช่นนี้จะเห็นได้ว่าการเมืองสามารถมีบทบาทต่อมหาวิทยาลัยได้อย่างมาก และช่วยให้รัฐบาลสามารถ **"คุม"** พลังปัญญาชนที่แกร่งกล้าขึ้นเป็นลำดับ

กลไกของรัฐบาลในการกำกับควบคุมมหาวิทยาลัยอีกทางหนึ่งที่น่าสนใจ และกลายเป็นประเพณีนิยมในการอุดมศึกษาอยู่ชั่วระยะหนึ่ง ได้แก่ การที่นักการเมืองหรือผู้นำรัฐบาลเข้าไปดำรงตำแหน่งบริหารสำคัญในมหาวิทยาลัย ซึ่งลักษณะดังกล่าวเคยมีมาก่อนตั้งแต่สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งอธิการบดีของทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มาก่อน[83] และเมื่อล่วงเข้าสู่สมัย **"สฤษดิ์-ถนอม"** ลักษณะดังกล่าวก็ดูจะยิ่งปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้น อาทิ การที่จอมพลถนอม กิตติขจร เข้าดำรงตำแหน่งอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในระหว่างปี พ.ศ. 2503-2506[84] จอมพลประภาส จารุเสถียร เป็นอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในระหว่าง พ.ศ. 2504-2512[85] หรือการส่งพลเอกประเสริฐ รุจิรวงศ์ ไปเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่[86] และนายพจน์ สารสินเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นต้น[87]

---

82 เรื่องเดียวกัน.

83 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510-2519 (กรุงเทพฯ : หน่วยผลิตเอกสาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), ม.ป.น.และ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ธรรมศาสตร์ 49, หน้า 267-279.

84 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ธรรมศาสตร์ 49, หน้า 270.

85 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย2509-2519, ม.ป.น.

86 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ที่ระลึกครบรอบ 20 ปี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.น.

87 มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ที่ระลึกครบรอบ 25 ปี มหาวิทยาลัยขอนแก่น, หน้า 12.

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสการ **"คุม"** มหาวิทยาลัยค่อนข้างมากในขณะนั้นก็มีกระแสต้านเช่นกัน

"...เมื่อพูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐ ข้าพเจ้าอยากจะบอกบรรดาท่านผู้มีอำนาจทางการเมืองว่า ท่านได้มองบทบาทของอาจารย์และนักศึกษาที่มีความสนใจในกิจการบ้านเมืองผิดไปมาก ท่านชอบกล่าวหาว่า นักศึกษาที่วิจารณ์รัฐบาลตกเป็นเครื่องมือของพวกคอมมิวนิสต์ นี้หมายความว่าเราจะตกอยู่ในสมัยแมคคาธีย์ตลอดชั่วกาลนานหรืออย่างไร ท่านไม่เคยคิดบ้างหรือว่า นักศึกษานั้นอาจเป็น asset ของรัฐบาลเช่นกัน ท่านเคยคิดทบทวนดูบ้างหรือไม่ว่าการที่ท่านได้สนับสนุนผู้นำนักศึกษาบางคน ให้ความเอ็นดู และใช้ให้เขาหาข่าวความเคลื่อนไหวของอาจารย์และเพื่อนนักศึกษาด้วยกันเองนั้น ท่านได้ช่วยวงการนักศึกษา หรือท่านได้ทำลายพลังความคิดสร้างสรรค์ ข้าพเจ้าใคร่วิงวอนต่อท่านผู้นำทั้งหลายว่าขอให้ท่านมีสายตาไกลที่จะมองดูว่าใครเป็นใครในวงมหาวิทยาลัยของเรา ท่านมีความนับถืออาจารย์และนักศึกษาที่ตั้งตนเป็นผู้สอดแนมสืบข่าวคราวเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวในทางแสดงความคิดเห็นในมหาวิทยาลัย แค่ไหน บุคคลเหล่านี้ควรแก่การยกย่องนับถือเชิดชูและให้บำเหน็จความชอบหรือไม่ เขามีความซื่อสัตย์ต่อวิชาความรู้ของเขามากน้อยเพียงใด ข้าพเจ้าเชื่อแน่ว่าท่านผู้นำไม่ว่าจะเป็นผู้ใด ย่อมต้องการความเห็นและข้อวิจารณ์การปฏิบัติงานของท่านจากผู้ที่มีความสุจริตใจ ท่านได้เลือกฟังเสียงที่หวานชื่นกับท่านแต่ไม่จริงใจและไม่ถูกต้องต่อความเป็นจริง หรือท่านจะเลือกฟังเสียงที่อาจระคายหูของท่านบ้าง

ข้าพเจ้าขอฝากข้อคิดทั้งหมดนี้ให้ท่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยทุกฝ่าย การเปลี่ยนแปลงฐานะของมหาวิทยาลัยจากเดิมเป็นทบวงอิสระมีความหมายอะไรต่อท่านบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อท่านที่เป็นอาจารย์ ท่านต้องการเสรีภาพทางวิชาการหรือไม่ และท่านได้กระทำการอย่างไรบ้างเพื่อให้ได้มาหรือรักษาเสรีภาพเช่นว่านี้ไว้ ข้าพเจ้ามีความเชื่อว่าการที่บุคคลคนหนึ่งเป็นทาสแต่จิตใจของเขามีความเป็นอิสระนั้นยังดีเสียกว่าผู้ที่ตัวเป็นไทแต่ใจเป็นทาสมาก..."[88]

88 ชัยอนันต์ สมุทวาณิช, เสรีภาพทางวิชาการ, พัฒนบริหารศาสตร์ 13(2) เมษายน 2516, 284-295.

ในขณะเดียวกันภูมิปัญญาที่แวดล้อมสังคมนอกมหาวิทยาลัยก็มีลักษณะไม่แตกต่างกันนัก สื่อมวลชนและวรรณกรรมถูกล้อมกรอบให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ของรัฐ ซึ่งต่อต้านแนวทางสังคมนิยมและรักษาไว้ซึ่งสถานะเดิม สภาวะเดิม (status quo) ของรัฐ หนังสือพิมพ์จะเสนอข่าวที่ไม่เกี่ยวข้องหรือวิพากษ์ วิจารณ์การเมือง หรืออย่างที่ ศ. ดร. ชัยอนันต์ สมุทวาณิช ได้วิจารณ์ไว้อีกว่า

> *"...การที่มหาวิทยาลัยของไทยเป็นหน่วยงานทางราชการอย่างหนึ่งนั้น มีผลทำให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่สอนวิชาบางสาขาโดยเฉพาะสาขาสังคมศาสตร์ ไม่อาจทำหน้าที่เป็นผู้รักษาสัจจะทางวิชาการได้กว้างขวางตามที่ต้องการ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่จะช่วยให้นักศึกษาได้แสวงหาความรู้ ความจริง ความมีเหตุผลที่ชอบ แต่เมื่อมหาวิทยาลัยอยู่กับระบบราชการ รัฐบาลมักจะเป็นผู้กำหนดขอบเขตของการแสวงหาความจริงอยู่เสมอ ผู้นำของมหาวิทยาลัยในระดับสูงที่ต้องคอยระแวดระวังมิให้อาจารย์ในสังกัดของตนก้าวไปนอกขอบเขตที่ทางรัฐบาลกำหนดขีดขั้นไว้นั้น ข้าพเจ้าเคยประสบมามากกว่าครั้งหนึ่งว่า การอภิปรายทางวิชาการนั้นไม่ควรจะเชิญบุคคลผู้ที่ชอบวิจารณ์รัฐบาลมาพูด หรือไม่ได้รับการขอร้องให้งดการอภิปรายหรือการเชิญบุคคลภายนอกมาแสดงปาฐกถาไว้ก่อน เพราะเหตุการณ์ของบ้านเมืองกำลังยุ่งยาก ทั้งๆ ที่ในการอภิปรายนั้น จะเป็นการค้นหาสาเหตุของปัญหาของความยุ่งยากนั้น พร้อมกับข้อเสนอด้วยว่าควรจะมีการแก้ไขความยุ่งยากที่เกิดขึ้นนั้นอย่างไร ข้าพเจ้าเคยได้รับการอบรมว่าอาจารย์เมืองไทยไม่เหมือนกับอาจารย์ที่อเมริกา ข้าพเจ้าจะไปหวังละเมอว่าจะมีเสรีภาพทัดเทียมกับอาจารย์ในต่างประเทศไม่ได้ ข้าพเจ้าคิดว่าทัศนคติเช่นนี้เป็นภัยต่อชีวิตในมหาวิทยาลัยยิ่งนัก ด้วยข้าพเจ้าเชื่อมั่นอย่างบริสุทธิ์ใจว่าศิลปวิทยาการเป็นสิ่งสากล ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยในสังคมใดก็ตาม ปรัชญาทางการศึกษาอันเป็นสากลย่อมจะไม่แตกต่างไปจากกันได้เลย นั่นคือ การมุ่งที่จะช่วยให้บุคคลมีโอกาสแสวงหาปัญญาอันจะนำไปสู่การมีปรีชาญาณด้วยกันทั้งสิ้น..."*[89]

สิ่งที่น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่กำหนดท่าทีของรัฐบาลที่มีต่อมหาวิทยาลัยน่าจะ ได้แก่ การแสดงพลังของกระบวนการนิสิตนักศึกษาในการเรียกร้องความชอบธรรมของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ที่พุ่งขึ้นสูงมากในช่วงหลังการเลือกตั้งทั่วไปใน พ.ศ. 2512 เป็นต้นมา

---

89 เรื่องเดียวกัน.

โดยเฉพาะภายหลังการปฏิวัติตัวเองของจอมพลถนอม กิตติขจร ในเดือนพฤศจิกายน 2514 พร้อมกับการหวนกลับไปใช้รัฐธรรมนูญฉบับ **"ครึ่งใบ"** ก็ยิ่งก่อให้เกิดความรู้สึกกดดันในหมู่นักศึกษาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มีการชุมนุมประท้วงอย่างต่อเนื่องในเรื่องราวความไม่ชอบธรรมต่างๆ ที่รัฐเป็นผู้กระทำ และสะท้อนถึงความไม่พอใจอย่างลึกซึ้ง และการต่อต้านอำนาจรัฐในทุกวิถีทาง ไม่ว่าจะเป็นการคัดค้านการล่าสัตว์ในป่าสงวนทุ่งใหญ่นเรศวร การคัดค้านโรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยน้ำเน่าที่แม่กลอง การโจมตีรัฐบาลเรื่องราคาข้าวสารแพง การเข้าร่วมในการผละงานของกรรมกร เป็นต้น ซึ่งในช่วงเวลาระหว่างปี 2514-2515 นั้น มีการชุมนุมประท้วงต่างๆ รวมแล้วกว่า 100 ครั้ง[90]

การแสดงพลังของกระบวนการนิสิตนักศึกษา นับว่ามีส่วนสำคัญในการกำหนดท่าทีของรัฐบาลที่มีต่อชาวมหาวิทยาลัย และอาจช่วยอธิบายถึงท่าทีและพฤติกรรมของรัฐบาลที่ยังต้องการเข้ามาแทรกแซงเพื่อกำกับ ควบคุม และสอดส่องมหาวิทยาลัย อันถือเป็นปัจจัยที่มีผลอย่างยิ่งต่อกระแสการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษาในขณะนั้น และทำให้ข้อเสนอจาก **"กระบวนการสวางคนิวาส"** ที่ต้องการเห็นกลไกการบริหารอุดมศึกษาใหม่คล้ายๆ University Grant Commission ของอังกฤษถูกปฏิเสธโดยสิ้นเชิง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากระแสความพยายามในเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลที่ได้แรงหนุนจากสภาการศึกษาแห่งชาติ และได้กลั่นตัวเป็นข้อเสนอต่อรัฐบาลที่ชัดเจน อันเนื่องจากการระดมความคิดกันในช่วงปี พ.ศ. 2509-2513 จะไม่ประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติก็ตาม แต่ภายหลังการปฏิวัติของจอมพลถนอม กิตติขจรในปี พ.ศ. 2514 รัฐบาลปฏิวัติได้แสดงเจตนาที่ชัดเจนที่จะปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและการกำกับดูแลนโยบายจากส่วนกลาง จึงเป็นโอกาสอีกครั้งในความพยายามปรับปรุงรูปแบบการบริหารอุดมศึกษาประจวบเหมาะกับการที่นายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีต้นสังกัด (มหาวิทยาลัยอยู่ในสังกัดสภาการศึกษาแห่งชาติในสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น) ต้องตกอยู่ในฐานะของผู้รับศึกในการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมกับกลุ่มนักศึกษาที่แสดงพลังอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลานั้นจนเริ่มมีความรู้สึกว่า *"...ถ้ามีกันชนระหว่างนักศึกษากับนายกรัฐมนตรีก็คงจะดี..."*[91] ทำให้คณะปฏิวัติจึงได้ตั้ง **"คณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารราชการ"** ขึ้นเพื่อสนองนโยบายปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดินที่ครอบคลุมถึงการปฏิรูปกลไกการบริหารอุดมศึกษาด้วย

---

90 พรภิรมณ์ (เอี่ยมธรรม) เชียงกูล, ประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่, หน้า 183.

91 ดับเทวดา (พระนคร : สำนักพิมพ์พิฆเณศ, 2516), หน้า 59.

อย่างไรก็ตาม แนวทางการปฏิรูปหน่วยงานบริหารอุดมศึกษาของคณะปฏิวัติในช่วงแรกๆ คงไม่น่าพึงประสงค์สำหรับชาวมหาวิทยาลัยเท่าใดนัก

> *"...ในตอนนั้น แนวความคิดหลักคือ การโอนการศึกษาทุกระดับให้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีหน่วยงานกลางประสานงานภายในแต่ระดับ ซึ่งในขณะนั้นระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาก็จะมีสภาสามัญศึกษา และระดับอุดมศึกษามีสภาอุดมศึกษาโดยมีหน่วยปฏิบัติการรองรับอยู่ภายในกระทรวงด้วย เพื่อแก้ปัญหาเดิมที่สภาการศึกษาทำงานนโยบายได้ไม่เต็มที่ เพราะต้องคอยประสานงานกับหัวหน้าบริหารของทั้งสองหน่วยงาน คือสำนักนายกรัฐมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งฐานะรัฐมนตรีใหญ่ทั้งสองแห่งทำให้บทบาทด้านนโยบายของสภาฯ ดูด้อยลงไป..."* [92]

ข้อเสนอปฏิรูปการบริหารการศึกษาตามแนวทางดังกล่าว ได้รับการเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารราชการในเวลาต่อมา และในขณะเดียวกัน ก็ได้มีการนำข้อเสนอดังกล่าวผ่านไปยัง **ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย** ซึ่งเพิ่งตั้งขึ้นใหม่ๆ[93] เพื่อหยั่งท่าทีของฝ่ายมหาวิทยาลัย ซึ่งได้สร้างความวิตกในหมู่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยอย่างมาก โดยทางฝ่ายมหาวิทยาลัยมองว่าแนวทางปฏิรูปนี้ "...จะเป็นการถอยหลังเข้าคลอง..." [94] และทำให้มหาวิทยาลัยตกอยู่ในฐานะลำบาก อันเป็นการมองจากประสบการณ์สมัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เคยอยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมาแล้ว และต้องประสบกับปัญหานานาประการ เช่น การของบประมาณ อัตราตำแหน่งการให้ความดีความชอบ เป็นต้น เนื่องจากขาดพื้นฐานความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับลักษณะงานมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ดี แม้จะไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่จะนำมหาวิทยาลัยทั้งหมดไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการก็ตาม แต่ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ก็ตระหนักดีว่าแผนการปฏิรูปของรัฐบาลต้องได้รับการตอบสนองเช่นกัน จึงได้นำมาซึ่งกระบวนการเจรจาต่อรองระหว่างฝ่ายมหาวิทยาลัย โดยที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยกับฝ่ายรัฐบาล ก่อนที่จะได้ข้อตกลงในรูปของการจัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในเวลาต่อมา

---

92 สุปรีดา ลอตระกูล, "การวิเคราะห์พัฒนาการขบวนการนิสิตนักศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 213-215.

93 ชัยอนันต์ สมุทวาณิช. เสรีภาพทางวิชาการ.

94 จากบทสัมภาษณ์ศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร อดีตปลัดทบวงมหาวิทยาลัยในสองทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย , หน้า 172.

จากงานวิจัย “สองทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย” ชี้ให้เห็นว่าบทบาทที่ประชุมอธิการบดีในขณะนั้นสำคัญมากเพราะทันทีที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2515 ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ก็ต้องรับงานชิ้นสำคัญมาทำทันที นั่นคือการหาทางออกต่อกรณีที่รัฐบาลมีแผนการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา โดยจะนำมหาวิทยาลัยทั้งหมดไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการดังที่กล่าวไปแล้วตอนต้น ซึ่งที่ประชุมแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างชัดเจน และยังยืนยันว่าหากจะมีการปฏิรูป ก็น่าจะใช้หลักการเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลตามที่ได้เคยพูดกันไว้ ดังจะเห็นได้จากรายงานการประชุมครั้งแรกของที่ประชุมอธิการบดี เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2515 อันเป็นวันที่ทำการลงนามในข้อตกลงฯ ด้วย ซึ่งเรื่องแผนการปฏิรูปของรัฐบาลได้ถูกบรรจุเข้าเป็นวาระพิจารณาด้วยดังนี้

> *“...ประธานได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบเรื่องความเคลื่อนไหว เกี่ยวกับการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ตามที่คณะปฏิวัติได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาว่าฐานะของมหาวิทยาลัยในการปฏิรูปครั้งนี้ควรเป็นเช่นไร ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรมีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ ตามหลักการที่คณะกรรมการพิจารณาเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลเสนอ แต่ถ้าหากทางรัฐบาลเห็นว่ายังไม่พร้อมที่จะดำเนินการให้เป็นมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ ก็เห็นสมควรให้มหาวิทยาลัยสังกัดอยู่กับสำนักนายกรัฐมนตรีต่อไปก่อน เพื่อเตรียมการที่จะเข้าไปสู่ระบบมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ ตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีชุดก่อนการปฏิวัติได้รับหลักการแล้ว...”* [95]

ภายหลังการประชุมครั้งนั้น ที่ประชุมจึงได้มอบหมายให้มีผู้แทนมหาวิทยาลัยคณะหนึ่งประกอบด้วย **ศาสตราจารย์อรุณ สรเทศน์ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร ศาสตราจารย์ ดร. ชุบ กาญจนประกร และ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน** ขอนัดพบหัวหน้าคณะปฏิวัติผ่านปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเรียนชี้แจงข้อเสนอของที่ประชุมให้ทราบ ทั้งนี้

95 สำนักงานเลขานุการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, รายงานการประชุมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยครั้งที่ 1/2515 วันที่ 29 มกราคม 2515.

สำหรับคำชี้แจงนั้น *"...ได้มอบให้ ดร.ชุบฯ และ ดร.ประเสริฐฯ เป็นผู้ร่าง โดยสรุปจากหลักการและสาระสำคัญเรื่องมหาวิทยาลัยแห่งรัฐเท่าที่จะปฏิบัติได้ในช่วงแผนพัฒนาระยะที่ 3..."* [96]

ต่อมา คณะผู้แทนได้แก่ ดร. ชุบฯ ดร. ประเสริฐฯ และ ดร. วิจิตรฯ ได้เดินทางไปพบจอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2515 โดยได้ชี้แจงในประเด็นต่างๆ ได้แก่

1) ลักษณะการบริหารการศึกษาโดยทั่วไป และการจัดรูปองค์กรบริหารในระดับประถมมัธยมและอุดมศึกษา

2) ปัญหาที่มหาวิทยาลัยเคยประสบ เมื่อครั้งที่ยังสังกัดอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ และความก้าวหน้าในช่วงสิบกว่าปีหลังจากที่โอนมาสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

3) มติที่ประชุมอธิการบดีที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระยิ่งขึ้น ในรูปของมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล หรือในรูปของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ เพื่อให้เป็นไปตามหลักสากลนิยมและเพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระในด้านการให้การศึกษาและการค้นคว้าวิจัยยิ่งขึ้น

4) ความจำเป็นในการปรับปรุงให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระอย่างเต็มที่นั้น จะต้องมีการจัดรูปการบริหารงานเสียใหม่ให้เหมาะสม [97]

ทั้งนี้ ในการประชุมของที่ประชุมอธิการบดีฯ ครั้งถัดมาคือครั้งที่ 2/2515 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2515 คณะผู้แทนได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า *"...หลังจากได้รับทราบคำชี้แจงแล้ว สังเกตว่าหัวหน้าคณะปฏิวัติมีความสนใจและเข้าใจถึงเหตุผลต่างๆ ดีขึ้น และได้มอบให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งได้เข้าร่วมในการชี้แจงครั้งนี้ ได้ช่วยติดต่อกับคณะกรรมการที่ปรึกษาระเบียบบริหารเพื่อแจ้งให้ทราบถึงความต้องการของมหาวิทยาลัยต่อไป..."* [98] ต่อมาที่ประชุมได้มีมติให้ทำบันทึกถึงสภาบริหารคณะปฏิวัติอีกฉบับหนึ่ง สรุปหลักการและเหตุผลในเรื่องฐานะของมหาวิทยาลัยให้ทราบอีกครั้งหนึ่ง โดยได้ให้ศาสตราจารย์อรุณ สรเทศน์ เป็นผู้ลงนามในบันทึกในนามของที่ประชุมอธิการบดี[99]

อย่างไรก็ตามในขณะนั้นยังมีความไม่แน่นอนอยู่สูงโดยท่าทีรัฐบาลซึ่งเป็นสัญญาณแรกที่ส่อเค้าว่าทางออกที่เหมาะสมอาจจะออกมาในรูปของ **"ทบวงการเมืองที่ทำหน้าที่ด้านมหาวิทยาลัย**

---

96 เรื่องเดียวกัน.

97 สำนักงานเลขานุการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, รายงานการประชุมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยครั้งที่ 2/2515 วันที่ 31 มีนาคม 2515.

98 เรื่องเดียวกัน.

99 เรื่องเดียวกัน.

โดยเฉพาะ”[97] หรือทบวงอุดมศึกษาอันเป็นการพบกันครึ่งทางระหว่างความต้องการปฏิรูปองค์กรบริหารการศึกษาของรัฐบาลกับความต้องการของทางฝ่ายมหาวิทยาลัย ซึ่งที่จริงในตอนนั้นมีการคิดกันถึงรูปแบบองค์กรบริหารอุดมศึกษาถึง 3 รูปแบบ คือ [100]

รูปแบบที่ 1 อยู่อย่างเดิม โดยมีสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ประสาน

รูปแบบที่ 2 ตั้งกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจะโอนสภาวิจัยสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ และมหาวิทยาลัยต่างๆ มาอยู่ด้วยกัน

รูปแบบที่ 3 ขอตั้งเป็นทบวงในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี แต่มีสำนักงานปลัดทบวงแยกออกมาต่างหาก

จากการศึกษาเอกสารของทางทบวงมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับท่าทีของมหาวิทยาลัยในขณะนั้น พบว่าสำหรับรูปแบบแรกนั้นขัดต่อความต้องการของมหาวิทยาลัย และจะต้องมีการปรับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างสภาการศึกษาแห่งชาติกับมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นอย่างมาก ส่วนแบบที่สองก็ขัดต่อนโยบายปฏิรูปซึ่งไม่ต้องการให้มีการจัดตั้งกระทรวงใดๆ ขึ้นมาใหม่อีก ดังนั้นทางออกที่สามจึงดูจะสมเหตุสมผลที่สุด ถึงแม้ว่ายังคงเป็นทบวงในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีอยู่แต่ก็มีสำนักงานปลัดทบวงต่างหาก และมีรัฐมนตรีทบวงของตนเอง อันเป็นการแบ่งเบางานมหาวิทยาลัยออกมาได้ในทางปฏิบัติ ประการสำคัญ คือ เป็นการสร้าง **“กันชน”** ให้ได้ตามความประสงค์ของผู้นำรัฐบาลขณะนั้นด้วย นอกจากนี้ยังเป็นผลดีแก่มหาวิทยาลัยในแง่มุมต่างๆ ดังนี้ [101]

1) มหาวิทยาลัยจะไม่กระจัดกระจายไปสังกัดกระทรวงต่างๆ และจะได้ร่วมมือช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ได้มาก

2) การสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี จะทำให้ได้อยู่ใกล้ชิดกระทรวงนโยบายอื่นๆ ซึ่งเป็นข้อดีเพราะมหาวิทยาลัยจะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ

3) เป็นการทำให้มีผู้แทนมหาวิทยาลัยในคณะรัฐมนตรี ซึ่งอาจจะทำหน้าที่เสมือนผู้แทนคณะกรรมการจัดสรรเงินอุดหนุนมหาวิทยาลัย (University Grant Committee) ตามแนวทางของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล อันจะเป็นผลดีต่อมหาวิทยาลัยยิ่งขึ้น

---

100 สำนักงานเลขานุการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, รายงานการประชุมที่ประชุม อธิการบดีแห่งประเทศไทยครั้งที่ 3/2515 วันที่ 31 พฤษภาคม 2515.

101 เรื่องเดียวกัน.

ต่อมาในการประชุมของที่ประชุมอธิการบดีครั้งที่ 4/2515 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2515 ที่ประชุมจึงได้รับข่าวดีในที่สุดว่า ***"...สภาบริหารคณะปฏิวัติ ได้มีมติรับหลักการที่จะให้จัดตั้งทบวงอุดมศึกษาขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อรวมมหาวิทยาลัยทั้งหมดขึ้นตรงต่อทบวงดังกล่าว..."*** [102] และต่อมาก็ได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 จัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการ[103] นับเป็นความสำเร็จในความพยายามร่วมกันของฝ่ายมหาวิทยาลัยที่จะแสวงหารูปแบบองค์กรบริหารที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากที่สุดในขณะนั้น โดยได้อาศัยกลไกที่ประชุมอธิการบดีฯ เป็นส่วนสำคัญในการเจรจากับรัฐบาลจนเป็นผลในที่สุด

ลำดับความพยายามในการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษาจากการก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนถึงการตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

ปี	เหตุการณ์สำคัญ
2459	จัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในความดูแลของกระทรวงธรรมการ
2460	จัดตั้งกรมมหาวิทยาลัยในกระทรวงธรรมการเพื่อรับผิดชอบงานมหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะ
2471	กรมหลวงสงขลานครินทร์เสนอ "พระดำริห์เกี่ยวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" และรายงานความเห็นเรื่องโครงการมหาวิทยาลัย โดยทรงเสนอให้มหาวิทยาลัยมีอิสระทางการบริหาร ขึ้นตรงกับพระมหากษัตริย์ หรือคณะรัฐมนตรี เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยในอังกฤษ และมีสภากรรมการเป็นผู้บริหาร
2473	แต่งตั้ง "คณะกรรมการดำริรูปการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" เพื่อหาวิธีปรับปรุงรูปแบบการบริหารและการเงิน
2475	เปลี่ยนแปลงการปกครอง
2476	สถาปนามหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองเป็นนิติบุคคลอิสระขึ้นอยู่กับคณะกรรมการมหาวิทยาลัย

102 สำนักงานเลขานุการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, รายงานการประชุมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยครั้งที่ 4/2515 วันที่ 14 สิงหาคม 2515.

103 เรื่องเดียวกัน.

ปี	เหตุการณ์สำคัญ
2477	ประกาศพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2477 ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีสภามหาวิทยาลัยแต่ยังขึ้นต่อกรมมหาวิทยาลัย กระทรวงธรรมการ
2492	มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองถูกกดดันให้ขายหุ้นธนาคารเอเชียให้องค์การทหารผ่านศึกทำให้สูญเสียความสามารถในการพึ่งตนเองทางการเงิน
2494	คณะกรรมการร่างแผนการศึกษาชาติเสนอให้ยุบรวมมหาวิทยาลัยที่มีอยู่ 5 แห่งเข้าด้วยกัน
2496	Sir Charles Darwin ผู้เชี่ยวชาญ UNESCO เสนอรายงานต่อรัฐบาลไทยเรื่องปัญหามาตรฐานอุดมศึกษาไทย และความจำเป็นในการยุบรวมสังกัดมหาวิทยาลัยที่มีอยู่
2499	จัดตั้งสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ เพื่อกำกับดูแลมาตรฐานมหาวิทยาลัยทุกแห่ง
2499	ประกาศพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2499 เปลี่ยนฐานะมาเป็นหน่วยราชการ และบุคลากรมาสังกัดกรมมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ
2502	จัดตั้งสภาการศึกษาแห่งชาติในสำนักนายกรัฐมนตรี โดยโอนมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งไปสังกัด
1-5 มิ.ย. 2507	การประชุมเรื่องปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ
2507	มีข้อเสนอจากสภาการศึกษาแห่งชาติให้ยุบรวมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ และศิลปากรเข้าด้วยกัน ตั้งเป็น “มหาวิทยาลัยภูมิพล” และยุบรวมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตั้งเป็น “มหาวิทยาลัยกรุงเทพ”
16-18 ก.ค. 2509	การสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 1 ที่สวางคนิวาส
29-31 ก.ค. 2510	การสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2 ที่สวางคนิวาส ใช้คำ “มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล” ครั้งแรก
4-6 ก.ย. 2513	การสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 3 ที่สวางคนิวาส จัดทำข้อสรุปเรื่องรูปแบบมหาวิทยาลัยที่พึงประสงค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปี	เหตุการณ์สำคัญ
ก.ย. 2514	สภาการศึกษาแห่งชาติเสนอเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลต่อคณะรัฐมนตรี แต่เนื่องจากความไม่พร้อมของฝ่ายมหาวิทยาลัยและรัฐบาล จึงทำให้เรื่องถูกระงับไป
17 พ.ย. 2514	การปฏิวัติโดยจอมพลถนอม กิตติขจร
2515	คณะปฏิวัติแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาระเบียบบริหารราชการของคณะปฏิวัติ มีข้อเสนอให้โอนมหาวิทยาลัยไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมด
29 ม.ค. 2515	ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยได้รับการจัดตั้งและมีบทบาทสำคัญในการเจรจากับคณะปฏิวัติเรื่องการปฏิรูประบบบริหารอุดมศึกษาจากการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นการจัดตั้งหน่วยงานกลางอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะ
29 ก.ย. 2515	จัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 216

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

"...ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในกำกับบางทีก็เหมือน Exorcist เป็นหมอผีขับวิญญาณราชการออกไป แต่ก่อนต่อสู้เรื่องการออกนอกระบบสมัยจอมพลถนอม-ประภาส ยังเห็นคู่ต่อสู้เป็นตัวตนเดี๋ยวนี้กลายเป็น Bureacratic Spirit สู้กับวิญญาณราชการที่ครอบงำมหาวิทยาลัยเอง..."

ดร. กฤษณพงษ์ กีรติกร

สัมภาษณ์ , 15 มิถุนายน 2544

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สรุปพัฒนาการของระบบบริหารอุดมศึกษาในช่วงหลังมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แนวความคิดสำคัญ	การผลักดัน / ผู้มีส่วนสำคัญ	ผลพวง / ปัญหาอุปสรรค
• มหาวิทยาลัยในระบบรวมศูนย์อำนาจในสำนักนายกรัฐมนตรี (จุดยืนรัฐบาล) • กระแส “มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล” (จุดยืนมหาวิทยาลัย) • ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์เสนอในการสัมมนาการบริหารมหาวิทยาลัยครั้งที่ 2 (2510) - การเงิน (พันธบัตร) - การบริหาร (กันนักการเมือง) - สภา (ไตรภาคี) - วิชาการ (สภาอาจารย์) - บุคคล (เพิ่มความคล่องตัว)	• ข้อเสนอของเซอร์ ชาร์ลส์ ดาร์วิน (2496) • กลุ่ม “อาจารย์หัวก้าวหน้า” (สิปปนนท์ / เกษม / สมศักดิ์ / อมร / อดุลย์ / พัทยา / ป๋วย / เสน่ห์) • การสัมมนามหาวิทยาลัย • ดร. สตางค์ (กรณีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) • ท่าทีอาจารย์มหาวิทยาลัยเองไม่มั่นใจ	• ตั้ง ก.ม. (2507) • ตั้งสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ (2499) • ตั้งสภาการศึกษาฯ (2502) • ร่าง พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยในกำกับ 2514 เสนอรัฐบาล (9 ก.ย. 2514) • ปฏิวัติเงียบจอมพลถนอม (17 พ.ย. 2514) • นำมาสู่การตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ / ที่ประชุมอธิการบดี / สภาคณาจารย์ / สมาคมการบริหารอุดมศึกษา

โดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าช่วงตั้งแต่มีการตั้งสภาการศึกษาในปี พ.ศ. 2505 เป็นต้นมาจนถึงการตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในปี พ.ศ. 2515 ปัญหาข้อจำกัดในการบริหารงานมหาวิทยาลัยมีมากจนเป็นแรงกดดันให้เกิดกระแสเรียกร้องความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ในเส้นทางช่วงนี้ ชาวมหาวิทยาลัยหัวก้าวหน้าส่วนหนึ่งได้ช่วยกันระดมความคิดและจัดทำข้อเสนอ **“มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล”** ที่สะท้อนอุดมคติและแนวทางอันควรจะเป็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐบาลและวิธีการบริหารงานมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าเสียดายว่า โดยบรรยากาศการเมืองประกอบกับท่าทีของ **“Silent majority”** คือ คณาจารย์อุดมศึกษาส่วนใหญ่ที่ยังอาจกริ่งเกรงและกังวลกับการ **“ไม่เป็นราชการ”** จึงทำให้ความพยายามในเรื่องนี้ไม่เป็นผลอย่างที่ผู้นำอุดมศึกษาหลายๆ ท่านหวัง แต่อย่างน้อยที่สุดเส้นทางความพยายามในช่วงแรกนี้ อย่างน้อยก็ทำให้เกิดหน่วยงานระดับกระทรวงที่มีหน้าที่บริหารอุดมศึกษาเป็น

การเฉพาะ คือ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ นับเป็นความสำเร็จระดับหนึ่งในความพยายามที่จะทำให้ระบบบริการอุดมศึกษาเป็นไปตามอุดมคติอย่างแท้จริง

บทที่ 2

สุรวิถี :

กำเนิดและพัฒนาการในทศวรรษแรกของ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรกของประเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 2

สุรวิถี : กำเนิดและพัฒนาการในทศวรรษแรกของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรกของประเทศ

"...ความคิดในการจัดให้มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพิ่มขึ้นในภูมิภาคต่างๆ เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2527 โดยทบวงมหาวิทยาลัยได้เสนอต่อรัฐบาลในสมัยนั้นให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีก 5 แห่งที่พิษณุโลก ชลบุรี นครศรีธรรมราช อุบลราชธานี และนครราชสีมา เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปสู่ภูมิภาคให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยมอบหมายให้มหาวิทยาลัยของรัฐในภูมิภาคนั้นๆ เป็นพี่เลี้ยง ในกรณีของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่อุบลราชธานีและนครราชสีมา ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นดำเนินการจัดตั้งเป็นวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่งแล้วจึงค่อยยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศออกมา ในระหว่างที่ดำเนินการจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยอยู่นั้น รัฐบาลซึ่งมี ฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายที่จะให้ทั้ง 5 แห่งเป็น มหาวิทยาลัยเอกเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับ มทส จึงได้มีการโอนโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นไปให้ทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการพร้อมทั้งได้มีมติ ค.ร.ม. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่จังหวัดนครราชสีมาเป็นการเฉพาะ ผมในฐานะปลัดทบวงมหาวิทยาลัยขณะนั้นจึงถูกตั้งให้เป็นประธานเข้ามารับผิดชอบการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ตั้งแต่บัดนั้น และติดพันมาจนถึงบัดนี้..."[1]

จุดกำเนิดภายใต้กระแสการเรียกร้องมหาวิทยาลัยภูมิภาค

การถือกำเนิดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี แต่แรกเริ่มเดิมทีนั้น ยังมิได้มีความเกี่ยวพันกับแนวคิดของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับหรือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแต่อย่างใด หากเป็นเพียงการเริ่มต้นจากกระแสความต้องการมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค เพราะในขณะนั้นคือในราว พ.ศ. 2526-2527 ขณะที่ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยของรัฐรวม 16 แห่งนั้นปรากฏว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ใน

1 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์

กรุงเทพมหานครถึง 12 แห่งและเป็นมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคเพียง 4 แห่ง ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในภาคเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในภาคใต้ นอกจากนั้นก็มีวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีก 4 แห่ง ที่พิษณุโลก บางแสน (ชลบุรี) สงขลา และมหาสารคาม ซึ่งนับว่ามหาวิทยาลัยของรัฐที่จัดตั้งขึ้นในส่วนภูมิภาคนั้นยังไม่พอแก่ความกระหายโอกาสการศึกษาของประชาชนในภูมิภาค

ในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน 2526 – กุมภาพันธ์ 2527 อันเป็นช่วงรัฐบาล ฯพณฯ เปรม ติณสูลานนท์ จึงปรากฏว่าได้มี ส.ส. และผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ เสนอร่าง พ.ร.บ. และโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในส่วนภูมิภาคมาถึง 18 โครงการกระจายอยู่ในทุกภูมิภาค[2] โดยวิธีการจัดตั้งที่เสนอก็มีทั้งที่เสนอให้หลอมรวมวิทยาลัยในพื้นที่ขึ้นก็มี ยกฐานะวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศก็มีหรือที่เสนอตั้งขึ้นใหม่เลยก็มี

เกร็ดที่น่าสนใจก็คือ บรรยากาศของกระแสขอจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาคในช่วงนั้นค่อนข้างคึกคัก มีกระทั่งการเสนอร่าง พ.ร.บ. จัดตั้ง "**มหาวิทยาลัยไกรทอง**" ในจังหวัดพิจิตร[3] เป็นต้น

ทบวงมหาวิทยาลัยได้สนองตอบกระแสดังกล่าวด้วยการแต่งตั้ง**คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการตั้งสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย** เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคเป็นการเฉพาะ[4] และต่อมาก็ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพิ่มเติม ได้แก่ **คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ภาคต่าง ๆ** อีก 4 ชุด[5] เพื่อรับผิดชอบการพิจารณาความเหมาะสมใน 4 ภูมิภาค คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือตอนล่าง ภาคตะวันออก และภาคใต้ ซึ่งจากผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการทั้ง 4 ชุด ได้ข้อสรุปถึงจุดที่ตั้งมหาวิทยาลัยที่เหมาะสมในจังหวัดต่างๆ ดังนี้[6]

---

2 ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค.

3 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2545.

4 รายงานคณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในทบวงมหาวิทยาลัย.

5 คำสั่งแต่งตั้งพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคใต้.

6 รายงานของคณะอนุกรรมการพิจารณาของความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่.

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้จัดตั้งวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมาชื่อว่าวิทยาลัยอุบลราชธานีและวิทยาลัยสุรนารี ตามลำดับ และให้พัฒนาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบต่อไปในอนาคต

ภาคเหนือ ให้ยกฐานะวิทยาเขตพิษณุโลกของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นมหาวิทยาลัย

ภาคตะวันออก ให้ยกฐานะวิทยาเขตบางแสน ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นมหาวิทยาลัย

ภาคใต้ ให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยใช้วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชเป็นฐานในการจัดตั้ง

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้เสนอเรื่อง การจัดตั้งวิทยาลัยใหม่ตามข้อสรุปของคณะอนุกรรมการดังกล่าว ต่อคณะรัฐมนตรีในเดือนสิงหาคม 2527 แล้วคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการปฏิรูปฯ (คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบราชการแผ่นดิน) ซึ่งเป็นปราการเหล็กในขณะนั้นในการพิจารณาการตั้งหน่วยงานใหม่ไม่ว่าจะของกระทรวง ทบวง กรมใด เพื่อให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งโดยขั้นตอนการพิจารณาขณะนั้นคณะกรรมการปฏิรูปฯ ต้องตั้งอนุกรรมการเฉพาะกิจมาพิจารณา พร้อมทั้งขอความเห็นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงบประมาณ สภาพัฒนฯ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ตลอดจนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งค่อนข้างใช้เวลาและล่วงมาจนถึงปลายปี 2528 ก็ยังไม่ได้ข้อยุติที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี จนถึงเดือนกรกฎาคม 2529 ความคืบหน้าการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภูมิภาคที่เป็นรูปธรรมมีเพียงแห่งเดียว คือ คณะรัฐมนตรีได้รับหลักการตามที่คณะกรรมการปฏิรูปฯ เสนอในการตั้งวิทยาลัยอุบลราชธานีในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนการจัดตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยแห่งอื่นๆ ยังไม่ทันได้ดำเนินการแต่อย่างใดก็มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลเกิดขึ้นเสียก่อนในเดือนสิงหาคม 2529

รัฐบาลใหม่คือรัฐบาล **"เปรม 4"** ยังไม่ทันได้สานต่อเรื่องนี้แต่อย่างใดก็ปรากฏว่ามีการเสนอร่าง พ.ร.บ. จัดตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยใหม่จากสภาผู้แทนราษฎรอีกระลอกถึง 15 ฉบับ ได้แก่[7]

1) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยนเรศวร (พิษณุโลก) ยกฐานะ มศว. พิษณุโลกขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย (นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ พรรคประชากรไทย เป็นผู้เสนอ)

---

7 รายงานการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคจัดทำโดยคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษา พิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา, พฤษภาคม 2531.

2) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยนเรศวร (นายประเทือง วิจารณ์ปรีชา พรรคชาติไทย เป็นผู้เสนอ)

3) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยนเรศวร (นายสมพงษ์ พลไวย์ พรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้เสนอ)

4) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยบูรพา ยกฐานะ มศว. บางแสนขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย (นายนิคม แสนเจริญ พรรคกิจสังคม เป็นผู้เสนอ)

5) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยตะวันออก โอนวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขรวมกันจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยที่จังหวัดจันทบุรี (นายวโรทัย ภิญญสาสน์ พรรคประชากรไทย เป็นผู้เสนอ)

6) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยสุนทรภู่ โอนวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกมารวมกันจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยที่จังหวัดระยอง (นายสมศักดิ์ ชาญด้วยกิจ พรรคสหประชาธิปไตย เป็นผู้เสนอ)

7) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยนครราชสีมา โอนวิทยาลัยครูและวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ไปจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัย (นายสันติ ชัยวิรัตนะ พรรคกิจสังคม เป็นผู้เสนอ)

8) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยนครราชสีมา เป็นมหาวิทยาลัยเปิด (นายสกุล ศรีพรหม พรรคชาติไทย เป็นผู้เสนอ)

9) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (นายธนา เมตตาริกานนท์ พรรคกิจสังคม เป็นผู้เสนอ)

10) ร่างพระราชบัญญัติ สกลนครมหาวิทยาลัย โอนวิทยาลัยครูสกลนคร อุดรธานี มหาสารคาม และเลย รวมกันจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัย (นายวิรัตน์ ตรางคนนท์ พรรคกิจสังคม เป็นผู้เสนอ)

11) ร่างพระราชบัญญัติ สกลนครมหาวิทยาลัย (นายทวีวัฒน์ ฤทธิ์ฤาชัย พรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้เสนอ)

12) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยลพบุรี โอนวิทยาลัยครูลพบุรี สังกัดกรมการฝึกหัดครู ไปจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัย (นายนิยม วรปัญญา พรรคชาติไทย เป็นผู้เสนอ)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

13) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โอนวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการรวมกันจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยที่จังหวัดลพบุรี (นายโอภาส พลศิลป์ พรรคสหประชาธิปไตย เป็นผู้เสนอ)

14) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ โอนวิทยาลัยครูนครสวรรค์เป็นมหาวิทยาลัย (นายวิจิตร แจ่มใส พรรคสหประชาธิปไตย เป็นผู้เสนอ)

15) ร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช โอนวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชเป็นฐานจัดตั้งมหาวิทยาลัย (นายธงชาติ รัตนวิชา พรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้เสนอ)

ต่อมาคณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2530 ให้นำข้อเสนอทั้งหมด ทั้งที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้พิจารณาและเสนอไว้เดิมและที่มีการเสนอระลอกใหม่นี้มาพิจารณาโดยรวมกันอีกครั้งหนึ่ง[8]

คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษา พิจารณา และเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยขอยืดเวลาการพิจารณาไปจนถึงเดือนกันยายน 2530 เพื่อพิจารณาข้อเสนอดังกล่าว ซึ่งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้พิจารณาโดยได้นำผลการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้ที่ทบวงมหาวิทยาลัยและคณะอนุกรรมการชุดเดิมได้ดำเนินไปแล้วมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย พร้อมทั้งได้วางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่โดยคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ตลอดจนหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ สำนักงบประมาณ และทบวงมหาวิทยาลัย สรุปเป็นนโยบายและหลักเกณฑ์ของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ เพื่อใช้เป็นหลักในการพิจารณาคำขอจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ โดยมีเกณฑ์หรือข้อพิจารณาความเหมาะสมโดยทั่วไป อาทิ[9]

- **ความประหยัด** การจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นใหม่ควรกระทำโดยประหยัดและเป็นภาระต่องบประมาณแผ่นดินน้อยที่สุด โดยจะเป็นการรวมหรือยกฐานะสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีอยู่

8 รายงานการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคจัดทำโดยคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษา พิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา, พฤษภาคม 2531.

9 รายงานเรื่องการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค จัดทำโดยคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษา พิจารณา และเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา, พฤษภาคม 2531.

แล้ว และมีความพร้อมทางด้านวิชาการ บุคลากร อุปกรณ์การศึกษา และอาคารสถานที่เป็นฐานในการจัดตั้ง

- **การกระจายโอกาสทางการศึกษา** การจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นใหม่ ควรจัดตั้งในภูมิภาคที่ยังไม่มีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับปริญญาให้กว้างขวางและทั่วถึง

- **ความเหมาะสมของสถานที่ตั้ง** มหาวิทยาลัยที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ควรตั้งในเขตเมืองหลักที่มีโครงสร้างพื้นฐานพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัย

- **ความเป็นไปได้ในการดำเนินกิจการมหาวิทยาลัย** เมื่อจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ขึ้นแล้ว จะสามารถดำเนินกิจการไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีจำนวนนักศึกษาเป็นตัวป้อนที่เพียงพอและสม่ำเสมอตลอดจนมีระบบอื่นๆ รองระบบการดำเนินการของทบวงมหาวิทยาลัย

- **เอกภาพในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา** การจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นใหม่ควรพิจารณาด้วยความระมัดระวังมิให้เกิดความซ้ำซ้อนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐซึ่งมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบอยู่ และควรเป็นการส่งเสริมให้เกิดเอกภาพในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในบั้นปลาย

- **การพึ่งตนเอง** การตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ควรเป็นการพึ่งตนเองให้มากที่สุด โดยการระดมสรรพกำลังรายได้จากแหล่งต่างๆ ในการจัดตั้งและมีแผนการเงินระยะยาวที่แสดงให้เห็นถึงขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างชัดเจน

- **การสนองความต้องการด้านกำลังคน** มหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นใหม่จะต้องผลิตบัณฑิตเพื่อสนองความต้องการด้านกำลังคน ทั้งในระดับประเทศและในภูมิภาคนั้น

ในระหว่างที่ยังรอคณะกรรมการปฏิรูปฯ พิจารณาอยู่อีกครั้งหนึ่งนั้น ทบวงมหาวิทยาลัยก็ได้สรุปโครงการจัดตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยใหม่ทวงย้ำเรื่องเดิมไปยังคณะรัฐมนตรีใหม่ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2530 ว่า[10] ระหว่างที่รอความเห็นคณะกรรมการปฏิรูปอยู่นี้ให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นรับ **“โครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี”** ในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นไปดำเนินการพร้อมทั้งอนุมัติให้ขอแปรญัตติงบประมาณประจำปี 2531 จำนวน 1 ล้านบาทไปเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการดังที่ รองศาสตราจารย์ ดร. เกษม ปราบริปูตลุง เล่าว่า

10 หนังสือสำนักเลขานุการ คณะรัฐมนตรีลงวันที่ 21 เมษายน 2530.

"จุดเริ่มต้นของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีนั้น เริ่มเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครราชสีมาท่านหนึ่งขอแปรญัตติและได้รับงบประมาณ 1 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2531 ให้จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อได้รับงบประมาณดังกล่าวมหาวิทยาลัยขอนแก่นก็แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ"[11]

หลังจากที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นรับโครงการวิทยาลัยสุรนารีไปดำเนินการแล้ว ล่วงมาจนถึงเดือนพฤษภาคม 2531 คณะกรรมการปฏิรูปฯ จึงได้มีมติยืนยันตามมาในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่มในส่วนภูมิภาค จำนวน 4 แห่ง คือ[12]

1) จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดพิษณุโลก โดยยกฐานะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตพิษณุโลกขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ สำหรับภาคเหนือตอนล่าง
2) จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่จังหวัดนครราชสีมา สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
3) จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดชลบุรี โดยยกฐานะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตบางแสน ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศสำหรับภาคตะวันออก
4) จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับภาคใต้

ทว่ายังมิทันที่มติของคณะกรรมการปฏิรูปฯ จะได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบอย่างเป็นทางการ ก็มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรและเปลี่ยนแปลงรัฐบาลเกิดขึ้นเสียก่อน โดยรัฐบาลใหม่ที่เข้ามารับตำแหน่งในเดือนสิงหาคม 2531 คือ รัฐบาลภายใต้การนำของ ฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ อย่างไรก็ดี รัฐบาลใหม่ซึ่งยังคงเน้นนโยบาย **"การกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยเน้นทั้งการปรับปรุงการผลิตและพัฒนากำลังคน ให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคของระบบการศึกษา"**[13] ได้สานต่อการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาคทั้ง 5 แห่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมที่สำคัญนั่นคือ คณะรัฐมนตรีชุดใหม่

11 หนังสือสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2547.

12 หนังสือสำนักเลขานุการ คณะรัฐมนตรีลงวันที่ 23 กันยายน 2531.

13 พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ คำแถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร.

ได้มีมติเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2531 ให้ยกฐานะหรือเตรียมการยกฐานะวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งให้เป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศเหมือนกันทั้งหมด ได้แก่[14]

1) อนุมัติให้ยกฐานะวิทยาลัยอุบลราชธานี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ โดยมีการออกพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่อไป
2) อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่จังหวัดนครราชสีมา **รวมทั้งดำเนินการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป**
3) อนุมัติให้ยกฐานะวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่พิษณุโลกและที่บางแสนเป็นมหาวิทยาลัย โดยมีการออกพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่อไป
4) อนุมัติให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช สังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป

พร้อมกันนี้ในส่วนของมหาวิทยาลัยสุรนารีได้อนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีตามองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนออีกด้วย[15] นับเป็นการสิ้นสุดกระบวนการอันยาวนานไม่น้อยตั้งแต่ที่มีกระแสการขอจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาคตั้งแต่ปี 2526 จนมาบังเกิดผลเป็นโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเต็มรูป 5 แห่ง ตามมติคณะรัฐมนตรีชุดรัฐบาลชาติชายฯ ในปี 2531[16] และสำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเองก็เป็นจุดเริ่มต้นก้าวสำคัญจากการเป็นเพียงวิทยาลัยสุรนารีในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาสู่การกรุยทางไปเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบตั้งแต่แรก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

14 หนังสือสำนักเลขานุการ คณะรัฐมนตรีลงวันที่ 13 กันยายน 2531.

15 หนังสือทบวงมหาวิทยาลัย ลงวันที่ 2 กันยายน 2531.

16 รายงานคณะอนุกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

ลำดับเหตุการณ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วัน เดือน ปี	รายละเอียด
มิถุนายน 2526 – กุมภาพันธ์ 2527	มีการเสนอโครงการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดต่างๆ โดยสมาชิกผู้แทนราษฎรและผู้ว่าราชการจังหวัดรวมทั้งสิ้น 18 จังหวัด
28 กุมภาพันธ์ 2527	ทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย” (คำสั่งที่ 1/2527 ลงวันที่ 28 ก.พ. 2527) และต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่” (คำสั่งที่ 42/2527 ลงวันที่ 12 เม.ย. 2527) ผลการศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ ชี้ถึงความจำเป็นในการมีมหาวิทยาลัยใหม่ตลอดจนที่ตั้งที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยใหม่ซึ่งรวมถึงจังหวัดนครราชสีมา
9 สิงหาคม 2527	ทบวงมหาวิทยาลัยส่งเรื่อง (ที่ ทม 0204/20874 ลงวันที่ 9 ส.ค. 2527) ถึงคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบในหลักการเพื่อดำเนินการต่อไปนี้ 1) การยกฐานะ มศว. วิทยาเขตพิษณุโลก และวิทยาเขตบางแสน ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ 2) การจัดตั้งวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดนครราชสีมา 3) การจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช
21 สิงหาคม 2527	คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา และมีมติให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินนำหลักการไปพิจารณาตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ
กุมภาพันธ์ 2530	รัฐบาล “เปรม 4” เข้ารับตำแหน่งมีร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอีก 15 ฉบับ
21 เมษายน 2530	คณะรัฐมนตรีได้ประชุมและมีมติอนุมัติให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ และระเบียบบริหารราชการแผ่นดินยืดเวลาการเสนอผลการพิจารณาออกไปถึงวันที่ 30 กันยายน 2530
สิงหาคม 2531	รัฐบาลชาติชาย ชุณหะวัณ เข้ารับตำแหน่ง
2 กันยายน 2531	ทบวงมหาวิทยาลัยทำหนังสือด่วนที่สุดเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไปนี้ 1) จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งดำเนินการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป 2) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี

วัน เดือน ปี	รายละเอียด
23 กันยายน 2531	คณะรัฐมนตรีมีมติ 1) อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งดำเนินการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป 2) อนุมัติให้แต่งตั้ง “คณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี” ตามองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ
23 กันยายน 2531	ทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เพื่อศึกษาข้อมูลและจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัย
30 กันยายน 2531	การประชุมครั้งแรกของคณะกรรมการฯ มีมติดังนี้ 1) ให้ทำการโอนงานโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย 2) ดำเนินขอพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 3) โอนเงินงบประมาณประจำปี 2532 จำนวน 8,195,600 บาท จากมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาอยู่ภายใต้โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี
27 มีนาคม 2532	ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยลงนามในบันทึกเสนอโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีต่อรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยมีสาระสำคัญ ได้แก่ 1) ขอใช้ชื่อว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 2) กำหนดฐานะและรูปแบบเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทวิสาหกิจที่บริหารงานแบบธุรกิจที่ไม่มุ่งหาผลกำไรตอบสนองนโยบายของรัฐได้เต็มที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย 3) บุคลากรมีฐานะเป็นพนักงานของรัฐ ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน และมหาวิทยาลัยควรมีระบบบริหารงานบุคคลที่เป็นอิสระจากระบบราชการ 4) มุ่งเน้นผลิตบุคลากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหลัก

วัน เดือน ปี	รายละเอียด
31 มีนาคม 2532	ทบวงมหาวิทยาลัยส่งโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ 1) โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 2) ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. … ให้สภาผู้แทนราษฎร 3) ขออนุมัติในหลักการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ในช่วง 10 ปีแรก นับตั้งแต่การก่อตั้งโดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการ
8 เมษายน 2532	การประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ณ จังหวัดขอนแก่น มีมติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้แก่ 1) รับหลักการร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. ... และให้ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาโดยด่วนต่อไป 2) เห็นชอบในหลักการการดำเนินงานโครงการจัดตั้งฯ ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ
13 กรกฎาคม 2532	ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. … เข้าสู่การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 17/2532 (สมัยสามัญ) โดยที่ประชุมมีมติ 1) รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. ... โดยถือร่างคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา 2) ตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา
20 กรกฎาคม 2532 – 30 มีนาคม 2533	มีการประชุมคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ รวมทั้งสิ้น 15 ครั้ง
23 มีนาคม 2533	ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นประธานประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำงานที่ทำการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
29 มิถุนายน 2533	สมาชิกวุฒิสภามีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. ...
27 กรกฎาคม 2533	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 กรกฎาคม 2533 (ประกาศเป็นราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) หน้า 93 เล่ม 107 ตอนที่ 131 วันที่ 29 กรกฎาคม พุทธศักราช 2533)

บริบทความต้องการของภาคอีสาน

หากวิเคราะห์ดูถึงมูลเหตุในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีขึ้นที่จังหวัดนครราชสีมานั้น ก็จะเห็นได้ถึงเหตุผลทางวิชาการที่เข้ามาสนับสนุนการเลือกจังหวัดนครราชสีมาเป็นที่ตั้ง โดยมีข้อมูลสนับสนุนจากรายงานของคณะอนุกรรมการฯ ที่เข้ามาพิจารณาเรื่องนี้ในช่วงรัฐบาลพลเอก เปรมฯ อย่างชัดเจน ทั้งนี้จะสังเกตเห็นว่าในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ทั้ง 5 แห่งนั้นเป็นมหาวิทยาลัยในภาคอีสานถึง 2 แห่ง คือ อุบลราชธานี และนครราชสีมา ซึ่งที่เป็นเช่นนั้นก็อาจจะเป็นเพราะ

"...สภาพทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่ยังล้าหลังและประชากรยากจน เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่นๆ แสดงถึงปัญหาเร่งด่วนของประเทศที่จะต้องรีบเร่งพัฒนาเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ และเพิ่มรายได้ของประชากรให้ใกล้เคียงกับประชากรภาคอื่นๆ ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลก็ได้พยายามสนับสนุนให้มีการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างจริงจังมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการกำหนดโครงการพัฒนาต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดในภูมิภาคนี้ไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 และต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญทางด้านการคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร การประปา และนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งได้แก่การปรับปรุงท่าอากาศยานขอนแก่น โครงการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาคซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมืองหลัก ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น และนครราชสีมา และเมืองที่เริ่มเตรียมการพัฒนา ได้แก่ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด สุรินทร์ สกลนคร เป็นต้น..."[17]

ส่วนในด้านสาธารณสุขนั้นเล่าว่า

"...ปรากฏว่าภาคตะวันเฉียงเหนือยังเป็นภาคที่มีความล้าหลังทางด้านสาธารณสุขในปัจจุบันยังมีอัตราการตายด้วยโรคติดเชื้อสูงกว่าทุกภาคและเมื่อเปรียบเทียบอัตราบุคลากรที่ควรจะมีตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดนโยบายไว้ ตามข้อเท็จจริงอัตราแพทย์พยาบาลยังต่ำกว่าเป้าไว้มาก..."[18]

---

17 รายงานคณะอนุกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

18 เรื่องเดียวกัน.

โดยรวมอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาในภูมิภาคนี้ในด้านต่างๆ ยังมิได้ผลเท่าที่ควร ปัญหาโครงสร้างการผลิตที่ขาดความสมดุลก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ระหว่างกลุ่มคนในเมืองและชนบท และระหว่างภาคอื่นๆ จนเป็นปัญหาสังคมตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความยากจนของคนในชนบท ทำให้สภาพความเป็นอยู่และมาตรฐานการดำรงชีพของคนส่วนใหญ่ตกต่ำกว่าภูมิภาคอื่นๆ และนี่กระมังที่เป็นเหตุให้ภาคอีสานได้รับการเน้นหนักเป็นพิเศษ โดยมีโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นถึง 2 แห่ง

ในส่วนของเมืองโคราชเองนั้น เหตุที่ถูกเลือกขึ้นมาเป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัยแห่งใหม่ในเขตอีสานตอนใต้นั้น ก็อาจเริ่มจากเหตุที่ในกลุ่มอีสานใต้นี้เองซึ่งประกอบด้วยนครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ และสุรินทร์ นับเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีอารยธรรมและวัฒนธรรมเก่าแก่ของภูมิภาค *"... เหมาะแก่การเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างยิ่ง..."* และโดยตัวโคราชเองก็ถือเป็น *"... ศูนย์รวมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเขตติดต่อกับภาคกลางและภาคตะวันออก อีกทั้งยังเป็นศูนย์รวมการคมนาคมขนส่ง ศูนย์กลางการทหารและตำรวจ..."*[19] ทั้งนี้คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาความเหมาะสมในคณะกรรมการปฏิรูปฯ ยังได้รายงานความเหมาะสมของโคราชในประการต่างๆ ดังนี้[20]

1) ความเหมาะสมทางภูมิศาสตร์

ในเขตอีสานใต้ซึ่งประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดคือ 195,904 ตารางกิโลเมตร มีที่ตั้งอยู่บริเวณปากทางของภาคอีสานทั้งหมด จึงถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางในการติดต่อกับภาคกลาง ภาคตะวันออก และจังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) การเป็นเมืองหลัก

ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จังหวัดนครราชสีมาเป็นเมืองหลักที่ดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องประกอบด้วย 5 เมือง คือ เชียงใหม่ ขอนแก่น นครราชสีมา สงขลา หาดใหญ่ และชลบุรี นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์รวมของหน่วยราชการ กล่าวคือ เป็นที่ตั้งกองบัญชาการกองทัพภาคที่ 2 มณฑลทหารบกที่ 3 กองบิน 1 ของกองทัพอากาศ และเป็นกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 2 เป็นที่ตั้งที่ทำการศาลคดีเด็กและเยาวชน ที่ทำการอัยการพิเศษประจำเขต ศึกษาธิการเขต สำนักงานชลประทาน สรรพากรเขต ศูนย์ปฏิบัติการ รพช. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

---

19 เรื่องเดียวกัน.

20 เรื่องเดียวกัน.

3) การเป็นศูนย์กลางของการศึกษาระดับอุดมศึกษา

จังหวัดนครราชสีมาเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยของรัฐ 6 แห่งและวิทยาลัยเอกชนอีก 4 แห่ง วิทยาลัยของรัฐ ได้แก่ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยครู และวิทยาลัยพยาบาล

4) ความพร้อมทางด้านวิชาการ

คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าโคราชมีความพร้อมสูงในการพัฒนามหาวิทยาลัยใหม่ โดยใช้รูปแบบตามข้อเสนอของนายสันติ ชัยรัตนะ ส.ส. จังหวัดนครราชสีมาที่เสนอให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยนครราชสีมา โดยรวมวิทยาลัยครูและวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าด้วยกัน หรือใช้รูปแบบตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอให้ คือ ให้จัดตั้งเป็นวิทยาลัยอยู่ในสังกัดของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งก็มีความพร้อมทางวิชาการสูงเช่นกัน

5) ความพร้อมด้านบุคลากร

ในด้านบุคลากรคณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า หากจัดตั้งเป็นวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นน่าจะมีความพร้อมด้านบุคลากรสูงกว่า เนื่องจากดำเนินการสอนในระดับมหาวิทยาลัยอยู่แล้วและสามารถเปิดดำเนินการวิทยาลัยได้ทันทีโดยฝากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 – 2 เรียนที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นไปก่อนทำนองเดียวกับโครงการวิทยาลัยอุบลราชธานี

6) ความพร้อมด้านสถานที่ตั้ง

ในเรื่องนี้คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าโคราชมีความพร้อมเช่นกันโดยตามโครงการของทบวงมหาวิทยาลัย ได้เสนอจะจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีที่บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพียงแต่ยังมิได้ดำเนินการผูกมัดการใช้ที่ดินดังกล่าวแต่ประการใด

นอกจากนี้แล้ว อีกเหตุหนึ่งที่ปฏิเสธไม่ได้เลยก็คือปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจที่หนุนนำ โดยที่เมืองโคราชเองก็เป็นฐานการเมืองสำคัญของพรรคชาติไทย และของ ฯพณฯ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณเองด้วย ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจขณะนั้นก็ค่อนข้างสดใส โดยในช่วงปี 2531 - 2532 นั้น เศรษฐกิจของประเทศเติบโตในอัตราเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 10 โดยรัฐบาลมีเงินคงคลังกว่าแสนล้านบาท[21] จึงยิ่งหนุนนำให้โครงการตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ที่นครราชสีมามีความเป็นไปได้ที่ชัดเจนทั้งในเชิงวิชาการ ในเชิงการเมืองและในเชิงความพร้อมทางเศรษฐกิจของประเทศ

---

21 รายงานสภาวะเศรษฐกิจไทยพ.ศ. 2532.

เกร็ดการก่อตั้งมหาวิทยาลัย

ในช่วงแรกของการวางรูปแบบและแนวคิดในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีนั้น มีเกร็ดประวัติเหตุการณ์ที่น่าสนใจอยู่หลายประการที่ขอบันทึกไว้ให้ชาว มทส รุ่นหลังได้รับทราบ ดังนี้

อันเนื่องแต่ชื่อ "สุรนารี"

โดยพื้นฐานความเป็นมาเดิมนั้น วิธีคิดเรื่องการตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคนั้น มักมีฐานคิดมาจากความต้องการ **"มหาวิทยาลัยประจำจังหวัด"** กันอยู่ไม่น้อย ดังจะเห็นได้จากร่าง พ.ร.บ. ที่เสนอโดย ส.ส. จังหวัดต่างๆ ในช่วงปี 2530 มักตั้งชื่อมหาวิทยาลัยตามจังหวัดของตน อาทิ มหาวิทยาลัยนครราชสีมา (นายสันติ ชัยวิรัตนะ พรรคกิจสังคม และนายสกุล ศรีพรหม พรรคชาติไทย เสนอแยกกันแต่ตั้งชื่อเหมือนกัน) มหาวิทยาลัยลพบุรี (นายนิยม วรปัญญา พรรคชาติไทยเสนอ) มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ (นายวิจิตร แจ่มใสเสนอ) มหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช (นายธงชาติ รัตนวิชา พรรคประชาธิปัตย์เสนอ) และสกลนครมหาวิทยาลัย (นายทวีวัฒน์ ฤทธิ์ฤาชัยเสนอ)[22] เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ท่าทีของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ที่พิจารณาเรื่องนี้ในช่วงปี 2527 ดูจะไม่เห็นด้วยกับความคิดเรื่องการตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ให้เป็น **"มหาวิทยาลัยประจำจังหวัด"** เท่าใดนัก

> *"...เห็นควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแห่งใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อีก 1 แห่งที่จังหวัดนครราชสีมา ในระยะเริ่มแรกของการจัดตั้งเห็นว่าควรใช้รูปแบบการจัดตั้งเป็นวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นไปก่อน เพื่อมิให้เกิดความสิ้นเปลือง และเพื่อเป็นการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยในอนาคตเมื่อมีความพร้อมก็อาจพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยเต็มรูปได้ หรือจะใช้ชื่อจังหวัดเป็นชื่อวิทยาลัยทำนองเดียวกับที่ได้จัดตั้งวิทยาลัยอุบลราชธานีไปแล้วก็ได้* ***อย่างไรก็ดีในหลักการก็ควรหลีกเลี่ยงการใช้ชื่อที่จะสร้างปัญหาในเรื่องท้องถิ่นนิยมด้วย*** *..."*[23]

หลักฐานดังกล่าว ยังพ้องกับข้อคิดของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ ดร. สมจิต ยอดเศรณี อดีตผู้บริหารและอาจารย์รุ่นแรกๆ ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กล่าวถึงเรื่องเบื้องหลังการตั้งชื่อมหาวิทยาลัยขอนแก่น อันพาดพิงถึงแนวคิดที่ขัดแย้งในการตั้งชื่อมหาวิทยาลัยในภูมิภาคระหว่างวิธีคิดแบบ **"ท้องถิ่นนิยม"** กับแบบ **"ภูมิภาคนิยม"** โดยท่านได้กล่าวว่า

---

22 ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคของสภาผู้แทนราษฎร.

23 รายงานของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษา พิจารณา และเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา.

"...ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นั้น ศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือถูกวางไว้ที่ขอนแก่น (ดังจะเห็นว่าอาคารศาลากลางจังหวัดขอนแก่นนั้นมี 3 ชั้น ชั้น 3 นั้นกำหนดให้เป็นสำนักงานเขตซึ่งจะต้องย้ายจากอุดรธานีมา แต่เมื่อจอมพลสฤษดิ์ท่านถึงแก่อสัญกรรมเสียก่อน บางส่วนราชการก็เลยไม่ย้ายเข้ามา) เมื่อศูนย์กลางของภาคอยู่ที่นี่ จึงมีการตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นรองรับที่ขอนแก่นด้วย โดยในระยะแรกนั้นกำหนดให้มีแค่ 2 คณะ คือ คณะเกษตรศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์เป็นแบบ A&M College ในอเมริกา และให้ชื่อว่า K.I.T. (Khonkaen Institute of Technology) แล้วมาเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อปี พ.ศ. 2510 เรื่องชื่อจริงๆ แล้วชื่อที่กำหนดไว้เดิมคือ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถ้าสังเกตจะเห็นว่าตามครุภัณฑ์เก่าๆ นั้น ใช้ N.E.U. (North East University) ตลอดซึ่งก็ดูเหมาะสมดี เพราะจริงๆ แล้วมหาวิทยาลัยนี้ก็ไม่ใช่ของขอนแก่น จึงเห็นว่าน่าจะใช้ชื่ออื่นๆ เหมือนของพิษณุโลกที่จะใช้ชื่อนเรศวร ของโคราชที่จะใช้ชื่อสุรนารี ของบางแสนที่จะใช้ชื่อบูรพา หรือของนครศรีธรรมราชที่กำหนดจะใช้ชื่อ "ศรีธรรมาโศกราช" เป็นต้น อันนี้เป็นความเห็นส่วนตัวนะ คนอื่นอาจไม่เห็นด้วย"[24]

โดยสรุปแล้วน่าจะเชื่อได้ว่าเหตุที่ใช้ชื่อว่า "**วิทยาลัยสุรนารี**" มาแต่เดิมจนมาเป็น **"มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี"** ทั้งที่นักการเมืองที่เสนอจัดตั้งในช่วงแรกต่างก็ใช้ชื่อว่า **"มหาวิทยาลัยนครราชสีมา"** ทั้งสิ้นนั้น ก็น่าจะเป็นเพราะความต้องการที่จะเลี่ยงชื่อที่สื่อลักษณะท้องถิ่นนิยมนี่เอง และชื่อ **"สุรนารี"** ก็เป็นมงคลนามของทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมดและของประเทศ บ่งบอกเจตนารมณ์ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ที่มุ่งจะเป็นทั้งมหาวิทยาลัยของประเทศและของภูมิภาคในเวลาเดียวกัน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

24 สมจิต ยอดเสรณี, รายงานการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นครบ 20 ปี.

“...เห็นควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแห่งใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อีก 1 แห่งที่จังหวัดนครราชสีมา ในระยะเริ่มแรกของการจัดตั้งเห็นว่าควรใช้รูปแบบการจัดตั้งเป็นวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นไปก่อน เพื่อมิให้เกิดความสิ้นเปลืองและเพื่อเป็นการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยในอนาคตเมื่อมีความพร้อมก็อาจพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยเต็มรูปได้ หรือจะใช้ชื่อจังหวัดเป็นชื่อวิทยาลัยทำนองเดียวกับที่ได้จัดตั้งวิทยาลัยอุบลราชธานีไปแล้วก็ได้ ***อย่างไรก็ดีในหลักการก็ควรหลีกเลี่ยงการใช้ชื่อที่จะสร้างปัญหาในเรื่องท้องถิ่นนิยมด้วย****...”*

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาความเหมาะสม

ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในส่วนภูมิภาค (ปี 2527)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

กว่าจะมาถึง “ห้วยบ้านยาง”

ความเป็นมาในแง่สถานที่ตั้งนี้มีเกร็ดที่น่าสนใจอยู่เหมือนกันเพราะมีความเป็นมาตั้งแต่สมัยที่เป็นโครงการวิทยาลัยสุรนารีอยู่ในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น หลังจากที่ได้ **“ไฟเขียว”** จากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2530 ให้แปรญัตติงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2531 จำนวน 1 ล้านบาท ไปเป็นค่าใช้จ่ายในการทำแผนงานแม่บทโครงการวิทยาลัยสุรนารี ซึ่งงานชิ้นแรกในการไปเป็นแม่บทก็คือการเร่งกำหนดสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยซึ่งคณะกรรมการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น และจังหวัดนครราชสีมา ได้พิจารณาพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เนื้อที่ประมาณ 7,000 ไร่ เป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัย ดังที่ รองศาสตราจารย์ ดร. เกษม ปราบริปูตลุง เล่าว่า

“ผู้รับผิดชอบโครงการก็ได้ดำเนินการจัดทำโครงการการจัดตั้งวิทยาลัยและประสานงานกับทางจังหวัดนครราชสีมาเพื่อหาสถานที่จัดตั้ง ซึ่งกระบวนการที่ต้องดำเนินกว่าจะตัดสินใจเลือกเอาที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมอ่างเก็บน้ำห้วยยางก็ใช้เวลาพอสมควร ทั้งทางผู้รับผิดชอบโครงการก็ได้ดำเนินการขอใช้ที่ป่าสงวนดังกล่าวจากกรมป่าไม้ รวมทั้งได้ชี้แจงคำถามของกรมป่าไม้ที่ถามว่าการขอที่ 7,000 ไร่ จะไปใช้ทำอะไรบ้าง”[25]

ทั้งนี้โดยที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ดำเนินการเป็นขั้นๆ ในระยะแรกคือ[26]

- *มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ยื่นคำขอใช้ป่าสงวนเพื่อสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยสุรนารี ต่อนายอำเภอเมืองนครราชสีมา เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2531 ซึ่งต่อมาผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาได้มีหนังสือถึงมหาวิทยาลัยขอนแก่น ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2531 แจ้งว่ากรณีที่ส่วนราชการขอเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้พื้นที่มากกว่า 20 ไร่นั้น กรมป่าไม้ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้หน่วยงานผู้ขอใช้จัดส่งรายงาน เหตุผล และความจำเป็นในการขอใช้พื้นที่ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากเจ้าสังกัดระดับกระทรวงประกอบเรื่องราวคำขออนุญาตด้วย*

---

25 หนังสือสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2547.

26 รายงานโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- *ต่อมามหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงมีบันทึกลงวันที่ 2 มิถุนายน 2531 ขอให้ทบวงมหาวิทยาลัยแจ้งความเห็นชอบของทบวงมหาวิทยาลัย พร้อมเหตุผลความจำเป็นไปยังจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งปลัดทบวงมหาวิทยาลัยได้ลงนามในหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2531 ดังข้อความที่ปรากฏในเอกสารของทบวงมหาวิทยาลัยในเรื่องนี้ว่า*

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า ตามที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ยื่นคำขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยางท้องที่ตำบลเมืองใหม่และตำบลไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เนื้อที่ 7,000 ไร่ เพื่อจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีนั้น กรมป่าไม้ได้กำหนดวิธีปฏิบัติในกรณีที่ส่วนราชการขอเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ต้องใช้พื้นที่เกินกว่า 20 ไร่ ต้องจัดส่งเหตุผลและความจำเป็นในการขอใช้พื้นที่และความเห็นชอบจากเจ้าสังกัดระดับกระทรวง เพื่อนำไปประกอบเรื่องราวคำขออนุญาต จึงขอให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นจัดส่งหลักฐานดังกล่าวให้จังหวัดโดยด่วน เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป ดังความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ทบวงมหาวิทยาลัยได้พิจารณาเหตุผลและความจำเป็นของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการขอใช้พื้นที่สำหรับจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีแล้ว และเห็นชอบด้วย ซึ่งมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการขอใช้พื้นที่ป่าสงวนสำหรับวิทยาลัยสุรนารี ดังนี้คือ

1. เป็นพื้นที่เขตการศึกษา	*1,000*	*ไร่*
2. เขตที่พักอาศัย	*500*	*ไร่*
3. เขตสนามกีฬาและพักผ่อนหย่อนใจ	*500*	*ไร่*
4. เขตแปลงทดลอง	*4,000*	*ไร่*
5. เขตสงวนเพื่อทำประโยชน์อื่นๆ	*1,000*	*ไร่*
รวม	*7,000*	*ไร่*[27]

27 หนังสือทบวงมหาวิทยาลัยลงวันที่ 10 มิถุนายน 2531.

- *ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาได้มีหนังสือมหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2531 แจ้งว่าจังหวัดได้มีหนังสือถึงกรมป่าไม้ชี้แจงรายละเอียดการขอใช้พื้นที่ป่าสงวนของมหาวิทยาลัยพร้อมทั้งขอให้มหาวิทยาลัยจัดทำแผนผังแสดงรายละเอียดการใช้ที่ดินโดยให้ระบุให้ชัดเจนว่าพื้นที่ส่วนใดใช้เพื่อการใด เนื้อที่เท่าใด ตามความเหมาะสมและความจำเป็นที่ต้องใช้ประโยชน์จริงเท่านั้นเพื่อส่งให้จังหวัดเพิ่มเติมด้วย ต่อมามหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีหนังสือลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2531 ชี้แจงจังหวัดว่ายังไม่สามารถกำหนดรายละเอียดดังที่จังหวัดต้องการได้ เนื่องจากยังไม่ได้เข้าไปสำรวจพื้นที่ และแผนพัฒนาวิทยาลัยระยะยาวยังไม่แล้วเสร็จ*

ต่อมาเมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ขึ้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2531 โดยคำสั่งคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งหลังจากตั้งเพียง 1 สัปดาห์ก็มีการประชุมนัดแรกเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2531 โดยมีมติสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องจุดที่ตั้งคือ[28]

1) ให้โอนโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น มาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย และดำเนินการขอพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ "อ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง" จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นที่ก่อสร้างมหาวิทยาลัยสุรนารีมาอยู่ภายใต้โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

2) ให้แต่งตั้งคณะกรรมการอนุกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เพื่อทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลและจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี และดำเนินการอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย

โดยเหตุนี้ งานประสานกับกรมป่าไม้เพื่อขอใช้ที่ห้วยบ้านยางมาเป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัยจึงตกมาอยู่กับทบวงมหาวิทยาลัยโดยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยขณะนั้น ได้มีหนังสือลงวันที่ 17 ตุลาคม 2531 และ 8 พฤศจิกายน 2531 ถึงอธิบดีกรมป่าไม้เพื่อแจ้งโอนความรับผิดชอบในการ

28 รายงานการประชุมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี.

ประสานงานมายังทบวงมหาวิทยาลัย และส่งคำขอใช้พื้นที่เพื่อให้กรมป่าไม้ดำเนินการ[29] รองศาสตราจารย์ ดร. เกษม ปราบริปูตลุง ได้เล่าเกร็ดเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องนี้ด้วยว่า

"เมื่อโครงการจัดตั้งถูกโอนไปอยู่ที่ทบวงมหาวิทยาลัยไม่ได้มีการพิจารณาเรื่องการจัดหาที่ตั้งใหม่เพียงเปลี่ยนชื่อผู้ขอใช้ที่ดินดังกล่าวจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นทบวงมหาวิทยาลัยเท่านั้น ในระหว่างที่เป็นโครงการอยู่ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อได้ที่แล้ว (อย่างไม่เป็นทางการ) ทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ใช้งบแปรญัตติ จัดจ้างสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง เป็นผู้ทำผังแม่บทให้และได้จัดทำคำของบประมาณปี 2532 และได้รับจัดสรรจำนวน 8 ล้านเศษ ซึ่งหากโครงการไม่ได้ถูกโอนไปที่ทบวงมหาวิทยาลัย การรับนักศึกษาสำหรับวิทยาเขตสุรนารีของมหาวิทยาลัยขอนแก่นก็จะเกิดขึ้นไม่ช้ากว่าปีการศึกษา 2533 เช่นเดียวกับวิทยาเขตอุบลราชธานีในขณะนั้น ถ้าการจัดหาพื้นที่การจัดทำผังแม่บท และการของบประมาณประจำปี 2532 ไม่ได้มีการดำเนินการก่อนจะโอนโครงการจัดตั้งไปที่ทบวงมหาวิทยาลัย น่าจะเชื่อได้เลยว่าโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จะไม่มีทางของบก่อสร้างในปี 2533 ได้ เพราะถ้าไม่มีที่ตั้ง ไม่มีผังแม่บทจะออกแบบอาคารไม่ได้ และการเริ่มหาที่และจัดทำผังแม่บทจะใช้เวลาร่วมๆ 2 ปี ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น การของบก่อสร้างอาจไม่ทันยุคพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งอนาคตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อาจไม่เป็นอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ก็ได้"[30]

เกร็ดที่น่าสนใจเล็กน้อยเรื่องจุดที่ตั้งก็คือ ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกันนั้นได้มี ส.ส. นครราชสีมาท่านหนึ่งคือ คุณประสาร ด่านกุล พรรคกิจสังคม ได้เสนอให้ใช้ที่ดินบริเวณอำเภอสีคิ้วติดภูเขา รองศาสตราจารย์ ดร. เกษม ปราบริปูตลุง เล่าว่า

"เกร็ดที่น่าสนใจเกี่ยวกับจุดที่ตั้งนั้นที่ถูกก็คือว่า ส.ส. ประสาร ด่านกุล เสนอที่ที่สีคิ้วเนื้อที่ประมาณ 13.5 ตารางกิโลเมตร ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นที่ตั้งของวิทยาเขตสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในปัจจุบัน ผมในฐานะหัวหน้าโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี ได้ศึกษาเปรียบเทียบสถานที่ทั้งสอง คือ ห้วยยางและสีคิ้วและนำเสนอคณะกรรมการจัดตั้งวิทยาลัย

29 หนังสือทบวงมหาวิทยาลัย ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2531 และ 8 พฤศจิกายน 2531.

30 หนังสือสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2547.

สุรนารี ซึ่งมี ส.ส.นครราชสีมาเป็นกรรมการอยู่ด้วยหลังจากเสนอเหตุผลทางวิชาการเปรียบเทียบ 2 ที่แล้ว ส.ส. สกุล ศรีพรหม เป็นผู้บอกว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องวิชาการ พรรคชาติไทย จะยอมให้มหาวิทยาลัยไปตั้งที่สีคิ้วไม่ได้ เหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นก่อนจะโอนโครงการไปที่ทบวงมหาวิทยาลัย และไม่มีใครรู้เรื่องนี้นอกจากได้ฟังบอกเล่าจากผม"[31]

ดังนั้นแม้ว่าสภาพพื้นที่ที่สีคิ้วจะสวยงามและมีความพร้อมเพียงไรก็ตามแต่โดยที่ *"พื้นที่ห้วยบ้านยางนั้นอยู่ในเขตอำเภอเมือง ซึ่งเป็น Stronghold ของพรรคชาติไทยของท่านชาติชายในขณะนั้น ส่วนสีคิ้วเป็นฐานเสียงของอีกพรรคหนึ่ง มิหนำซ้ำในช่วงนั้นยังมีกระแสข่าวการแยกสีคิ้วออกเป็นจังหวัดอีกด้วย ดังนั้นเมื่อเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของจังหวัด ตัวแทนของพรรคชาติไทยตอนนั้น ทั้งคุณกร (ทัพพะรังสี) และคุณสุวัจน์ (ลิปตะพัลลภ) ต่างก็ยืนกรานว่าต้องตั้งที่ห้วยบ้านยาง..."*[32]

ท้ายที่สุด ในการประชุมคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ครั้งที่ 1 / 2531 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2531 จึงมีมติว่า

"...กรณีที่ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา (นายประสาร ด่านกุล) ได้เสนอพื้นที่จัดตั้งอีกแห่งหนึ่งในเขตอำเภอสีคิ้ว ในการนี้เมื่อได้พิจารณาเปรียบเทียบจุดที่ตั้งประกอบกับเหตุผลทางด้านการเมืองแล้วเห็นควรให้ใช้พื้นที่เดิมเป็นสถานที่ตั้ง คือ พื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง อำเภอเมือง และเนื่องจากเป็นความต้องการของท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาพร้อมที่จะให้การสนับสนุนทบวงมหาวิทยาลัย จากนั้นที่ประชุมได้มอบหมายให้ผู้แทนจังหวัดนครราชสีมารับไปพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาการบุกรุกที่ดินเขตป่าสงวนดังกล่าว พร้อมทั้งการร่วมประสานงานกับทบวงมหาวิทยาลัยในการรณรงค์จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี"[33]

---

31 หนังสือสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2547.

32 ดร. เกษม ปราบริปูตะลุง, สัมภาษณ์ 28 มีนาคม 2544.

33 รายงานคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ครั้งที่ 1/ 2531 วันที่ 30 กันยายน 2531.

กรณีการเลือกที่ตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในเขตอำเภอเมืองแทนที่จะเป็นสีคิ้ว จึงอาจจะพิจารณาได้ว่ามีทางมิติความเหมาะสมในทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจที่อยู่ใกล้เขตตัวเมือง หน่วยราชการและแหล่งอุตสาหกรรมต่างๆ กับมิติความเหมาะสมในเชิงการเมือง เนื่องจากเขตอำเภอเมืองเป็นฐานเสียงสำคัญของพรรครัฐบาลในขณะนั้น

การผลักดันแนวคิด "มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล"

ในเส้นทางการผลักดันการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีอันถือเป็นนวัตกรรมใหม่ของอุดมศึกษาไทยนี้ กระบวนที่สำคัญและท้าทายยิ่งก็คือ การผลักดันแนวคิดเรื่องการเป็น **"มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี"** ควบคู่กับการเป็น **"มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล"** ซึ่งทั้งสองแนวความคิดล้วนเป็น **"ของใหม่"** ของการอุดมศึกษาไทยทั้งสิ้น

เรื่องความเป็นมาในช่วงเวลาวิกฤตของการผลักดันแนวความคิดนี้ ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน ได้เล่าความทรงจำไว้ว่า

*"...เมื่อผมเริ่มรับภาระในการจัดตั้งสิ่งแรกที่ทำคือ การทบทวนนโยบายการจัดตั้งรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยและท่านนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น นโยบายที่ได้รับมาชัดเจนก็คือ **"ขอให้ดำเนินการจัดตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด ภายในระยะไม่เกิน 1 ปี โดยให้นักศึกษาไปฝากเรียนไว้กับมหาวิทยาลัยอื่นที่มีอยู่แล้วก่อน"** ผมต้องใช้เวลาทบทวนนโยบายของรัฐบาลอย่างหนักหน่วง เพราะผมเห็นด้วยกับนโยบายเพียงครึ่งเดียว คือ การจัดตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด แต่ไม่เห็นด้วยกับการรับนักศึกษาไปฝากเรียนไว้กับมหาวิทยาลัยอื่น เพราะถ้าทำเช่นนั้นจะขาดอิสระในการคิดรูปแบบของมหาวิทยาลัยใหม่ นอกจากเลียนแบบมหาวิทยาลัยที่มีอยู่แล้ว ความรู้สึกของนักศึกษาก็จะไม่ดี เพราะเป็นเสมือน **"ลูกเลี้ยง"** หรือ **"ลูกฝากเลี้ยง"** ผมจึงได้ต่อรองรัฐบาลขอเวลา 3 ปี ในการเตรียมการจะทำให้มหาวิทยาลัยในรูปแบบใหม่ที่มีความพร้อม และสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศได้ในเวลาอันรวดเร็ว*

ผมจำได้ว่าในการพบปะครั้งสำคัญระหว่างท่านนายกรัฐมนตรี (พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ) รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย (นายทวิช กลิ่นประทุม) และผมในฐานะประธานกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในต้นเดือนเมษายน 2532 เพื่อการตัดสินใจขั้นสุดท้ายก่อนทำโครงการจัดตั้งเสนอ ครม. สัญจรที่ขอนแก่น ผมได้กราบเรียนสาระสำคัญของโครงการชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยกำลังขาดแคลนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเทศไทยจะแข่งขันกับประเทศต่างๆ ไม่ได้ถ้าไม่สามารถพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี ประเทศไทยจะเป็น NICS ไม่ได้ถ้าขาดกำลังคนและเทคโนโลยี จึงน่าจะจัดตั้ง มทส เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางที่เป็น ***"มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสมบูรณ์แบบ"*** *และถ้าจะให้บรรลุความเป็นเลิศได้เร็วจะต้องเลือกรูปแบบใหม่เป็น* ***"มหาวิทยาลัยที่ไม่เป็นส่วนราชการ"*** *จะได้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูง สามารถดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไว้ได้*

ท่านนายกรัฐมนตรีรับฟังอรรถาธิบายของผมด้วยท่าทีที่แสดงความเห็นด้วยโดยตลอด ท้ายที่สุดท่านก็ถามว่า ***"ถ้าทำอย่างที่อาจารย์เสนอจะเปิดได้เร็วไหม และจะดีกว่ามหาวิทยาลัยอื่นอย่างไร"*** *ผมก็เรียนว่า* ***"ถ้าทำอย่างที่เสนอจะได้มหาวิทยาลัยหมายเลข 1 เป็นมหาวิทยาลัยหัวแถวไม่ใช่หางแถว เพราะจะเป็นแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน จึงยืนอยู่หัวแถวในมหาวิทยาลัยประเภทนี้และรูปแบบนี้ ท่านนายกฯ เป็นบุคคลหัวแถวจึงจะสมศักดิ์ศรี"*** *ท่านนายกฯ ตอบรับทันทีว่า* ***"ผมต้องการมหาวิทยาลัยหัวแถว"*** *ผมจึงเรียนว่า* ***"ถ้าต้องการมหาวิทยาลัยชั้นดี ต้องใจเย็นๆ ผมขอเวลาเตรียมการ 3 ปี เปิดได้แน่"*** *ท่านจึงยอมเลิกความคิดที่จะตั้งมหาวิทยาลัยแบบกดปุ่ม นับเป็นการตัดสินใจครั้งสำคัญที่ก่อให้เกิดโฉมหน้าใหม่ของวงการอุดมศึกษาไทย..."*[34]

ในช่วงนั้น จุดวิกฤตอีกตอนหนึ่ง คือ การนำแนวแนวคิดโครงการ มทส ที่ทำเสร็จเมื่อเดือนมีนาคม 2532 ไปชี้แจงในการประชุม ครม. สัญจรที่ขอนแก่น เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2532 โดยอาจารย์วิจิตรฯ เล่าถึงเหตุการณ์การประชุม ครม. สัญจรที่ขอนแก่นว่า **"...เป็นจุด Peak ที่สุด ถ้าชี้แจงตรงนั้นไม่สำเร็จ ไม่มีสุรนารีอย่างทุกวันนี้ ..."**[35] และผลกระทบที่ตามมาหลังจากนั้นที่สำคัญยิ่ง 2 เรื่อง ก็คือ

- *ชื่อมหาวิทยาลัยเปลี่ยนจากเดิมที่ชื่อว่ามหาวิทยาลัยสุรนารี เป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี นับเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทยที่ระบุประเภทเป็น "****มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี****" โดยต้องการเน้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทย*

34 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

35 เรื่องเดียวกัน.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงเป็นต้นแบบของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานครและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นต้น

- *การเลือกรูปแบบการเป็น**มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล** ซึ่งได้มีการผลักดันจากวงการมหาวิทยาลัยต่อเนื่องกันมากว่า 20 ปี แต่ไม่ประสบความสำเร็จ การตัดสินใจของรัฐบาลที่เห็นชอบให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐบาลเป็นแห่งแรกของประเทศไทย จึงเป็นการสร้างนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดมิติใหม่แก่วงการมหาวิทยาลัยไทย ขณะนี้มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการอื่นๆ ก็อาศัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นต้นแบบ ที่จะใช้ในการวางแผนออกจากระบบราชการภายในปี พ.ศ. 2545 ตามนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน*

> *ผมจำได้ว่าในการพบปะครั้งสำคัญระหว่างท่านนายกรัฐมนตรี (พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ) รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย (นายทวิช กลิ่นประทุม) และผมในฐานะประธานกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในต้นเดือนเมษายน 2532 เพื่อการตัดสินใจขั้นสุดท้ายก่อนทำโครงการจัดตั้งเสนอ ค.ร.ม. สัญจรที่ขอนแก่น ผมได้กราบเรียนสาระสำคัญของโครงการชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยกำลังขาดแคลนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประเทศไทยจะแข่งขันกับประเทศต่างๆ ไม่ได้ถ้าไม่สามารถพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี ประเทศไทยจะเป็น NICS ไม่ได้ถ้าขาดกำลังคนและเทคโนโลยี จึงน่าจะจัดตั้ง มทส เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางที่เป็น **"มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสมบูรณ์แบบ"** และถ้าจะให้บรรลุความเป็นเลิศได้เร็ว จะต้องเลือกรูปแบบใหม่เป็น **"เป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่เป็นส่วนราชการ"** จะได้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูง สามารถดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไว้ได้*
>
> *ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน*

โดยเฉพาะในส่วนของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลนั้น เมื่อแรกตั้ง มทส ขึ้น ฐานคิดเรื่องการเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการปกครองตนเองอิสระ หรือ **"มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล"** นั้นชัดเจนแต่ต้น โดยการวางระบบงานด้านต่างๆ นั้น ได้จัดวางให้สะท้อนหลักการของความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ รวมทั้งมีความยืดหยุ่นในการดำเนินภารกิจ ซึ่งหลักคิดทั้งหมดนั้นล้วนเป็นมรดกตกทอดมาตั้งแต่กระแสความพยายามนำมหาวิทยาลัยออกนอกระบบราชการซึ่งมีมา

ก่อนหน้านั้นนานนับ 3 ทศวรรษ ตั้งแต่การประชุมเรื่องการบริหารมหาวิทยาลัยที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2506 เรื่อยมาจนถึงการสัมมนามหาวิทยาลัยรวม 3 ครั้งในช่วงปี 2509-2513 จนได้ข้อสรุปที่นำไปสู่การเรียกร้องต่อรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจรในขณะนั้นให้มอบสถานภาพเชิงบริหารที่เป็นอิสระจากรัฐบาลแก่มหาวิทยาลัย คล้ายกับระบบ University Grant Commission ของอังกฤษ ซึ่งต่อมาได้มีการประนีประนอมทางเลือกแบบ **"กึ่งอิสระ"** โดยมีการก่อตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในปี 2515 เป็นหน่วยงานระดับกระทรวงที่ดูแลกิจการอุดมศึกษาเป็นการเฉพาะในที่สุด [36]

ในเรื่องนี้อาจารย์วิจิตรฯ เน้นว่า *"ผมขอ Honor ความคิดของนักคิดรุ่นเดิม เพราะชื่อมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลนี้ก็เป็นชื่อที่เขาตั้งไว้ตั้งแต่สมัย 2507 - 2513 ที่สวางคนิวาส"*[37] และแนวคิดที่ตามมาในการจัดระบบวางระเบียบของ มทส ก็ล้วนแล้วแต่สะท้อนมรดกทางความคิด **"สวางคนิวาส"** นั่นเอง *"...ที่เน้นประสิทธิภาพในการบริหาร เพื่อเป็นฐานรองรับการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการตามภารกิจของมหาวิทยาลัย เพื่อบรรลุหลักการนี้จะต้องแก้ไขจุดอ่อนของโครงสร้างบริหารแบบประเพณีนิยมในมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่เป็นระบบราชการซึ่งให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำ ดังนั้นระบบบริหารของมหาวิทยาลัยนี้จึงควรกำหนดรูปแบบและแนวทางใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า อันได้แก่ระบบบริหารที่เป็นอิสระจากระบบราชการหรือการดำเนินการในระบบธุรกิจที่มุ่งไม่มุ่งหากำไร..."*[38]

ทั้งนี้ ในเอกสารโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้มีการถอดแนวความคิด **"มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล"** ออกมาเป็นข้อเสนอและแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการกำหนดฐานะและรูปแบบของมหาวิทยาลัยรวม 3 ประการคือ[39]

(1) เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่บริหารงานแบบธุรกิจ แต่ไม่มุ่งหาผลกำไร และยังสามารถสนองนโยบายของรัฐได้เต็มที่ โดยอยู่**ภายใต้กำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย**

(2) บุคลากรของมหาวิทยาลัยต้องเป็นพนักงานของรัฐ แต่ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานและมีระบบงานบุคคลที่คล่องตัวไม่ผูกพันกับระเบียบราชการ

(3) ขอให้รัฐให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็นในระยะแรกตั้ง รวมทั้งการให้ขอยืมตัวข้าราชการไปปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้ระยะหนึ่ง ซึ่งควรจะไม่น้อยกว่า 10 ปี

---

36 เรื่องเดียวกัน.

37 เรื่องเดียวกัน.

38 เรื่องเดียวกัน.

39 ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานปลัดทบวง, โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี, มีนาคม 2532.

ในแนวคิดประการแรกที่กล่าวว่าให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี *"อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย"* นี้ ถ้าวิเคราะห์กันจริงๆ แล้วก็อาจสาวกลับไปได้จนถึงพระราชดำริของสมเด็จพระราชบิดา กรมหลวงสงขลานครินทร์ ในข้อเสนอเรื่องโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในกรุงสยามเมื่อเกือบ 100 ปีที่แล้วด้วยซ้ำ โดยที่ทรงมุ่งหวังให้มหาวิทยาลัย *"ขึ้นตรงกับพระมหากษัตริย์ **หรือคณะอภิรัฐมนตรี** เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ดหรือเคมบริดจ์ ก็ขึ้นกับ**เฮ้าส์ออฟลอร์ด** มิใช่บอร์ดออฟเอดูเคชั่น"*[40] ซึ่งถ้าตีความว่า รัฐมนตรีก็คือคณะรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แนวคิดในการกำหนดฐานะของ มทส ให้ขึ้นกับรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย มิใช่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือคณะกรรมการอุดมศึกษาภายใต้โครงสร้างใหม่ก็มีหลักการประการเดียวกันนั่นเอง

สิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะของ มทส ที่ชี้แจงกับฝ่ายการเมืองเมื่อเตรียมการก่อตั้ง

เอกลักษณ์ มทส
• การเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี (University of Technology) ให้สอดคล้องกับกระแสอุดมศึกษาโลกและกระแสการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Newly-Industrialized Country) • การเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ (Autonomous State University) เน้นประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคล และความคล่องตัวเพื่อรักษาและดึงดูดคนดีคนเก่งอยู่ในระบบ • การมีโครงสร้างการบริหารงานภายในที่มีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของสังคม และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า อาทิ การมีสภามหาวิทยาลัยที่เป็น **Lay Board** ที่ประกอบด้วยตัวแทนสังคมภายนอกเข้ามาร่วมวางนโยบายการมี **"สภาวิชาการ"** ดูแลมาตรฐานทางวิชาการของตนเอง การมี**ระเบียบการเงินและทรัพย์สิน** และ **ข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล**ของตนเอง การจัดโครงสร้างแบบ **"รวมการ แยกกิจ"** ภายใต้โครงสร้างสำนักวิชา (สอน) สถาบัน (วิจัย) ศูนย์ (บริการ) และสำนักงานอธิการบดี (บริหาร) ที่แยกบทบาทกันชัดเจน แต่มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยเฉพาะในงานบริการผ่านศูนย์ต่างๆ • การมี **"เทคโนธานี"** (Technopolis) เพื่อรองรับการวิจัย พัฒนา ปรับแปลง และถ่ายทอดเทคโนโลยีตามภารกิจซึ่งกำหนดไว้เป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

40 ทบวงมหาวิทยาลัย. 2 ทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย รายงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เนื่องในโอกาสวันสถาปนาทบวงมหาวิทยาลัยครบรอบ 25 ปี, 2535.

การต่อสู้ในกระบวนการนิติบัญญัติเพื่อยืนยัน "ฐานคิด มทส"

ลักษณะการร่างกฎหมาย คือ พ.ร.บ. ของมหาวิทยาลัยจึงย่อมมีลักษณะพิเศษตามไปด้วย และนี่เองเป็นเกร็ดประวัติศาสตร์อีกตอนหนึ่งที่น่าสนใจในกระบวนการต่อสู้ทางความคิดเพื่อยืนยันหลักการของมหาวิทยาลัย เนื่องจากในกระบวนการพิจารณานั้นมีประเด็นในร่าง พ.ร.บ. มากมายที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยทั่วๆ ไปและจำต้องชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจต่อคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างของสภาผู้แทนราษฎร ดังจะขอนำเกร็ดบางตอนมาเล่าสู่กันฟังดังนี้

เรื่องที่ 1 : ชื่อ "มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี" นั้นสำคัญไฉน

ในการประชุมกรรมาธิการฯ นั้นได้มีกรรมาธิการบางท่าน อาทิ คุณลลิตา ฤกษ์สำราญ คุณสมาน ใจปราณี หรือแม้แต่คุณสวัจน์ ลิปตพัลลภ ส.ส. นครราชสีมาเอง ที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ชื่อ **"มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี"** เนื่องจากเห็นว่าจะทำให้คนทั่วไปสับสนงุนงง และ *"...ชื่อที่ต่อท้ายเป็นชื่อพระนามของท่านท้าวสุรนารี ซึ่งมหาวิทยาลัยกลายเป็นชื่อเทคโนโลยีสุรนารี ใครไม่รู้จะนึกว่าเป็นชื่ออะไรไป..."* [41] อีกทั้ง *"...ในอนาคตการเรียนการสอนหรือในเรื่องมหาวิทยาลัย เราอาจจะจัดเพิ่มหรือมีอะไรที่ไม่เกี่ยวกับเทคโนโลยีเกิดขึ้นมาในอนาคตก็อาจเป็นได้..."*[42]

เรื่องนี้ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยขณะนั้น ได้ชี้แจงต่อคณะกรรมาธิการอย่างชัดเจนว่า

> *"...**ประเด็นที่ 1** ที่ติดใจว่าเอาชื่อ เช่น พระนามหรืออะไรต่างๆ มาต่อคำเทคโนโลยีนี่ดูจะไม่เหมาะสม ที่จริงมีแล้วนะครับ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า คิงส์มงกุฎ เวลาเราแปลเป็นภาษาอังกฤษ อันนี้ก็เหมือนกันครับ **เพราะฉะนั้นในเรื่องที่ว่าเอาพระนามหรือเอาชื่อบุคคลสำคัญมาต่อเทคโนโลยีนั้นไม่ใช่ของใหม่ ในบ้านเรามีมานานแล้ว และเป็นที่ยอมรับแล้วเพราะฉะนั้นอันนี้ไม่ขัดเขินเลย***
>
> ***ประเด็นที่ 2*** *คือประเด็นที่ว่าแนวคิดหลักของมหาวิทยาลัยนี้กับโลกซึ่งกำลังผันแปรไปสู่อนาคตรวมทั้งประเทศไทยด้วยนี้ เราต้องการมหาวิทยาลัยประเภทไหน เรามีมหาวิทยาลัยอยู่หลายแบบแล้วนะครับ ในประเทศแบบเปิดเราก็มี แบบปิดสมบูรณ์แบบเราก็*

41 รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุรนารี ครั้งที่ 3/ 2532 วันที่ 10 สิงหาคม 2532, หน้า 2/5.

42 เรื่องเดียวกัน, หน้า 2/6.

มี แบบที่เอกชนเขาจัดซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปบ้างก็มี เราก็มองภาพรวมครับ ***สิ่งที่ขาดอยู่ขณะนี้คือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีที่ดี ที่จะตอบสนองต่อการก้าวไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่*** *ต่อสังคมในอนาคตและต่อการขยายอุตสาหกรรมเพราะฉะนั้นขณะนี้เรากำลังสร้างระบบของสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นทางเทคโนโลยีขึ้นมาไว้บนยอดเพราะมีสถาบันเทคโนโลยีเฉพาะทาง เช่น เทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ก็เล่นแต่เกษตร เรามีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ซึ่งก็เล่นหนักไปทางวิศวะอย่างเดียว และเราก็มีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลอยู่กระทรวงศึกษา ซึ่งเขาสอนแค่ปริญญาตรี เพราะฉะนั้นการที่มาเลือกเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นเทคโนโลยีสมบูรณ์แบบ เพราะในเทคโนโลยีที่มีนี่ไม่สมบูรณ์ในปัจจุบันมีเล่นกันเสี้ยวเดียวด้านเดียว เราจะเล่นสมบูรณ์แบบเพื่อเป้าหมายอะไร เพื่อประเทศไทยพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีได้ ที่นี่* ***ถ้ามองภาพรวมของประเทศเช่นนี้นี่ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนั้นถ้ามองดูแนวโน้มทั่วโลกขณะนั้นเกือบจะทุกประเทศสร้างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีหมด เพราะนั่นคือคำตอบต่อความต้องการในยุคที่กำลังจะมาถึง*** *เรื่องนี้ติดต่อสื่อสารไปแล้วต่างประเทศชอบใจมาก และผมไปแคนาดา อเมริกาเพิ่งกลับมา และกำลังจะไปออสเตรเลียไปเล่าถึงมหาวิทยาลัยใหม่ 4 แห่งนี้มีอยู่แห่งเดียวครับ ที่มีหนังสือตามกลับมาแล้วบอกขอร่วมมือด้วยสนใจเหลือเกิน โครงสร้างดีมาก ทำไมคิดได้อย่างนี้ เพราะฉะนั้นผมมองว่าอันนี้จึงเป็นผลดีอย่างยิ่ง..."*[43]

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร. กนก วงษ์ตระหง่าน รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัยขณะนั้น ยังได้ช่วยชี้แจงเพิ่มเติมอีกว่า

"...คำว่าเทคโนโลยีนี้มันไม่ใช่เป็นแต่เพียงชื่อเฉยๆ แต่มันสะท้อนระบบคิดบางอย่าง นี่คือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ผมขออนุญาตยกตัวอย่างที่ชัดเจนเลยอย่างในสหรัฐอเมริกานี่ เอ็ม.ไอ.ที. แมสเซ็ทซูเสท อินสติติ้วท์ ออฟ เทคโนโลยี สอนรัฐศาสตร์เหมือนกันแต่ทุกคนรู้ว่าคนจบรัฐศาสตร์จากสถาบันแห่งนี้รัฐศาสตร์ไม่เหมือนชาวบ้านเขาเป็นรัฐศาสตร์ที่เน้นการคำนวณในเชิงปริมาณตลอด อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นแนวคิดที่เราจะพัฒนาประเทศเราในอนาคตนี่ เราได้มองกันว่า อนาคตเราต้องการองค์ความรู้ที่มีระเบียบวิธีที่ชัดเจนใช้ประโยชน์ได้ชัดเจน ไม่ใช่เป็นเรื่องของการพูดแล้วก็ลอยอยู่ในอากาศ จนกระทั่งดึงมาทำให้

---

43 เรื่องเดียวกัน, หน้า 2/6.

เกิดประโยชน์ในการใช้สอยไม่ได้ เพราะฉะนั้นด้วยเหตุผลอันนี้เองในแง่ของคำว่าเทคโนโลยีนี่มันจึงไม่ใช่สะท้อนเพียงเป็นชื่อ แต่มันเป็นคอนเซ็ปต์ของมหาวิทยาลัยยูนิเวอร์ซิตี้ ออฟ เทคโนโลยี

นอกจากนี้อยากให้ท่านให้ความสนใจกับคณะบริหารของมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นต่อมาคือว่า มหาวิทยาลัยแห่งนี้เราพูดกันได้แล้วว่าไม่อาศัยงบประมาณของรัฐเป็นหลัก เขาจะต้องช่วยตัวเขาเอง เพราะฉะนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยต้องทำหน้าที่เซลส์แมน และผมเชื่อหลายท่านที่รู้เรื่องเซลล์ท่านจะเห็นว่ามหาวิทยาลัยสุรนารีนี่ไม่ใช่ทั่วไปนะ แล้วก็เป็นเทคโนโลยีอะไรต่างๆ ต้องใช้เวลาอีกนานจะอธิบาย แต่พอเริ่มติดตลาดว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีและเข้าใจแล้วนี่ มันเซลล์ต่อง่ายมากเหลือเกินโดยเฉพาะในต่างประเทศ เพราะฉะนั้นถ้ามองในแง่เชิงการบริหารแล้ว นอกเหนือจากคอนเซ็ปต์ในเชิงวิชาการ ผมคิดว่าคำว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนี้จะช่วยผู้บริหารมหาวิทยาลัยแห่งใหม่มากทีเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการติดต่อกับต่างประเทศเพราะพูดว่าเป็นยูนิเวอร์ซิตี้ ออฟ เทคโนโลยีแล้วไม่ต้องอธิบายอีก แต่ถ้าสุรนารี ยูนิเวอร์ซิตี้ หรือ ยูนิเวอร์ซิตี้ ออฟ สุรนารี ต้องอธิบายอย่างน้อย 30 นาทีจึงจะเป็นเรื่องกัน แต่ถ้าบอกยูนิเวอร์ซิตี้ ออฟ เทคโนโลยีคำเดียวรู้เรื่องเลย...”[44]

คำชี้แจงดังกล่าวเป็นที่พอใจของคณะกรรมาธิการ เห็นได้จากหลังจากนั้นก็ไม่มีการตั้งข้อสงสัยต่อชื่อ **“มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี”** อีก แต่กรรมาธิการขยับประเด็นไปซักเรื่องอื่นๆ ต่อ ผลจึงออกมาให้ยืนยันชื่อ **“มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี”** ตามร่างเดิมที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ

*การที่มาเลือกเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นเทคโนโลยีสมบูรณ์แบบ เพราะในเทคโนโลยีที่มีนี่ไม่สมบูรณ์ในปัจจุบันมีเล่นกันเสี้ยวเดียวด้านเดียว เราจะเล่นสมบูรณ์แบบเพื่อเป้าหมายอะไร เพื่อประเทศไทยพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีได้ ที่นี่**ถ้ามองภาพรวมของประเทศเช่นนี้นี่ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนั้นถ้ามองดูแนวโน้มทั่วโลกขณะนั้นเกือบจะทุกประเทศสร้างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีหมด เพราะนั่นคือคำตอบต่อความต้องการในยุคที่กำลังจะมาถึง***

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน

44 เรื่องเดียวกัน, หน้า 2/6.

เรื่องที่ 2 : “ในสังกัด” หรือ “ในกำกับ” อย่าสับสน

ต่อมาในการประชุมกรรมาธิการครั้งที่ 4 / 2532 เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2532 มีประเด็นสำคัญที่ถูกท้วงติงอีกเรื่องหนึ่ง คือ คุณสมาน ใจปราณี ได้ท้วงติงเรื่องการระบุให้ มทส *“อยู่ในกำกับของรัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย”* ซึ่งกรรมาธิการ *“อยากให้มีสังกัด ไม่อยากจะให้อยู่ลอยๆ และขึ้นอยู่กับรัฐมนตรีคนเดียว”* โดยเสนอว่าน่าจะเปลี่ยนให้ มทส มา *“สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย” เพราะ “...กระทรวงไหนมีหน้าที่อะไร อย่างไร มันจะได้โยงได้ถูกหมด...”*[45]

ข้อท้วงติงนี้ถือเป็นจุดวิกฤตมาก เพราะเป็นการติงที่แนวคิดพื้นฐานของการเป็น **“มหาวิทยาลัยในกำกับ”** ที่มีอิสระในการบริหารงานภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ซึ่งหากมีการแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในประเด็นนี้ ก็จะมีผลอย่างมากต่อฐานะและรูปแบบของมหาวิทยาลัยที่จะตามมา

เรื่องนี้อีกเช่นกันที่ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยได้ชี้แจงว่า

> *“...ตามที่รูปแบบที่เสนอให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการนั้น ในระบบบริหารราชการ โดยปกติก็จะมีอยู่ 2 แบบคือ ที่เป็นส่วนราชการอันหนึ่งกับที่เป็นรัฐวิสาหกิจ แต่ว่ารัฐวิสาหกิจก็มีหลายรูปแบบของรัฐวิสาหกิจ ทีนี้ทางด้านกฎหมาย ถ้ามีสถานภาพทั้งแบบที่เป็นของส่วนราชการ กับไม่เป็นส่วนราชการแล้วมันก็ต้องมีการกำหนดไว้ว่าจะอยู่กับกระทรวงใด เพราะมันเป็นของรัฐเหมือนกัน เพียงแต่ว่าคำที่เป็นมาตรฐานทางราชการนี่ถ้าเป็นส่วนราชการใช้คำว่าสังกัด แต่ถ้าเป็นรัฐวิสาหกิจนี่จะไม่ใช้คำว่าสังกัด แต่ว่าจะใช้มาตรฐานเดียวกันหมดเลย คือให้รัฐมนตรีของกระทรวงที่เอารัฐวิสาหกิจนี้ไปอยู่เป็นผู้กำกับควบคุม ซึ่งจะใช้คำอยู่ 2 คำ คือ **กำกับ** กับ **ควบคุม** แล้วก็ไปบัญญัติเรื่องการกำกับ ควบคุมอีกทีว่าจะให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำกับควบคุมอะไร อย่างของเราก็อยู่ในมาตรา 39 กับ 40 เป็นต้น วันนี้ผมก็ได้นำเอาพระราชบัญญัติที่ใช้เป็นต้นแบบได้ใกล้เคียงกันก็คือพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ซึ่งก็บัญญัติไว้อย่างเดียวกัน และผมเข้าใจว่าตอนที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ก็ได้เอา พ.ร.บ. ของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแห่งประเทศไทยมาเป็นบรรทัด*

---

45 รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุรนารี ครั้งที่ 4/ 2532 วันที่ 17 สิงหาคม 2532 , หน้า 1/5.

ฐาน เพราะเผอิญภารกิจของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยนั้นมีส่วนหนึ่งเหมือนมหาวิทยาลัย คือ ส่วนที่ส่งเสริมการวิจัยค้นคว้าเพียงแค่ไม่ผลิตบัณฑิต นอกจากนี้แล้วก็เหมือนรัฐวิสาหกิจอื่นๆ ทั้งหมดเลย คือ ***มีสาระบัญญัติทางกฎหมายเป็นบรรทัดฐานเดียวกันหมด ก็คือไม่ใช้คำว่าสังกัด แต่ไปบัญญัติไว้ในกฎหมายนั้นเองว่าให้รัฐวิสาหกิจอยู่ในความกำกับควบคุมของใคร เท่านั้นเองที่เป็นข้อแตกต่าง เพราะฉะนั้นในกรณีคงจะใช้คำว่าสังกัดไม่ได้ เพราะว่าไม่ใช่ส่วนราชการ และเรื่องการกำกับเพราะเราต้องการให้คล่องตัว...ที่ให้ทบวงโดยรัฐมนตรีทบวงกำกับควบคุมก็จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรฐาน เรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตามนโยบายและแผน แต่จะไม่ใช่เรื่องของการดำเนินการในขั้นที่เป็นรายละเอียด...”***[46]

ประเด็นเรื่องการ **“กำกับ”** หรือ **“สังกัด”** เป็นประเด็นที่ดูจะมีการถกเถียงกันค่อนข้างมากในการประชุมกรรมาธิการหลายครั้งหลายคราว เพราะเป็นประเด็นที่เกี่ยวพันลึกซึ้งไปถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับฝ่ายการเมืองที่แสดงความกังวลว่าหากมหาวิทยาลัยเป็น **“อิสระ”** จนเกินไปจะควบคุมดูแลได้อย่างไร ดังเห็นได้จากความอีกตอนหนึ่งในการประชุมกรรมาธิการครั้งที่ 2/2532 เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2532 ที่มีการตั้งกระทู้โดย ส.ส. ลลิตา ฤกษ์สำราญ ว่า

“...ตรงมาตรา 10 ที่บอกว่าให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจในการซื้อ สร้าง จัดหา โอน นี่ดิฉันอยากให้ท่านกรรมาธิการได้คิดนิดหนึ่งว่า เกิดสภามหาวิทยาลัยมีพ่อค้าเข้าไปนั่งอยู่ในสภานี่ ไปมองเห็นที่ดินอะไรตรงไหนสักแห่งหนึ่งที่มันราคาถูกแล้วก็บอกว่าเราจะไปซื้อแล้วก็กินกันตรงนั้นน่ะ ...แต่รัฐมนตรีรู้ว่าสภามหาวิทยาลัยชุดนี้มีใครคนใดคนหนึ่งไปซื้อแล้วหากำไรตรงนี้...ถามว่ามาตราตรงไหนให้อำนาจรัฐมนตรีปลดบอร์ด ไม่มีเลย อันนี้ดิฉันอยากเตือนพวกเรากันเองในฐานะที่เรากำลังจะออกกฎหมายนี่ ออกกฎหมายอย่างให้มีช่องโหว่...ดิฉันไม่เห็นด้วยนะคะว่าจะให้อำนาจรัฐมนตรีไปมากมายเกินเลย อันนี้ดิฉันไม่เห็นด้วย แต่ว่าถ้าออกกฎหมายแล้วคุมไม่ได้แล้วเกิดมีปัญหาขึ้นมาอย่างนี้เป็นสิ่งที่พวกเราจะต้องพิจารณา...”[47]

---

46 เรื่องเดียวกัน, หน้า 1/6.

47 รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุรนารี ครั้งที่ 2/ 2532 วันที่ 31 กรกฎาคม 2532 , หน้า 3/1.

กรรมาธิการท่านเดียวกัน ยังให้ความเห็นด้วยว่า รูปแบบมหาวิทยาลัยอิสระอย่างที่เสนอดูจะไม่ค่อยจำเป็นด้วยซ้ำ เห็นได้จากความอีกตอนหนึ่งว่า

"...อีกประเด็นหนึ่ง ถ้าเราจะปรับปรุงแก้ไขอะไรในนี้ให้มันเป็นรูปแบบของมหาวิทยาลัยปกตินะ ไม่ต้องออกมาเป็นกึ่งรัฐวิสาหกิจ แต่ให้ความคล่องตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอะคัดดิมิคเอ็คเซลเล่นท์ ท่าน(ศ. ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน) ก็ได้ทำสำเร็จมาแล้วในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐบาล ไม่ได้เป็นรูปรัฐวิสาหกิจแต่ก็สามารถจะเจริญได้..."[48]

ส.ส. ลลิตา ยังปิดท้ายด้วยคำพูดค่อนข้างแรงอีกด้วยว่า *"...สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เราต้องคิดว่ากำลังจะวางระเบิดเวลาไว้สำหรับอนาคตหรือไม่..."* [49]

ส.ส. สมาน ใจปราณี เป็นอีกท่านหนึ่งที่ย้ำเรื่องที่มหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นในรูปแบบใหม่นี้จะต้อง **"ควบคุมได้"** ในฐานะที่รัฐบาลมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการใช้จ่ายเงินภาษีราษฎร

"...กระบวนการจัดออร์กานิเซชั่นทางวิชาการที่ท่านปลัดกรุณาชี้แจงนั้นเราไม่ติดเลยในทางวิชาการเราไม่เคยไปแตะต้อง แต่ในทางการบริหารเราจำเป็นต้องควบคุมให้ได้ ไม่ใช่ว่าให้ทำตามอำเภอใจ แล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยแห่งใหม่นี้จะต้องพิจารณาให้มาก เพราะว่ามันเริ่มมา 3,000-4,000 ล้านนี่งบประมาณแผ่นดินของหลวงทั้งนั้น แล้วบอกว่าไม่เป็นไรจะปล่อยให้เป็นอิสระ ตรงนี้เพียงย้ำว่าจะต้องดูทุกมาตราให้เกี่ยวโยงให้รัฐได้มีอำนาจรัฐมนตรีทวิชจะเป็นใครไม่สำคัญ (นายทวิช กลิ่นประทุม รมต. ทบวงมหาวิทยาลัยขณะนั้น) แต่หมายความว่ารัฐมนตรีว่าการทบวงนี่จะต้องคุมได้ เพราะท่านมาจากประชาชน ผมเรียนไปแล้วว่าภาษีอากรของประชาชนเป็นเรื่องที่เราจะต้องระมัดระวัง..."[50]

---

48 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/2.

49 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/2.

50 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/3.

ท่านยังย้ำประเด็นสำคัญ คือ หากไม่ตรากฎหมายให้รัดกุม มทส จะเป็นเยี่ยงอย่างให้มหาวิทยาลัยอีก 16 แห่งที่กำลังเตรียมการออกนอกระบบราชการอยู่ในขณะนั้นเอาอย่างได้

"...เวลานี้มหาวิทยาลัยอีก 16 แห่งนั้นกำลังมองอยู่ ถ้าหากว่าอันนี้ทำได้ ทำได้อย่างที่เรียกว่าเป็นประโยชน์แก่สิ่งที่เขาต้องการเรียกร้องนะครับ ถ้ามหาวิทยาลัยนี้ได้ เขาก็ต้องขอเรียกร้องด้วย..."[51]

ศ. ดร. วิจิตรฯ ได้ชี้แจงในกระทู้ต่างๆ ที่ถูกกรรมาธิการตั้งขึ้นดังกล่าว โดยได้เน้นเรื่องระบบบริหารรูปแบบใหม่เพื่อเพิ่ม **"ประสิทธิภาพคน"** เปรียบเทียบกับระบบราชการเดิม ดังนี้

*"... ท่านประธานครับ ในประเด็นนี้ผมเข้าใจว่า ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้แถลงไว้ชัดเจนนะครับ ทั้งที่ประชุม ครม. และเมื่อตอนที่จุฬาฯ มีสัมมนาว่า ท่านประสงค์จะเห็นการจัดรูปแบบการบริหารแบบอย่างนี้เพื่อมุ่งประสิทธิภาพ ไม่ใช่มุ่งเอาเงินมาก และถ้าได้ผลแล้ว มหาวิทยาลัยอื่นจะปรับมาสู่แนวนี้ก็ได้...**หัวใจของเรื่องนี้อยู่ที่ระบบบริหารบุคคลไม่ใช่เรื่องเงิน อยู่ที่ว่าจะต้องเข้ายากออกง่าย** ไม่ใช่ว่ามาทดลองทำงาน 6 เดือน แล้วก็เป็นอาจารย์ถาวรแล้วก็เข้าชามเย็นชามอย่างที่เรารู้สึกกันอยู่ในขณะนี้ ในระบบราชการนั้นอาจารย์มหาวิทยาลัยต่างๆ ถึงเราอยากจะเอาออกเสียครึ่งหนึ่งให้เหลือแต่คนดีๆ นี่ก็ทำงานได้ โดยเอาเงินครึ่งนั้นมาโปะให้คนอีกครึ่งหนึ่งซึ่งทำงานเอางานเอาการ **เราก็ทำไม่ได้ในระบบราชการ ที่เราทำไม่ได้นั้นเพราะว่าระบบราชการ เราก็ทราบอยู่นะครับ เอาคนเข้า 100 คนนี่ง่ายกว่าเอาออกคนหนึ่ง**...เพราะฉะนั้นจะต้องจัดระบบบริหารงานบุคคลที่เข้ายากออกง่าย เมื่อไรคนอยู่ในสภาพเด้ดวู๊ด คือ เป็นไม้ที่ตายแล้ว ทำอะไรไม่ได้จะต้องมีระบบให้ออกจากระบบได้หัวใจของเรื่องนี้มันจึงจะเปิดทางให้ไปจัดระบบบริหารงานบุคคล แต่อย่าลืมนะครับ เขายังเป็นพนักงานของรัฐ ยังมีวินัย ทำผิดทางการเงินก็เข้าคุก เข้าตะราง ไล่ออกได้เหมือนกัน เพราะฉะนั้น**ไม่ได้หมายความว่าเอาเราเอาการเงินของรัฐไปอยู่ในมือของคนที่ไม่ใช่พนักงานของรัฐ เขายังเป็นพนักงานของรัฐอยู่ แล้วเรายังจะต้องจัดระบบในเรื่องเกี่ยวกับวินัยต่างๆ ให้รัดกุม**...มหาวิทยาลัยนี้อยู่ในกำกับอย่างยิ่งของรัฐมนตรี อยู่ในกำกับ*

51 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/3.

อย่างยิ่งของ สตง. มีหมวดหนึ่งเลย 5-6 มาตราว่าด้วย สตง. ไปดูแลทำการตรวจสอบ เพราะฉะนั้น ***ในกรณีความคล่องตัวนี้เรามองจุดใหญ่อยู่ที่ระบบบริหารงานบุคคลที่จะทำให้เข้ายากออกง่าย ทำให้มีการประเมินและมีการกำจัดคนที่ไม่มีสมรรถภาพออกไปจากระบบมหาวิทยาลัย แล้วก็ดึงดูดคนดีคนเก่งให้อยู่ได้...”***[52]

ในขณะเดียวกัน กรรมาธิการบางท่านก็ได้ให้การสนับสนุนแนวคิดมหาวิทยาลัยใหม่ อาทิ นายอำนวย ปะติเส ที่ได้แสดงความเห็นเปรียบเทียบมหาวิทยาลัย **“แบบเก่า”** กับ**“แบบใหม่”** ว่า

“....ผมมานั่งคิดว่าแบบเก่านี่เป็นแบบที่ผมพอใจหรือเปล่า ผมอยากจะเรียนตรงๆ ว่าเป็นแบบที่ผมไม่พอใจเลย ผมหงุดหงิดกับการทำงานของมหาวิทยาลัย ... ไม่มีทางที่จะทันเทคโนโลยีได้ ไม่มีทางที่จะทันการขยายตัวทางเศรษฐกิจของบ้านเมือง ของสังคมได้ ... ผมเชื่อว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้ไปในทิศทางที่ดีแล้ว ไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้ว สิ่งที่เรากังวลกันอยู่ ผมกลับกังวลตรงข้ามกับที่ประชุม คือ ที่ส่วนใหญ่กลัวว่ารัฐมนตรีจะมีอำนาจน้อยไปนั้น ผมกลับว่าถ้าให้รัฐมนตรีที่มีอำนาจมากไปนี่ บ้านเมืองก็จะเป็นรัฐบาลไปหมด...”[53]

ในที่สุด หลังจากที่การพิจารณาในกระทู้เรื่อง **“กำกับ”** หรือ **“สังกัด”** นี้เนิ่นนานพอสมควร กรรมาธิการในที่ประชุมก็ดูจะพอใจกับคำชี้แจงและข้อคิดเห็นที่ได้แลกเปลี่ยนกัน และจุดวิกฤตในเชิงการออกกฎหมายเพื่อรักษาความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยก็ผ่านไปได้โดยมติกรรมาธิการให้ยืนตามร่างเดิมที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

52 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/4 -3/5.

53 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/6.

“....ผมมานั่งคิดว่าแบบเก่านี่เป็นแบบที่ผมพอใจหรือเปล่า ผมอยากจะเรียนตรงๆ ว่าเป็นแบบที่ผมไม่พอใจเลย ผมหงุดหงิดกับการทำงานของมหาวิทยาลัย... ไม่มีทางที่จะทันเทคโนโลยีได้ ไม่มีทางที่จะทันการขยายตัวทางเศรษฐกิจของบ้านเมือง ของสังคมได้... ผมเชื่อว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้ไปในทิศทางที่ดีแล้ว ไปในทิศทางที่ถูกต้องแล้ว สิ่งที่เรากังวลกันอยู่ ผมกลับกังวลตรงข้ามกับที่ประชุมคือ ที่ส่วนใหญ่กลัวว่ารัฐมนตรีจะมีอำนาจน้อยไปนั้น ผมกลับว่า ***ถ้าให้รัฐมนตรีที่มีอำนาจมากไปนี่บ้านเมืองก็จะเป็นรัฐบาลไปหมด...”***

นายอำนวย ปะติเส

กรรมาธิการพิจารณาร่าง พรบ.มทส.

เรื่องที่ 3 : ความคล่องตัวที่ไม่คล่องตัว

ต่อมาในการประชุมครั้งที่ 5/2532 เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2532 ส.ส. ลลิตา ฤกษ์สำราญ ได้หยิบยกประเด็นเดิมเรื่องอำนาจของสภามหาวิทยาลัยที่ดูจะ **“มากไป”** ขึ้นมาขอแปรญัตติอีกคือเรื่องการให้อำนาจสภามหาวิทยาลัยในมาตรา 10(1) เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ ว่าน่าจะ *“...ขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี...”* หรืออย่างน้อย *“...อยากจะให้อำนาจรัฐมนตรีทบวงฯ อย่างน้อยให้ได้ผ่านความเห็นชอบ...”* เพื่อที่จะ *“...เพิ่มความรอบคอบ ก็ไม่น่าที่จะมีปัญหา ออกกฎหมายให้รัดกุมดีกว่าออกให้หละหลวมและก็มามีปัญหาให้วิพากษ์วิจารณ์กันภายหลัง...”*[54]

เรื่องนี้ ศ. ดร. วิจิตรฯ ปลัดทบวงฯ จึงได้ชี้แจงโดยยืนยันหลักการเดิมว่า

“...ผมอยากให้คิดให้ดีนะครับ เราไปแก้แล้วอาจจะไปเจอปัญหา หลักการที่เราตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เราบอกไว้แล้วว่าส่วนใดที่เป็นความคล่องตัวของมหาวิทยาลัยในระบบราชการเรารักษาไว้ อันนี้เป็นคำที่พูดไว้ในหลักการและเหตุผล และส่วนที่จะช่วยให้คล่องตัวขึ้นเพื่อให้เขาพึ่งตัวเองได้มากขึ้น เพื่อให้เขามีอิสระในการดำเนินงานภายในมากขึ้นนั้น คือส่วนที่เราจะให้ ***ถ้าเมื่อไหร่แก้แล้ว มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีความคล่องตัวน้อยกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการก็ผิดหลักการ และน้อยกว่าแน่ครับ ถ้าไปใส่ว่า***

54 รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุรนารี ครั้งที่ 5/ 2532 วันที่ 24 สิงหาคม 2532 , หน้า 1/4.

รัฐมนตรีต้องอนุมัติก็น้อยกว่า เพราะปัจจุบันนี้มหาวิทยาลัยของรัฐที่จะซื้อจะสร้างจะรับโอน เช่า ซื้อ ส่วนที่เป็นเงินรายได้แล้วนี่ไม่ต้องมาขอรัฐมนตรีครับ ใช้ไปตามอำนาจสภาและ สตง. ตรวจสอบ เพราะฉะนั้นถ้าไปบัญญัติอะไรที่มีความคล่องตัวน้อยกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการ ผมก็คิดว่ามันขัดหลักการ *กับอีกประการหนึ่งอย่าลืมนะครับ อยู่ที่โคราชนะครับ ถ้าปลีกย่อยนี่จะต้องวิ่งมาให้รัฐมนตรีอนุมัติ คิดดูก็แล้วกันครับว่ามันจะเกิดปัญหาแค่ไหน* ***และผมยังมองว่าถ้าดูอำนาจรัฐมนตรีที่มีอยู่ในเรื่องการกำกับควบคุมมาตรา 39-40 แล้ว ผมยังไม่อยากเห็นรัฐมนตรีที่จะต้องมาอนุมัติเรื่องปลีกย่อยหยุมหยิม ซึ่งท่านสามารถทักท้วงท่านสามารถที่จะให้ สตง. ตรวจสอบ ทำไม่ถูกเล่นงานเขาได้เต็มที่อยู่แล้วมากกว่าจะดึงตัวลงไปบริหารเสียเอง*** *อำนาจอนุมัติอยู่ที่ไหนนั่นคือผู้บริหารที่ต้องรับผิดชอบนะครับ"* [55]

ภายหลังจากที่มีการยืนยันและชี้แจงหลักการอย่างกระจ่างถึงฐานะและรูปแบบของมหาวิทยาลัยที่ต้องการ **"ความคล่องตัว"** และ **"ความมีประสิทธิภาพ"** เป็นประเด็นสำคัญของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล ตลอดจนความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการตรวจสอบที่ยังคงมีอย่างชัดเจนภายใต้การกำกับของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ในที่สุดมติของคณะกรรมาธิการฯ จึงยืนยันให้อำนาจการจัดซื้อจัดจ้างเป็นของสภามหาวิทยาลัยตามร่างเดิมอีกเช่นกัน

เรื่องที่ 4 : Faculty กับ School

เรื่องเล็กๆ ที่ไม่เล็กนี้เกิดจากความไม่เข้าใจของคณะกรรมาธิการบางคนว่าทำไม มทส ไม่ใช้คำเรียกชื่อหน่วยงานภายในว่า **"คณะ"** เหมือนที่อื่นๆ แต่เรียก **"สำนักวิชา"** แทน โดยภาษาอังกฤษก็ใช้คำว่า **"School"** ไม่ใช้ **"Faculty"** อย่างคนอื่นเขา

เรื่องนี้ท่านปลัดฯ ชี้แจงถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนว่า

"...ต่างตรงที่ว่า ถ้าหากว่ามหาวิทยาลัยนั้น สอนทางด้านวิชาชีพแล้วก็ใช้วิธีการผสมผสานเนื้อหาในลักษณะเป็นสหวิทยาการมาก กรณีนั้นเขาจะเรียก School มากกว่า Faculty ซึ่งมักเป็นการเรียกตามสาขาวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งเป็นการเฉพาะ หรือไม่ก็ในกรณี

55 เรื่องเดียวกัน, หน้า 1/4 - 1/5.

ที่มีความกระจัดกระจายของสาขาวิชาที่รวมกลุ่มกันไว้ค่อนข้างจะน้อย แต่ทีนี้เผอิญมหาวิทยาลัยสุรนารีนี่แทนที่จะมีคณะวิศวะ เราไปทำเป็น School แทนแล้วก็กระจายวิศวะไปตาม School เหล่านั้น เช่น จะเห็นว่าวิศวกรรมเกษตรไปอยู่ทางด้านสำนักวิชาเทคโนโลยีทางการเกษตร วิศวะอีกหลายประเภทตั้งแต่เครื่องกล โยธา ไฟฟ้า ไปอยู่ในสำนักวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม วิศวะสุขาภิบาลไปอยู่ในสำนักวิชาเทคโนโลยีทรัพยากร อย่างนี้เป็นต้น ซึ่งอันนี้ก็ใช้มาแล้วนะครับ เมื่อตอนตั้งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชก็ต้องการที่จะให้โครงสร้างที่นั่นไม่มีคณะวิชา พ.ร.บ. ที่นั่นจะเรียกการแบ่งกลุ่มวิชาว่าสาขาวิชา แล้วสาขาวิชานั้นก็กว้างใหญ่เป็นศัพท์เฉพาะของ มสธ. เขาก็ไม่มีคณะ ไม่มีภาค เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเมื่อโครงสร้างเป็นอย่างนี้ การที่เราตั้งชื่อเอาไว้เป็นการเฉพาะ แล้วก็สื่อความได้ตามสภาพของมหาวิทยาลัยน่าจะดีเพราะถ้าไปเรียกซ้ำกับมหาวิทยาลัยที่มีคณะวิชาปั๊บ คนจะเข้าใจไปอีกแบบหนึ่งครับ จะไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้...”[56]

เรื่องนี้ยังพันไปถึงแนวคิดเรื่องการมี **“สถานวิจัย”** อยู่ในสำนักวิชา ทั้งๆ ที่มี **“สถาบันวิจัย”** อยู่ในโครงสร้างมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว ซึ่งมีกรรมาธิการมองว่า *“โดยหลักการที่เราพูดกันว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อการประหยัด มีการประสานทั้งบุคลากรและทรัพยากรร่วมกัน แล้วทำไมเราจะมาตั้งรูปแบบโดยการที่จะให้มีสถานวิจัยอยู่ในแต่ละสำนักวิชาอีก เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงมองว่าถ้าเราจะมีสถาบันกลางเลยเพียงอันเดียวแล้วไม่ว่าเครื่องมืออะไรก็ตามเรามารวมอยู่ที่เซ็นเตอร์อันนี้ การวิจัยก็น่าจะดำเนินการไปได้โดยไม่จำเป็นต้องไปตั้งซ้อนอยู่ในสำนักวิชา...”*[57]

เรื่องนี้ ศ. ดร. วิจิตรฯ จึงได้ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นให้กรรมาธิการเข้าใจว่า

“...ที่จริงมหาวิทยาลัยนี้เป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี เราใช้ระบบรวมศูนย์อยู่แล้ว เครื่องมือใดที่ใช้ร่วมกันได้จะอยู่ในศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเทคโนธานี ซึ่งอันนี้มันเป็นโครงสร้างหลักนะครับ แต่คนที่เข้าใจการวิจัยทางเทคโนโลยีนี่จะเข้าใจได้ดีว่าในระดับหนึ่งมันต้องมี Laboratory เฉพาะ และ Lab เฉพาะนั้นจะให้คนอื่นมาใช้ร่วมด้วยลำบากมากเพราะเป็น Specialized Lab เพราะฉะนั้น ถ้าเราไม่มีหน่วยงานที่

---

56 รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุรนารี ครั้งที่ 4/ 2532 วันที่ 17 สิงหาคม 2532 , หน้า 3/1.

57 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/2.

เป็นสถานวิจัยรองรับในแต่ละสำนัก เรื่องงานวิจัยที่เป็น Specialization ของแต่ละกลุ่มสาขา นี่มันจะไม่มีที่อยู่ ส่วนงานวิจัยพัฒนากลางอันนี้มันทำเฉพาะส่วนที่เกินกำลัง หรือต้องการประสานข้ามสำนักวิชา..."[58]

อีกครั้งหนึ่งที่มติยืนยันให้ใช้ชื่อ **"สำนักวิชา"** และ **"School"** ตลอดจนการให้มี **"สถานวิจัย"** ในโครงสร้างสำนักวิชาตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ[59]

เรื่องที่ 5 : เหตุที่ไม่ขออยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน

เรื่องนี้เป็นประเด็นขึ้นมาเนื่องจากมีกรรมาธิการบางท่านสงสัยว่าทำไม มทส ต้องขอไม่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน และ *"...รูปแบบของการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยจะปกครองดูแลกันเอง..."* อีกทั้งยัง *"...ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายของ กพ. กม."* ซึ่งในทัศนะของกรรมาธิการหลายท่านเห็นว่า *"ค่อนข้างจะคลุมเครือ..."*[60]

เรื่องนี้ อาจารย์วิจิตรฯ จึงชี้แจงว่า

"เรื่องกฎหมายแรงงาน ไม่ใช่เป็นกฎหมายการบริหารงานบุคคล เป็นกฎหมายคุ้มครองสิทธิประโยชน์ ในแง่กฎหมายการบริหารงานบุคคลนั้น รัฐวิสาหกิจเขามีโดยเฉพาะทางกระทรวงการคลัง เขามีการจัดวางกรอบของระบบบริหารงานบุคคลไว้ เช่น มีกรอบบัญชีเงินเดือน แล้วก็ให้รัฐวิสาหกิจทั้งหลาย กำหนดเงินเดือนในกรอบของบัญชีนั้นซึ่งกระทรวงการคลังเป็นเจ้าของเรื่อง ทีนี้ในกลุ่มของรัฐวิสาหกิจก็มีอยู่หน่วยงานหนึ่งซึ่งเขาไม่ยอมว่าเขาเป็นรัฐวิสาหกิจ ก็คือธนาคารชาติ เมื่อธนาคารชาติบอกว่าไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ ธนาคารชาติก็อาศัยบอร์ดของธนาคารชาติ กำหนดเรื่องบริหารงานบุคคลของธนาคารชาติเองในกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ที่นี้ถ้าสมมติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังไม่เห็นด้วยกับที่ธนาคารชาติจะไปกำหนดแบบนั้น ก็ทำง่ายนิดเดียวมาใช้มาตรา 39 เอาเรื่องเข้า ค.ร.ม. ถ้ามีมติว่าไม่ให้ใช้ ขอให้ไปใช้บัญชีเงินเดือนของกรอบ

---

58 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/5.

59 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/5.

60 รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุรนารี ครั้งที่ 3/ 2532 วันที่ 10 สิงหาคม 2532, หน้า 1/3.

รัฐวิสาหกิจก็ทำได้ เพราะฉะนั้นอันนี้เป็นเรื่องที่ถึงอย่างไรผู้ที่มีอำนาจกำกับควบคุมตามมาตรา 39 ขั้นแรกที่รัฐมนตรี ชั้นถัดไปคือ ค.ร.ม. ก็สามารถที่จะกำกับอันนี้ได้อยู่แล้ว ทีนี้ ***สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่ไม่อยู่ในกฎหมายแรงงานนั้นเป็นแต่เพียงเราไม่อยากให้ใช้วิธีการของแรงงานสัมพันธ์ เช่น อาจารย์ไม่พอใจก็ไปสไตร์ท ไม่ยอมสอนแล้วไปเดินขบวนอยู่หน้ามหาวิทยาลัย ที่ใช้วิธีการแรงงานสัมพันธ์อย่างนี้ไม่ได้เพราะว่านักศึกษาถ้าเสียประโยชน์เดี๋ยวนักศึกษาก็ฮือฮาขึ้นมาแล้วเกิดจลาจลขึ้นจะว่าอย่างไร...”***[61]

ในเรื่องนี้ กรรมาธิการจึงมีมติให้คงข้อความตามร่างเดิมอีกเช่นกัน

เรื่องที่ 6 : การกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษา

ในมาตราที่ 10 (2) ซึ่งว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดค่าธรรมเนียมการศึกษา เป็นอีกเรื่องหนึ่ง กรรมาธิการข้องใจสงสัยว่า เมื่อ มทส มีอิสระในการบริหารและกำหนดค่าบำรุง ค่าธรรมเนียมนั้น ใครเป็นผู้กำหนด แล้วจะกำหนดเท่าไหร่จึงจะเหมาะสม ที่สำคัญเมื่อ มทส มีอิสระในการกำหนดค่าธรรมเนียมแล้วก็เกรงว่า *“ถ้าให้อำนาจแก่สภามหาวิทยาลัยโดยสิ้นเชิงจะกำหนดเท่าไรอย่างไร ถ้ากำหนดอย่างนั้นจริงก็มีเรื่องที่คิดถึงคือเรื่องการค้ากำไรเกินควร ...กลัวเหลือเกินว่าจะไปเก็บค่าเล่าเรียนแพง จะไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรัฐในการที่จะขยายการศึกษาไปภูมิภาค แล้วคนจนๆ หรือคนต่างจังหวัดไม่มีสิทธิ์ที่จะได้เรียนกัน”*[62]

เรื่องนี้ อาจารย์วิจิตรฯ ได้อธิบายต่อกรรมาธิการว่า

ประเด็นที่ 1 *เรื่องสิทธิและอำนาจในการกำหนด เบื้องต้นที่สุดหลักการก็คือหน่วยงานนี้ เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเป็นบริการของรัฐที่ไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรและเจ้าของคือรัฐ เพราะฉะนั้นผลประโยชน์มิได้ตกอยู่กับผู้ดำเนินการแต่ตกอยู่กับเจ้าของคือรัฐ นี่ประการที่ 1 ประการที่ 2 ก็คืออำนาจในการกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงทั้งหลาย ปัจจุบันนี้แม้มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการเขาก็เป็นผู้กำหนดตามกฎหมายเลย ทีนี้ปัญหาว่าถ้าเขากำหนดสูงเกินไปจะเกิดอะไรขึ้น ขนาดกำหนดเล็กๆ น้อยๆ นี้ก็ยังเดินขบวนจนกระทั่ง*

---

61 เรื่องเดียวกัน, หน้า 1/4.

62 รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุรนารี ครั้งที่ 5/ 2532 วันที่ 24 สิงหาคม 2532 , หน้า 3/2.

ผู้บริหารอยู่ไม่ได้มาไม่รู้เท่าไหร่แล้ว เพราะฉะนั้นผมไม่เชื่อว่าเรื่องที่ว่าใครจะมากำหนดค่าธรรมเนียมจนเป็นการค้านี่จะทำได้...กรณีนี้มาตรการการคุมและผู้บริโภคเองเขาคุมเรื่องนี้อยู่ ...เรากำหนดไว้ตั้งแต่แรกเลยในลักษณะที่เหมาะสมโดยกำหนดตั้งแต่เป็นสภาชั่วคราว เพราะสภาชั่วคราวต้องออกระเบียบข้อบังคับเยอะก่อนมาสภาจริง เพราะฉะนั้นเราพอใจตรงไหนที่เหมาะสมไม่ต่ำไปไม่สูงไปก็กำหนดตรงนี้เลย และผู้ที่กำหนดก็คือรัฐมนตรีเพราะท่านเป็นประธานสภาชั่วคราว...[63]

ประเด็นที่ 2 *ส่วนเรื่องที่จะกระทบคนจน ผมรับรองว่าไม่กระทบ เพราะวิธีการที่เราทำและที่มหาวิทยาลัยบางแห่งก็ทำได้ผลมาแล้วก็คือว่าเขาจะประกันไว้เลยว่าถ้าคนจนนี่อาจมีทุนให้ด้วยซ้ำไปอย่าว่าแต่ต้องเสียเงินเลย อย่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นเวลานี้เขาได้รับงบประมาณอยู่ 10% ของจำนวนนักเรียน ซึ่งให้ไปเพื่อจัดสรรให้กับเด็กที่ยากจนในภาคอีสานนี่เด็กจนๆ มีมากกว่าภาคอื่น แล้วเขาก็มีคำจำกัดความไว้เลยว่าคำว่า "จน" คืออะไร พ่อแม่มีรายได้เท่าไหร่ ผมกลับมองว่ามหาวิทยาลัยนี้อาจจะเอาเงินคนรวยไปช่วยคนจนอย่างที่เขาทำกัน อย่างจุฬานี่เขาเก็บเงินเพิ่มขึ้นทุกปี แต่เขาก็บอกว่าเขาจะมีทุนเพิ่มขึ้นด้วยเพื่อประกันโอกาสว่าคนจนไม่ถูกกระทบ เพราะฉะนั้นกรณีนี้มีวิธีทำได้หลายรูปแบบที่ยังประกันโอกาสคนจนอยู่ ...อย่างสหรัฐ เขากำหนดเลยว่าถ้าเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐนี่ผู้เรียนควรจะมีส่วนรับผิดชอบ 1 ใน 3 รัฐให้ 1 ใน 3 มหาวิทยาลัยไปช่วยตัวเอง 1 ใน 3 เราคงต้องหาฟอร์มูล่าอะไรทำนองนี้ขึ้นมาแล้วมาดูว่าถ้านักศึกษาต้องเสีย 1 ใน 3 นี่ต่อคนมันเป็นเท่าไร แล้วเขาจะต้องเสียเท่าไร เกินกำลังหรือเปล่า ถ้าเกินกำลังก็ปรับลดลง ถ้าไม่เกินกำลังก็ไปได้ เราก็ต้องเทียบดู อย่างมหาวิทยาลัยเอกชนปัจจุบันนี้เขาเก็บเต็มที่แม้ว่าสูงกว่าของรัฐ 10 เท่าก็ยังมีคนแย่งกันเรียนรับไม่ไหว กรณีนี้เราอาจจะบอกว่าไม่ต้องถึงเอกชนล่ะ เราอาจจะเอาสักครึ่งของเอกชนแล้วก็มี Provision ไว้ว่าถ้าใครเข้าเกณฑ์คนจนนั้นเราจะไม่ให้กระทบเลย ไม่ให้เดือดร้อนเลย ถ้าอย่างนี้แล้วผมเชื่อว่าประชาชนจะไม่มีปฏิกิริยา...ผมไม่ห่วงว่าการกำหนดเงินจะกระทบคนจน เพราะมหาวิทยาลัยควรจะต้องเป็นมือกลางในการหาสปอนเซอร์หรือแหล่งทุนเหล่านี้มาให้เด็กด้วย ผมไม่ค่อยห่วง เพราะว่าปัญหาจริงๆ นี่ คนจนไม่ได้ขึ้นมามัธยม ไม่ใช่ไม่ได้ขึ้นอุดม ทุกวันนี้จนจริงๆ ที่ผ่านมัธยมขึ้นมามีสัก 7% เท่านั้น เพราะฉะนั้นตรงนี้รับข้อสังเกตไว้ว่าต้องไปเวิคเอาท์ดู..."* [64]

---

63 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/1.

64 เรื่องเดียวกัน, หน้า 3/2.

ในเรื่องนี้กรรมาธิการจึงมีมติเพียงให้เป็นข้อสังเกตของการกำหนดค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมให้มหาวิทยาลัยสามารถพึ่งตนเองได้ และประกันโอกาสให้กับคนจนอย่างทั่วถึง

ส่วนในเรื่องของการขอแก้ไขบทบัญญัติบางมาตรานั้นก็เป็นแต่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ ไม่ได้กระทบเจตนารมณ์สำคัญของทางมหาวิทยาลัย ดังได้สรุปไว้ในตารางข้างล่างนี้

คำชี้แจงประกอบร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. .....
เฉพาะมาตราที่คณะกรรมาธิการแก้ไขและมาตราที่มีการสงวนความเห็น

มาตราที่แก้ไข	เหตุผล
ม. 5	เพิ่มข้อความ “ของรัฐ” เพื่อให้มีสถานภาพที่ชัดเจน เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบใหม่ที่ไม่เป็นส่วนราชการและมิใช่รัฐวิสาหกิจโดยตรง
ม. 6	แก้ไข “ส่วนงานบริหาร” เป็นสำนักงานบริหาร เพราะคำ “ส่วน” มีใช้น้อย และคำว่าสำนักงานมีใช้ในการแบ่งส่วนงานในมหาวิทยาลัยต่างๆ อยู่แล้วอาจสื่อความได้ดีกว่า
ม. 7	แก้ไขให้สอดคล้องกับ ม. 6 และเรียงลำดับการแบ่งส่วนงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
ม. 8	สลับคำ “ชั้นหนึ่ง ชั้นใด” เป็น “ชั้นใด ชั้นหนึ่ง” เพื่อให้สละสลวยและถูกต้องตามหลักภาษายิ่งขึ้น
ม. 9	ตัดข้อความเพราะต้องการให้มีระบบบริหารงานบุคคลที่เหมาะสมเป็นอิสระจากกฎหมายแรงงาน จึงไม่ควรมีเงื่อนไขตามกฎหมายแรงงานกำกับ รวมทั้ง ม. 16 (9) ก็ได้กำหนดเรื่องนี้ให้เป็นอำนาจของสภามหาวิทยาลัยที่จะออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว
ม. 10	- ม. 10 (1) เพิ่มสาระ 2 ประการ คือ (1) ซื้อ (2) ให้อำนาจรัฐมนตรีกำหนดวงเงิน เพิ่มความคล่องตัวลดขั้นตอนโดยการมอบอำนาจให้รัฐมนตรีควบคุมแทน ครม. ไปส่วนหนึ่ง - ม. 10 (5) ตัดคำ “ประเทศ” เพราะเป็นความร่วมมือระดับหน่วยงานมากกว่าระดับประเทศ - ม. 10 (6) แก้ไขให้กว้างขึ้น - ม. 10 (4) ตัดข้อความให้กว้างขึ้น วรรค 2 ใช้หลักการเดียวกัน (1)

มาตราที่แก้ไข	เหตุผล
ม. 11	ไม่แก้ไขการสงวนความเห็นขอตัดวรรคสุดท้ายคณะกรรมาธิการให้คงไว้ เพราะ 1. การตัดออกขาดความสมบูรณ์และความชัดเจน โดยหลักการแล้วเมื่อเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ รัฐมีพันธะต้องสนับสนุน การบัญญัติไว้เป็นแค่เพียงให้โอกาสได้รับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเมื่อมีความจำเป็น และอำนาจการอนุมัติและกระบวนการขอจัดสรรเป็นของรัฐบาลและรัฐสภาตามกระบวนการปกติ 2. ตรวจสอบกับพระราชบัญญัติหน่วยงานอื่นที่เป็นรัฐวิสาหกิจ เช่น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ก็มีข้อความอย่างเดียวกัน สอบถามเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และคณะกรรมการกฤษฎีกาต่างมีความเห็นว่าน่าจะคงข้อความไว้ เป็นการบัญญัติที่ถือได้ว่าเป็นบรรทัดฐานและถือปฏิบัติมาแล้วไม่มีปัญหา 3. ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้สงวนความเห็นได้เสนอก็มีข้อความนี้อยู่ คณะกรรมาธิการเห็นว่าสอดคล้องต้องกันอยู่แล้ว จึงยืนยันตามร่างของคณะกรรมาธิการ
ม. 13	แก้ถ้อยคำให้ถูกต้องเหมาะสม
ม. 14	- ม. 14 (2) ตัด “หรือผู้แทน” เพื่อให้กรรมาธิการโดยตำแหน่งมาประชุมเองหรือมอบผู้บริหารระดับรองได้เท่านั้น - ม. 14 (5) เพิ่มการกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้สอดคล้องกับการเป็นมหาวิทยาลัยในภาคนี้และตัดข้อความ “เพื่อให้วินิจฉัยการแต่งตั้งเป็นของรัฐบาล”
ม. 15	- ม. 15 (3) ตัดข้อความ “เพื่อให้ถอดถอนได้ด้วยเหตุอื่นด้วย”
ม. 16	- ม. 16 (7) ตัดข้อความ เพราะการจะให้สภาพิจารณาถอดถอนกรรมการกันเอง ไม่สอดคล้องกับ ม. 15 ซึ่งกำหนดให้อำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนเป็นของรัฐบาล
ม. 19	- ม. 19 (10) ตัดข้อความ เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น “ให้คำปรึกษา” คลุมถึง “ข้อแนะนำ” อยู่แล้ว ตัดข้อความ “เพราะกำหนดไว้ชัดเจนแล้วใน ม. 16 (7)”
ม. 22	เพิ่มข้อความเพื่อให้ชัดเจนและสมบูรณ์ขึ้น
ม. 23	แก้ถ้อยคำเพื่อให้สละสลวยและถูกต้องตามหลักภาษามากยิ่งขึ้น

มาตราที่แก้ไข	เหตุผล
ม. 27	ตัดข้อความเพราะเกินความจำเป็น
ม. 28	วรรคที่สาม แก้ไขเพื่อให้ผู้บริหารระดับหัวหน้าหน่วยงานมีโอกาสเสนอรองผู้บริหารจะได้ทำงานเป็นทีมได้
ม. 30	วรรคที่สี่ ตัดข้อความ “เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการดำรงตำแหน่งผู้บริหารทุกระดับของ พ.ร.บ. นี้ คือ ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งแต่ไม่จำกัดวาระ เพราะเป็นมหาวิทยาลัยใหม่อยู่ต่างจังหวัดในระยะแรกอาจขาดแคลนผู้บริหารที่ดี รวมทั้งอำนาจการแต่งตั้งอยู่ที่สภามหาวิทยาลัยจึงน่าจะให้สภามหาวิทยาลัยใช้อำนาจวินิจฉัยมากกว่าจะกำหนดไว้เป็นการตายตัว”
ม. 33	ตัดข้อความ “เพื่อให้สอดคล้องกับ ม. 14 (1) ม. 15 และ ม. 22 ซึ่งกำหนดให้การแต่งตั้งตำแหน่งเหล่านี้โดยพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งการดำเนินการและการวินิจฉัยในการเสนอแต่งตั้งเป็นของรัฐบาล หรือรัฐมนตรีว่าการทบวง และคณะรัฐมนตรี ซึ่งไม่น่าจะกำหนดเป็นข้อบังคับของมหาวิทยาลัย”
ม. 35	เพิ่มข้อความแทนความที่ตัดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้ง เพื่อเน้นการได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับคณบดีโดยการแต่งตั้งมิใช่การเลือกตั้ง แก้ไขโดยลดจำนวนวัน เพื่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน
ม. 38	แก้ไขโดยลดจำนวนวัน เพื่อให้สอดคล้องกับ ม. 35 และเพื่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน
ม. 39	แก้ไขข้อความเพื่อให้ชัดเจนสละสลวยและรัดกุมยิ่งขึ้น
ม. 55	แก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขใน ม. 14 ตัดคำ หรือผู้แทน และเพิ่มกรรมการคือ ปลัดกระทรวงการคลัง เพื่อให้องค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัยชั่วคราวสมบูรณ์ขึ้น แก้ไขเพื่อแยกสำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสังคม ออกเป็นคนละสำนักวิชา จะทำให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพดีขึ้น
ม. 56	ตัดข้อความวรรคท้าย เพราะถ้าการแก้ไขปรับปรุงส่วนงานต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ จะแก้ได้ยากและไม่ทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการจัดตั้ง การรวม การยุบเลิกหน่วยงานดังกล่าว ก็สามารถทำได้ โดยอาศัย ม. 7 ซึ่งบัญญัติให้ทำเป็นข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยโดยประกาศในกิจจานุเบกษาไว้แล้ว

สิ่งที่เป็นสาระสำคัญก็คือการที่ยืนยันให้หลักคิดเกี่ยวกับความเป็น มทส ที่สะท้อนอยู่ในร่าง พ.ร.บ. รวม 6 ประการ ซึ่งถือเป็น **"หัวใจ"** ของความเป็น มทส ก็ว่าได้ ลักษณะ 6 ประการใน พ.ร.บ. ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มทส และหลายเรื่องน่าจะเป็น **"ฐานคิด"** ของมหาวิทยาลัยอิสระในกำกับรัฐทั้งหมดด้วยก็คือ[65]

ประการที่ 1 เรื่องภารกิจการกำหนดวัตถุประสงค์**ด้านการปรับแปลง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี** (ม. 4) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของ มทส

ประการที่ 2 เรื่องสถานภาพ โดยกำหนดให้ มทส เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ บุคลากรของมหาวิทยาลัยจึงไม่เป็นข้าราชการแต่เป็น**พนักงานของรัฐ** แต่ได้กำหนด **ยกเว้นให้ไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและแรงงานสัมพันธ์** (ม. 9) **เพื่อให้สามารถจัดระบบบริหารบุคคลเหมาะสมกับหน่วยงานมหาวิทยาลัย**

ประการที่ 3 เรื่องทรัพย์สิน ให้มหาวิทยาลัย**สามารถถือกรรมสิทธิ์ที่ดินได้** โดยไม่ต้องตกเป็นที่ราชพัสดุ เนื่องจากมีสภาพเป็นนิติบุคคลและไม่เป็นราชการ (ม. 10)

ประการที่ 4 เรื่องระบบบริหารงานบุคคล กำหนดให้**สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล** (ม. 16) ซึ่งเป็นบรรทัดฐานเดียวกับหน่วยงานของรัฐที่มิใช่หน่วยราชการอื่นๆ

ประการที่ 5 เรื่องการบัญชีและการตรวจสอบ ได้กำหนดให้มี**ระบบบัญชีและการตรวจสอบโดยเฉพาะ** เพื่อให้รัฐบาลสามารถควบคุมและตรวจสอบการเงินของมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ม. 34 - 38)

ประการที่ 6 เรื่องการกำกับควบคุมเนื่องจากไม่เป็นส่วนราชการ จึงกำหนดให้**รัฐมนตรีว่าทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้กำกับและควบคุม (**ม. 39 - 40)

---

65 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533.

หลักคิดเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญที่กลายมาเป็นต้นแบบทางความคิดในการร่าง พ.ร.บ. หน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการอีกหลายแห่งในเวลาต่อมา เช่น สำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานวิจัยระบบสาธารณสุขแห่งชาติ (สวรส.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) เป็นต้น

“...มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นเรื่องของการพัฒนาองค์การ ซึ่งองค์การแบบราชการที่พบว่าที่ผ่านมาไม่ได้ช่วยให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นเลิศ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องมาพัฒนาองค์การกันใหม่ การเลือกรูปแบบของมหาวิทยาลัยในกำกับ คือ รูปแบบที่เราคิดว่าจะเอื้ออำนวยให้เกิดความเป็นเลิศได้ง่ายขึ้น เราสามารถสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพได้ อันนี้คือโจทย์ที่สำคัญ...”

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ชีวิตและความทรงจำ มทส รุ่นบุกเบิก

กระบวนการก่อตั้งมหาวิทยาลัยที่น่าจดจำของชาว มทส ไม่ได้มีอยู่แต่ในขั้นตอนทางนิติบัญญัติเท่านั้น แต่ในกระบวนการบริหารโครงการที่ทบวงมหาวิทยาลัยตั้งแต่ช่วงปี 2531-2532 มาจนถึงการ **"เข้าพื้นที่"** ในชีวิตขวบปีแรกหลังจากเริ่มต้นรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2536 ก็เป็นช่วงเวลาที่น่าประทับใจไม่น้อยเพราะมีผู้คนมากมายที่เข้ามาสละแรงกายแรงปัญญา หรือแม้แต่สละชีวิตไปในช่วงเวลาของการก่อตั้ง อีกทั้งในความเป็น มทส นั้นแม้จะมีปัจจัยหนุนนำในระยะแรกตั้งอยู่หลายด้าน แต่ก็ไม่ต่างจากมหาวิทยาลัยภูธรเกิดใหม่ทุกแห่งที่ล้วนต้องเผชิญกับความไม่พร้อมและข้อจำกัดอื่นๆ อีกมากมายหลายประการ กระทั่งทำให้ชีวิตของชาว มทส รุ่นบุกเบิกกลายเป็นบันทึกแห่งความทรงจำเฉพาะตัวไปด้วยเช่นกัน

การบริหารโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีนั้น อย่างที่ทราบแล้วว่ามีความเป็นมาถอยหลังไปถึงปี 2527 ตั้งแต่ครั้งยังเป็นโครงการจัดตั้งวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น แต่มามีชีวิตชีวาเอาจริงๆ ก็เมื่อเดือนสิงหาคม 2531 เมื่อรัฐบาลชาติชาย ชุณหะวัณ เข้ารับตำแหน่ง ซึ่งหลังจากนั้นไม่นานในวันที่ 23 กันยายน 2531 คณะรัฐมนตรีก็มีมติอนุมัติให้ *"จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่จังหวัดนครราชสีมา พร้อมทั้งดำเนินการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป"* พร้อมทั้งอนุมัติให้แต่งตั้ง *"กรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี"* ตามองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ[66]

ณ จุดนั้นเองที่การบริหารโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี (มาเปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีภายหลังตามประวัติความเป็นมาที่ได้กล่าวไปแล้ว) ได้เริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการที่สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ถนนพญาไท โดยมีการย้ายที่ทำการโครงการอยู่หลายครั้งหลายคราในช่วงปี 2531-2537 จากบริเวณชั้น 3 สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยไปสู่ที่ทำการชั้น 5 เนื่องจากต้องเปิดที่ให้กับศูนย์ฝึกคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์แห่งชาติที่เข้ามาอยู่แทน จนในที่สุดก็ได้ย้ายไปเช่าที่อาคารแหลมทองในย่านราชเทวี จนกระทั่งมีการทยอยย้ายบุคลากรเข้าพื้นที่โคราชในปี 2536 เมื่อเริ่มมีการรับนักศึกษารุ่นแรก จนปิดสำนักงานที่อาคารแหลมทองลงในที่สุดในราวต้นปี 2537 และพอถึงปลายปี 2537 ก็มาเปิดสำนักงานประสานงานถาวรขึ้นที่ชั้น 22 อาคารพญาไทพลาซ่าแทนจวบจนปัจจุบัน

66 หนังสือสำนักเลขานุการ คณะรัฐมนตรีลงวันที่ 23 กันยายน 2531.

ลำดับการย้ายสำนักงานโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี[67]	
2532-2534	*เริ่มเปิดสำนักงานโครงการที่บริเวณชั้น 3 อาคารสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันเป็นที่ทำการศูนย์ฝึกคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์แห่งชาติ)*
2533-2534	*เริ่มต้นการก่อสร้างอาคารต่างๆ ในมหาวิทยาลัย*
2534-2535	*ย้ายไปอยู่บริเวณชั้น 5 อาคารสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันเป็นที่ทำการศูนย์ภูมิภาคว่าด้วยการพัฒนาอุดมศึกษา – SEAMEO RIHED)*
2535-2537	*เพิ่มที่ทำการที่อาคารแหลมทอง แขวงราชเทวี เขตปทุมวัน*
ปลายปี 2535	*เริ่มรับบุคลากรรุ่นแรก*
2536	*เริ่มทยอยบุคลากรเข้าพื้นที่ที่ก่อสร้างอาคารต่างๆ เสร็จเรียบร้อย*
ต้นปี 2537	*ปิดสำนักงานที่อาคารแหลมทอง คงหน่วยประสานงานที่ชั้น 5 ทบวงฯ*
ปลาย 2537	*คืนพื้นที่ชั้น 5 ให้ทบวงฯ เปิดศูนย์ประสานงานถาวรที่ชั้น 22 อาคารพญาไทพลาซ่า*

ในช่วงกว่า 3 ปีเต็มก่อนที่จะมีการรับบุคลากรของมหาวิทยาลัยเองในปี 2535 นั้น โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีได้อาศัยน้ำพักน้ำแรงของบุคลากร 3 ส่วนด้วยกันคือ[68]

1) <u>บุคลากรยืมตัวจากมหาวิทยาลัย</u> ได้แก่ ดร. เกษม ปราบริปูตลุง จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ดูแลโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีมาแต่เดิม และ ดร. องค์การ อินทรัมพรรย์ จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2) <u>ข้าราชการยืมตัวของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย</u> อาทิ ดร. สุเมธ แย้มนุ่น ดร. อมรวิชช์ นาครทรรพ นางสาวพิดารัตน์ สุวพันธุ์วัฒนา นางสาวกรองทอง กฤษณชาญดี เป็นต้น

3) <u>ลูกจ้างโครงการ</u> รุ่นแรกๆ ได้แก่ นางสาววิไล จงวุฒิคุณ นางสาวปัทมาพร จันสุตะ นางสาวสุจิตรา (นภากาศ) วงศ์พรหม นางสาวพนิดา (วิมลอักษร) โพธิ์ประสพกุล นางสาวเสาวณีย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นต้น

---

67 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 5 ปี มทส. รายงานประจำปีพิมพ์เผยแพร่ในโอกาสวันสถาปนามหาวิทยาลัยครบ 5 ปี วันที่ 27 กรกฎาคม 2538.

68 เรื่องเดียวกัน.

บุคลากรที่เริ่มงานช่วงแรกสุด คือ ดร. เกษมฯ และ ดร. องค์การฯ ได้ทำงานร่วมกับข้าราชการยืมตัวของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเริ่มทำงานกันตั้งแต่ราวเดือนตุลาคม 2531 ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ก่อนที่จะจ้างลูกจ้างชุดแรกเข้ามาและเปิดที่ทำการที่บริเวณชั้น 3 ของทบวงมหาวิทยาลัย โดยลูกจ้างโครงการรุ่นแรกสุดที่เข้ามาทำงานในเดือนกรกฎาคม 2532 มี 2 คน คือ นางสาววิไลฯ และนางสาวสุจิตราฯ

การทำงานในช่วงแรกมี 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนแรกเป็นงานเลขานุการกิจรองรับกรรมการชุดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธาน (นายทวิช กลิ่นประทุม) และคณะอนุกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีซึ่งมีปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นประธาน (ศ. ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน) เป็นต้น กับงานอีกส่วนหนึ่ง คือ งานดำเนินการตามมติหรือนโยบายที่กรรมการและอนุกรรมการได้เห็นชอบไว้แล้ว เช่น การดำเนินการจัดทำแผนแม่บท งานจัดจ้างก่อสร้างและจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ เป็นต้น[69]

งานในช่วงแรกๆ ไม่ได้มีปัญหาอุปสรรคใดๆ หากจะมีก็เป็นเพียงความวุ่นวายเป็นปกติของโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยซึ่งมีงานรุมเร้าพร้อมๆ กันหลายด้านทั้งจัดหาคน จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ไปจนถึงการดูแลงานก่อสร้าง ซึ่งด้วยการร่วมแรงร่วมใจของบุคลากรทุกฝ่ายรวมถึงความร่วมมืออย่างดีของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้การเตรียมการด้านต่างๆ เป็นไปด้วยดีพอสมควร

เหตุสลดใจเพียงเหตุการณ์เดียวในช่วงเตรียมการจัดตั้งมหาวิทยาลัย คือ อุบัติเหตุในเดือนมีนาคม 2533 ที่คร่าชีวิตบุคลากรโครงการไปถึง 5 คน โดยในวันที่ 21 มีนาคม 2533 บุคลากรโครงการ 7 คนได้เดินทางโดยรถเก๋งนิสสันซันนี่ของโครงการไปยังพื้นที่ก่อสร้างที่จังหวัดนครราชสีมาเพื่อเตรียมการสำหรับพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการมหาวิทยาลัยในวันที่ 23 มีนาคม 2533 ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จะเดินทางไปเป็นประธานในพิธีด้วยตนเอง แต่ขณะเดินทางไปถึงบริเวณอำเภอสีคิ้ว (ถนนสายเก่า ยังไม่มีเกาะกลาง) มีฝนตกเล็กน้อยทำให้ถนนลื่น รถได้หักหลบรถโดยสารที่จอดกะทันหัน แล้วเกิดแฉลบไปชนประสานงานกับรถบรรทุกที่วิ่งสวนมาทำให้รถพังยับเยินและเป็นเหตุให้บุคลากรโครงการเสียชีวิตทั้งในที่เกิดเหตุและที่โรงพยาบาลรวม 5 คน คือ[70]

1) นางสาวพิดารัตน์ สุวพันธุ์วัฒนา (ข้าราชการกองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย)

2) นางสาวเสาวณีย์ฯ (ลูกจ้างโครงการ)

3) นางสาวกฤษณาฯ (ลูกจ้างโครงการ)

---

69 เรื่องเดียวกัน.

70 สัมภาษณ์.

4) นางสาวสวองฯ (ลูกจ้างโครงการ)

5) นายจเรฯ (พนักงานขับรถ-ลูกจ้างโครงการ)

หลังเกิดเหตุ ดร. สุเมธฯ ได้เดินทางไปรับศพมาบำเพ็ญกุศลตามประเพณี โดยเฉพาะนางสาวพิดารัตน์ สุวพันธุ์วัฒนา ทางทบวงมหาวิทยาลัยได้ขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษเพื่อเป็นเกียรติแก่ครอบครัว ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาสวรวิหาร และสำหรับลูกจ้างโครงการอีก 4 รายที่แยกกันประกอบพิธีฌาปนกิจ ณ พระอารามต่างๆ อาทิ วัดระฆังโฆษิตารามวรวิหาร (นางสาวเสาวณีย์ฯ) วัดตรีทศเทพวรวิหาร (นางสาวกฤษณาฯ) ก็ได้เป็นไปอย่างสมเกียรติท่ามกลางความเศร้าสลดและความอาลัยของเพื่อนร่วมโครงการจัดตั้งชุดแรกซึ่งมีกันเพียงสิบกว่าคนรวมทั้งอาจารย์และข้าราชการยืมตัว นับเป็นการสูญเสียบุคลากรไปเกือบครึ่งสำนักงานในขณะนั้น และเป็นบุคลากรที่ล้วนเป็นคนหนุ่มสาวที่กำลังตั้งใจทำงานให้มหาวิทยาลัยทั้งสิ้น จึงนับเป็นการสูญเสียที่น่าเสียดายยิ่ง และเป็นเหตุการณ์ที่สมควรบันทึกไว้ให้ชาวมทส รุ่นหลังได้ทราบไว้[71]

เรื่องราวในช่วงก่อนพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการมหาวิทยาลัย (บริเวณศูนย์บรรณสารในปัจจุบัน) ที่น่าบันทึกไว้ยังมีอีกเรื่องหนึ่ง นั่นคือกระแส **“ตื่นที่ดิน”** ในช่วงก่อนที่จะมีการกำหนดพื้นที่ตั้งและถนนตัดเข้ามหาวิทยาลัยที่แน่นอน โดยเฉพาะในช่วงปี 2532 มีกระแสข่าวลืออยู่ไม่น้อยเกี่ยวกับพื้นที่ตั้ง ณ บริเวณห้วยบ้านยาง เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยเฉพาะจุดที่ถนนจะตัดเข้าทางเส้นนครราชสีมา-ปักธงชัย เป็นเหตุให้มีการเก็งกำไรที่ดินกันอย่างคึกคัก และนี่เป็นตัวอย่างหนึ่งของประกาศโฆษณาในหน้าหนังสือพิมพ์ในช่วงนั้น

ขายที่ด่วน

ขายที่ขนาด.....ไร่ด่วน เพียงไร่ละ.....บาท

อยู่ปากทางเข้ามหาวิทยาลัยสุรนารี

ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สนใจติดต่อ โทร.....

71 สัมภาษณ์.

ที่แปลกคือโฆษณาลักษณะนี้มีออกมาก่อนที่คณะกรรมการจัดตั้งฯ จะตัดสินใจกำหนดจุดตัดถนนเข้ามหาวิทยาลัยเสียด้วยซ้ำ สะท้อนให้เห็นกระแสตื่นที่ดินและการเก็งกำไรที่ดินอย่างเข้มข้นไม่น้อยในช่วงที่เศรษฐกิจกำลังพองตัว

อีกเรื่องหนึ่งที่น่าบันทึกไว้คือในช่วงเตรียมการปี 2533-2534 คณะกรรมการและอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องรวมทั้งบุคลากรโครงการต้องเดินทางไปดูพื้นที่ที่จังหวัดนครราชสีมาค่อนข้างถี่แทบจะทุกๆ 2-3 สัปดาห์ ซึ่งในขณะนั้นที่พักประจำก็คือโรงแรมรอยัลพลาซ่าและโรงแรมจอมสุรางค์ ซึ่งเป็นโรงแรมที่จัดว่าดีที่สุดแล้วในขณะนั้นสำหรับนักการเมืองและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และส่วนใหญ่ก็มักจะพักที่โรงแรมรอยัลพลาซ่าเนื่องจากมีความทันสมัยกว่าและมีบริการต่างๆ ครบครันกว่า เหตุระทึกที่น่าบันทึกเป็นเกร็ดประวัติศาสตร์ไว้ก็คือ ก่อนจะเกิดโศกนาฏกรรมโรงแรมรอยัลพลาซ่าถล่มลงจนมีผู้เสียชีวิตหลายร้อยรายเพียงไม่กี่วัน คณะกรรมการโครงการฯ ก็ยังไปพักอาศัยอยู่ ณ ที่นั้นด้วย นับว่าบุคลากรโครงการรอดพ้นอุบัติเหตุร้ายแรงไปได้อย่างหวุดหวิดทีเดียว

ต่อมาในช่วงปลายปี 2535 ต่อมาถึงกลางปี 2536 เป็นช่วงที่ชีวิตในมหาวิทยาลัยเริ่มต้นขึ้น พร้อมกับบุคลากรที่ทยอยกันเข้าพื้นที่เพื่อรองรับการเปิดรับนักศึกษารุ่นแรก ซึ่งก็เป็นช่วงเวลาที่น่าจดจำอีกช่วงหนึ่งเนื่องจากความไม่พร้อมและข้อจำกัดในด้านต่างๆ ทำให้ชีวิตช่วงแรกของบุคลากรและนักศึกษาทุลักทุเลไม่น้อยทีเดียว โดยเฉพาะจากเหตุเรื่องการก่อสร้างที่ไม่สมบูรณ์ ดังที่ ดร. องค์การ อินทรัมพรรย์ เล่าว่า

> *"...เบื้องหลังการตั้งมหาวิทยาลัยขลุกขลักมาก มีบริษัทหลายบริษัทมารับเหมาร่วมกัน ช. การช่างสร้างตึก สี่แสงการประปาทำน้ำ บริษัทประยูรวิศว์ทำถนน แบบแปลนก็มีทั้งจากแบบก่อสร้างของกรมโยธา และบริษัทของสถาปนิก และส่วนเทคโนธานีก็แยกงบ ทุกส่วนเร่งหมดพองานเสร็จถึงพบว่าไม่มีการเชื่อมต่อระบบถนนระหว่างตึกต่างๆ คนทำงานก็ลืมพอดูแปลนทุกอย่างดีสวยหรู แต่การเชื่อมตึกเชื่อมถนนไม่มีใครรับผิดชอบในสัญญาจัดจ้าง ตอนนั้นมหาวิทยาลัยทักขึ้นมา ผู้รับเหมาเขาก็ช่วยแก้ แต่ก็ไม่ถาวร ถนนถึงจะช่วยปรับทาง แต่ฝนตกก็กลายเป็นโคลนเละ ทุกคนเดินเท้าเปล่า ถ้าฝนตกกิจวัตรก็ต้องล้างเท้า รถก็มีจมโคลนติดโคลน อีกทั้งยังมีปัญหาที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานของรัฐไม่ยอมเซ็นอนุมัติจ่ายน้ำมาลงมะขามเฒ่า เราก็ต่อมาใช้ไม่ได้จะให้เราซื้อน้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาค ..."*[72]

---

72 ดร.องค์การ อินทรัมพรรย์, สัมภาษณ์.

นักศึกษาเองก็หงุดหงิดกับสภาพชีวิตใน มทส ปีแรกอยู่ไม่น้อย โดยนายอาทิตย์ คูณศรีสุข หัวหน้านักศึกษารุ่นแรกเล่าว่า *"คนบางส่วนโกรธมหาวิทยาลัย เขาหาว่าดูแลเขาไม่ดีทั้งน้ำ-ไฟ บางส่วนก็นั่งบ่นเฉยๆ บางส่วนพยายามเปลี่ยนแปลง ในปลายเทอมที่สามของปีแรกมีการล่ารายชื่อให้ปรับปรุงมหาวิทยาลัย บางส่วนก็ใช้วิธีพากันเดินไปหาพ่อใหญ่ (อธิการบดี)"*[73]

ในขณะที่ทางฝ่ายอาจารย์เองก็ต้องประคับประคองความรู้สึกนักศึกษาโดยอาศัยทั้งหลักมนุษยธรรมและจิตวิทยาไปพร้อมกัน ดร. วิศิษฏ์พร วัฒนวาทิน รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาในขณะนั้นเล่าว่า วิธี **"ห้ามทัพ"** นักศึกษาที่ร่ำๆ จะเดินขบวนกันในตอนนั้น ต้องอาศัยการคุยกันอย่างตรงไปตรงมาและสร้างสำนึกของการช่วยกันแก้ปัญหามากกว่าจะโยนให้เป็นความผิดของคนใดคนหนึ่ง

> *"...เด็กมาบอกว่าเครียด ไม่มีน้ำไม่มีไฟ เขามาปรึกษาว่าจะเดินขบวน เราบอกเขาถ้าจะเดินขบวนก็เดินด้วย แต่เดินแล้วก็ไม่มีน้ำไม่มีไฟอยู่ดีนะ แล้วก็บอกว่าเรามาช่วยกันคิดดีกว่าจะทำอย่างไร ความรู้สึกเด็กเราเข้าใจ มันเหมือนถูกหลอกเพราะพอนั่งรถบัสมาถึงมหาวิทยาลัยสุดถนนลูกรัง สวรรค์ก็กลายเป็นนรก เราก็ค่อยๆ พูดให้เข้าใจว่าทุกคนโดนผลกระทบหมด ก็เลยถึงมาทำกิจกรรมด้วยกัน..."*[74]

อาจารย์เล่าว่าช่วงนั้นทั้งอาจารย์ทั้งนักศึกษาต่างตกที่นั่งเดียวกันเดือดร้อนสาหัสเหมือนกัน บางวันเข้ามาในห้องเลคเช่อร์เต็มไปด้วย ***"กลิ่น"*** *อย่างเดียวกัน เพราะต่างคนต่างไม่มีใครได้อาบน้ำทั้งสิ้น ไม่ว่าครูหรือศิษย์ ทำให้ค่อยๆ เกิดความเห็นอกเห็นใจกันและช่วยกันแก้ปัญหาปะทังไปตามมีตามเกิดด้วยการผลัดกันไป* ***"หาบน้ำ"*** *จนกลายชื่อเรียกนักศึกษารุ่นแรกว่าเป็น* ***"รุ่นหาบน้ำ"*** *ไปเลย*

เรื่องเล่าจาก ดร. วิศิษฏ์พร วัฒนวาทิน

อดีตรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา

73 อาทิตย์ คูณศรีสุข, สัมภาษณ์.

74 ดร.วิศิษฏ์พร วัฒนวาทิน, สัมภาษณ์.

ที่สำคัญคืออาจารย์เล่าว่าช่วงนั้นทั้งอาจารย์ทั้งนักศึกษาต่างตกที่นั่งเดียวกัน เดือดร้อนสาหัสเหมือนกัน บางวันเข้ามาในห้องเลคเช่อร์เต็มไปด้วย **“กลิ่น”** อย่างเดียวกัน เพราะต่างคนต่างไม่มีใครได้อาบน้ำทั้งสิ้นไม่ว่าครูหรือศิษย์ ทำให้ค่อยๆ เกิดความเห็นอกเห็นใจกันและช่วยกันแก้ปัญหาปะทังปะทังไปตามมีตามเกิดด้วยการผลัดกันไป **“หาบน้ำ”** จนกลายชื่อเรียกนักศึกษารุ่นแรกว่าเป็น **“รุ่นหาบน้ำ”** ไปเลย

ในขณะที่นักศึกษาหลายๆ คนก็รับสภาพได้ง่ายๆ ด้วยจิตใจแบบนักบุกเบิกจริง คือ คิดว่ามาเป็นรุ่น 1 ของมหาวิทยาลัยก็ต้องค่อยๆ ปรับค่อยๆ แก้ปัญหาไปทีละเรื่อง *“ไม่รู้สึกอะไรที่ไม่ดี เพราะรักที่นี่ รู้สึกว่าที่นี่เพิ่งเกิด เราก็เพิ่งเกิดพร้อมๆ ที่นี่เหมือนกัน เราเป็นรุ่นหนึ่ง ต้องเติบโตไปพร้อมๆ กับมหาวิทยาลัย”*[75]

บางคนมองในแง่ดีด้วยซ้ำว่าจะอาศัยความเป็นรุ่นแรกสร้างสิ่งดีๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ต่างจากที่อื่น *“เราคิดอย่างนี้ว่าเราเป็นรุ่น 1 เราจะทำอะไรก็คือการสร้าง เช่น เราเห็นการรับน้องที่อื่นมีความรุนแรง เรารู้สึกว่าไม่ถูกต้อง เราคิดว่าเราเป็นรุ่น 1 เราก็สร้างแนวทางที่ดีเสียใหม่ได้ ตอนรับน้องเราก็ไม่ให้มีความรุนแรง อะไรที่น้องไม่เต็มใจหรือไม่อยากทำก็ไม่ต้องทำ”*[76]

ความลำบากลำบนและการร่วมทุกข์ร่วมสุขกันในช่วงปีแรกจึงกลับกลายเป็นสิ่งที่ทำให้ทั้งนักศึกษาและอาจารย์รักและผูกพันกันมากขึ้นด้วยซ้ำ *“ประทับใจความเป็นเรา ทั้งครูอาจารย์เป็นครอบครัวเดียวกัน เด็กรุ่น 1 จะนึกถึงอาจารย์วิศิษฏ์พร นึกถึงพ่อใหญ่ รักพ่อใหญ่มากเพราะดูแลเราอย่างดี”* รุ่นพี่บางคนเอ่ยปากด้วยซ้ำว่ารุ่นหลังๆ *“มาตอนสบายแล้ว มีทุกอย่างพร้อมแล้ว จะไม่ค่อยรู้สึกรักมหาวิทยาลัยเท่ารุ่นแรก บางทีก็คิดแต่จะเรียกร้องว่ามหาวิทยาลัยต้องทำโน่นให้นี่ให้มากกว่าจะคิดช่วยกันสร้างมหาวิทยาลัยอย่างรุ่นแรกๆ”*[77]

ลักษณะอย่างเดียวกันยังเกิดขึ้นกับบุคลากรรุ่นแรกของมหาวิทยาลัยด้วย โดยสภาพชีวิตที่ลำบากลำบนและต้องพึ่งพาอาศัยกันทำให้บุคลากรรุ่นแรกๆ รักใคร่กลมเกลียวกันเป็นพิเศษ คุณวิไล จงวุฒิคุณ หัวหน้าส่วนพัสดุและบุคลากรรุ่นแรกของมหาวิทยาลัยเล่าว่า

“...บุคลากรรุ่นแรกๆ รู้จักกันหมดเหมือนสังคมชนบท ใครเข้าเมืองไปซื้อของก็ต้องมาถามไถ่ให้ฝากซื้อหรือติดรถเข้าไปด้วยกัน ใครซื้อของมาพะรุงพะรังหรือใครย้ายเข้ามาอยู่

---

75 การสนทนากลุ่มนักศึกษารุ่นแรกๆ , (แถบบันทึกเสียง).

76 เรื่องเดียวกัน.

77 เรื่องเดียวกัน.

ใหม่ก็ไม่ต้องกลัว มีคนคอยช่วยขนของยกของเสมอ ที่กินก็มีไม่มากไปกินก็มักจะที่เดียวกัน เจอกันเกือบตลอด เวลาเข้ามหาวิทยาลัยก็ไม่ลำบากถึงแต่ก่อนไม่มีรถเมล์มหาวิทยาลัย มีแต่รถเมล์ท้องถิ่นวิ่งจากสวนสัตว์หรือจากปักธงชัยมาลงแค่หัวถนนเข้ามหาวิทยาลัยก็ไม่เคยลำบาก รอแพล็บเดียวก็จะมีรถใครสักคนผ่านมาแวะถามว่าเข้ามหาวิทยาลัยหรือเปล่า เพราะเราไปที่เดียวกัน มีแต่พวกเราทั้งนั้น. . .”[78]

คุณวิไลยังมองด้วยว่าความสัมพันธ์ที่ดีทำให้งานคล่องขึ้นด้วย

“...ทั้งสายวิชาการและสายปฏิบัติการรู้จักกันหมด เจอกันก็ทักกัน มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน ประสานงานกันก็เลยง่าย เรามีกันไม่กี่คน เดี๋ยวนี้ด้วยความที่ไม่รู้จักกันส่วนตัว มีอะไรก็ว่ากันตามสายงานตามระบบ ไม่มีความเป็นเพื่อน การบริหารจัดการบางทีกลับช้าลง...”[79]

สิ่งเหล่านี้ จึงเป็นอุทธาหรณ์สำหรับชาว มทส รุ่นหลังๆ ว่าสายสัมพันธ์ทั้งในหมู่อาจารย์และนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่พึงสานต่อจากมรดกความทรงจำและความผูกพันของคณาจารย์และนักศึกษารุ่นแรกๆ เพราะสายสัมพันธ์ดังกล่าวย่อมมีผลอธิบายบรรยากาศความอบอุ่นและแม้แต่ประสิทธิภาพการทำงานของมหาวิทยาลัยได้ในระยะยาว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

78 วิไล จงวุฒิคุณ, สัมภาษณ์.

79 เรื่องเดียวกัน.

“...บุคลากรรุ่นแรกๆ รู้จักกันหมด เหมือนสังคมชนบท ใครเข้าเมืองไปซื้อของก็ต้องมาถามไถ่ให้ฝากซื้อหรือติดรถเข้าไปด้วยกัน ใครซื้อของมาพะรุงพะรังหรือใครย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ก็ไม่ต้องกลัว มีคนคอยช่วยขนของยกของเสมอ ที่กินก็มีไม่มากไปกินก็มักจะที่เดียวกันเจอกันเกือบตลอด เวลาเข้ามหาวิทยาลัยก็ไม่ลำบาก ถึงแต่ก่อนไม่มีรถเมล์มหาวิทยาลัย มีแต่รถเมล์ท้องถิ่นวิ่งจากสวนสัตว์หรือจากปักธงชัยมาลงแค่หัวถนนเข้ามหาวิทยาลัยก็ไม่เคยลำบาก รอแพล็บเดียวก็จะมีรถใครสักคนผ่านมาแวะถามว่าเข้ามหาวิทยาลัยหรือเปล่า เพราะเราไปที่เดียวกัน มีแต่พวกเราทั้งนั้น. . .”

คุณวิไล จงวุฒิคุณ

บุคลากรรุ่นแรกของ มทส

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

การจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมโลก 2538 (WORLDTECH' 95 THAILAND) กับ มทส

การจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมโลก 2538 (WORLDTECH' 95 THAILAND) นับเป็นประวัติศาสตร์อีกเสี้ยวหนึ่งของการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีที่มีความสำคัญและมีผลต่อรูปแบบของมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะในทางกายภาพค่อนข้างมาก และสมควรได้รับการบันทึกไว้ให้คนรุ่นหลังของ มทส ได้ทราบถึงความเป็นมาและเหตุการณ์ในการจัดงานอันยิ่งใหญ่ในครั้งนั้น ตลอดจนผลลัพธ์ที่บังเกิดแก่ชาว มทส ตราบจนทุกวันนี้

ความคิดในการจัดงาน WORLDTECH' 95 THAILAND เริ่มมาจากการก่อการของผู้มีส่วนก่อตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยเฉพาะคุณพิชัย วาสนาส่ง ศ. ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน รศ. ดร. วันชัย ศิริชนะ เป็นต้น ที่มองหาลู่ทางในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของมหาวิทยาลัย รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้มหาวิทยาลัยเกิดใหม่แห่งนี้เป็นที่รู้จักแก่ประชาชนโดยทั่วไป ตั้งแต่ระยะแรกของการก่อตั้งและได้เกิดความคิดที่จะจัดงานแสดงระดับนานาชาติ หรือที่เรามักจะเรียกกันว่างาน expo ขึ้น คล้ายคลึงกับการจัดงานในลักษณะเดียวกัน ได้แก่ งานแสดงสินค้านานาชาติในช่วงปี 2512 ที่บริเวณอำเภอหัวหมาก กรุงเทพฯ และต่อมาก็ได้ยกสถานที่จัดงานทั้งหมดให้เป็นมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งตั้งขึ้นต่อมาในปี 2514[80]

จากความคิดดังกล่าวได้กลายมาเป็นข้อเสนอโครงการที่เป็นรูปธรรมจากทบวงมหาวิทยาลัยในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และต่อมาเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2532 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือ THAILAND Agricultural and Industrial Exposition : THAI EXPO' 92 ณ เทคโนธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 15 มกราคม – 15 เมษายน 2535 โดยมุ่งหวังให้งานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยนี้

> *"เป็นงานแสดงระดับนานาชาติที่รัฐบาลเป็นเจ้าภาพ และเป็นงานแสดงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและอุตสาหกรรมของประเทศไทยและนานาประเทศทั่วโลก มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและนานาชาติอีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเกษตรกรและเยาวชนของชาติ ได้สัมผัสกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยจากทั่วโลก อัน*

80 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2545.

เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และส่งเสริมศักยภาพของประเทศไทยที่จะเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้"[81]

แม้ว่าจะมีเวลาเตรียมการล่วงหน้าเกือบ 3 ปี ซึ่งในระหว่างนั้นรัฐบาลซึ่งมี ฯพณฯ พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีก็ได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการก่อสร้างอาคารและสิ่งสาธารณูปโภคเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างต่อเนื่อง แต่ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและผู้นำในรัฐบาล งานหลายๆ ส่วนก็ต้องหยุดชะงักไป โดยเฉพาะในแง่การประชาสัมพันธ์และการจัดหาผู้แสดงคงเหลือแต่การก่อสร้างและภูมิสถาปัตย์ที่ยังทำต่อมาเรื่อยๆ แต่ในที่สุดเมื่อการจัดหาผู้แสดงยังไม่เป็นไปตามเป้า ประกอบกับระยะเวลากระชั้นเข้ามาทุกขณะ ในที่สุดคณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2534 ให้เลื่อนการจัดงานออกไปเป็นระหว่างวันที่ 14 มกราคม – 13 มีนาคม 2537 รวมทั้งเปลี่ยนชื่องานเป็น THAIEXPO' 94 กับยังมีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดงานเกษตรและอุตสาหกรรมโลกขึ้นเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2535 เพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีความต่อเนื่องและคล่องตัวยิ่งขึ้น

แต่แล้วในต้นปี 2537 นั่นเอง คณะกรรมการบริหารโครงการการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมโลกก็ได้มีมติใหม่อีกครั้ง โดยที่เห็นว่าการใช้ชื่องาน THAIEXPO' 94 อาจเกิดความสับสนกับนานาชาติและเป็นอุปสรรคต่อการจัดงาน หากประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดงาน WORLD EXPO ต่อไปในอนาคต จึงได้เสนอชื่องานใหม่เป็น WORLDTECH' 95 THAILAND หรือ WORLD AGRICULTURAL AND INDUSTRAIL EXHIBITION รวมทั้งขอเลื่อนการจัดงานออกไปอีกครั้งหนึ่งเป็นระหว่างวันที่ 4 พฤศจิกายน – 16 ธันวาคม 2538

ภายหลังที่มีการกำหนดเลื่อนการจัดงานเป็นครั้งสุดท้ายจนได้กำหนดวันที่แน่นอนแล้ว ทางทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ซึ่งในขณะนั้นก็เริ่มมีบุคลากรประจำมากขึ้น รวมทั้งมีกำลังนักศึกษาที่เริ่มรับเข้ามารุ่นแรกในปี 2536 จึงได้ร่วมกันก่อตั้งศูนย์อำนวยการจัดงานขึ้นในบริเวณมหาวิทยาลัย โดยแบ่งงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ 28 ฝ่าย และก็ได้ใช้ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาของ มทส นั่นเองเป็นกำลังหลักของศูนย์อำนวยการ อาทิ อธิการบดีในขณะนั้น คือ ศ. ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการจัดงานเกษตรและอุตสาหกรรมโลกด้วยตนเอง และมีรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา (รศ. ดร. สำอางค์ ศรีนิลทา) เป็นรองผู้อำนวยการ และมีคณาจารย์มาร่วมทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายและช่วยงานในฝ่ายต่างๆ เกือบจะทั้งมหาวิทยาลัย เช่น

---

81 ศูนย์อำนวยการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมระดับโลก 2538. รายงานผลการปฏิบัติงาน WORLDTECH'95 THALAND มทส. น.3.

รศ. นาวาเอก ดร.วรพจน์ ขำพิศ มาเป็นหัวหน้าฝ่ายการจราจร ผศ. ดร. สุเวทย์ นิงสานนท์ มาเป็นหัวหน้าฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม รศ. ดร. หนึ่ง เตียอำรุง มารับผิดชอบงานด้านการจัดการประกวดด้านการเกษตร รศ. ยุทธนา สมิตะสิริ มาช่วยงานในฝ่ายประสานงานผู้ร่วมแสดง รศ. ดร. ชาญชัย อินทรประวัติ ดูแลงานด้านการจัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

ในภาพรวมแล้วมีอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาถึง 1,583 คน เข้ามาเป็นกำลังในการจัดงาน โดยแยกเป็นอาจารย์ 103 คน บุคลากรสายสนับสนุน 513 คน นักศึกษาอีก 967 คน

สำหรับการจัดการแสดงในงาน WORLDTECH' 95 THAILAND ได้มีการกำหนดหัวข้อการแสดงไว้ดังนี้

<u>หัวข้อหลัก</u> การแสดงหาเทคโนโลยีเพื่อชีวิตที่ดีกว่า

<u>หัวข้อย่อย</u> อาหารเพื่อชาวโลก

ชีวิตกับเทคโนโลยี

การประสานสัมพันธ์กับธรรมชาติ

เทคโนโลยีอวกาศเพื่อมวลชนมนุษยชาติ (Space Technology for the Future of Marking)

โดยมีการจัดงานแสดงอยู่ในอาคารถาวร 3 หลัง และพื้นที่จัดแสดงชั่วคราวอีกกว่า 70 ไร่ ที่ให้องค์กรผู้ร่วมแสดง มาจัดสร้างอาคารแสดงของตนเอง นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมายตลอดระยะเวลา 43 วันของการจัดงาน อาทิ การจัดการประกวดด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การแสดงศิลปวัฒนธรรม การสัมนาวิชาการ การจัดค่ายเยาวชน เป็นต้น

ผลของการจัดงานนับว่าน่าชื่นใจเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดงานในลักษณะนี้เป็นครั้งแรกๆ ในประเทศ ซึ่งมีระยะเวลาจัดงานยาวนานถึง 43 วันและผลของการทำงานอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยของบุคลากรของ มทส ร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัยได้บังเกิดผลที่น่าชื่นใจ ดังนี้

- มีองค์กรต่างๆ เข้าร่วมจัดการแสดงถึง 262 องค์กร จาก 19 ประเทศ โดยแยกเป็นองค์กรภาครัฐและเอกชนของไทย 208 องค์กร และองค์กรจากประเทศต่างๆ 18 ประเทศ รวม 34 องค์กร

- ประเทศที่มาร่วมแสดงมีทั้งในกลุ่มอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย บรูไน นอกจากนี้ในแถบเอเชียเองยังมีประเทศจีน ญี่ปุ่น อินเดีย ส่วนในแถบยุโรป มีประเทศ สเปน เยอรมันนี รัสเซีย โรมาเนีย เป็นต้น

- ในส่วนของไทยเราเอง องค์กรชั้นนำทั้งรัฐและเอกชน อาทิ การบินไทย เครือเจริญโภคภัณฑ์ กลุ่มแหลมทองสหการ ไทยน้ำทิพย์ ไทยผลิตภัณฑ์ยิปซัม บางจากปิโตเลียม บุญรอดบริเวรี่ ยูโนแคลไทยแลนด์ เอ็มเอ็มซีสิทธิผล โตโยต้ามอเตอร์ ในส่วนของภาครัฐ อาทิ การปิโตเลียมแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น

- ในแง่จำนวนผู้ชมตลอด 43 วัน มี 8,381,284 คน มากกว่าเป้าหมายเดิมที่กำหนดไว้ 5 ล้านคน ถึงร้อยละ 67.5 หรือเฉลี่ยมีผู้มาชมงานวันละ 2 แสนคน

- ที่น่ายินดีคือในจำนวนผู้ชมกว่า 8 ล้านคนนี้ เป็นเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา ถึงร้อยละ 44 หรือเกือบ 4 ล้านคน และจากผลการประเมินความพึงพอใจพบว่า กว่าร้อยละ 80 พึงพอใจต่อการจัดงานครั้งนี้ จึงนับว่า การจัดงานแสดงนี้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเยาวชนของชาติอย่างมาก

- ตลอดการจัดงานมีพาหนะชนิดต่างๆ เข้ามาในบริเวณงานเกือบ 1 ล้านคัน หรือประมาณ 25,000 คันต่อวัน เป็นเครื่องสะท้อนขีดความสามารถของมหาวิทยาลัยในการที่จะรองรับงานขนาดใหญ่ได้เป็นอย่างดี

ในขณะเดียวกัน ตลอดระยะเวลาการจัดงาน 43 วันนี้ก็ได้บังเกิดความประทับใจมากมายหลายอย่าง นับตั้งแต่วันเปิดงานซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีได้เสด็จมาเป็นองค์ประธานเปิดงานตั้งแต่เวลา 20 นาฬิกา ของวันที่ 4 พฤศจิกายน และได้เสด็จพระราชดำเนินชมงานด้วยความสนพระทัยจนล่วงเวลาไปถึง 3 นาฬิกาของวันใหม่ ยังความปราบปลื้มให้แก่ชาว มทส และคณะกรรมการจัดงาน ตลอดจนประสกนิกรชาวจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดอื่นๆ ในเขตอีสานใต้ที่มาร่วมพิธีเปิดงานนับแสนคน

ในภาพรวมอาจกล่าวได้ว่า งานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมโลกหรือ WORLDTECH' 95 THAILAND เป็นงานที่ต้องฝ่าฝันอุปสรรคมากมาย เพราะเป็นงานขนาดใหญ่ ระยะเวลาการจัดนาน ใช้ทรัพยากรกำลังคนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในการเตรียมการก่อสร้างอาคารแสดง และการจัดหาผู้แสดง แต่ท่ามกลางการเตรียมงานที่ต้องอาศัยการพรั่งพร้อมสูงเช่นนี้ การจัดงานกับต้องเผชิญอุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะจากความไม่ต่อเนื่องทางการเมือง น้อยคนนักที่จะทันคิดและเห็นข้อเท็จจริงว่ากว่าจะมีงาน WORLDTECH' 95 THAILAND เกิดขึ้น ต้องอาศัยการทำงานคาบเกี่ยวถึง 5 รัฐบาล นับตั้งแต่การเริ่มต้นในปี 2532 รัฐบาลพลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ ต่อมาภายหลังการทำรัฐประหารในปี 2533 ก็ต้องชะงักลงระยะหนึ่งภายใต้รัฐบาลพลเอก สุจินดา คราประยูร จากนั้น หลังเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 การวางแผนจัดงานก็ได้เริ่มต้นขึ้นใหม่ในรัฐบาลคุณอานันท์ ปันยารชุน และเมื่อมีการเลือกตั้งจนได้รัฐบาลเสียงข้างมากจากประชาชนเข้ามาแทน "รัฐบาลพระราชทาน" ของคุณอานันท์ฯ การเตรียมการจัดงานก็เข้า

สู่โค้งสุดท้าย ด้วยการโอบอุ้มและผลักดันของรัฐบาลอีก 2 รัฐบาล คือ รัฐบาลภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และรัฐบาลของนายบรรหาร ศิลปอาชา การฝ่าฟันมรสุมการเมืองมาได้ถึง 5 รัฐบาล นับเป็นเรื่องที่น่าสนใจเรื่องหนึ่ง เพราะนอกจากจะต้องมีการเลื่อนการจัดงานถึง 3-4 ครั้งแล้ว ในแต่ละชุดรัฐบาลก็จะต้องมีการชี้แจงวางแผนกันใหม่ทั้งหมดเป็นระยะๆ หากด้วยความตั้งใจและมุ่งมั่นของกลุ่มผู้ทำงานต้องการเห็นงานนี้เกิดขึ้นให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และต่อการวางรากฐานของมหาวิทยาลัยลัยแห่งใหม่นี้ จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดการทำงานเบื้องหลังฉากมากมาย ทั้งการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ และการแก้ปัญหาจุกจิกนานาประการให้ลุล่วงมาทีละเปาะ ในบางช่วงบางตอนแห่งความผันผวนการทางเมืองนี้ บางครั้งมีบุคลากรยืนหัดทำงานอยู่เพียง 4-5 คน แต่ในที่สุดทุกอย่างก็ลุล่วงมาด้วยดี จนเป็นความสำเร็จที่น่าภูมิใจ และส่งผลดีกับมหาวิทยาลัยหลายประการ

สิ่งที่น่าชื่นใจที่สุดของ มทส นอกเหนือจากการเป็นที่รู้จักในวงกว้างอย่างรวดเร็ว จากการประชาสัมพันธ์การจัดงาน ตลอดจนรายได้ส่วนหนึ่งที่ได้รับจากการจัดงานแล้ว สิ่งที่มีคุณค่ายิ่งเห็นจะเป็นการได้ประเดิมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยด้วยงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ได้ใช้พื้นที่แทบทุกตารางนิ้วของมหาวิทยาลัยที่เกิดขึ้นด้วยภาษีอากรของราษฎรมาทำการสนองคุณของประชากร โดยการจัดงานที่เปิดโลกการเรียนรู้อย่างกว้างขวางแก่สังคม และโดยเฉพาะเยาวชนในต่างจังหวัดที่เข้ามาชมงานจนเกือบ 4 ล้านคน งาน WORLDTECH' 95 THAILAND จึงน่าจะเป็นนิมิตหมายที่ดีของการที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้จะได้ดำรงตนเป็นมหาวิทยาลัยในภูมิภาคที่มีส่วนสำคัญในการจุดประกายความคิดและกระตุ้นการเรียนรู้ของสังคมในภูมิภาคต่อไป

สิ่งที่มีคุณค่ายิ่งจากการจัดงานครั้งนี้อีกประการหนึ่งที่จะมองข้ามไม่ได้เลย นั่นคือ สามัคคีธรรมและการร่วมแรงร่วมใจของชาว มทส ทั้งอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษากว่าพันชีวิต ที่ต้องทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่ รวมกันแก้ปัญหาสารพัด ร่วมรับความรู้สึกนานาประการทั้งสุขทุกข์ในเหตุวิดกฤตต่างๆ ตั้งแต่การเตรียมงานและระหว่างการจัดงานนับเป็นเวลาแรมปี ซึ่งการร่วมสุขร่วมทุกข์กันเช่นนี้ ดูจะทำให้นักศึกษายุคแรกๆ ของ มทส มีสายสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งเป็นพิเศษ ซึ่งน่ายินดีว่าในเช่วงแรกๆ ของมหาวิทยาลัยก็ได้มีงานอื่นๆ และกลายเป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการประสานกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวระหว่างคนซึ่งต่างพื่งมาจากสารพัดทิศทางและภูมิหลังที่ต่างกันได้มีโอกาสอยู่ร่วมกันทำงานอย่างใกล้ชิด และความสัมพันธ์นี้น่าจะส่งผลดีต่อการพัฒนาในทศวรรษแรกของ มทส อยู่ไม่น้อย

นอกจากนี้แล้ว การจัดงาน WORLDTECH' 95 THAILAND ยังส่งผลดีต่อการสะสมประสบการณ์การจัดงานนานาชาติให้กับองค์กรต่างๆ ที่มาร่วมจัดแสดงอย่างเห็นได้ชัด เพราะภายหลังการจัดงานเสร็จสิ้นลงในช่วง 4-5 ปีต่อมา มีการจัดงาน EXPO ในระดับนานาชาติอีกหลายครั้ง อันเป็นการร่วมมือของกลุ่มธุรกิจแขนงต่างๆ ที่เห็นถึงประโยชน์ของการจัดงานลักษณะนี้ รวมทั้งหลายองค์กรได้

เรียนรู้ประสบการณ์จากการจัดงานขนาดใหญ่ในระยะเวลานานเช่นนี้จากงาน WORLDTECH' 95 THAILAND ด้วยเช่นกัน

จาก "ฐานคิด" สู่การสร้างต้นแบบการบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับ

หลังจากที่ มทส ได้ถือกำเนิดโดยความเห็นชอบของฝ่ายรัฐบาล ภายใต้หลักการของ **"มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล"** ควบคู่กับ **"การเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสมบูรณ์แบบ"** ดังที่ ฯพณฯ ทวิช กลิ่นปทุม ประธานคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ได้แถลงในเรื่องนี้ ว่า

> *"...นโยบายการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่รัฐบาลประสงค์จะดำเนินการจัดตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยคำนึงถึงภารกิจของมหาวิทยาลัยในอันที่จะตอบสนองความต้องการในการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับสูง เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม การใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัยและพัฒนาตลอดจนจะมีการดำเนินงานส่วนหนึ่งในลักษณะของอุทยานวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม (Science and Industrial Park) ซึ่งจะเอื้อต่อการพัฒนาภูมิภาคทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม รวมทั้งยังสามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกได้อีกด้วย..."*[82]

และด้วยนโยบายดังกล่าวได้นำไปสู่การวางหลักการเชิงคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยที่สำคัญอีกหลายประการ ได้แก่ การเน้นเทคโนโลยีในสาขาที่เหมาะสมอันจะเป็นประโยชน์หรือเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศ โดยมีการวิเคราะห์ความพร้อมและสภาพการณ์ในปัจจุบันเพื่อทราบความต้องการในอนาคต ฉะนั้นภารกิจของมหาวิทยาลัยสุรนารีที่ควรพิจารณาคือ[83]

1) ด้านการผลิตบัณฑิต โดยเฉพาะในสาขาด้านเทคโนโลยีที่ขาดแคลนและเทคโนโลยีระดับสูง

---

82 ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานปลัดทบวง, โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี, มีนาคม 2532.

83 เรื่องเดียวกัน.

2) ด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนมหาวิทยาลัยจะเป็นแหล่ง Technology generation ปรับแปลง สร้าง และถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ชุมชน

ทั้งนี้ อาจารย์วิจิตรฯ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้รักษาการอธิการบดีในระยะแรกนั้น ได้กล่าวถึงพันธกิจและเป้าหมายของ มทส ไว้ว่า

"...สถาบันนี้เป็นสถาบันของรัฐ สิ่งที่พันธกิจของมหาวิทยาลัยแห่งนี้จะต้องมีต่อประชาชนจะต้องมีต่อประเทศชาติในหลายๆ อย่าง ซึ่งประชาชนเขาอาจจะไม่ก้าวเข้ามา เช่น เรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาเทคโนโลยีให้พึ่งตนเองได้ มันต้องเป็นการลงทุนหรือบริการทางวิชาการไปสู่ประชาชนในวงกว้างที่จะเอาประโยชน์จากแหล่งวิชาการไปสู่เขา สิ่งเหล่านี้เป็นพันธกิจที่มหาวิทยาลัยจากรัฐต้องต่างจากเอกชน ซึ่งเราจะไปหวังให้เอกชนทำสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เต็มที่ เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ก็เป็นส่วนที่รัฐถ้าลงทุนก็ได้รับตอบแทนคืนมาเป็นบริการแก่ประชาชนในรูปแบบนี้...

*...เราต้องมองว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนั้น ผลผลิตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนั้นไม่ใช่ตัวบัณฑิตอย่างเดียวครับ แต่ส่วนที่จะเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นผลของการคิดค้นประดิษฐ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นในรูปของการขาย ขายในรูปลิขสิทธิ์ ขายในรูปการเอาให้เขาไปทำต่อ ...เพราะฉะนั้นอันนี้**เรากำลังมองมหาวิทยาลัยซึ่งจะมาสร้างทรัพย์สินทางปัญญา เรากำลังมองมหาวิทยาลัยที่จะไปตอบสนองการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมที่จะไปสู่นิกส์ในอนาคต แล้วเป็นอย่างนั้นจริงที่มหาวิทยาลัยนี้ในฟังก์ชั่นที่ผมเขียนไว้ในวัตถุประสงค์ของข้อ 1 ที่ต่างจากที่อื่นในเรื่องปรับแปลงพัฒนาเทคโนโลยี เขียนไว้เพื่อลีฟไปสู่การที่จะเป็นแหล่งขายทรัพย์สินทางปัญญาให้ประเทศไทยพึ่งตนเองอันนี้ให้ได้มากยิ่งขึ้น..."*[84]

จากหลักคิดดังกล่าวเห็นได้ชัดว่า มทส พยายามวางแผนอย่างเป็นองค์รวมเพื่อมุ่งสู่ความเป็น **"มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสมบูรณ์แบบ"** อย่างแท้จริง ทั้งในด้านการสอน การวิจัย การมี Science Park เพื่อผลักดันการถ่ายทอดเทคโนโลยีร่วมกับภาคเอกชน ไปจนถึงการจัดหลักสูตรที่บูรณาการกับภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากมหาอำนาจที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง เป็นที่ยอมรับใน

84 เรื่องเดียวกัน.

ระดับนานาชาติ นั่นคือญี่ปุ่นและเยอรมัน จึงนับได้ว่า **"ฐานคิด"** ของ มทส ในเรื่องนี้เป็นการจับกระแสความเคลื่อนไหวทางอุดมศึกษาในระดับสากลได้ดีทีเดียว ซึ่งทั้งหมดนี้ได้เชื่อมโยงไปสู่การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาในรูปลักษณ์ต่างๆ ของ มทส

ในเอกสารโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารียังได้มีการถอดแนวความคิด **"มหาวิทยาลัยในกำกับ"** และการเป็น **"มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี"** ดังที่กล่าวไปนั้น โดยได้วางหลักการในการจัดรูปแบบโครงสร้างของ มทส ดังต่อไปนี้ [85]

1. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการในการพัฒนากำลังคนของประเทศ มหาวิทยาลัยนี้จะต้องทำหน้าที่เป็นมหาวิทยาลัยของประเทศ (National University) และเป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาคของรัฐ (Regional University) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเภทวิทยาเขตเดียว เน้นพื้นที่เป้าหมายในเขตอีสานตอนใต้ และจังหวัดใกล้เคียงซึ่งมีประชากรประมาณ 5,300,000 คน

2. เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและมีความต้องการกำลังคนสูง รวมทั้งวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่สอดคล้องสนองตอบต่อความต้องการและสภาพของสังคมไทยในอนาคต หลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนที่เกินความจำเป็นกับสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่แล้วในเขตนั้น

3. เป็นมหาวิทยาลัยที่จะเน้นบทบาททางด้านการปรับแปลง สร้าง และถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมทั้งการวิจัยและพัฒนาในเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือและการพัฒนาประเทศเพื่อให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองทางด้านเทคโนโลยีได้ดีขึ้น

4. เป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสมบูรณ์แบบ ที่มุ่งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเรียนการสอน การวิจัยและพัฒนา และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย จะผสมผสานการจัดให้มีเทคโนธานี (Technopolis) ตลอดจนสถานที่แสดงผลงานต่างๆ ของนักศึกษาและคณาจารย์เป็นส่วนสำคัญ

5. เป็นมหาวิทยาลัยที่จะเน้นประสิทธิภาพในการบริหาร เพื่อเป็นฐานรองรับการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการตามภารกิจของมหาวิทยาลัย เพื่อบรรลุหลักการนี้จะต้องแก้ไขจุดอ่อนของโครงสร้างบริหารแบบประเพณีนิยมในมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นระบบราชการซึ่งให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำ ดังนั้นระบบบริหารของมหาวิทยาลัยนี้จึงควรกำหนดรูปแบบและแนวทางใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า

---

85 เรื่องเดียวกัน.

6. เป็นมหาวิทยาลัยที่จะพัฒนาระบบทำงานแบบ "รวมบริการและกระจายอำนาจการบริหาร" โดยจัดระบบ "บริการร่วม" เช่น ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์ อาคารเรียนรวม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การใช้อาคารสถานที่ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยจะต้องมีการปรับปรุงระบบและระเบียบด้านอัตรากำลัง และงบประมาณให้สอดคล้องรองรับกับแนวทางดังกล่าวด้วย

7. เป็นมหาวิทยาลัยที่จะระดมสรรพกำลังและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาเสริมงบประมาณแผ่นดิน โดยการรณรงค์จัดตั้งกองทุนจากท้องถิ่น การระดมความช่วยเหลือจากภาคเอกชน การแสวงหาความช่วยเหลือจากต่างประเทศ การให้ผู้รับโอกาสทางการศึกษารับผิดชอบค่าใช้จ่ายในสัดส่วนที่เหมาะสม รวมทั้งการหารายได้จากการให้บริการทางวิชาการ การขายผลงานและบริการอื่นๆ เพื่อเสริมรายได้ของมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยจะต้องวางแนวทางและระบบต่างๆ ที่เอื้ออำนวยและส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยสามารถพัฒนาทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่มหาวิทยาลัย

8. เป็นมหาวิทยาลัยที่จะเน้นความสัมพันธ์และความร่วมมือกับธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนอย่างใกล้ชิดในทุกภารกิจของมหาวิทยาลัย โดยการจัดวางโครงสร้างกลไก และกระบวนการดำเนินการของมหาวิทยาลัยที่เอื้ออำนวยต่อความสัมพันธ์และความร่วมมือดังกล่าว

จากแนวคิดดังกล่าว มทส จึงได้วางโครงสร้างการบริหาร โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการบริหารเพื่อรองรับการดำเนินภารกิจต่างๆ เป็นสำคัญ อาทิ การกระจายอำนาจการบริหารไปสู่องค์กรระดับต่างๆ เพื่อลดขั้นตอนการตัดสินใจ โดยให้องค์กรแต่ละระดับเน้นการบริหารงานในรูปคณะบุคคล เพื่อรองรับการกระจายอำนาจบริหารดังกล่าวและเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังเน้นหลักการของการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอีกด้วย

การสร้างนวัตกรรมใหม่แห่งการบริหารองค์การของมหาวิทยาลัยในกำกับเช่น มทส นั้น จึงปรากฏคุณลักษณ์เด่นใน 4 เรื่อง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

เรื่อง 1 : บทบาทสภามหาวิทยาลัย / สภาวิชาการ

การจัดตั้งสภามหาวิทยาลัยและสภาวิชาการของ มทส เพื่อเป็นกลไกการกำหนดนโยบาย การวางแผนการควบคุม การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนกิจการของมหาวิทยาลัย ยังถูกจัดวางให้มีลักษณะเฉพาะ โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้[86]

(1) สภามหาวิทยาลัย มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลการบริหารทั่วไปของมหาวิทยาลัย ซึ่งรวมถึงการกำหนดนโยบายและออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินภารกิจด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย การจัดตั้งหรือยุบเลิกหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย การแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้บริหารและอาจารย์ การรับรองการสำเร็จการศึกษาระดับต่างๆ การวางระเบียบเกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย ตลอดจนการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบงานเฉพาะกิจแทนสภามหาวิทยาลัย

นอกจากนี้สภามหาวิทยาลัยยังมีบทบาทหน้าที่ในการให้การสนับสนุนกิจการของมหาวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการระดมทุน และการประสานงานสัมพันธ์กับภาคธุรกิจเอกชน โดยมีคณะกรรมการพัฒนามหาวิทยาลัย (Standing development Committee) เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของสภามหาวิทยาลัย

(2) สภาวิชาการ มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลควบคุมมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยซึ่งรวมถึงการพิจารณากำหนดหลักสูตรการสอน การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การพิจารณาหาแนวทางเพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน การวิจัยและพัฒนา และการบริการมหาวิทยาลัย การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบงานเฉพาะกิจแทนสภาวิชาการ ตลอดจนการเสนอความเห็นหรือการดำเนินการในเรื่องอื่นๆ ที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย

และเช่นกันที่ลักษณะการจัดวางให้มี **“สภาวิชาการ”** องค์กรบริหารด้านวิชาการต่างหากก็สะท้อนการสืบทอดแนวคิดของการมี “**เสเนต**” (Senate) หรือ **“สภาศาสตราจารย์”** ที่รวมผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการของมหาวิทยาลัยมาร่วมกันดูแลมาตรฐานและทางวิชาการของมหาวิทยาลัยของตนเอง อันเป็นแนวคิดที่สืบทอดมาแต่ครั้งที่มี “**กรรมการดำริรูปการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**” ในปี พ.ศ. 2474 เรื่อยมาจนถึงยุค “**สวางคนิวาส**” ก็มีการเสนอรูปแบบดังกล่าวเช่นกัน หากเพียงไม่ประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรมเท่านั้นและมาประสบความสำเร็จเป็นครั้งแรกเมื่อมีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในปี พ.ศ. 2521 โดยการริเริ่มของศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน อธิการบดีคนแรก ซึ่งได้ความเป็นต้นแบบที่สืบ

86 เรื่องเดียวกัน, น. 15.

ต่อมาจนถึงการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่มีสภาวิชาการเป็นกลไกหลักด้านการดูแลมาตรฐานวิชาการของมหาวิทยาลัยรวมอยู่ในโครงสร้างเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ จะสังเกตได้ว่า การกำหนดอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยให้เป็นองค์กรบริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัย ก็เป็นหลักคิดที่มั่นคงยืนยงมาตลอดของคำว่า **"มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล"** ตั้งแต่สมัยของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองที่มี **"คณะกรรมการมหาวิทยาลัย"** เป็นองค์กรบริหารสูงสุด แต่ถูกกดดันให้กลับเข้าสู่ระบบราชการในภายหลังก็คือหลักคิดเดียวกันนั่นเอง

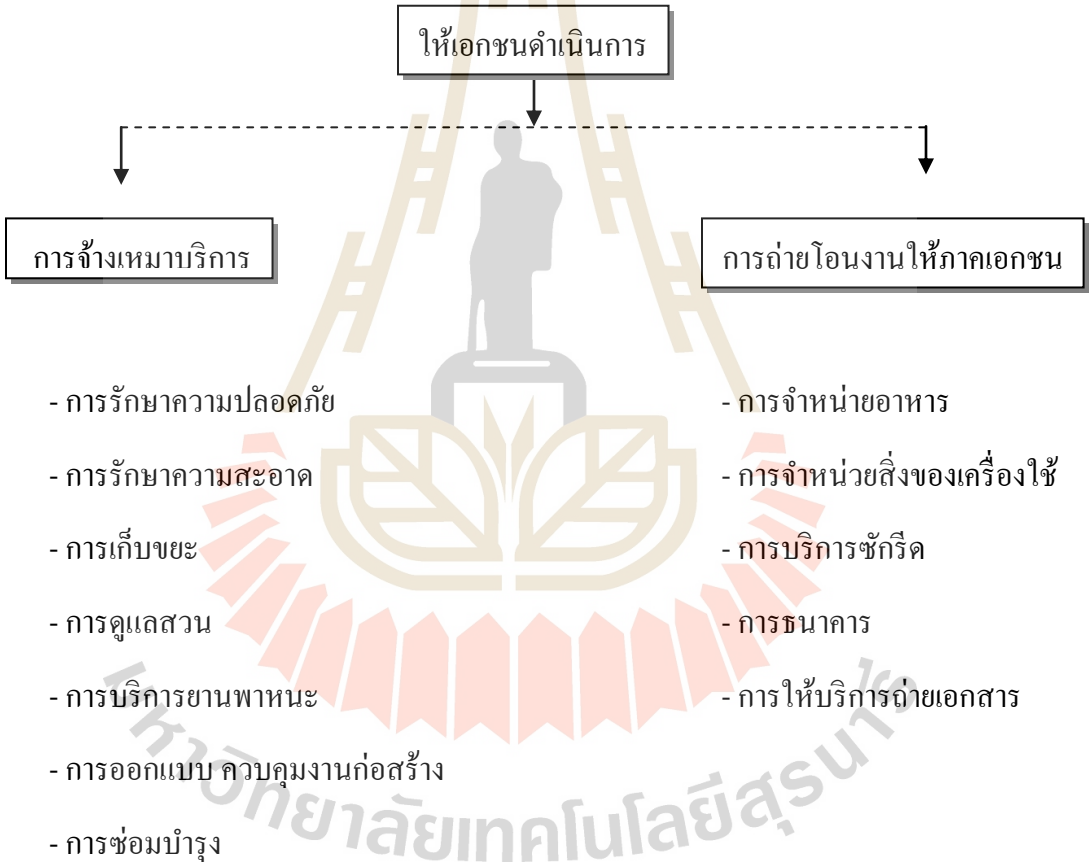
นอกจากนี้ มทส ยังเน้นการมีจุดเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจเอกชนกับมหาวิทยาลัย ดังที่อาจารย์วิจิตรฯ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

"...หลักการข้อหนึ่งของมหาวิทยาลัยสุรนารี คือ อยากจะให้มีความสัมพันธ์กับทางด้านวงการธุรกิจอุตสาหกรรม เพื่อที่จะได้ให้ความสัมพันธ์นั้นเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่กันและกัน เพราะว่ามหาวิทยาลัยที่มีอยู่ปัจจุบันนี้มีปัญหามาก เช่นว่า ในส่วนที่ทางด้านธุรกิจอุตสาหกรรมจะเข้ามาใช้ประโยชน์มหาวิทยาลัย เพื่อการวิจัยพัฒนาเพื่อการฝึกอบรมต่างๆ หรือในกรณีที่มหาวิทยาลัยต้องการไปใช้ฝ่ายธุรกิจเอกชน เช่น ส่งคนไปฝึกงาน หรืออาศัยโรงงานและแหล่งฝึกปฏิบัติในลักษณะที่คล้ายๆ กับแซนวิชคอร์สก็มักจะทำไม่ได้ เพราะทั้ง 2 ฝ่ายนี่ไม่มีจุดเชื่อม ก็เลยเห็นว่าวิธีเชื่อมหนึ่งก็น่าจะให้มีส่วนร่วมเสียตั้งแต่ต้น โดยเอาเข้ามาไว้ในโครงสร้างเพื่อจะได้รับรู้รับทราบและในขณะเดียวกันก็จะได้มีความรู้สึกว่าองค์กรทางด้านเอกชนก็มีส่วนรับผิดชอบมหาวิทยาลัยนี้ด้วย เราคิดกันเรื่องนี้เราอยากจะเห็นมหาวิทยาลัยสักแห่งหนึ่งซึ่งเป็นแหล่งร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชนอย่างแท้จริง แล้วเราจะลองดูซิว่าต้นแบบนี้มันทำได้ไหม ...เพราะฉะนั้นถ้าเราต้องการให้มหาวิทยาลัยรับใช้สังคมอินเทอแรคกับเซคเตอร์ต่างๆ องค์ประกอบสภานี้สำคัญมาก ผมเรียนที่มหาวิทยาลัยมิเนโซตานั้น รัฐนั้นเป็นรัฐเลเบอร์ แอนด์ ฟาร์มเมอร์ เขากำหนดเลยในชาร์เตอร์มหาวิทยาลัยว่าจะต้องมีผู้แทนกรรมกร 1 คน มีผู้แทนฟาร์เมอร์ 1 คน อยู่ในสภา ก็ไม่เห็นเสียหายอะไรที่เลเบอร์กับฟาร์เมอร์จะเข้าไปนั่งในสภา ในเมื่อมหาวิทยาลัยเป็นของประชาชน เพราะฉะนั้นกรณีนี้นี่ผมคิดว่าการที่จะหาอย่างอื่นมาแทน โดยเอาราชการมาแทนผมยิ่งไม่เห็นด้วยใหญ่ ผมมีความรู้สึกว่ามหาวิทยาลัยนี้ควรจะลดความเป็นราชการลงให้มาก แล้วก็ทำงานกับประชาชนกับเอกชนเขาให้ได้ดี..."[87]

87 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

นอกเหนือจากที่กล่าวแล้ว การทำงานร่วมกับภาคเอกชนอีกประการหนึ่ง คือ การถ่ายโอนงานให้ภาคเอกชนร่วมดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อลดความซ้ำซ้อน ประหยัด และเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน มหาวิทยาลัยดำเนินงานถ่ายโอนงานให้ภาคเอกชนใน 2 รูปแบบ ได้แก่ การจ้างเหมาบริการ และการให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังแผนผังข้างล่างนี้[88]

แผนภูมิที่ 3 : แผนผังการถ่ายโอนงานให้ภาคเอกชน

88 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. ทศวรรษแรก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. รายงานประจำปี 2543 : 11 ปี มทส., พฤษภาคม 2544.

วิธีเชื่อมหนึ่งก็น่าจะให้มีส่วนร่วมเสียตั้งแต่ต้น โดยเอาเข้ามาไว้ในโครงสร้างเพื่อจะได้รับรู้รับทราบและในขณะเดียวนี่ก็จะได้มีความรู้สึกว่าองค์กรทางด้านเอกชนก็มีส่วนรับผิดชอบมหาวิทยาลัยนี้ด้วย เราคิดกันเรื่องนี้เราอยากจะเห็นมหาวิทยาลัยสักแห่งหนึ่งซึ่งเป็นแหล่งร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชนอย่างแท้จริง

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

เรื่องที่ 2 : องค์การแห่งการบริหารจัดการที่แยกบทบาทสำนัก ศูนย์ สถาบัน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีงานหลักที่สำคัญ 6 ด้าน คือ งานบริหารและธุรการ งานสอน งานวิจัยและพัฒนา งานบริการวิชาการ งานปรับแปลง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี และงานทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม รวมเป็น 6 งาน ดังนั้น การจัดโครงสร้างองค์การจึงอิงตามลักษณะงานเหล่านี้เป็นสำคัญ ได้แก่[89]

1) สำนักงานอธิการบดี มีภารกิจหลักด้านการประสานนโยบายของมหาวิทยาลัยในทุกๆ ด้าน รวมทั้งภารกิจในด้านงานบริหารและธุรการ โดยประสานงานกับส่วนงานบริหารในสำนักวิชา ศูนย์ และสถาบัน และหน่วยงานวิสาหกิจ

2) สำนักวิชา มีภารกิจหลักด้านการสอนและการวิจัยโดยในแต่ละสำนักวิชาประกอบด้วยสาขาวิชาและมีสถานวิจัยเป็นแหล่งปฏิบัติการวิจัยของคณาจารย์ในสำนักวิชานั้นๆ ปัจจุบันมี 5 สำนักวิชา ได้แก่ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สำนักวิชาแพทยศาสตร์

3) สถาบัน มีภารกิจหลักด้านการดำเนินการและประสานงานกิจกรรมวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัย ทั้งที่เป็นโครงการวิจัยของสถาบันเอง และที่เป็นโครงการวิจัยของสถานวิจัยในแต่ละสำนักวิชา ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการประสานกิจกรรมวิจัยและพัฒนาระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

4) ศูนย์ มีภารกิจหลักด้านการบริการวิชาการให้แก่หน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและของประเทศ โดยอาจดำเนินงานในรูปโครงการต่างๆ ได้อีกด้วย ปัจจุบันมี 5 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์บริการการศึกษา ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา ศูนย์คอมพิวเตอร์ ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กิจการนานาชาติ

5) หน่วยงานวิสาหกิจ เป็นหน่วยงานที่เพิ่งจัดตั้งใหม่ในปัจจุบันภายใต้แนวทางและเป้าหมายการพัฒนามหาวิทยาลัยที่มุ่งระดมสรรพกำลังและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาเสริมงบประมาณแผ่นดิน ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงได้วางแนวทางและระบบต่างๆ ที่เอื้ออำนวยและส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยสามารถพัฒนาทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่มหาวิทยาลัย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวและให้มหาวิทยาลัยสามารถพึ่งตนเองทางการเงินได้ในระยะยาว จึงดำเนินการจัดตั้งและพัฒนา

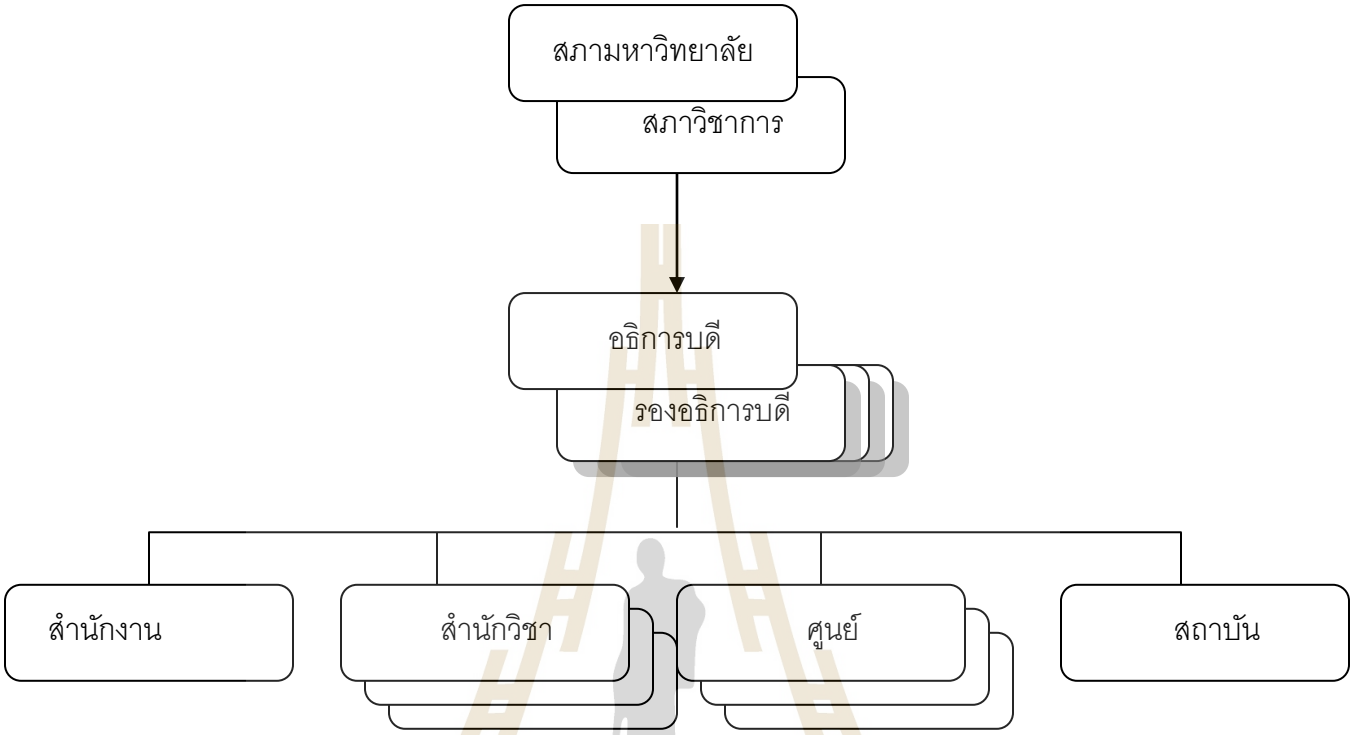
89 ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานปลัดทบวง, โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี, มีนาคม 2532. น.14-15.

หน่วยงานภายในของมหาวิทยาลัยให้เป็นหน่วยงานที่ดำเนินเชิงธุรกิจ 3 หน่วยงาน ได้แก่ เทคโนธานี ฟาร์มมหาวิทยาลัย และสุรสัมมนาคาร

การจัดโครงสร้างองค์กรของมหาวิทยาลัยครั้งแรกตั้งจนถึงปัจจุบัน

งาน	องค์ประกอบต้นแบบ	องค์ประกอบตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
สำนักงานอธิการบดี	1. กองกลาง	1. ส่วนพัสดุ 2. ส่วนสารบรรณและนิติการ 3. ส่วนประชาสัมพันธ์
	2. กองคลัง	4. ส่วนการเงินและบัญชี
	3. กองแผนงาน	5. ส่วนแผนงาน
	4. กองการเจ้าหน้าที่	6. ส่วนการเจ้าหน้าที่
	5. กองกิจการนักศึกษา	7. ส่วนกิจการนักศึกษา
	6. กองอาคารสถานที่	8. ส่วนอาคารสถานที่
	7. กองวิเทศสัมพันธ์	
สำนักวิชา	1. สำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสังคม	1. สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ 2. สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
	2. สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร	3. สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร
	3. สำนักวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	4. สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ (ยุบรวมสำนักวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและสำนักวิชาเทคโนโลยีทรัพยากรเข้าด้วยกัน)
	4. สำนักวิชาเทคโนโลยีทรัพยากร	
		5. สำนักวิชาแพทยศาสตร์
ศูนย์	1. ศูนย์บริการการศึกษา	1. ศูนย์บริการการศึกษา
	2. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา	2. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา
	3. ศูนย์คอมพิวเตอร์	3. ศูนย์คอมพิวเตอร์
	4. ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	4. ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
	5. ศูนย์บริการวิชาการ	5. ศูนย์กิจการนานาชาติ
สถาบัน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนา	1. สถาบันวิจัยและพัฒนา
หน่วยวิสาหกิจ	(ไม่มีในโครงสร้างเมื่อแรกตั้ง)	▪ เทคโนธานี (เดิมอยู่ในสถาบันวิจัยและพัฒนา) ▪ ฟาร์มมหาวิทยาลัย ▪ สุรสัมมนาคาร

แผนภูมิที่ 4 : โครงสร้างการจัดองค์กรของมหาวิทยาลัยสุรนารี (น.16) [90]

มีหน้าที่ควบคุมและประสานงานบริหารพื้นฐานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ งานสารบรรณ การเงินและพัสดุ การวางแผน การเจ้าหน้าที่ กิจการนักศึกษา อาคารสถานที่และวิเทศสัมพันธ์

มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเฉพาะทางด้านต่างๆ รวมทั้งดำเนินการวิจัยและพัฒนาในสาขาวิชานั้นๆ ด้วย โดยมุ่งสนองความต้องการทั้งของผู้เรียนและชุมชนภายนอกมหาวิทยาลัย

มีหน้าที่จัดบริการพื้นฐานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยที่จำเป็นต่อการดำเนินภารกิจทุกๆ ด้าน อาทิ บริการด้านห้องสมุดและสื่อการศึกษา คอมพิวเตอร์ เครื่องมือและอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ งานบริการวิชาการด้านอื่นๆ ตลอดจนงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้นอกจากจะให้บริการแก่หน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยแล้ว ยังมุ่งนำสรรพวิทยาการของมหาวิทยาลัยออกไปเป็นประโยชน์แก่ชุมชนภายนอกด้วย

มีหน้าที่ดำเนินการและประสานงานการวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัย รวมถึงการวางแผน จัดหาและระดมเงินทุนวิจัย และอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ โดยนอกจากจะร่วมมือกับหน่วยวิจัยต่างๆ ภายในสถาบันแล้วยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประสานประโยชน์และความต้องการระหว่างหน่วยงานและบุคลากรด้านการวิจัยของสถาบันกับองค์กรต่างๆ ภายนอก สถาบันที่มีความต้องการการวิจัยและพัฒนาอีกด้วย

90 ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานปลัดทบวง, โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี, มีนาคม 2532, น. 17.

เรื่องที่ 3 : ประสิทธิภาพการบริหารบุคคล / การเงิน

ในด้านการบริหารการเงินและการบริหารงานบุคคลอันเป็นหัวใจสำคัญของความคล่องตัวก็มีการตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นวาง *"ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีว่าด้วยการเงิน และการทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2534"* และ *"ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. 2534"* ขึ้นตามลำดับ

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยจึงได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลในรูปเงินอุดหนุนทั่วไป (Block Grant) ในการบริหารงบประมาณได้จัดให้มีการรายงานการเงิน และการตรวจสอบภายหลัง (Post Auditing) โดยมีการวางระเบียบการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยและการจัดทำระบบบัญชีกองทุนโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าใช้จ่ายต้นทุนต่อหัวนักศึกษาได้ถึงระดับรายวิชาและหลักสูตร

ในด้านงบประมาณ การบริหารการเงินและการพัสดุ มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการโดยอิงระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีว่าด้วยการเงิน และการทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2534 และ *"ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2539"* ซึ่งทั้งสองระเบียบการกำหนดโดยสภามหาวิทยาลัยและสภามหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการการเงินและทรัพย์สินมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีทำหน้าที่กลั่นกรองงานด้านงบประมาณและการบริหารการเงินให้สภามหาวิทยาลัยอีกชั้นหนึ่งด้วย

นอกจากนี้สภามหาวิทยาลัยและคณะกรรมการการเงินและทรัพย์สินได้กำหนดระเบียบ/ประกาศด้านการเงินและทรัพย์สินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาโดยลำดับรวมทั้งสิ้น 71 เรื่อง แบ่งเป็นระเบียบ 28 เรื่อง และประกาศ 43 เรื่อง ซึ่งระเบียบการต่างๆ ก็เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความคล่องตัวในการบริหารบุคลากรและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดของการบริหารบุคคลและงบประมาณ ดังที่อาจารย์วิจิตรฯ ได้กล่าวถึงว่า *"ระบบบริหารงานบุคคลที่มีความคล่องตัวที่จะทำให้เข้ายากออกง่าย ทำให้มีการประเมินและมีการกำจัดคนที่ไม่มีสมรรถภาพนี่ออกไปจากระบบมหาวิทยาลัย แล้วก็ดึงดูดคนดีคนเก่งให้เข้าและอยู่ได้ ...เราต้องมุ่งสร้างคนใหม่หรือไปดึงคนที่อยู่ต่างประเทศ"* ส่วน *"ความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณที่นำเงินในวงเงินนั้นมาจัดได้เอง และจัดสรรอะไรได้ตรง และมีประสิทธิภาพ เช่น ซื้อของถูกกว่า นำเงินไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า"*[91]

ในส่วนของการบริหารงานบุคคลนั้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีระบบบริหารงานบุคคลที่เป็นของตนเองที่ยึดถือความสอดคล้องกับลักษณะงาน ความเอื้ออำนวยต่อภารกิจ ใช้ระบบคุณธรรม

---

91 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

(Merit System) การเข้ายากออกง่าย และการแข่งขันกับตลาดการจ้างงาน การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการบริหารงานบุคคลที่แต่งตั้งโดยสภามหาวิทยาลัย ใช้ระบบเปิดในการสรรหาบุคลากร มีระบบสัญญาจ้างก่อนได้สถานภาพพนักงานประจำ มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่องตลอดอายุการทำงาน พนักงานของมหาวิทยาลัยแบ่งเป็นสามประเภท ได้แก่ สายบริหารวิชาการ สายวิชาการ และสายปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป โดยพนักงานของมหาวิทยาลัยมีฐานะเป็นพนักงานองค์การของรัฐที่ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์

ในระยะแรกของการเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดดำเนินการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ขอยืมตัวบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ อาทิ ทบวงมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมาช่วยงาน และได้เปิดดำเนินการคัดเลือก และ / หรือสอบคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นพนักงานรุ่นแรกของมหาวิทยาลัยตั้งแต่ พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา ซึ่งในการคัดเลือกพนักงานสายวิชาการรับผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และต้องผ่านการทดลองงาน 3 ปี หรือ 2 ปีแล้วแต่คุณสมบัติ ก่อนจะมีสถานภาพเป็นพนักงานประจำ

การจัดระบบบริหารงานบุคคลภายใต้ระบบคุณธรรมและหลักการเข้ายากออกง่าย และการแข่งขันกับตลาดการจ้างงานทั่งภาครัฐและเอกชน ก็เพื่อให้ระบบบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยสามารถดึงดูดและรักษาผู้มีความรู้ ความสามารถสูงเข้ามาเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย โดยการดำเนินงานบริหารงานบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหารงานบุคคลที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งเพื่อให้การบริหารงานบุคคลสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยและมีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาได้มีการปรับปรุงระบบระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารบุคคลที่สำคัญ เช่น ปรับปรุงระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน 2 ครั้งใน พ.ศ. 2542 และ พ.ศ. 2543 ปรับปรุงระบบการขึ้นเงินเดือน 2 ครั้งใน พ.ศ. 2542 และ พ.ศ. 2543 ยกเลิกกองทุนเงินสะสมสมทบและเปลี่ยนมาบริหารในรูปแบบกองทุนเงินสำรองเลี้ยงชีพแทน ในช่วง พ.ศ. 2539 นอกจากนี้ตั้งแต่เริ่มเปิดดำเนินการถึง พ.ศ. 2543 ได้มีการกำหนดระเบียบ / ประกาศ / ข้อกำหนด / ข้อบังคับเกี่ยวกับงานบริหารบุคคลรวม 32 เรื่อง[92]

เรื่องที่ 4 : รวมการ ประสานกิจ

92 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. ทศวรรษแรก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. รายงานประจำปี 2543 : 11 ปี มทส , พฤษภาคม 2544.

เรื่องระบบบริหารแบบ **"รวมการ ประสานกิจ"** เป็นอีกแนวคิดหนึ่งของการบริหารจัดการของ มทส โดยมีฐานคิดในเรื่องนี้ว่า *"เรามองมหาวิทยาลัยสุรนารีว่า เป็นมหาวิทยาลัยที่มีปฏิสัมพันธ์กับภาครัฐบาล ภาคการศึกษาโดยส่วนรวม และภาคธุรกิจ การจะทำเช่นนี้ได้ก็จะต้องมีนโยบายชัดเจนว่าจะมุ่งใช้ทรัพยากรและความชำนาญการร่วมกันในลักษณะรวมการแต่ว่าแยกภารกิจ"*[93] ดังนั้นระบบการทำงานแบบ **"รวมบริการ และกระจายอำนาจการบริหาร"** จึงถูกกำหนดขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ในระยะแรกเรียกระบบนี้ว่า **"รวมบริการ แยกภารกิจ"** ภายหลังในปี 2538 จึงเรียกระบบนี้ใหม่ว่า **"รวมบริการ ประสานภารกิจ"** โดยมุ่งใช้ทรัพยากรและความชำนาญร่วมกัน ลักษณะของการจัดระบบ **"บริการร่วม"** เช่น ศูนย์เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาคารเรียนรวม มีการใช้อาคารสถานที่ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ร่วมกัน และเพื่อให้การบริการและการจัดการมีประสิทธิภาพสูงสุดได้มีการปรับปรุงระบบและระเบียบด้านบุคลากร และงบประมาณให้สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว

อย่างไรก็ดีจุดเด่นที่เห็นได้ชัดจากการดำเนินงานแบบ **"รวมการ ประสานกิจ"** ก็คือ การใช้งบประมาณเพื่อจัดหาทรัพยากรที่มีคุณภาพ และผู้ใช้สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ เพราะ *"งบมารวมอยู่ที่เดียว แทนที่จะต้องซื้อของเข้าหลายคณะ แต่มันมารวมอยู่ที่เดียวและซื้อของที่ดีกว่ามาได้ เป็นข้อได้เปรียบที่ทำให้เราได้ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าใช้ซื้อของที่มีคุณภาพมาก"*[94]

นอกจากนี้ระบบดังกล่าว ยังเอื้อต่อการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ ทรัพยากรต่างๆ ที่ทันสมัยสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อฝึกทักษะหรือพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ *"เช่น ในวิชาเขียนแบบเครื่องกลจะมี program ใหม่ๆ ในการเขียนแบบซึ่งใช้ในอุตสาหกรรมและมีการเปลี่ยนไปแทบทุกปี ปีนี้ program ตัวไหนได้รับความนิยมในตลาด เราก็จะซื้อมาสอนนักศึกษานี่เป็นเรื่องซอฟต์แวร์ แต่นับว่ามันก็ค่อนข้างยากที่มหาวิทยาลัยทั่วไปจะจัดซื้อมาสอนนักศึกษา มหาวิทยาลัยเราซื้อแต่ของ updated ให้เหมาะกับตลาดแรงงาน ให้นักศึกษาเรียนและใช้งานร่วมกัน"*[95]

จากที่กล่าวมานั้น เห็นได้ชัดว่า มทส ได้วางรูปแบบการบริหารที่มีกลไกการทำงานอย่างเป็นองค์รวมและสอดประสานซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินงานภายใต้ระบบอิสระที่ไม่เป็นส่วนราชการ มหาวิทยาลัยนอกระบบราชการดูจะถูกเพ่งเล็งมาก เนื่องจากเป็นการทดลององค์กรรูปแบบใหม่

---

93 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

94 ดร.องค์การ อินทรัมพรรย์, สัมภาษณ์.

95 เรื่องเดียวกัน.

ที่หวังจะตอบคำถามรัฐบาลและประชาชนให้ได้ว่า การออกนอกระบบราชการทำให้มหาวิทยาลัยทำงานได้ดียิ่งขึ้นหรือไม่ หรือหากจะกล่าวอีกนัยหนึ่งให้ชัดเจนก็คือ *"ด้วยงบประมาณที่เท่ากัน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีสามารถทำงานได้มากกว่าและดีกว่าหรือไม่"*[96]

จากการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณในปี 2543 ปรากฏข้อวิเคราะห์ในรายงานของเจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณเกี่ยวกับ **"ระบบ มทส"** ดังนี้

> *"...ประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีพบว่าจะมีมากในด้านการบริหารงานบุคคลและการบริหารวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานบุคคลที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันมีความสะดวกรวดเร็วกว่าเดิมเพราะสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจในการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน รวมทั้งการบริหารงานบุคคลมีช่วงการบังคับบัญชาที่แคบกว่าเดิม...นอกจากนั้น การบริหารงานทั่วไปของมหาวิทยาลัยได้นำเทคนิคการบริหารสมัยใหม่มาใช้ ได้แก่ การถ่ายโอนงานบางอย่างให้ภาคเอกชนทำ (privatization) เช่น บริการรถยนต์ รักษาความสะอาด เก็บขยะ ยามรักษาการณ์ การซ่อมบำรุง ตลอดจนการร่วมลงทุนกับภาคเอกชนในบางกิจกรรม..."*[97]

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลที่ *"สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจในการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน"* ได้เองนั้น ได้นำมาสู่สิ่งที่เป็นกุญแจไขความสำเร็จของ มทส นั้นคือ**การสรรหาและรักษาอาจารย์ที่มีคุณภาพ** ซึ่งจากข้อสังเกตของเจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณก็ชี้ตรงกันว่า *"ในด้านสัดส่วนคุณวุฒิของอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2541 ได้แก่ ปริญญาเอกต่อปริญญาโทต่อปริญญาตรี เท่ากับ 62 : 38 : 0 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ 30 : 60 : 10 ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงศักยภาพที่น่าจะผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพได้อย่างดี"*[98] เช่นเดียวกับที่นักศึกษารุ่นแรกของ มทส ได้ยืนยันว่า *"การที่อาจารย์เป็นด็อกเตอร์สูงกว่าที่อื่นทำให้คิดว่า อาจารย์น่าจะสอนให้ความรู้กับเราได้ดีไม่แพ้ที่อื่น พอมาเรียนก็เป็นอย่างที่คิด เวลาเรียนนอกจากมีชั่วโมงบรรยาย*

---

96 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

97 สำนักงบประมาณ. รายงานการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ ปีการศึกษา 2543.

98 เรื่องเดียวกัน.

แล้ว ยังมีติวมีให้ความรู้ใต้หอพัก เพราะอยู่ที่นี่ในนี้กันหมด เช่น อาจารย์ประภาศรี อาจารย์สำเนา หลังจากเย็นๆ ถึง 2 ทุ่มไปสอนเป็นห้องคล้ายๆ เรียนซ้ำ แล้วมีแบบฝึกหัดเพิ่มเติม"[99]

> *"...ประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีพบว่าจะมีมากในด้านการบริหารงานบุคคลและการบริหารวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานบุคคลที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันมีความสะดวกรวดเร็วกว่าเดิม เพราะสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจในการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน รวมทั้งการบริหารงานบุคคลมีช่วงการบังคับบัญชาที่แคบกว่าเดิม...นอกจากนั้น การบริหารงานทั่วไปของมหาวิทยาลัยได้นำเทคนิคการบริหารสมัยใหม่มาใช้ ได้แก่ การถ่ายโอนงานบางอย่างให้ภาคเอกชนทำ (privatization) เช่น บริการรถยนต์ รักษาความสะอาด เก็บขยะ ยามรักษาการณ์ การซ่อมบำรุง ตลอดจนการร่วมลงทุนกับภาคเอกชนในบางกิจกรรม..."*
>
> *รายงานการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ ปีการศึกษา 2543*

นอกจากนั้นแล้ว ยังพบว่าระบบการบริหารงานบุคคลมีประสิทธิภาพในระดับค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเรื่องการบริหารงานบุคคลที่มีความอิสระคล่องตัวสูง เรื่องระบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของมหาวิทยาลัยที่เหมาะสมเป็นธรรม เรื่องพนักงานของมหาวิทยาลัยได้รับสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลที่ดีและเป็นธรรม เรื่องระบบคัดเลือกพนักงานของมหาวิทยาลัยที่มีความโปร่งใส และเรื่องการกำหนดตำแหน่งบุคลากรที่สอดคล้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

ผลการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณยังชี้ให้เห็นความสำเร็จในการดำเนินหลักการของการเป็นมหาวิทยาลัยนอกระบบราชการที่ดี นั่นคือ **การใช้คนน้อยแต่ทำงานได้มาก** โดยในเรื่องนี้สำนักงบประมาณยังมีข้อสังเกตอีก ได้แก่

> *"...บุคลากรสายวิชาการของมหาวิทยาลัยมีความสามารถและคุณภาพสูงทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารวิชาการ เช่น ในปีการศึกษา 2541 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีอาจารย์ประจำรวม 187 คน จัดการเรียนการสอนให้นักศึกษารวม 5,247 คน คิดเป็นอัตราส่วนอาจารย์ประจำต่อนักศึกษาเท่ากับ 1 ต่อ 28 เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ทบวง*

99 การสนทนากลุ่มนักศึกษารุ่นแรกๆ , (แถบบันทึกเสียง)

กำหนดคืออาจารย์ประจำ 1 คนต่อนักศึกษา 10 คนจะเห็นได้ว่าบุคลากรสายอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีน่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่า...”[100]

ตารางจำแนกจำนวนและอัตราส่วนบุคลากรสายวิชาการและสายปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป[101]

ปีการศึกษา	จำนวนและอัตราส่วนบุคลากรสายวิชาการและสายปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป			
	สายวิชาการ		สายปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป	
2537	71	19%	309	81%
2538	101	18%	449	82%
2539	137	20%	542	80%
2540	170	19%	740	81%
2541	177	19%	733	81%
2542	188	20%	733	80%
2543	211	24%	656	76%
2544	209	22%	735	78%

ด้วยเหตุนั้น สำนักงบประมาณจึงมีข้อสรุปที่ชัดเจนอีกประการหนึ่งว่า *“สรุปได้ว่าการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพระดับหนึ่งจากการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาแล้วพบว่า ในจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาปี 2540 และ 2541 ในสาขาวิชาต่างๆ จำนวน 955 คนนั้น จะได้งานทำแล้ว 764 คนหรือร้อยละ 80 ส่วนบัณฑิตอีก 191 คนหรืออีกร้อยละ 20 นั้นได้ศึกษาต่อ เป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของบัณฑิตได้ระดับหนึ่งเช่นเดียวกัน”*[102] ซึ่งน่าจะยืนยันได้ระดับหนึ่งว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้พยายาม**ใช้กำลังคนอย่างคุ้มค่าเพื่อผลผลิตที่มีคุณภาพ** ดังจะเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า มทส ใช้คนน้อยกว่ามหาวิทยาลัยอื่นโดยดูจากอัตราส่วนอาจารย์ประจำต่อนักศึกษาซึ่งของ มทส เท่ากับ 1 : 25 ในขณะที่

100 สำนักงบประมาณ, รายงานการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ ปีการศึกษา 2543.

101 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี., 5 ปี มทส , รายงานประจำปีพิมพ์เผยแพร่ในโอกาสวันสถาปนามหาวิทยาลัยครบ 5 ปี วันที่ 27 กรกฎาคม 2538.

102 สำนักงบประมาณ, รายงานการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ ปีการศึกษา 2543.

มหาวิทยาลัยอื่นมีอัตราส่วนสูงถึง 1 : 6 1 : 8 หรือ 1 : 10 ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยสามารถใช้ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะในแง่ของการสรรหาและรักษาอาจารย์ที่มีคุณภาพได้เป็นอย่างดี

จำนวนอาจารย์จำแนกตามคุณวุฒิและตำแหน่งวิชาการ[103]

ปีการศึกษา	คุณวุฒิ				ตำแหน่งวิชาการ							
	ปริญญาโท		ปริญญาเอก		อาจารย์		ผศ.		รศ.		ศ.	
2537	22	*31%*	49	*69%*	31	*46%*	14	*21%*	22	*32%*	1	*1%*
2538	29	*29%*	72	*71%*	50	*51%*	19	*19%*	25	*26%*	4	*4%*
2539	45	*33%*	92	*67%*	73	*54%*	24	*18%*	31	*23%*	6	*5%*
2540	62	*36%*	108	*64%*	94	*55%*	34	*20%*	33	*19%*	8	*5%*
2541	66	*37%*	111	*63%*	102	*58%*	32	*18%*	35	*20%*	8	*4%*
2542	70	*37%*	118	*63%*	112	*60%*	31	*17%*	36	*19%*	8	*4%*
2543	80	*38%*	131	*62%*	127	*60%*	37	*18%*	37	*18%*	9	*4%*
2544	74	*35%*	135	*65%*	123	*59%*	38	*19%*	40	*18%*	8	*4%*

ส่วนในประเด็นที่มักถูกเพ่งเล็งเรื่องเงินเดือนอาจารย์สูงจนดูจะไม่คุ้มกับภาระงานที่ทำนั้น เรื่องนี้ทางมหาวิทยาลัยได้มีรายงานชี้แจงต่อสำนักงบประมาณเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

"...มหาวิทยาลัยได้กำหนดอัตราเงินเดือนของบุคลากรโดยเฉพาะคณาจารย์สูงกว่าราชการเพื่อดึงดูดคนดีมีความสามารถซึ่งส่วนใหญ่เป็นสาขาขาดแคลนให้มาปฏิบัติงานกับมหาวิทยาลัย แต่มหาวิทยาลัยยึดหลักการใช้บุคลากรจำนวนน้อยและกำหนดภาระงานอย่างเหมาะสมเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด โดยมี

103 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 5 ปี มทส , รายงานประจำปีพิมพ์เผยแพร่ในโอกาสวันสถาปนามหาวิทยาลัยครบ 5 ปี วันที่ 27 กรกฎาคม 2538.

การจัดทำภาระงานมาตรฐานสำหรับคณาจารย์ *ซึ่งในปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้**ใช้คณาจารย์จำนวนน้อยกว่าแต่ทำงานได้มากกว่า**ในสัดส่วนคณาจารย์ต่อนักศึกษา 1 : 27 ในขณะที่เกณฑ์ของมหาวิทยาลัยในระบบราชการอยู่ที่สัดส่วน 1 : 10 **ซึ่งถ้าหากมหาวิทยาลัยใช้เกณฑ์ทั่วไปดังกล่าวจะสามารถมีจำนวนอาจารย์เพิ่มได้อีกกว่า 399 คน*** (นักศึกษาปีการศึกษา 2543 จำนวนรวม 6,043 คน)..."[104]

นอกจากการใช้ทรัพยากรกำลังคนอย่างคุ้มค่าแล้ว มหาวิทยาลัยพยายามใช้ทรัพยากรงบประมาณอย่างคุ้มค่า หมายถึง **การใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด** ซึ่งในแง่นี้นิตยสาร Asia Week อีกเช่นกันที่จัดอันดับให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีอยู่ถึงอันดับ 9 ของเอเชีย โดยพิจารณาจากดัชนีสำคัญ 5 ด้านคือ[105]

- *จำนวนค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อหัวผู้เรียน*
- *จำนวนค่าใช้จ่ายห้องสมุดต่อหัวผู้เรียน*
- *ความกว้างช่องสัญญาณ (bandwidth) สำหรับการเชื่อมต่อกับระบบอินเตอร์เน็ต*
- *จำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับผู้เรียนและจุดเชื่อมต่ออินเตอร์เน็ต*
- *จำนวนค่าใช้จ่ายด้านอุปกรณ์ห้องปฏิบัติการต่อหัวนักศึกษา*

ในส่วนของห้องสมุดเองก็มีการจัดการที่มีคุณภาพโดยที่ *"มหาวิทยาลัยให้งบประมาณซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดปีละ 10 กว่าล้าน แต่สิ่งที่ทำเมื่อเปรียบเทียบกับห้องสมุดที่อื่นอย่าไปดูแค่จำนวนหนังสือ แต่สิ่งที่ต้องดูคือชื่อหนังสือหลากหลายของที่นี่ จำนวน copy ในเรื่องเดียวกันไม่สูงมากนัก แต่ความหลากหลายมีพอสมควร แต่หนังสือภาษาอังกฤษต้องยอมรับว่านักศึกษาที่นี่มีความพร้อมไม่มากที่จะอ่านตำราอังกฤษ ในปี 1 - 2 แต่หนังสือที่นี่จำนวนก็ไม่น้อยหน้าที่อื่น"*[106]

---

104 สำนักงบประมาณ, รายงานการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ ปีการศึกษา 2543.

105 นิตยสาร Asia Week.

106 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

นอกจากนี้ในแง่ของความสามารถพึ่งตนเองด้านการเงินอันเป็นคุณลักษณ์สำคัญในระยะยาวของมหาวิทยาลัยนอกระบบราชการ ก็พบว่าอัตราส่วนงบประมาณจากรัฐบาลต่องบประมาณจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยอยู่ในสัดส่วนประมาณ 70 : 30 ในขณะที่มหาวิทยาลัยในระบบราชการอื่นๆ สัดส่วนอยู่ที่ประมาณ 80 : 20

เปรียบเทียบงบแผ่นดินกับงบรายได้ของมหาวิทยาลัย[107]

ปีการศึกษา	เงินอุดหนุนจากรัฐ	เงินรายได้
2541	562.88	175.91
2542	480.51	178.73
2543	495.85	197.88

หน่วย : ล้านบาท

ในภาพรวมด้านความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรจึงจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยได้พยามยามใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ภายใต้หลักการ **ใช้คนน้อยกว่าแต่ทำงานได้มากกว่า** และ **ใช้ทรัพยากรให้ลงถึงผู้เรียนให้มากที่สุด** ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพในแง่นี้ของมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับที่น่าพอใจอีกเช่นกัน

จากที่กล่าวมานั้น เห็นได้ชัดว่า มทส ได้วางรูปแบบการบริหารที่เอื้อต่อการทำงานซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ตลอดระยะเวลา 10 ปีได้ปรับและพัฒนาระบบการบริหารงานในส่วนต่างๆ สอดรับและเหมาะสมกับยุคสมัยนั้น แต่ถึงกระนั้นสิ่งที่ลักษณะเฉพาะเชิงบริหารของมหาวิทยาลัยที่ปรากฏให้เห็นความเป็น **"นวัตกรรมใหม่แห่งการบริหารองค์กร"** ที่เด่นชัดเห็นจะเป็นเรื่องของ

- *การมีสภามหาวิทยาลัยที่เป็น "สภาคนนอก" หรือ Lay Board เพื่อความกว้างขวางของโลกทัศน์และความเป็นกลางในการตัดสินใจเรื่องราวในมหาวิทยาลัย*
- *การมีระเบียบบริหารงานบุคคลของตนเองอันเป็นการทดลองนวัตกรรมการบริหารหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น**การกำหนดมาตรฐานภาระงานแบบองค์รวม การจัดระบบประเมินผลการ***

107 สำนักงบประมาณ, รายงานการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ ปีการศึกษา 2543.

ปฏิบัติงาน การกำหนดอัตราเงินเดือนเชิงสัมพันธ์กับประสบการณ์และความสามารถเฉพาะบุคคล *เป็นต้น*

- *การมีระเบียบบริหารการเงินของตนเองที่เน้นการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินตามกิจกรรมและผลงาน (performance audit)*
- *การจัดระบบบริการแบบ* ***"รวมการ ประสานกิจ"*** *เพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด*

และทั้งหมดที่กล่าวไปนี้น่าจะถือเป็นบทพิสูจน์เบื้องต้นจากการบริหารองค์กรแบบใหม่ที่ได้ตอบคำถามต่อรัฐและประชาชนได้ว่า **"มหาวิทยาลัยนอกระบบ"** นั้นทำงานคุ้มค่าเพียงใด โดยเฉพาะในแง่ของการเป็นต้นแบบให้แก่การบริหารองค์กรนอกระบบราชการ ซึ่งจะเป็นข้อคิดบทเรียนให้แก่มหาวิทยาลัยตลอดจนองค์กรต่างๆ ที่กำลังแสวงหารูปแบบการบริหารแบบใหม่ ที่เป็นทั้ง **"ทางเลือก"** และ **"ทางร่วม"** ของการบริหารจัดการแบบใหม่ ดังที่บุคลากรคนหนึ่งของ มทส ได้กล่าวว่า

> *"...สมัยทำงานอยู่เทศบาลมีความอิสระคล่องตัวมาก พอย้ายมาทำราชการ ก็มองเห็นปัญหาของระบบที่อุ้ยอ้าย แต่พอเกิด มทส ที่ออกนอกระบบ ปรับโครงสร้างให้มีความกระชับรัดกุมขึ้น เราจึงคิดว่า มทส น่าจะเป็นทางเลือก เป็นทางร่วม 2 ทาง หรือการพบกันครึ่งระหว่างความเป็นอิสระกับความเป็นราชการ แล้วมาเป็นที่นี่ที่มีความคล่องตัว มีระบบการบริหารที่สามารถดูแลตรวจสอบได้..."*[108]

ทั้งนี้ ประสบการณ์และความสำเร็จระดับหนึ่งของ มทส ไม่ว่าจะในด้านคุณภาพหรือประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างที่กล่าวไป ก็ล้วนเกิดจากการมีระบบบริหารที่คล่องตัวไม่ถูกพันธนาการด้วยระบบราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ **การมีระบบบริหารที่ช่วยรักษาคนดีคนเก่งให้อยู่ในระบบได้** ซึ่งถือเป็นหัวใจของการพัฒนามหาวิทยาลัย รวมทั้งความอิสระคล่องตัวในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

อย่างไรก็ตามแม้มหาวิทยาลัยในกำกับจะทำงานได้ดีและมีประสิทธิภาพมากกว่า เพราะมีความคล่องตัวและความมีอิสระในการบริหารดังที่กล่าวไปนั้น และในช่วงแรกตั้งมหาวิทยาลัยก็ได้มีการใช้

---

108 บุคลากร มทส., สัมภาษณ์.

ประโยชน์แนวคิดในการวางรูปแบบของ มทส ไปแล้วด้วยซ้ำ โดยมีการนำนัยจากพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีไปประกอบการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรอีกหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เป็นต้น แต่ประสบการณ์ที่น่าจะเป็นแง่คิดที่ดีสำหรับการพัฒนามหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่กำลังออกนอกระบบที่น่าพิจารณาก็คือ

- ภายใต้การบริหารองค์กรที่มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพนั้น ปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญคือภาวะผู้นำที่มีความรอบรู้และมีสมรรถภาพสูง *"คือ ต้องแม่น รู้ซึ้ง ในระเบียบเก่าของราชการที่ปฏิบัติ ใช้ถูก และมีวิสัยทัศน์ในการออกนอกระบบ จึงจะปรับได้ แต่ถ้าของเก่าไม่รู้แล้วจะเอาอะไรมาปรับ เพราะยังต้องทำงานร่วมกับคนใช้กติกาเดิมอยู่ ฉะนั้นต้องรู้ซึ้งถึงระบบเก่า และเข้าใจระบบใหม่อย่างแท้จริง รู้เรื่องอุดมศึกษาซึ่งจะทำให้การบริหารมหาวิทยาลัยนอกระบบมีประสิทธิภาพ"* [109]

- การมีระบบการสรรหาและรักษาคณาจารย์นั้น กลไกการประกันคุณภาพต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพด้วย เพื่อให้คณาจารย์ผู้สอนเปี่ยมไปทั้งการเชี่ยวชาญวิชาการ ชำนาญวิชาชีพ และมีวิญญาณความเป็นครู

- ในเรื่องการบริหารงบประมาณซึ่งมีความคล่องตัวสูง จะต้องนำไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า อย่างมีคุณภาพ และอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นระบบประกันคุณภาพการบริหารงบประมาณและทรัพยากรจะต้องทำงานเคียงคู่กันไปอย่างดี *"คือมีระบบหรือกระบวนการที่ระแวดระวังการได้มาซึ่งอุปกรณ์ว่ามีประสิทธิภาพคุณภาพแค่ไหน ที่นี่กระบวนการตรวจสอบเอกสารดีไม่มีผิดพลาด แต่สิ่งที่น่าจะมองต่อ คือ เมื่อตรวจสอบการรับมาถูกต้อง แต่การใช้งานก็น่าจะมีการตรวจสอบว่าใช้ได้ไม่ใช่พัง มีหน่วยตรวจสอบการใช้ครุภัณฑ์ การใช้อุปกรณ์ว่าใช้งานได้นานแค่ไหนมีอายุใช้งานเท่าไหร่ จะได้รู้ว่าเมื่อไหร่จะเตรียมซื้อใหม่หรือไม่ซื้อ"* [110]

ดังนั้น หากมีการนำประสบการณ์ 10 ปีภาคปฏิบัติไปเสริมก็จะช่วยให้นัยและเจตนารมณ์ของการออกนอกระบบราชการมีความคมชัดยิ่งขึ้น

---

109 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

110 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

สรุปการประเมินประสิทธิภาพมหาวิทยาลัยในกำกับ โดย สำนักประเมินผล สำนักงบประมาณ[111]
1. การบริหารงานบุคคลมีลำดับขั้นการบังคับบัญชาสั้นลง ทำให้ประหยัดเวลารวดเร็ว และคล่องตัวกว่าเดิม เนื่องจากกระบวนการบริหารส่วนใหญ่จะสิ้นสุดที่สภามหาวิทยาลัย
2. การถ่ายโอนงานที่ให้ภาคเอกชนดำเนินการ และการจ้างเหมาบริการ เป็นการสร้างประสิทธิภาพในบริหารของ มทส
3. การบริหารวิชาการมีความคล่องตัว เช่น การเปิดสอนหลักสูตร
4. บุคลากรสายวิชาการมีความสามารถและคุณภาพสูง ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารวิชาการ
5. สัดส่วนคุณวุฒิอาจารย์สูงสุดเป็นอันดับ 1 ในประเทศ

111 สำนักงบประมาณ, รายงานการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ ปีการศึกษา 2543.

ต้องแม่น รู้ซึ้ง ในระเบียบเก่าของราชการที่ปฏิบัติ ใช้ถูก และมีวิสัยทัศน์ในการออกนอกระบบ จึงจะปรับได้ แต่ถ้าของเก่าไม่รู้แล้วจะเอาอะไรมาปรับ เพราะยังต้องทำงานร่วมกับคนใช้กติกาเดิมอยู่ ฉะนั้นต้องรู้ซึ้งถึงระบบเก่า และเข้าใจระบบใหม่อย่างแท้จริง รู้เรื่องอุดมศึกษาซึ่งจะทำให้การบริหารมหาวิทยาลัยนอกระบบมีประสิทธิภาพ

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

นวัตกรรมทางวิชาการอันเป็นเอกลักษณ์ มทส

ในแนวคิดของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีนั้น ไม่เพียงแต่คณะกรรมการจัดตั้งจะมุ่งหวังให้ มทส เป็นต้นแบบในเชิงการบริหารอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ยังหวังบ่มเพาะนวัตกรรมใหม่ๆ ในเชิงหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อสร้าง **"บัณฑิตยุคใหม่"** ที่เชื่อว่าจะสอดคล้องกับความต้องการของประเทศในยุคแห่งการก้าวไปเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่มากขึ้น ทั้งนี้ ในการดำเนินงานด้านวิชาการนั้น มทส ได้วางหลักการเพื่อให้เป็นแนวทางด้านการดำเนินงานด้านหลักสูตร โดยเน้นว่าหลักสูตรจะต้องสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างบัณฑิตที่มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ 3 ประการที่สำคัญ คือ **การมีความเป็นคนไทย การมีความรู้ความสามารถ และการมีคุณธรรมและจริยธรรม** นอกจากนั้น การจัดทำหลักสูตรจะต้องเน้นวัตถุประสงค์หลักในความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งรวมถึงการวิจัยและพัฒนาด้วย หลักสูตรจะต้องมีการประสมประสานสาระของศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันในลักษณะ**พหุวิทยาการ** (Multi-disciplinary Approach) ตามวัตถุประสงค์หลักในด้านการพัฒนากำลังคนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมุ่งปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้เข้ากับสภาพชุมชนให้**เนื้อหาปัญหาของชุมชนและสังคมเป็นโจทย์การเรียนรู้ของบัณฑิตนักเทคโนโลยี** แต่ไม่เน้นเฉพาะจนกลายเป็นการพัฒนาวิชาการที่แคบอยู่กับเฉพาะท้องถิ่น จนไม่สามารถนำประยุกต์ใช้ในวงกว้างได้

ในการจัดหลักสูตรจะต้องเน้นความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาชีพ และวิชาพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเป็นบัณฑิต ทางด้านวิชาชีพจะต้องเน้น**ปัจจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Technoware)** ส่วนทางด้านวิชาพื้นฐานจะต้องเน้น **ปัจจัยมนุษย์ (Humanware) ปัจจัยข่าวสาร (Infoware) และปัจจัยองค์กร (Orgaware)** หลักสูตรจึงควรมีความยืดหยุ่นให้มาก เพื่อสามารถนำปัญหาและข้อมูลต่างๆ มาปรับเนื้อหาของการเรียนการสอนให้ตรงต่อความต้องการของปัญหานั้นๆ รวมทั้งผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ในด้านทฤษฎีและปฏิบัติในลักษณะเดียวกับการปฏิบัติงานจริง

จากแนวคิดที่กล่าว ทำให้การดำเนินงานวิชาการหลักสูตรของ มทส มีคุณลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวอยู่บางเรื่อง ได้แก่

1) หลักสูตร "4-WARE" สำหรับนักเทคโนโลยียุคใหม่

การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้เน้นคำนึงถึงหลักการสำคัญ นั่นคือเน้นการจัดการศึกษาทั่วไปในรูปแบบที่สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งในเชิงภูมิปัญญา บุคลิกภาพ และคุณธรรม การเน้นวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อรองรับการศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีแขนงต่างๆ การจัดการศึกษาในวิชาชีพในลักษณะผสมผสานภาคทฤษฎีกับปฏิบัติ หรือการผสมผสานการเรียนให้ห้องเรียนกับการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ (Cooperative

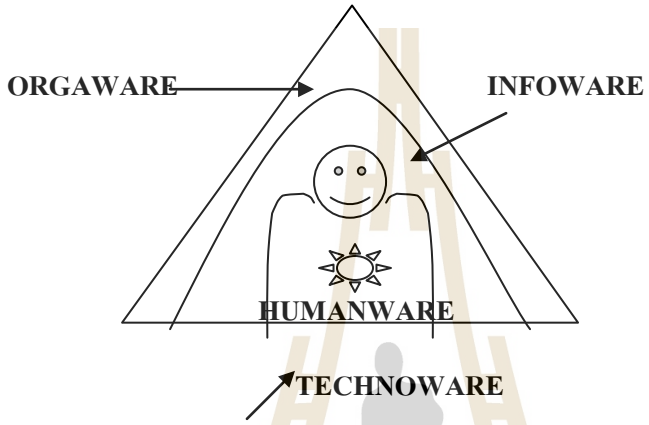
Education) และการผสมผสานระหว่างศาสตร์ในลักษณะพหุวิทยาการ (Multi-disciplinary) ในการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน รวมทั้งการส่งเสริมให้นักศึกษาได้พักประจำในหอพักของมหาวิทยาลัย เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้และพัฒนาความคิด บุคลิกภาพ คุณธรรม จริยธรรมจากประสบการณ์ภายนอกชั้นเรียนในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และยังคำนึงหลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดหลักสูตรตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดอีกด้วย

นอกจากนี้ จุดเด่นอีกประการหนึ่งในการจัดหลักสูตร ได้แก่ การวางกรอบความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเทคโนโลยี ซึ่งเกี่ยวโยงกับปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ปัจจัยเทคโนโลยี (Technoware) คือความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีแขนงต่างๆ ปัจจัยมนุษย์ (Humanware) คือความรู้ความสามารถโดยทั่วไปฐานะมนุษย์ผู้ใช้เทคโนโลยี ปัจจัยข่าวสาร (Infoware) คือความสามารถในการรับ-ส่งข่าวสารข้อมูลด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และปัจจัยองค์การ (Orgaware) คือความสามารถทางการจัดการองค์กรเพื่อรองรับการพัฒนาเทคโนโลยี ดังที่อาจารย์วิจิตรฯ ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของการดำเนินงานวิชาการว่า

> *"...การแบ่งการบริหารเป็นสำนักวิชา เราก็บอกว่าในเบื้องต้นที่สุดคงต้องเล่นเทคโนโลยี 4 กลุ่ม กลุ่มที่จัดเตรียมคนเตรียมองค์การเตรียมปัจจัยข่าวสารนี่ เราเรียกลุ่มนี้ว่าเทคโนโลยีสังคม กลุ่มที่จะเตรียมเทคโนโลยีเฉพาะด้านไปรองรับการพัฒนา เช่น เกษตร เราเรียกเทคโนโลยีการเกษตร กลุ่มอุตสาหกรรม เราเรียกเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และการที่จะพัฒนามันหนีไม่พ้นที่จะต้องไปดูเรื่องระบบทรัพยากร เรื่องพลังงาน เรื่องสิ่งแวดล้อม เราก็ไปใช้คำย่อว่าเป็นเทคโนโลยีทรัพยากร ซึ่งที่จริงรวมทั้งด้านสิ่งแวดล้อมทั้งด้านวัสดุทั้งด้านพลังงาน ทีนี้ถ้าวันหนึ่งประเทศไทยนี่พัฒนาไปแล้วเปลี่ยนทิศทางก็ปรับเทคโนโลยีเหล่านี้ตามไป แล้วทีนี้เนื่องจากทั้ง 4 กลุ่มนี่ เราจะให้การศึกษาที่เข้มแข็งไม่ได้ถ้าไม่มีวิทยาศาสตร์เป็นฐาน เราก็เลยเอาวิทยาศาสตร์นี่มาไว้ในสำนักวิชาแรกคือสำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสังคม หรืออาจจำแนกเป็นกลุ่มที่ 5 ก็ได้ อาจจะเป็นสำนักวิชาวิทยาศาสตร์อันหนึ่ง สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคมอันหนึ่ง นี่คือองค์ประกอบที่เป็นที่มา **อันนี้คือ**คำตอบที่ว่าทำไมจึงต้องการรูปแบบบริหารอย่างนี้ซึ่งแตกต่างไปจากอีก 3 แห่งที่ พ.ร.บ. เข้ามาพร้อมกัน เพราะมหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี และเราวางแผนทั้งหมด*

เพื่อสะท้อนเรื่องหลักการเรื่อง Technology for Development มาตลอดถ้าไม่จัดรูปแบบบริหารอย่างนี้จะไปไม่ได้...”[112]

แผนภูมิที่ 5 : แสดงแนวคิดในการจัดองค์ประกอบหลักสูตรของ มทส

ดังนั้นโครงสร้างการจัดหลักสูตรของ มทส จึงแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่[113]

1) กลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งนอกจากองค์ความรู้ทั่วไปที่มุ่งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจการพัฒนาตนเองของผู้เรียนทั้งในด้านต่างๆ แล้ว ยังมุ่งเน้นทักษะด้านภาษา การจัดการ และคอมพิวเตอร์เป็นการเฉพาะอีกด้วย โดยกำหนดปริมาณหน่วยกิตในกลุ่มวิชานี้ตามเกณฑ์ที่ทบวงฯ กำหนดคือไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

2) กลุ่มวิชาชีพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วยกลุ่มวิชา 2 ส่วนคือ กลุ่มวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีสัดส่วนตามที่แต่ละสำนักวิชากำหนด และกลุ่มวิชาเอก ซึ่งมีสัดส่วนตามเกณฑ์ทบวงฯ คือไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต โดยในส่วนของวิชาเอกนี้จะมีองค์ประกอบสำคัญที่ได้รับการเน้น คือ ประสบการณ์ภาคปฏิบัติในสถานที่ประกอบการ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยดังกล่าวข้างต้น

3) กลุ่มวิชาเลือกเสรี มีสัดส่วนตามเกณฑ์ทบวงฯ คือไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังแสดงในแผนภูมิข้างล่างนี้

---

112 ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

113 ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานปลัดทบวง, โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี, มีนาคม 2532 หน้า 21.

แผนภูมิที่ 6 : แผนภูมิโครงสร้างการจัดหลักสูตรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี[114]

โครงสร้างกลุ่มวิชา (ตามเกณฑ์ทบวง)		คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต		ลักษณะวิชาที่ต้องศึกษา
วิชาศึกษาทั่วไป	+	บัณฑิตควรเป็นผู้มีความรอบรู้ในเรื่อง ปัจจัยมนุษย์ (Humanware) ปัจจัยองค์กร (Orgaware) ปัจจัยข่าวสาร (Infoware)	=	วิชาเสริมความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาตนเองในเชิงภูมิปัญญา/ คุณธรรม/ บุคลิกภาพ /จริยธรรม / กลุ่มสัมพันธ์ วิชาเสริมทักษะด้านภาษา/การจัดการ/ คอมพิวเตอร์/กีฬา
วิชาพื้นฐานของวิชาเอก ---------- วิชาเอก	+	บัณฑิตควรเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในเรื่อง ปัจจัยเทคโนโลยี (Technoware)	=	วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพื้นฐาน ---------- วิชาเอก ประสบการณ์ภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ
7 วิชาเลือกเสรี		บัณฑิตควรเป็นผู้มีวิจารณญาณในการเลือกที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่สามารถสนองความต้องการของตน	=	วิชาเสริมความรู้และทักษะด้านต่างๆ ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล

114 เรื่องเดียวกัน.

จากโครงสร้างนี้เอง ที่ มทส ใช้เป็นกรอบความคิดในการจัดหลักสูตร โดยปรากฏสาขาวิชาต่างๆ ตามสำนักวิชา (School) ดังนี้[115]

1. สำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสังคม ประกอบด้วยสาขาวิชาต่างๆ ได้แก่ วิชาศึกษาทั่วไป วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพื้นฐาน วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และวิชาเทคโนโลยีการจัดการและนโยบาย ทั้งนี้ในสาขาวิชาศึกษาทั่วไป และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพื้นฐาน จะไม่จัดหลักสูตรเป็นวิชาเอก แต่จะจัดสอนวิชาพื้นฐานเป็นบริการให้แก่สาขาวิชาอื่นๆ

2. สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร ประกอบด้วยสาขาวิชาวิศวกรรมเกษตร วิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช วิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ วิชาเทคโนโลยีชีวภาพ วิชาเทคโนโลยีการอาหาร วิชาเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรม และวิชาเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์การเกษตร

3. สำนักวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ในหลักสูตรได้กำหนดให้มีวิชาวิศวกรรมเครื่องกล วิชาวิศวกรรมไฟฟ้า วิชาวิศวกรรมอีเล็กทรอนิกส์ วิชาวิศวกรรมวัดคุม วิชาวิศวกรรมอุตสาหการ วิชาวิศวกรรมการผลิต วิชาวิศวกรรมชีวการแพทย์ วิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม วิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ วิชาเทคโนโลยีการพิมพ์ วิชาเทคโนโลยีการขนส่ง และวิชาเทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์

4. สำนักวิชาเทคโนโลยีทรัพยากร มีรายวิชาวิศวกรรมเคมี วิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม วิชาวิศวกรรมเหมืองแร่ วิชาวิศวกรรมปิโตรเคมี วิชาเทคโนโลยีธรณี วิชาเทคโนโลยีเส้นใย สิ่งทอ และกระดาษ วิชาเทคโนโลยีโลหะ วิชาเทคโนโลยีโพลีเมอร์และผลิตภัณฑ์ยาง วิชาเทคโนโลยีเซรามิก และวิชาเทคโนโลยีพลังงาน

อย่างไรก็ตาม ตลอด 10 ปีที่ผ่านมา มทส ได้การปรับเปลี่ยนและพัฒนาหลักสูตรในสำนักวิชาเหล่านี้ โดยสรุปพัฒนาการของการดำเนินงานด้านหลักสูตรได้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

115 เรื่องเดียวกัน หน้า .19.

พัฒนาการของ มทส ด้านการพัฒนาหลักสูตร**

ปีการศึกษา 2536 *เปิดประเดิม 9 หลักสูตร*

- *วท. บ. (เทคโนโลยีการผลิตพืช)*
- *วท. บ. (เทคโนโลยีการผลิตสัตว์)*
- *วศ. บ. (วิศกรรมขนส่ง)*
- *วศ. บ. (วิศวกรรมเคมี)**
- *วศ. บ. (วิศวกรรมเครื่องกล)**
- *วศ. บ. (วิศวกรรมโทรคมนาคม)*
- *วศ. บ. (วิศวกรรมไฟฟ้า)**
- *วศ. บ. (วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม)*
- *วท. บ. (เทคโนโลยีการอาหาร)**

ปีการศึกษา 2537 *เปิดอีก 4 หลักสูตร*

- *วท. บ. (เทคโนโลยีธรณี)*
- *วท. บ. (วิศกรรมโลหการ)*
- *วศ. บ. (วิศวกรรมโยธา)*
- *วศ. บ. (วิศวกรรมอุตสาหการ)*

ปีการศึกษา 2538 *เปิดอีก 2 หลักสูตร*

- *วศ. บ. (วิศวกรรมเซอรามิก)*
- *วศ. บ. (วิศวกรรมโพลิเมอร์)*

ปีการศึกษา 2539 *เปิดอีก 2 หลักสูตร*

- *วศ.บ. (วิศวกรรมเกษตร)*
- *วศ.บ. (คอมพิวเตอร์)*

ปีการศึกษา 2540 *เปิดอีก 1 หลักสูตร*

- *วท. บ. (วิทยาการสารสนเทศ) (นอกแผน)*

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2541 *ไม่มีเปิดเพิ่ม*

ปีการศึกษา 2542 *เปิดอีก 2 หลักสูตร*

- *วท. บ. (อาชีวอนามัยและความปลอดภัย) (นอกแผน)*
- *วท. บ. (อนามัยสิ่งแวดล้อม)*

<u>หมายเหตุ</u> : **มีแผนจะ เปิดเป็นหลักสูตรนานาชาติในปี 2538 แต่เปิดได้จริงแค่ 2 สาขา คือ เครื่องกลและไฟฟ้าและชะลอการรับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา*

*** ที่เปิดไม่ได้ตามแผน 7 หลักสูตร ตามแผนเดิม 17 หลักสูตร นอกแผน 3 หลักสูตร*

ในระยะเวลาหนึ่งทศวรรษภายใต้การจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาและโครงสร้างหลักสูตรที่ปรากฏนี้ จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีสามารถเปิดหลักสูตรตอบสนองความต้องการโอกาสทางการศึกษาได้ตามเป้าหมายทั้งในฐานะของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งชาติและมหาวิทยาลัยภูมิภาคได้ดีพอสมควร ซึ่งไม่เฉพาะแต่การให้การศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้น แต่ในระยะเวลาเพียง 10 ปี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารียังสามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบทุกระดับ โดยมีหลักสูตรระดับปริญญาตรี 20 หลักสูตร หลักสูตรระดับปริญญาโท 20 หลักสูตร และหลักสูตรระดับปริญญาเอกถึง 18 หลักสูตร นอกจากนี้ยังสามารถเปิดหลักสูตรปริญญาตรีนานาชาติได้อีก 2 หลักสูตรในปี 2538 แต่เนื่องจากมีปัญหาเรื่องนักศึกษาเข้ามาเรียนได้น้อยจึงชะลอการรับไปในปี 2540 ทั้งนี้ หลังจากที่รับนักศึกษารุ่นแรกในปี 2536 เป็นต้นมา จวบจนถึงปีการศึกษา 2543 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมียอดนักศึกษาทุกระดับรวมทั้งสิ้น 5,218 คน[116]

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

116 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ทศวรรษแรก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, รายงานประจำปี 2543 : 11 ปี มทส , พฤษภาคม 2544.

จำนวนนักศึกษาแยกตามปีการศึกษาและระดับชั้นปริญญา[117]

ปีการศึกษา	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม
2536	731	-	-	731
2537	1,624	-	-	1,624
2538	2,856	-	-	2,856
2539	4,035	6	3	4,035
2540	4,785	39	18	4,785
2541	5,087	115	39	5,241
2542	5,267	178	61	5,506
2543	4,891	228	99	5,218

ข้อที่น่ายินดีคือในจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกือบห้าพันคนนั้นเป็น **“ลูกอีสาน”** จำนวนมาก ทั้งที่เข้ามาโดยโควตาโรงเรียนในเขตอีสานใต้และโควตาจังหวัดในภาคอีสานปีละเกือบห้าร้อยคน และอีกเกือบครึ่งหนึ่งของผู้ที่สอบผ่านระบบเอ็นทรานส์เข้ามาก็เป็นลูกอีสานเช่นกัน ทำให้ในภาพรวม มทส มีนักศึกษาที่เป็นลูกอีสานถึงประมาณร้อยละ 70 และที่น่ายินดีกว่านั้นก็คือนักศึกษาที่เข้ามาโดยระบบโควตาซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวชนในเขตจังหวัดภาคอีสานนั้นสามารถเรียนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย โดยในบางปี **“ลูกอีสาน”** เหล่านี้มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสูงกว่าเด็กที่สอบคัดเลือกผ่านระบบเอ็นทรานส์เข้ามาด้วยซ้ำ และอัตราการตกออกก็ยังน้อยกว่าด้วย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

117 เรื่องเดียวกัน.

เปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาโควตากับนักศึกษาที่สอบคัดเลือก[118]

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษาโควตา	จำนวนนักศึกษาเอ็นทรานส์
2536	232	499
2537	286	710
2538	439	955
2539	633	911
2540	720	509
2541	592	664
2542	477	757
2543	438	792
2544	480	749

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอัตราการตกออกของนักศึกษาของ มทส จะไม่สูงนัก แต่ปัญหาประการหนึ่งที่พบคือปัญหาการ **“จบช้า”** ซึ่งเห็นได้ชัดจากสถิติการจบการศึกษาตามเวลาของบัณฑิต มทส ซึ่งพบว่าโดยเฉลี่ยสำหรับบัณฑิต 4 รุ่นแรกที่เข้ามาเรียนในช่วงปี 2536-2539 และจบการศึกษาไปในช่วงปี 2539-2542 พบว่ามีผู้ที่จบได้ตามเวลาคือ 4 ปีเพียงประมาณร้อยละ 60 เท่านั้น สภาพดังกล่าวทำให้ มทส เป็นที่โจษขานกันในท้องถิ่นมากพอสมควรว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่ **“เรียนยาก จบช้า”** ซึ่งทางมหาวิทยาลัยก็ถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องช่วยเหลือด้วยการจัดระบบ **“ติว”** วิชาต่างๆ ให้ควบคู่ไปกับการรักษามาตรฐานทางวิชาการไว้ให้มั่นคงเช่นกัน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

118 เรื่องเดียวกัน.

ร้อยละของบัณฑิต มทส ที่จบตามเวลา ช่วงปีการศึกษา 2536-2539[119]

ปีการศึกษา	จำนวนบัณฑิต		
	รับเข้า	จบการศึกษา	จบตามเวลา ร้อยละ
รุ่นปี 36	731	327 (จบปี 39)	44.7 %
รุ่นปี 37	996	628 (จบปี 40)	63.1%
รุ่นปี 38	1,394	807 (จบปี 41)	57.9%
รุ่นปี 39	1,742	999 (จบปี 42)	57.3%
รวม	4,863	2,761	56.8%

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังมีมาตรการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนโดยวิถีทางต่างๆ ทั้งที่เป็นทุนกู้ยืม ไปจนถึงทุนให้เปล่า และการให้งานทำในมหาวิทยาลัยซึ่งช่วยให้นักศึกษาจำนวนไม่น้อย โดยในช่วงปีการศึกษา 2536-2543 มหาวิทยาลัยได้จัดสรรทุนประเภทต่างๆ โดยทรัพยากรของมหาวิทยาลัยเองไปแล้วกว่า 7,000 ทุน ยังไม่รวมทุนจากภายนอกและทุนจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของรัฐบาลที่จัดสรรให้นักศึกษาไปแล้วอีกกว่า 9,000 ทุน

มาตรการช่วยเหลือนักศึกษา[120]
• ทุนยกเว้นค่าธรรมเนียมการศึกษา (ไม่เกิน 30% ของจำนวนนักศึกษาแต่ละภาคการศึกษา)
• เงินยืมเพื่อการศึกษา 15,000 บาท / คน / ภาคการศึกษา (ใช้คืนภายใน 10 ปีหลังจบการศึกษา)
• การจ้างงานในมหาวิทยาลัย
• ทุนช่วยค่าอาหารและค่าครองชีพ (ให้เปล่า)
• ทุนการศึกษาให้เปล่า (ตามเงื่อนไขของผู้บริจาค)

119 เรื่องเดียวกัน.

120 เรื่องเดียวกัน.

ในภาพรวมจึงอาจกล่าวได้ว่าในแง่ของการให้โอกาสทางการศึกษานับว่ามหาวิทยาลัยน่าจะดำเนินการไปได้ดีพอสมควร ไม่ว่าจะดูจากสถิติการรับนักศึกษาที่เป็นไปตามเป้าหมาย การขยายหลักสูตรครอบคลุมทุกระดับชั้นปริญญาได้ในเวลาเพียง 10 ปี การให้โอกาส **"ลูกอีสาน"** ผ่านระบบโควตา ตลอดจนมาตรการช่วยเหลือด้านทุนต่างๆ

ที่สำคัญยิ่งก็คือเยาวชนในต่างจังหวัดเหล่านี้ประสบความสำเร็จในการเรียนเป็นส่วนใหญ่และออกไปมีการงานอาชีพหรือศึกษาต่อได้เป็นอย่างดีตามศักดิ์และสิทธิ์แห่งปริญญา โดยดูจากอัตราการได้งานทำถึงร้อยละ 80 เมื่อจบการศึกษาในปีการศึกษา 2543 และที่เหลืออีกร้อยละ 20 ก็ประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อ จึงอาจกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยได้ "สร้างโอกาส" ให้เยาวชนในต่างจังหวัดอยู่มาก ซึ่งหากปราศจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้แล้วเยาวชนลูกหลานชาวอีสานจำนวนหนึ่งก็คงมีอุปสรรคไม่น้อยในการศึกษาต่อระดับสูงอันจะช่วยเขยิบฐานะทางสังคมให้แก่เขาได้

ส่วนที่มีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่ามหาวิทยาลัยหากออกนอกระบบแล้วจะถูกกดดันให้ขึ้นค่าเล่าเรียนเป็นภาระตกหนักกับนักศึกษามากขึ้นนั้น ศ. ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน ได้ให้ความเห็นว่า

> *"เรื่องที่พูดกันว่ามหาวิทยาลัยออกนอกระบบแล้วจะขูดรีดนักศึกษามากขึ้น หรือจะขึ้นค่าเล่าเรียนอีกหลายเท่าก็ขอให้มาดูที่ มทส เพราะ* ***มทส เป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่นอกระบบเหมือนกันแต่ไม่มีการขึ้นค่าเล่าเรียนมา 10 ปีแล้ว แล้วเด็ก มทส ทำไมไม่เห็นบ่นเรื่องค่าเล่าเรียนเลยก็เพราะเราเก็บครั้งเดียวหน่วยกิตละ 500 บาทเหมาหมดทุกอย่างไม่มีการเก็บจุกๆ จิกๆ เหมือนมหาวิทยาลัยบางแห่ง*** *แล้วก็มีการจัดสรรทุนให้นักศึกษาอย่างพอเพียง กองทุนหลวงพ่อคูณปัจจุบันก็ได้ถึง 30 ล้านบาทแล้ว นอกจากนี้ยังมีทุนยกเว้นค่าเล่าเรียน ทุนอาหารกลางวัน ทุนให้ทำงานในมหาวิทยาลัยอีกเป็นต้น"* [121]

หรือในเรื่องที่มหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบหรือที่กำลังคิดจะออกนอกระบบมักถูกกล่าวหาว่าจะไปสร้างกระแสทำให้เกิดสภาพ **"ธุรกิจอุดมศึกษา"** มากขึ้นนั้น ท่านก็ได้ให้มุมมองที่น่าคิดว่า

> *"เรื่องมหาวิทยาลัยออกนอกระบบแล้วจะเป็นธุรกิจอุดมศึกษามากขึ้นนั้นที่จริงเป็นเรื่องของจิตสำนึกของผู้บริหารแต่ละมหาวิทยาลัย กับเป็นเรื่องของกลไกที่จะมากำกับดูแล*

121 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

เช่น มหาวิทยาลัยของเอกชนก็จะมี กสอ. (คณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน) หรือถ้าเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐก็มี ก.ม. (คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย) หรือ ทปอ. (ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย) และในกรณีของมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐก็มี ทปอก. (ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ) ซึ่งกลไกเหล่านี้ควรจะมีหน้าที่ดูแลในเรื่องเหล่านี้ซึ่ง ***ที่จริงเรื่องที่วิพากษ์วิจารณ์กันเรื่องมหาวิทยาลัยจะเป็นธุรกิจกันมากขึ้นนั้น ขอให้มองกันตรงนี้ให้ดีหน่อยว่ามันเกี่ยวกับการเป็นหรือไม่เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับจริงๆ หรือไม่*** *เพราะตอนนี้ที่เป็นธุรกิจกันมากก็เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐไม่ได้เกี่ยวกับการจะออกนอกระบบหรือไม่เลย* *ไม่เช่นนั้นมหาวิทยาลัยเอกชนก็คงจะมีปัญหาแบบนี้หมด ทั้งที่จริงๆ แล้วเรื่องการหารายได้พิเศษ การเปิดหลักสูตรพิเศษต่างๆ ล้วนแต่เป็นปัญหาที่เกิดกับมหาวิทยาลัยของรัฐแทบทั้งนั้น อยากให้ช่วยกันมองประเด็นนี้ให้ชัดๆ"* [122]

การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงไม่ใช่แค่การเสนอแนวทางใหม่ของการผลิตบัณฑิตตามแนวคิด **"4-WARE"** เท่านั้น แต่ยังสะท้อนหลักการของการให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนในส่วนภูมิภาคเป็นเรื่องสำคัญควบคู่ไปด้วย และเป็นพันธกิจที่ถือเป็นเรื่องสำคัญมาตั้งแต่การวางแนวคิดในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ด้วย

2) หลักสูตรสหกิจศึกษา หลักสูตรชีวิตจริง

ในแนวคิดการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีท่ามกลางกระแสการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างร้อนแรงและนโยบายการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในช่วงต้นทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา ทำให้มีการมองเรื่องกลไกเชื่อมโยงมหาวิทยาลัยแห่งนี้กับภาคเอกชนมาตั้งแต่ต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการอุตสาหกรรมเพื่อให้การพัฒนาเทคโนโลยีเป็นไปอย่างถูกทิศทางยิ่งขึ้น ซึ่งในแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนนี้ก็ครอบคลุมทั้งในด้านการบริหารจัดการ เช่น การมีผู้แทนภาคเอกชนจำนวนหนึ่งเข้ามาร่วมอยู่ในสภามหาวิทยาลัย ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนากำลังคนและการวิจัย เช่น การเข้ามาร่วมวางหลักสูตรหรือร่วมจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมลงทุนในโครงการวิจัย เป็นต้น

122 เรื่องเดียวกัน.

ทั้งนี้ หลักคิดสำคัญตั้งแต่แรกตั้งมหาวิทยาลัยก็คือการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนผ่านกลไกต่างๆ นั้น พึงเพิ่มพูนความเข้มแข็งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยทั้งในแง่มาตรฐานทางวิชาการและในแง่คุณค่าต่อการประยุกต์และการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงในทางปฏิบัติของภาคการผลิต

จากแนวคิดดังกล่าวนี่เอง ได้นำมาสู่การพัฒนาเอกลักษณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนอีกประการหนึ่งของ มทส นั่นคือการกำหนดให้มีโครงการ **"สหกิจศึกษา"** ขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาในระดับปริญญาตรี อันเป็นการผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์หรือมีโอกาสฝึกงานในภาคธุรกิจเอกชนหรือในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นแนวความคิดดังกล่าวดูจะเป็นกระแสของการจัดการอุดมศึกษายุคใหม่ และเป็นแนวทางที่คล้ายคลึงกับการจัดหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่เน้นหนักบทบาทด้านการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีหลายแห่งในต่างประเทศ อาทิ มหาวิทยาลัย Tsukuba ของประเทศญี่ปุ่น และสถาบัน Fachhochschulen ของประเทศเยอรมนี โดยในช่วงแรกของการพัฒนามหาวิทยาลัยรัฐบาลทั้งสองประเทศยังได้ให้ความสนใจและยินดีให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ เช่น การไปศึกษาดูงาน ณ ประเทศดังกล่าวของคณะทำงานฯ ที่เกี่ยวข้องหรือการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษาหารือ เป็นต้น

ระยะแรกของโครงการสหกิจศึกษาเริ่มต้นจากการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ โดยใช้ชื่อว่า **"โครงการสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ"** และภายหลังปี 2536 ได้มีการแต่งตั้ง **คณะกรรมการพัฒนารูปแบบและวิธีดำเนินงานสหกิจศึกษา** เพื่อให้การดำเนินงานเข้มแข็งยิ่งขึ้น และ มทส ยังได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมสหกิจศึกษาโลก (World Association for Cooperative Education - WACE) ในปีต่อมารวมทั้งได้ตั้งหน่วย **"สหกิจศึกษา"** เป็นองค์กรขึ้นรองรับเป็นการเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ประสานงานการจัดระบบฝึกปฏิบัติงานร่วมกับสถานประกอบการ อาจารย์ และนักศึกษาที่เริ่มกระบวนการคัดเลือกเข้าสู่ระบบฝึกงานใหม่นี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2537 เป็นต้นมา นอกจากนั้นแล้ว ตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา มทส ยังได้จัดให้มี **"โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษานานาชาติ"** [123] เป็นเส้นทางเชื่อมต่อของนักศึกษาไทยและต่างประเทศที่จะออกไปฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศอีกด้วย

123 เรื่องเดียวกัน.

จำนวนของนักศึกษา มทส ที่ปฏิบัติงานในโครงการสหกิจศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ[124]

ปีการศึกษา	การปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเทศไทย			การปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในต่างประเทศ		
	สถานประกอบการ (แห่ง)	ตำแหน่งงาน (ตำแหน่ง)	นักศึกษา (คน)	สถานประกอบการ (แห่ง)	ตำแหน่งงาน (ตำแหน่ง)	นักศึกษา (คน)
2538	84	-	120	3	3	3
2539	85	-	295	6	7	7
2540	97	-	317	8	11	11
2541	287	882	553	4	7	7
2542	516	991	691	6	6	6
2543	486	1,505	798	ไม่ระบุตัวเลขที่ชัดเจนในปีนี้		

ในการไปปฏิบัติงานนักศึกษาสหกิจศึกษาได้นั้น นักศึกษาจะได้ฝึกทำงานในตำแหน่งงานต่างๆ อาทิ ผู้ช่วยวิศวกร ผู้ช่วยคอมพิวเตอร์ ผู้ช่วยนักวิจัย ผู้ช่วยพนักงานเกษตร ผู้ช่วยพนักงานส่งเสริมผลิตเมล็ดพันธุ์ ผู้ช่วยนักวิชาการปฏิบัติการ ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ผู้ช่วยสัตวบาล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงโคนม โปรแกรมเมอร์ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นไปตามแต่ธรรมชาติและความต้องการของสาขาวิชาและสถานประกอบการที่นักศึกษาไปปฏิบัติ

อาจกล่าวได้ว่าการจัดหลักสูตรแบบ **“สหกิจศึกษา”** เป็น **“นวัตกรรมหลักสูตร”** ที่สำคัญของวงการอุดมศึกษาไทยที่ มทส เป็นผู้ริเริ่มที่ได้ให้โอกาสและเสริมสร้างประสบการณ์ตรงในสนามอาชีพ ดังเช่นที่ อาจารย์วิจิตรฯ ได้กล่าวถึงการดำเนินงานเรื่องโครงการสหกิจศึกษาว่า

“...เรื่องสหกิจศึกษา จากผลประเมินเรื่องนี้ยืนยันว่านี่เป็นจุดแข็งของ มทส แล้ววงการวิศวกรรมก็เรียกร้องให้เป็นวิชาบังคับ เสียงที่มาจากวิศวะบอกให้เป็นหน่วยกิตบังคับ

124 เรื่องเดียวกัน.

แล้วคุณค่าของ co-op ก็คือ เงินก็ได้ งานก็มี เพราะ sense of employment เป็นเรื่องสำคัญ มันเตรียมประสบการณ์มากมายให้นักศึกษาในโลกของความเป็นจริง ช่วยให้นักศึกษามีประสบการณ์มากขึ้นก่อนทำงานจริง เรื่องนี้เรามาไกลและทำสำเร็จได้ดี เป็นต้นแบบไม่ใช่แค่ของไทย แต่ของโลกเลยก็ว่าได้...”[125]

จุดเด่นอีกประการหนึ่งในเชิงคุณภาพ คือการที่บัณฑิตจากโครงการสหกิจศึกษาดูจะได้รับการต้อนรับจากตลาดแรงงานเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะโครงการสหกิจศึกษาเน้นให้นักศึกษา **“เรียนรู้คู่ทำงาน”** อันเป็นลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัยมาตั้งแต่แรกตั้ง ด้วยระบบการศึกษาแบบไตรภาคที่เอื้อต่อการให้นักศึกษาไปฝึกงานเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 4 เดือน ช่วยให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงกับโลกการทำงาน และสามารถนำประสบการณ์นั้นกลับมามีปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้เพิ่มเติมในห้องเรียนร่วมกับอาจารย์ ระบบดังกล่าวทำให้นักศึกษามีคุณลักษณ์เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งหากพิจารณาจากสถิติในปีการศึกษา 2539 จะเห็นว่า**นักศึกษาสหกิจศึกษาได้รับโอกาสดีกว่านักศึกษาปกติในแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นอัตราการได้งาน จำนวนการได้รับข้อเสนอให้ทำงาน การได้รับเสนองานก่อนจบการศึกษา การได้งานที่ถาวร ตลอดจนเงินเดือนเฉลี่ยตั้งต้น**

เปรียบเทียบการได้งานระหว่างนักศึกษาสหกิจศึกษากับนักศึกษาปกติ[126]

ประเด็นเปรียบเทียบ	นักศึกษาสหกิจศึกษา	นักศึกษาปกติ
• การได้งานจากสถานประกอบการที่ร่วมโครงการสหกิจศึกษา	ร้อยละ 48	ร้อยละ 10
• จำนวนการได้รับเสนองาน	2.07 งาน / คน	1.81
• การได้รับเสนองานก่อนจบการศึกษา	ร้อยละ 20	ร้อยละ 11
• ลักษณะการได้งานที่เป็นงานถาวร	ร้อยละ 77	ร้อยละ 65
• เงินเดือนตั้งต้นเฉลี่ย	14,224	11,753

125 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

126 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ทศวรรษแรก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, รายงานประจำปี 2543 : 11 ปี มทส , พฤษภาคม 2544.

อาจารย์วิจิตรฯ ได้อธิบายในเรื่องนี้เพิ่มเติมว่า

"...และเรื่องทวิภาคกับไตรภาค คนส่วนใหญ่มาจากระบบทวิภาค ก็จะบอกว่าทวิภาคดีกว่าระบบไตรภาค นี่คือข้ออ้าง แต่ในแง่เด็กเขาเคยมาบอกเลยว่าไตรภาคดีต้องขยันต่อเนื่อง ทำให้เขาแกร่ง ซึ่งที่จริงผมก็ซ่อนปรัชญาไว้ในไตรภาค นั่นคือถ้าจะสร้างเขาให้รู้จักแข่งขันได้ ก็ต้องแข่งกับเวลาก่อน ถ้าคนไม่รู้จักแข่งกับเวลา หรือแข่งกับเวลาไม่ได้เสียแล้ว ก็อย่าคิดเลยว่าการแข่งขันจะเป็นไปได้ เพราะฉะนั้นเด็กที่นั่นประเมินออกมาได้ว่า การที่เขาอยู่ระบบแบบนั้น 4 ปีทำให้เขาแกร่ง บริษัทก็บอก เด็กจากมหาวิทยาลัยอื่นไม่อดทน ไม่สู้งาน แต่บัณฑิตจาก มทส แกร่งสู้งาน วิชาการอาจไม่ต่างกันเท่าไหร่ แต่ที่นี่เด็กมันชินกับระบบสู้งาน กลายเป็นระบบ 3 เทอมสร้างความแข็งแกร่งและสร้างขีดความสามารถให้เด็ก และเป็นจุดแข็งของ มทส 3 เทอมเด็กไปได้ 4 เดือนโดยไม่เสียการเรียนกับระบบ 3 เทอมไปได้ดีกับ co-op..."[127]

อย่างไรก็ตาม ท่านได้ชี้ให้เห็นเงื่อนไขวิธีคิดที่จำเป็นในเรื่องนี้ด้วยว่า

"co-op 2 เทอมสั้นดีไม่เท่าหนึ่งเทอมยาว สถานประกอบการก็ยอมรับ หลักสูตร co-op ควรจะเรียนมากกว่า 8 เทอม ถ้าผมทำได้จะทำ 5 ปี คือ 1 ปีเป็น co-op แต่ทำไม่ได้เพราะถึงจะทำหลักสูตร 5 ปี แต่เงินเดือนได้เท่ากับ 4 ปี เด็กก็ไม่ยอมนี่เป็นปัญหาไทยๆ ... ... ต้องมองว่าสุรนารีระบบมันผูกโยงกันอยู่ เราไม่ได้คิดแยกส่วน เราคิดว่าถ้าจะเอาระบบ co-op เข้ามาพัฒนาเด็ก เราก็ต้องคิดถึง transmission system ทันที มันผูกโยงกัน เพราะฉะนั้นถ้าใครไปเปลี่ยนแปลงระบบอย่างไม่ระวังจะกระทบกันหมด เพราะตอนวางระบบเป็นการวางทั้ง package เพราะฉะนั้นถ้าใครไปถอดอะไรออกก็จะไปกระทบกัน"[128]

---

127 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

128 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

สิ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพการศึกษาในโครงการสหกิจศึกษาที่เด่นชัด คือ การวัดจากอัตราการได้งานทำและการศึกษาต่อซึ่งสะท้อนให้เห็นทั้งการเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและทั้งในแง่ความสามารถแข่งขันของบัณฑิต ซึ่งจากสถิติที่ผ่านมาจะเห็นว่าบัณฑิตของ มทส มีอัตราการได้งานและการได้ศึกษาต่อหลังจบการศึกษารวมกันอยู่ในระดับร้อยละ 70 ขึ้นไป ยกเว้นในปีการศึกษา 2540 ที่เศรษฐกิจตกต่ำเป็นปีแรกที่อัตราการได้งานภายในหกเดือนหลังจบการศึกษาตกฮวบลงอย่างชัดเจน เนื่องจากธุรกิจจำนวนมากหดตัวหรือปิดตัวเองลงอันเป็นปรากฏการณ์ที่กระทบทั้งระบบ แต่ต่อมาเพียงปีเดียวคือในปีการศึกษา 2541 จะเห็นได้ว่าอัตราการได้งานและการศึกษาต่อโดยรวมก็กลับมาอยู่ในระดับเดิมแสดงให้เห็นการเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน โดยในปีล่าสุดคือปี 2543 อัตราการได้งานสูงถึงร้อยละ 80 และอัตราการศึกษาต่อสูงถึงร้อยละ 20[129]

อัตราการได้งานและการศึกษาต่อของบัณฑิต[130]

ปีการศึกษา	ได้งานทำแล้ว	ศึกษาต่อ	ยังไม่ได้ทำงาน	รวม
2539	61.76	12.61	25.63	100
2540	38.16	14.85	46.99	100
2541	70.08	15.35	13.78	100
2542	57.78	10.59	31.63	100

นอกจากนี้ จากรายงานการติดตามผลบัณฑิตของมหาวิทยาลัยยังพบอีกว่า ไม่ว่าจะสำรวจในปีใดนายจ้างมักให้คะแนนการทำงานของบัณฑิตสูงค่อนข้างสม่ำเสมอใน 4 ด้าน ได้แก่ **ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน** และ**การมีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น** ซึ่งนับเป็นการชี้ให้เห็นคุณภาพของการผลิตกำลังคนในอีกมิติหนึ่งด้วยเช่นกัน

129 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ทศวรรษแรก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, รายงานประจำปี 2543 : 11 ปี มทส , พฤษภาคม 2544.

130 เรื่องเดียวกัน.

กิจกรรมวิชาการเพื่อความเป็นเลิศและการเป็นที่พึ่งทางปัญญาแก่สังคมและท้องถิ่น

ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีนั้น พันธกิจสำคัญที่จะพัฒนาให้มหาวิทยาลัยก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและการสร้างความสามารถในการเป็นที่พึ่งพาทางภูมิปัญญาแก่สังคมและท้องถิ่นได้นั้น ครอบคลุมกิจกรรมวิชาการรูปแบบต่างๆ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ **สำหรับความร่วมมือกับต่างประเทศนั้น เน้นการสร้างกลุ่มความร่วมมือหรือเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศในสาขาวิชาที่เปิดสอน การพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตศึกษาให้เป็นมาตรฐานสากลและมีลักษณะเป็นหลักสูตรนานาชาติ ตลอดจนขยายความร่วมมือแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนักศึกษาทั้งในด้านการเรียนการสอนและการวิจัยกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ** ได้แก่ การจัดหลักสูตรนานาชาติ การฝึกอบรมและดูงาน การจัดประชุมวิชาการร่วมกัน การเป็นสมาชิกสมาคมองค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งเมื่อนับถึงปี พ.ศ. 2543 มทส ได้มีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์กรของประเทศต่างๆ รวม 29 องค์กรใน 12 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา แคนาดา ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ เยอรมัน นิวซีแลนด์ กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และกลุ่มประเทศแอฟริกาใต้[131]

กิจกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2536-2543[132]

กิจกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศ	จำนวนครั้ง / ปีการศึกษา							
	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
1. ความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย	2	1	14	7	4	10	2	3
2. การประชุมสัมมนา ฝึกอบรมและการบรรยาย	7	13	3	4	11	4	2	12
3. เยี่ยมชมกิจการ และดูงาน	1	6	2	1	2	-	-	1

131 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ทศวรรษแรก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, รายงานประจำปี 2543 : 11 ปี มทส , พฤษภาคม 2544.

132 เรื่องเดียวกัน.

ส่วนในด้านกิจกรรมทางวิชาการในประเทศนั้น เน้นหนักในด้านการให้บริการทางวิชาการแก่หน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาใช้บริการ มทส ในลักษณะต่างๆ ทั้งในด้านวิชาการผ่านการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ตลอดจนการดูงาน โดยเฉพาะในด้านการดูงานนี้ ในช่วงปี 2541-2543 มีผู้มาดูงานที่ มทส ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดูงานด้านระบบบริหารเป็นจำนวนถึง 206 คณะ นับว่า มทส ได้มีส่วนช่วยทำประโยชน์ต่อวงวิชาการอุดมศึกษาไม่น้อยในแง่ของการเป็น **"ห้องทดลองและเรียนรู้"** รูปแบบการบริหารใหม่ นอกจากนี้ มทส ยังได้ให้บริการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ตามสาขาความชำนาญของมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนกว่า 800 ครั้งในช่วงเวลาเดียวกันด้วย

แม้ว่า มทส จะได้ดำเนินภารกิจด้านการให้บริการวิชาการมาได้ดีพอสมควรก็ตาม รวมถึงผลงานที่ค่อนข้างมีผลกระทบสูง เช่น เรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเห็ดแก่เกษตรกร เป็นต้น แต่กระนั้นในทัศนะของผู้บริหารของ มทส ก็ยังเห็นว่าบทบาทในการนำเทคโนโลยีและความก้าวหน้าทางวิชาการแขนงต่างๆ ไปช่วยพัฒนาภาคการผลิตต่างๆ ในท้องถิ่นโคราชและอีสานใต้ ยังคงเป็นภารกิจที่ต้องเน้นหนักและผลักดันให้ดียิ่งๆ ขึ้นไปอีก เพื่อให้สมกับปรัชญาและพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่มุ่งเป็นที่พึ่งให้แก่ประชาชนในภูมิภาค

การเติบโตของ มทส ในด้านการบริการทางวิชาการ[133]

บริการวิชาการ	จำนวนครั้งของการให้บริการ			
	2540	**2541**	**2542**	**2543**
การจัดอบรมสัมมนา	12	20	49	60
การดูงาน	N.A.	63	66	77
การบริการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์	N.A.	200	326	296

อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากภารกิจงานวิชาการเพื่อความเป็นเลิศทางเทคโนโลยีแล้ว งานวิชาการด้านค้นคว้าศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เป็นอีกงานหนึ่งที่แม้ในความเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีอย่าง มทส ก็สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ไม่แพ้มหาวิทยาลัยทั่วไป ดังเห็นได้จากตั้งแต่ พ.ศ. 2536-2543 มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณการ

133 เรื่องเดียวกัน.

วิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และจากหน่วยงานภายนอกจำนวนทั้งสิ้น 14 เรื่อง เช่น การวิจัยเรื่อง *"จากยอดห้วยถึงบุญบึง:พิธีกรรมทางศาสนาในฐานะที่เป็นกลไกในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนชาวนาลุ่มแม่น้ำชี"* การวิจัยเรื่อง *"ทรงเจ้าเข้าผี : วาทกรรมของลัทธิพิธีและวิกฤตการณ์ของความทันสมัยในสังคมไทย"* การวิจัยเรื่อง *"วิธีคิดของคนไทย : พิธีกรรม "ข่วงผีฟ้อน" ของ "ลาวข้าวเจ้า" จังหวัดนครราชสีมา"* การวิจัยเรื่อง *"แต่งองค์ทรงเครื่อง : ลิเกในวัฒนธรรมประชาไทย"* การวิจัยเรื่อง *"ยวนสีคิ้ว : ชาติพันธุ์กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมใน "ชุมชนสีคิ้ว" อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา"* การวิจัยเรื่อง *"หมอลำซิ่ง : เสียงสะท้อนของแรงงานอีสาน"* การวิจัยเรื่อง *"ภูมิปัญญาคนจน : วัสดุทางวัฒนธรรมในวิถีการต่อสู้ของคนจน"* เป็นต้น [134]

ผลงานวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยต่างๆ เหล่านี้นอกจากได้นำมาเป็นเอกสารเพื่อการเรียนการสอนของรายวิชาไทยศึกษาและมนุษย์กับสังคมอันเป็น **"Humanware"** ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยแล้ว ยังได้มีการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนและสังคม โดยการรับเชิญให้เป็นผู้บรรยายและเสนอผลงานทั้งในและต่างประเทศ การเผยแพร่ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งการสัมภาษณ์ทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการลงบทความในหนังสือพิมพ์รายวัน เช่น บางกอกโพสท์ มติชนรายวัน กรุงเทพธุรกิจ ไทยโพสท์ ผู้จัดการรายวัน เป็นต้น

"เทคโนธานี" เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

กลไกอีกประการหนึ่งที่ช่วงสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีกับภาคเอกชน ได้แก่ เทคโนธานี (Technopolis) ซึ่งมีบทบาทส่งเสริมความสัมพันธ์ร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีกับภาคอุตสาหกรรมที่เด่นชัด การนำแนวคิดเกี่ยวกับเทคโนธานีมาเป็นกลไกในการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้น ประสบความสำเร็จมาแล้วหลายประเทศ ความสำเร็จดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความร่วมมือที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยที่มีความสามารถและความพร้อมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในเรื่อง Technopolis หรือ "**เทคโนธานี**" ของ มทส ซึ่งก็พัฒนาความคิดต่อมาจากรูปแบบอุทยานวิทยาศาสตร์ หรือ Science Park ของทางทบวงมหาวิทยาลัยนั่นเอง ซึ่งจากเอกสารของทางทบวงมหาวิทยาลัยได้ระบุว่า ได้มีการปรึกษาหารือกับต้นเค้าความคิดจากทางญี่ปุ่น โดยที่

134 เรื่องเดียวกัน.

"...ฝ่ายเอกชนญี่ปุ่นอธิบายความหมายของ Technopolis ว่า เป็นวิธีการหรือกระบวนการในการพัฒนาประเทศที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งใช้เทคโนโลยีชั้นสูง โดยจะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐบาล ภาคธุรกิจเอกชน และภาคการศึกษา (มหาวิทยาลัย) โดยรัฐบาล จะเป็นผู้กำหนดนโยบายการพัฒนา สร้างแรงจูงใจ และประสานงานการพัฒนากับหน่วยอื่นๆ ภาคการศึกษาจะมีหน้าที่เตรียมกำลังคนที่มีความรู้ ทักษะ และดำเนินการวิจัยและพัฒนา ส่วนภาคธุรกิจเอกชนจะเป็นผู้พัฒนาและสร้างสรรค์ผลผลิตการจำหน่ายผลิตผลของการวิจัยและพัฒนา การจ้างงาน ผลกำไร และการเสียภาษีแก่รัฐ ดังนั้น Technopolis จึงเป็นการพัฒนาสังคม / ชุมชน แบบผสมผสานโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ประเทศญี่ปุ่นได้ใช้วิธีการดังกล่าวในการพัฒนาประเทศและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดียิ่งตั้งแต่ พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา...

...และผลจากการประชุมปรึกษาหารือครั้งนั้น ทางทบวงมหาวิทยาลัยได้เสนอแนวความคิดในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ให้มีลักษณะเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี และจะนำวิธีการเกี่ยวกับอุทยานเทคโนโลยี (Technology Park) มาปฏิบัติโดยกำหนดให้เป็นภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัย ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยทั่วไปแล้ว Technopolis และอุทยานเทคโนโลยีมีหลักการสำคัญเหมือนกัน แต่ Technopolis จะมีขอบเขตกว้างขวางกว่า เพราะเป็นการนำเอาชุมชนหรือเมืองเข้ามามีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของ Technopolis วิธีการดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ ถ้ามีการปรับแปลงมาใช้กับมหาวิทยาลัยสุรนารี..."[135]

โดยแนวคิดนี้ **"เทคโนธานี"** จึงถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมของบริษัท องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะเข้ามาดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อผลิตสินค้าใหม่หรือพัฒนากระบวนการผลิตหรือเทคโนโลยีใหม่ โดยเทคโนธานีจะเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการวิจัยและพัฒนา เช่น จัดเตรียมอาคารให้เช่าใช้เป็น Incubator Unit ในขนาดและรูปแบบต่างๆ การจัดหาบริการสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัย การจัดให้มีห้องประชุม สัมมนา และห้องจัดแสดงผลงาน การให้บริการให้คำปรึกษาสารสนเทศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ รวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์การทดลองต่างๆ โดยบุคลากรและหน่วยงานในมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นอกจากนี้ ในแนวคิดการก่อสร้างเทคโนธานีนั้นยังได้เน้นความสวยงาม ร่มรื่น และดึงดูดความสนใจเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ทันสมัยและช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักลงทุนอีกด้วย

---

135 ทบวงมหาวิทยาลัย.

ในปัจจุบันเทคโนธานีมีฐานะเป็นศูนย์ส่งเสริมทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินภารกิจด้านการปรับแปลง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมทั้งการให้บริการวิชาการแก่สังคมควบคู่กันไป โดยดำเนินงานในรูปหน่วยงานเชิงธุรกิจ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหารเทคโนธานี ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอก แบ่งโครงสร้างการจัดการเป็น 3 ฝ่าย 3 สถาน ได้แก่ [136]

1) **ฝ่ายธุรการ** ทำหน้าที่ประสานงานบริการพื้นฐานด้านต่างๆ

2) **ฝ่ายจัดแสดงนิทรรศการ** เป็นสถานส่งเสริมให้มีการจัดแสดงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีทีเหมาะสมมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

3) **ฝ่ายบริการวิชาการ** เทคโนธานีให้บริการทางวิชาการแก่ประชาชนทั่วไป ในด้านการจัดประชุมสัมมนา ฝึกอบรม และให้คำปรึกษาทางวิชาการ

4) **สถานฟูกฟักเทคโนโลยี** ให้บริการสถานที่พร้อมอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในสาขาต่างๆ แก่ภาครัฐและเอกชน

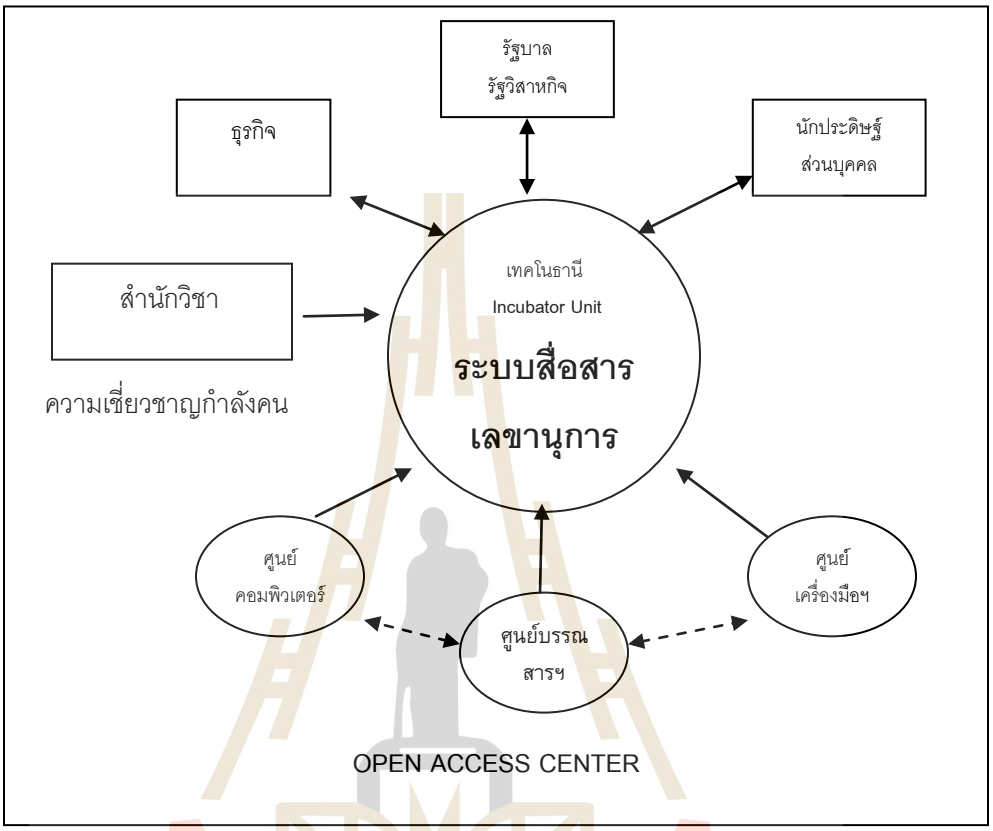
5) **สถานนวัตกรรม** เป็นสถานที่ดำเนินโครงการต้นแบบที่ริเริ่มขึ้นหรืออยู่ระหว่างการทดสอบ เพื่อที่จะขยายผลไปสู่เชิงพาณิชย์ในอนาคต เช่น บ้านไทยไฮเทค และอุทยานผีเสื้อ เป็นต้น

6) **สถานส่งเสริมเทคโนโลยี** เป็นสถานที่ส่งเสริมการถ่ายทอดและปรับแปลงเทคโนโลยีสู่ภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการให้คำปรึกษาเชิงวิชาการในด้านต่างๆ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

136 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ทศวรรษแรก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, รายงานประจำปี 2543 : 11 ปี มทส , พฤษภาคม 2544.

แผนภูมิที่ 7 : บทบาทของอุทยานเทคโนโลยี กับหน่วยงานภายนอก[137]

อย่างไรก็ตามในแง่ของการสร้างความเลิศขององค์ความรู้ระดับสูงนั้น เทคโนธานีได้มุ่งเน้นบทบาทของในการ **"การถ่ายทอดและปรับแปลงเทคโนโลยี"** (technology transfer) สู่ภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการให้คำปรึกษาเชิงวิชาการในด้านต่างๆ ดังที่อาจารย์วิจิตรฯ ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า

"... เรื่อง technology transfer จริงๆ น่าจะเริ่มที่ technology development จึงจะไปสู่ transfer ได้ เพราะฉะนั้นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย คือ หน้าที่เชื่อมระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ ผู้ผลิตกับผู้ใช้ และผู้ใช้กับผู้ใช้ แต่ผมคิดว่า ระบบการศึกษาไทยทางเทคโนโลยี ณ ขณะนี้นั้น เราเป็นผู้เสพมากกว่าผู้สร้าง ตอนที่ผมอยู่ ผมก็พยายามทำ เพราะรู้สึกว่าทำไมศูนย์

137 ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานปลัดทบวง, โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี, มีนาคม 2532. น.27.

เครื่องมือ ไม่สร้างเครื่องมือง่ายๆ ที่ทำขึ้นมาเองและใช้ได้ หรือสร้างขึ้นแล้วเป็นต้นแบบให้สถานศึกษาอื่นใช้ เพราะผมมองว่า มทส ยังขาดคือการสอนคนเรื่อง transfer ถ้าบทบาทของมหาวิทยาลัยจะ transfer อยากเห็นบทบาทที่ใช้เทคโนโลยีคุ้มค่า ตรงนี้มาเน้น field work ที่ต้องลงไปทำงานกับสถานประกอบการ ตัวอย่างกรณีเขาจะประหยัดไฟฟ้า วิศวกรรมไฟฟ้ามีทางไปช่วยเขาไหม ให้เขาประหยัดไฟ คือ ทำในสิ่งที่เขามีอยู่แล้ว และก็ทำในสิ่งที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพแล้วใช้คุ้มค่า นี่เป็น technology extension และถ้าทำได้ก็จะชัด ผมว่าถ้าเราทำเรื่องนี้ และเรื่อง technology development ได้ เรื่องอื่นๆ ก็จะตามมา...”[138]

เทคโนธานีจึงเป็นทิศทางใหม่ในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เน้นความสัมพันธ์ร่วมมือระหว่างฝ่ายธุรกิจเอกชน มหาวิทยาลัย และรัฐบาลอย่างจริงจัง แนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานอยู่ที่ความพยายามในการปรับกระบวนทัศน์และวิธีทำงานในภาคการผลิตอุตสาหกรรมให้หันมาเน้นการสร้างความสามารถแข่งขันบนฐานความรู้และวิทยาการต่างๆ จากการวิจัยให้มากขึ้น โดยเน้นกลไกการสร้างความร่วมมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและมหาวิทยาลัยโดยมีรัฐบาลให้การสนับสนุน เทคโนธานียังจะช่วยหลีกเลี่ยงการลงทุนที่ไม่คุ้มค่าของการวิจัยและพัฒนา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีเพียงบางสาขาที่มีศักยภาพในการแข่งขัน นอกจากนี้ แนวคิดในการดำเนินงานเทคโนธานียังเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศและยังมุ่งส่งเสริมคุณภาพของสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

เทคโนธานีจึงมีลักษณะเป็นการผสมผสานกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานหลากรูปแบบและภารกิจ เช่น อุทยานอุตสาหกรรม ศูนย์วิจัยและการศึกษา ศูนย์เทคโนธานี (Technopolis Center) ศูนย์เครื่องมือ ศูนย์สื่อสารโทรคมนาคม ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

จุดเน้นของเทคโนธานีอีกประการหนึ่ง คือ บทบาทใน **“การวิจัยและพัฒนา”** เพื่อสร้างองค์ความรู้ชั้นสูง และเป็นกลไกเพื่อการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ ทั้งนี้เทคโนธานีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กำหนดแนวทางในการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างเทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์เป็น 2 แนวทาง คือ **แนวทางที่ 1 การส่งเสริมระดับองค์กร** ได้แก่ การจัดเตรียมความพร้อมเพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมเข้ามาใช้บริการ และใช้ประโยชน์การวิจัยและพัฒนาตามความต้องการขององค์กรธุรกิจแต่ละแห่ง โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการดำเนินการดังกล่าว **แนวทางที่ 2 การส่งเสริมระดับบุคคล**ได้แก่ การส่งเสริมให้นักประดิษฐ์ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และต้องการการสนับสนุน

138 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

จากมหาวิทยาลัยในการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ รวมไปถึงการหาหนทางนำสิ่งประดิษฐ์ที่มีศักยภาพไปเชื่อมต่อกับแหล่งทุนและการผลิตเชิงพาณิชย์ต่อไป

อย่างไรก็ตามในอนาคตแล้ว เทคโนธานีจะเป็นนวัตกรรมแห่งการพัฒนาเทคโนโลยีที่คุ้มค่ายิ่งขึ้น นอกจากเหนือจาการทำงานตามภารกิจดังกล่าวแล้ว ยังต้องเน้นการสร้างองค์ความรู้ที่ควบคู่กับการสรรสร้าง **"เทคโนโลยีพื้นถิ่น"** หรือประยุกต์เทคโนโลยีต่างๆ ให้เหมาะสมกับชุมชนได้ ตลอดจนเชื่อมโยงเข้ากับท้องถิ่นและเป็นที่พึ่งที่ดีด้วย ดังที่อาจารย์วิจิตรฯ กล่าวว่า

> *"...เรื่อง technology transfer ในวิศวกรรม ก็เช่นกัน ต้องออกไป field work ดูว่าชุมชนเป็นอย่างไร เช่น ชุมชนเขาทำมันสำปะหลัง เราก็ดูว่าจะทำอะไรให้คุ้มค่าได้บ้าง ต้องบอกตรงนี้ แล้วออกไปช่วยเขาให้ใช้เทคโนโลยีง่ายๆ ได้อย่างไร ปรับปรุงเทคโนโลยีที่มีอยู่ให้ดีขึ้นได้อย่างไร ซึ่งกองทำวิจัยทำได้ และเป็นหน้าที่ของเทคโนธานี ซึ่งต้องไปเชื่อมกับสำนักวิชา และทำเองไม่ได้เพราะต้องไปดึงสำนักวิชาเข้ามาร่วม..."*[139]

วันนี้ของ มทส คุ้มค่าที่รอคอยหรือไม่

มาถึงจุดนี้ คำถามของประชาชนผู้เสียภาษีอันเป็นคำถามจากรัฐบาลผู้ให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัยด้วยเช่นกันคือ *"มทส ทำงานได้คุ้มค่าหรือไม่"* หรือหากจะจำเพาะเจาะจงกว่านั้นคือคำถามจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ

สำนักงบประมาณอาจถามว่า *"ด้วยต้นทุนที่เท่ากัน มทส ทำงานได้มากกว่าหรือดีกว่าหรือไม่"* ในขณะที่**ทบวงมหาวิทยาลัย**ถามว่า *"มทส เป็นต้นแบบองค์กรอุดมศึกษานอกระบบราชการที่มีประสิทธิภาพจริงหรือไม่"* และ**สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย**และ**กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ** คงตั้งคำถามว่า *"มทส ได้สร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และได้พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศเพียงใด"*

และ**ประชาชนในโคราชและอีสานใต้**ก็ตั้งคำถามว่า *"มทส ได้เป็นที่พึ่งพิงทางปัญญาให้แก่เขายามที่เขาเดือดร้อนเพียงใด"* ในขณะที่**พ่อแม่นักศึกษา**ก็มีคำถามเรียบง่ายว่า *"ลูกหลานเขามีงานและอนาคตที่ดีจากการศึกษาที่ มทส ให้หรือไม่"*

---

139 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

ทุกคำถามมีความหมายและคุณค่าในมุมมองของแต่ละฝ่ายทั้งสิ้น และในขณะเดียวกันก็ย่อมสะท้อนให้เห็นว่าในการตอบว่า มทส *"คุ้มค่า"* หรือไม่นั้น ย่อมต้องวิเคราะห์ในหลายมิติเช่นกัน นั่นคือ

- คุ้มค่าในแง่ของการให้โอกาสการศึกษา
- คุ้มค่าในแง่ของการการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน
- คุ้มค่าในแง่ของการสร้างองค์ความรู้ระดับสูง
- คุ้มค่าในแง่การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- คุ้มค่าในแง่ของการเป็นต้นแบบการบริหารองค์กรอุดมศึกษาสมัยใหม่

แต่ละมิติล้วนมีความสำคัญและพึงมีดัชนีที่ชัดเจนมาชี้วัดความคุ้มค่าในเรื่องนั้นๆ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนและรัฐบาล

นอกเหนือจากผลสัมฤทธิ์ต่างๆ ที่กล่าวไปนั้น กลไกการดำเนินงานทางวิชาการยังได้สะท้อนให้เห็น "ผลลัพธ์แห่งการลงทุนทางปัญญา" ที่ มทส มุ่งหวังโดยจะเห็นได้ว่า การบริหารวิชาการมีประสิทธิภาพมากกว่ามหาวิทยาลัยในระบบเดิม เนื่องจากการบริหารวิชาการมีความเป็นอิสระและคล่องตัวสูง ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจัดการเรียนการสอนในปี พ.ศ. 2536 เป็นปีแรก ถึงปี พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยสามารถจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีถึง 18 สาขา ปริญญาโท 10 สาขาวิชา และปริญญาเอก 7 สาขาวิชา และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์จัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2541 เป็นปีแรกสามารถจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีถึง 16 สาขาวิชา ซึ่งถ้าหากเป็นมหาวิทยาลัยในระบบเดิมที่การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่างๆ จะต้องได้การอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัยทำให้เกิดความล่าช้ามาก

ดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการเป็นที่ยอมรับโดยแหล่งทุนภายนอกในการให้ทุนต่างๆ แก่มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ **ทุนปริญญาเอกกาญจนาภิเษก** ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งจัดว่าเป็นทุนที่มีอัตราการคัดสรรสูงและมีเกณฑ์พิจารณาที่ค่อนข้างเข้มงวด แต่ในระยะเวลาเพียง 4 ปีจาก 2541-2544 มหาวิทยาลัยก็สามารถขอทุนได้มากถึง 57 ทุนจัดอยู่ในอันดับที่ 6 ของประเทศรองจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี[140] ซึ่งถ้าพิจารณาตรงนี้จะเห็นว่า

140 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ทศวรรษแรก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, รายงานประจำปี 2543 : 11 ปี มทส , พฤษภาคม 2544.

ถ้าเทียบกับมหาวิทยาลัยเฉพาะทางทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วยกันแล้ว ก็จะเป็นรองแต่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเท่านั้น จึงนับเป็นเครื่องชี้วัดการเป็นที่ยอมรับด้านคุณภาพอาจารย์และหลักสูตรได้ดี ดังที่ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล กล่าวไว้

> *ทุนกาญจนาภิเษกของเราอยู่ในระดับต้นๆ ของประเทศ ในระยะหลัง 4-5 ปี ที่ผ่านมา ได้ประมาณ 50-60 ทุน แต่ปัญหาที่ตามมาคือขาดคนที่จะมาเรียน และหากจะคิดสัดส่วนทุนต่อจำนวนอาจารย์ก็น่าจะสูงสุดของประเทศ ที่นี่มีอาจารย์ 200 กว่าคน บางคนปีแรกได้ 1 ทุน ปีที่สองได้มาอีก 2 ทุน ปีที่สามได้ 1 ทุน แต่ยังไม่ทันจบ ก็หยุดทำเสียก่อน แต่หลังๆ นักวิชาการรุ่นใหม่ก็ได้ทุนมากขึ้น เป็นอาจารย์รุ่นใหม่ๆ ที่มามีตำแหน่งทางวิชาการเป็น รศ. ขึ้นมาจากที่นี่ บางท่านเป็นนักเรียนทุนของเราจบกลับมาเริ่มได้รับทุนกาญจนาภิเษก มีประมาณ 3-4 คนในขณะนี้*[141]

จำนวนทุนปริญญาเอกกาญจนาภิเษกที่ได้ในช่วงปี 2541-2544[142]

ปีการศึกษา	จำนวนทุนที่ได้
2541	11
2542	12
2543	17
2544	17
รวม	**57**

เพราะฉะนั้นในภาพรวมจึงอาจกล่าวได้ว่าในแง่ของคุณภาพการผลิตบัณฑิตก็ดี หรือการเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานภายนอกในเชิงคุณภาพก็ดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีก็น่าจะอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจทั้งในแง่อัตราการได้งานทำของบัณฑิต ความพอใจของนายจ้าง ตลอดจนการเป็นที่ยอมรับของ

141 ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, สัมภาษณ์.

142 เรื่องเดียวกัน.

แหล่งทุนภายนอกอย่างโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก ซึ่งยังสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับคุณภาพและศักยภาพในงานบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการสร้างองค์ความรู้ระดับสูงด้วยการวิจัยและพัฒนาของ มทส จะไม่โดดเด่นนัก โดยเฉพาะด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี แต่ในภาพรวมด้านการวิจัย อาจกล่าวได้ว่าในรอบทศวรรษที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยได้บุกเบิกความก้าวหน้าด้านการวิจัยไปพอสมควร โดยพิจารณาจากจำนวนโครงการวิจัย ทุนวิจัย ตลอดจนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ ทั้งที่เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยเทคโนธานี หรือผ่านสำนักวิชาต่างๆ ซึ่งสะท้อนการเติบโตในเรื่องนี้ได้ชัด

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าด้านการวิจัย
• จำนวนทุนวิจัยที่จัดสรรไปในช่วงปี 2536-2544 ทั้งจากแหล่งทุนภายในและภายนอกรวมแล้วราว 133 ล้านบาท หรือเฉลี่ยต่อปีราว 15 ล้านบาท คิดเป็นทุนวิจัยต่อหัวอาจารย์ราว 100,000 บาทต่อคนต่อปี • จำนวนโครงการวิจัยที่แล้วเสร็จไปในช่วงเวลาเดียวกันมี 398 โครงการ หรือเฉลี่ยปีละ 45 โครงการ คิดเป็นจำนวนโครงการต่อหัวอาจารย์เท่ากับ 0.25 โครงการต่อคนต่อปี • มีการจัดพิมพ์วารสารวิจัยของมหาวิทยาลัยมาตั้งแต่ปี 2537 รวมแล้ว 22 ฉบับ มีบทความวิจัยได้รับการลงตีพิมพ์ไปทั้งสิ้น 118 เรื่อง ยังไม่รวมบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ ในประเทศอีก 89 เรื่อง และบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารต่างประเทศอีก 103 เรื่อง • นิตยสาร Asia Week ฉบับวันที่ 30 มิถุนายน 2543 จัดอันดับศักยภาพด้านงานวิจัยของมหาวิทยาลัยอยู่ในอันดับที่ 33 โดยมีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีอยู่ในอันดับที่ 31 (พิจารณาจากผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์หรือนำเสนอระดับนานาชาติ ผลงานการเขียนตำรา จำนวนทุนวิจัย จำนวนนักศึกษาบัณฑิต) แต่หากดูเฉพาะดัชนีเรื่องการถูกอ้างอิงในวารสารวิชาการนานาชาติ (citation) มหาวิทยาลัยจะอยู่ในอันดับที่ 31 ในขณะที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีกลับไปอยู่ในอันดับที่ 33

ในภาพรวมด้านงานวิจัยจึงเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยมีความก้าวหน้าไปพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การก้าวจากการเป็นมหาวิทยาลัยตั้งใหม่มาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางที่มีศักยภาพด้านการวิจัยเป็นอันดับที่ 35 ของเอเชียในชั่วระยะเวลาเพียง 10 ปี ซึ่งนับเป็นความสำเร็จที่น่าพอใจทีเดียว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

การเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณาจารย์ มทส ปีงบประมาณ 2544 และ 2545

ประเภทการเผยแพร่	2544		2545	
	จำนวนผลงานที่เผยแพร่	ผลงาน : อาจารย์	จำนวนผลงานที่เผยแพร่	ผลงาน : อาจารย์
1) ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ	23	1:1	42	1:6
2) ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารในประเทศ	9	1:26	27	1:9
3) ผลงานวิจัยที่เผยแพร่ในที่ประชุม/สัมมนาระดับนานาชาติ	34	1:7	56	1:4
4) ผลงานวิจัยที่เผยแพร่ในที่ประชุม/สัมมนาในประเทศ	39	1:6	142	1:2
5) ผลงานวิจัยที่เผยแพร่ทางสื่ออื่นๆ	23	1:10	16	1:15
6) สิ่งประดิษฐ์คิดค้นที่เกิดจากผลงานวิจัย	1	1:230	3	1:81

จากข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏไปข้างต้นน่าจะสะท้อนให้เห็นคำตอบที่ชัดเจนในมิติเหล่านี้ นับตั้งแต่เรื่องเชิงบริหารภายใต้โครงสร้างเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลที่เป็นต้นแบบให้แก่การบริหารองค์กรนอกระบบราชการ ซึ่งจะเป็นข้อคิดบทเรียนให้แก่มหาวิทยาลัยตลอดจนองค์กรต่างๆ ที่กำลังแสวงหารูปแบบการบริหารแบบใหม่ ทั้งนี้ ประสบการณ์และความสำเร็จระดับหนึ่งของ มทส ไม่ว่าจะในด้านคุณภาพหรือประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างที่กล่าวไป ก็ล้วนเกิดจากการมีระบบบริหารที่คล่องตัว ไม่ถูกพันธนาการด้วยระบบราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ **การมีระบบบริหารที่ช่วยรักษาคนดีคนเก่งให้อยู่ในระบบได้** ซึ่งถือเป็นหัวใจของการพัฒนามหาวิทยาลัย หรือแม้แต่การบริหารงบประมาณที่เน้น**การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า**

นอกจากนี้ในแง่ของนวัตกรรมเชิงวิชาการเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีที่มีการจัดกลุ่มองค์กรวิชาการและหลักสูตรต่างออกไปจากมหาวิทยาลัยอื่น หรือแม้แต่ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น ก็เป็นสิ่งสำคัญที่น่าจะยืนยันความคุ้มค่าของการ **“สร้างคน สร้างปัญญา และสร้างสังคม”** ได้ไม่น้อย และน่าจะเป็นต้นแบบที่ดีแห่งการจัดการด้านหลักสูตรและวิชาการที่มีคุณภาพ สร้างโอกาสให้แก่ลูกหลานในท้องถิ่นและสร้างทุนทางปัญญาให้แก่ประเทศชาติในอนาคตด้วย

ท้ายที่สุดบทเรียนจาก มทส ได้ชี้ชัดว่า **“การเป็นที่พึ่งทางปัญญา” “ ที่พึ่งทางเทคโนโลยี”** ได้นั้น มิใช่เพียงแค่การบริหารองค์กรแบบใหม่ หรือจัดหลักสูตรรูปแบบใหม่แค่นั้น แต่ยังรวมไปถึงการมีระบบหรือหน่วยงานแบบใหม่ที่ทำงานเชื่อมต่อกับระบบทุกส่วน ให้ **“สร้างและพัฒนา”** อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ

และสิ่งเหล่านี้คงช่วยเฉลยคำตอบแห่ง **“ความคุ้มค่า”** ที่ มทสได้ให้แก่ประชาชนในทศวรรษแรกได้ชัดเจน

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน ได้ให้ภาพรวมเกี่ยวกับความคุ้มค่าของ มทส ในมิติต่างๆ ว่า

*“ในประเด็นของการเป็นมหาวิทยาลัยนอกระบบ เช่น สุรนารี ได้พูดกับรัฐบาลว่า เป็นเรื่องของการพัฒนาองค์การ องค์การแบบราชการพบว่าที่ผ่านมาไม่ได้ช่วยให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นเลิศ เพราะฉะนั้นเราก็ต้องมาพัฒนาองค์การกันใหม่ การเลือกรูปแบบของมหาวิทยาลัยในกำกับ คือ รูปแบบที่เราคิดว่าจะเอื้ออำนวยให้เกิดความเป็นเลิศได้ง่ายขึ้น เราสามารถสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพได้ อันนี้คือโจทย์และ**เมื่อโจทย์เป็นอย่างนี้ ก็ได้พูดกับรัฐบาลว่านี่คือการพัฒนาองค์การ และในแง่ของที่ว่าแพงไม่แพงต้องพิสูจน์นี่คือโจทย์ ว่าถ้ารัฐให้การสนับสนุนเท่าเทียมกับมหาวิทยาลัยในระบบราชการ ต้องพิสูจน์ว่าทำได้ดีกว่าและมากกว่า มันถึงจะถือว่าเป็นการพัฒนาองค์การ และผมถือว่า 10 กว่าปีนี้คือข้อพิสูจน์เพราะสุรนารีไม่เคยได้งบประมาณพิเศษอะไร เขาจัดให้เท่ากับมหาวิทยาลัยที่เป็นในระบบราชการ ไม่ได้มีพิเศษอะไร เพราะระบบงบประมาณใหม่ยังไม่มา เขาก็จัดงบประมาณให้ในระบบเดิม ส่วนความคล่องตัวก็อยู่ที่ในวงเงินเท่ากันมีความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณดีกว่า ก็คือเอาเงินในวงเงินนั้นมาจัดได้เอง และจัดสรรอะไรได้ตรง ทำให้หลายเรื่องมีประสิทธิภาพ เช่น ซื้อของถูกกว่า นำเงินไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่า...*

.... โจทย์คือ 1) จริงหรือเปล่าว่าทำได้มากกว่าและดีกว่า ***มทส มีนักศึกษาห้าพันกว่าคน ขณะที่ ม. อุบลมีครึ่งเดียว แสดงให้เห็นว่า ใน productivity ในเงินที่ลงไป มทส ค่อนข้างจะโตเร็วกว่ามหาวิทยาลัยที่เกิดพร้อมๆ กัน อย่าง ม. อุบล ซึ่งในแง่นี้ก็เป็นดัชนีที่พูดได้ว่าเงินที่ลงไปเท่ากัน แต่ได้ผลไม่เท่ากัน*** *2) ในแง่ที่เท่ากัน มทส ไปได้ไกลกว่าในการผลิตบัณฑิตศึกษา* ***จะเห็นว่า มทส มีเปิดถึง ป. เอก และมีผู้สำเร็จ ป. เอกแล้วถึง 2 รุ่น ในระยะเวลา 11 ปี ซึ่งในอดีตมหาวิทยาลัยที่จะเปิด ป. เอกต้องใช้เวลา 20-30 ปีหลังจากตั้ง ซึ่งในอันนี้วัดได้ว่าทำไมถึงได้ทุนของ สกว. ทุนกาญจนาภิเษก ถ้าเอาสาขาต่อสาขามาเทียบ***

กันก็ชี้ว่า รัฐลงทุนไม่ได้ให้อะไรพิเศษมากกว่าที่อื่น แต่ด้วย management ที่คล่องตัว จัดระบบระเบียบเองได้ ผมเชื่อว่า output และ outcome เชิงปริมาณ โตเร็วมาก สามารถผลิตบัณฑิตได้..." [143]

ขณะที่ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล แสดงความเห็นต่อเรื่องนี้ว่า

คุ้มหรือไม่คุ้ม *มองว่ามหาวิทยาลัยได้ทำตามนโยบายรัฐครบถ้วนหรือไม่ คุ้มหรือไม่คุ้มอยากให้ดูต่อหน่วย อย่าดูรายบุคคล ส่วนเรื่องการจัดการเป็นเรื่องของเรา อยากให้ดูภาพรวมมากกว่า แล้วอย่าไปดูตัวบุคคลที่เป็นลูกจ้างมหาวิทยาลัย ว่าได้เงินเดือนเท่าไหร่ อยากให้ดูค่าใช้จ่ายที่จัดให้ก่อนหน้ากับหน่วยงานคล้ายๆ กับว่าใช้ต่างกันหรือไม่ 1 ปีที่ผ่านมาราชการเงินเดือนเพิ่ม 5.5% แต่ มทส เพิ่ม 3.8% เพราะถือว่าเงินเดือนสูงแล้ว แต่เราควรดูที่ภาระงาน ต้องชี้ให้เห็นว่ามีอะไรที่ต่างกัน ขณะนี้ภาระของอาจารย์ที่นี่ตกอยู่เฉลี่ยคนละประมาณ 13-14 หน่วยกิต เชิงปริมาณก็ไม่คุ้ม แต่ดูที่คุณภาพว่าเป็นอย่างไร*[144]

นอกจากนี้ อธิการบดีผู้ก่อตั้ง มทส ยังได้วิเคราะห์ความสำเร็จในการจัดการของมหาวิทยาลัยในกำกับอย่าง มทส ให้เห็นอีกว่า

"นี่คือดัชนีว่าเพราะระบบเป็นแบบนี้ ถาม key question ว่า ในเงินเท่ากัน ถ้ารู้จักจัดสรรทรัพยากร ***การจ้างอาจารย์ก็สัดส่วนคนน้อยกว่าแต่คุณวุฒิสูงกว่า ป. เอกเป็นหลัก ป. โทเป็นรอง แต่ถ้าถามว่า personal cost สูงกว่า ม. ราชการไหม ตอบว่าไม่สูงกว่า เพราะเหตุว่า เราใช้คนน้อยกว่า ม. อื่น อัตราส่วนของเรา 1 : 25 ในขณะที่ ม. อื่น 1 : 6 , 1 : 8 , 1 : 10 นี่คือบทพิสูจน์ด้วยว่า เมื่อมหาวิทยาลัยมีอิสระในการบริหารจัดการแล้ว ยังสร้างอาจารย์ที่มีคุณภาพไม่ได้ อย่างอื่นก็พัฒนาไม่ได้*** *บทเรียนจากสุรนารีคือสร้างอาจารย์ได้ พอสร้างอาจารย์ได้ การเปิดสอนโท เอก ก็ตามมา งานวิจัยก็ตามมา ความยอมรับจากหน่วยงานภายนอก เช่น สกว. ได้ทั้งทุนกาญจนาภิเษกที่เยอะ แล้วก็ได้ทั้งส่วน*

143 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

144 ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, สัมภาษณ์.

ที่เป็นโครงการวิจัยต่างๆ ***“ ..ถามว่าทำไมระบบราชการลงทุนเท่ากันถึงสร้างไม่ได้ เพราะว่าสร้างอาจารย์ไม่ได้ สร้างกุญแจไม่ได้ นี่คือคำตอบ..”***[145]

ท้ายที่สุด ท่านยังได้ประเมินความคุ้มค่าของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในฐานะมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลแห่งแรกที่ดำเนินการมาเพียง 10 ปี ว่าได้ให้ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในแง่ของคุณภาพการจัดการศึกษาด้วย

> *“อีกอันหนึ่งคือผลเชิงคุณภาพ ก็วัดจากบัณฑิตที่จบ กับอีกอัน* ***ใครจะเชื่อว่า มทส ติดอันดับ 1 ใน 30 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีของเอเชีย ด้วยเกณฑ์ของเอเชียวีคที่วัดว่าเรื่องการเงินเราติด top ten ว่าเราใช้เงินคุ้มค่า*** *แข็งมาก จากอันนี้ 11 ปีที่ผ่านมา โจทย์ง่ายๆ คือ 1) พัฒนาองค์การ 2) การลงทุนไม่ได้มากกว่า แต่สามารถบริหารงบให้เกิดประโยชน์ได้มากกว่า ดีกว่า วัดได้จาก ปริมาณการผลิตบัณฑิต และดีกว่าในเชิงคุณภาพที่เห็นได้จากการได้ทุนกาญจนาภิเษกของ สกว. ซึ่งการที่เขาจะให้ทุน เขาต้องประเมินว่ามหาวิทยาลัยนั้นมีอาจารย์ระดับอินเตอร์ไหม มีผลงานวิจัยเผยแพร่ระดับประเทศและระดับนานาชาติแค่ไหน มีหลักสูตร inter หรือเปล่า สกว. เขาต้องประเมินเราก่อนจะให้ทุนด้วย”*[146]

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

145 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

146 เรื่องเดียวกัน.

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยนิตยสารเอเชียวีค ในปี ค.ศ. 2000 เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย / สถาบันเทคโนโลยีในประเทศไทย[147]

ดัชนี	มทส	มจธ	สจพ	สจล	ความหมาย
1. Financial resource	9	23	35	36	แสดงความคล่องตัวในการบริหารงาน
2. Student/Academic staff	24	20	37	22	แสดงการใช้ทรัพยากรบุคคล
3. Faculty resource	9	23	35	36	แสดงความคล่องตัวในการบริหารงาน
4. Student selectivity	29	5	24	6	แสดงความนิยมในหมู่นักเรียน
5. Citation index	31	33	30	38	แสดงความยอมรับในวิชาการ
6. Internet Bandwidth	33	36	34	30	แสดงศักยภาพของ Internet
7. Resource	33	31	39	34	แสดงศักยภาพการวิจัย
8. Graduate students	38	15	27	18	แสดงความนิยมของนักศึกษา
9. Academic reputation	39	31	34	24	แสดงชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย

หมายเหตุ มทส : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี , มจธ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี , สจพ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ , สจล : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ที่น่าสนใจคือ มทส ได้รับการจัดอันดับสูงเป็นพิเศษให้อยู่ในอันดับที่ 9 ในด้านทรัพยากรการเงิน (financial resource) ซึ่งรวมถึงความสามารถด้านการบริหารจัดการการเงินด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และแม้ว่า มทส จะมีค่าใช้จ่ายด้านอาจารย์ค่อนข้างสูง แต่ในภาพรวมแล้วค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษาก็ไม่ได้สูงไปกว่าสถาบันอื่นๆ อาทิ ในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ มทส มีค่าใช้จ่ายต่อหัวราว 113,300 บาท ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 5 และไม่ต่างจากสถาบันรองๆ ลงไปเท่าใดนัก

147 Asia week.

ค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับปริญญาตรี ทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัย / สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปีการศึกษา 2546

ลำดับที่	มหาวิทยาลัย/สถาบัน	ค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร (โดยประมาณ)
1.	เกษตร วข. ศรีราชา	168,000
2.	มศว.	120,000
3.	แม่ฟ้าหลวง	117,200
4.	วลัยลักษณ์	114,320
5.	มทส	113,300
6.	เกษตร วข. กำแพงแสน	110,880
7.	เกษตร วข. บางเขน	108,480
8.	มจธ. (ธนบุรี)	108,100
9.	มหิดล	100,055
10.	ธรรมศาสตร์	99,220
11.	จุฬาลงกรณ์	96,200
12.	สงขลานครินทร์	95,670
13.	บูรพา	92,960
14.	เกษตร วข. สกลนคร	90,400
15.	อุบลราชธานี	81,250

อย่างไรก็ตาม ท่านอาจารย์วิจิตรฯ ได้ชี้ถึงความโชคดีของ มทส ในบางแง่มุมที่มีมากกว่ามหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นมารุ่นราวคราวเดียวกันด้วย ได้แก่ จังหวะเวลาในการตั้งที่ช่วยให้ดึงอาจารย์ดีๆ มาได้มาก รวมทั้งทำเลที่ตั้งที่ไม่ห่างเกินไป ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีส่วนอธิบายความสำเร็จในทศวรรษแรกของ มทส อย่างปฏิเสธไม่ได้

"ความสำเร็จของ มทส ประการหนึ่งก็คือ การรักษาอาจารย์ ซึ่งปัจจุบัน มทส ยังมีอัตราส่วนอาจารย์ระดับปริญญาเอกสูงสุดของประเทศคือราว 65% แล้วอัตรา turnover ก็ยังต่ำ อีกด้วย อย่างไรก็ตามก็ถือเป็นความโชคดีของ มทส ด้วยเพราะตอนตั้ง

มหาวิทยาลัยใหม่ๆ นั้น อาจจะเรียกได้ว่าเป็นช่วงตลาดบูม คือ เราเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับเป็นรายแรกแล้วก็มีคนเบื่อหน่ายกับระบบมหาวิทยาลัยของรัฐอยากออกมาช่วยมากอีกทั้งที่ตั้งของเราก็ไม่ไกลอยู่อยู่กรุงเทพฯ ก็เป็นสิ่งดึงดูดให้อาจารย์มาอยู่ที่นี่กันมากแล้วมาแล้วก็มักไม่ค่อยย้ายไปไหนยิ่งอาจารย์ที่มีครอบครัวก็มักจะมาปักหลักกันเลย ส่วนกรณีมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์และแม่ฟ้าหลวงนั้นโชคร้ายที่มาตอนตลาดวายอีกทั้งยังอยู่ไกล สต็อคคนจบปริญญาเอกในพื้นที่ใกล้เคียงก็มีน้อยจึงหาอาจารย์ไม่ค่อยได้" [148]

ตัวอย่างดัชนีชี้วัดการเติบโตของ มทส ในรอบทศวรรษแรก

- ยอดนักศึกษาทุกระดับรวมแล้วกว่า 5,000 คนในปีการศึกษา 2543 และกว่าครึ่งหนึ่งเป็น **"ลูกอีสาน"**
- อัตราการได้งานของบัณฑิตสูงถึงร้อยละ 80 และอัตราการศึกษาต่อสูงถึงร้อยละ 20 ในปี 2543
- จำนวนหลักสูตรระดับปริญญาตรี 20 หลักสูตร หลักสูตรระดับปริญญาโท 20 หลักสูตร หลักสูตรระดับปริญญาเอกถึง 18 หลักสูตร และหลักสูตรปริญญาตรีนานาชาติอีก 2 หลักสูตร
- จำนวนทุนปริญญาเอกกาญจนาภิเษกที่ได้ในช่วงปี 2541-2544 รวมทั้งสิ้น 57 ทุน
- ในปี 2544 มทส มีอาจารย์จำนวนทั้งสิ้น 209 คน โดยมีคุณวุฒิระดับปริญญาโท 74 คน ปริญญาเอก 135 คน ทั้งนี้โดยมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ 123 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 38 คน รองศาสตราจารย์ 40 คน และศาสตราจารย์จำนวน 8 คน
- นิตยสาร Asia Week ฉบับวันที่ 30 มิถุนายน 2543 จัดอันดับศักยภาพด้านงานวิจัยของมหาวิทยาลัยอยู่ในอันดับที่ 33 ในเรื่องผลงานการเขียนตำรา จำนวนทุนวิจัย จำนวนนักศึกษาบัณฑิต และอันดับที่ 31 ในเรื่องการถูกอ้างอิงในวารสารวิชาการนานาชาติ (citation)

148 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

ทศวรรษที่สองของ มทส โจทย์ที่ยังรอคำตอบ

แม้โดยภาพรวมของ มทส ในทศวรรษแรกจะกล่าวได้ว่าได้มีการพัฒนาไปในทิศทางของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลอย่างเหมาะสมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็ตาม แต่ถึงกระนั้นการเป็นนวัตกรรมต้นแบบของมหาวิทยาลัยในกำกับแห่งแรกในประเทศไทย ที่ได้ฝ่าอุปสรรคจากกระบวนการทดลองมาตลอดระยะเวลา 10 ปี ก็ได้ให้ประสบการณ์และแง่คิดมากมายที่จะเป็นบทเรียนที่ดีสำหรับการก้าวต่อไปในทศวรรษที่สอง

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนและประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ของ มทส ในทศวรรษแรกที่ผ่านมา พบว่า สิ่งที่นับว่าจุดแข็งที่ทำให้ มทส ได้แก่

การมีภูมิศาสตร์ที่มีที่ตั้งในเขตอีสานใต้เหมาะสมในการพัฒนา เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค และหน่วยงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมบริเวณใกล้เคียง ซึ่งมหาวิทยาลัยมีจำนวนพื้นที่ 7,000 ไร่ ปัจจุบันใช้พื้นที่ไปแล้วประมาณ 3,000 ไร่ และเพียงพอต่อการขยายงานต่อไปนั้น นับว่าเป็นจุดแข็งและเป็นฐานที่สำคัญของการสร้างการเจริญเติบโตของมหาวิทยาลัย

> *"พอตั้งกรรมการขึ้นมาก็หาที่ จะเอาที่ไหนเป็นที่ตั้ง มีคนเสนอหลายแห่ง คุณประสารเป็น ส.ส.ไปหาถึงขอนแก่น ตอนนั้นมีกระแสจะแยกสี่คิ้วเป็นจังหวัด คุณประสารกับกำนันคนหนึ่งก็พาไปดูที่ประมาณ 13.5 ตารางกิโลเมตร เป็นภูเขา สวยมาก มีทั้งลำตะคองติดถนนมิตรภาพ"*[149]

ประการต่อมาการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีระบบระเบียบที่เอื้อต่อการบริหารและการจัดการที่มีอิสระและคล่องตัวไม่ติดขัดกับระบบราชการ เช่น ระบบบริหารงานบุคคล ระบบการเงินและทรัพย์สินมีความคล่องตัวทางด้านบริหารวิชาการ มีระบบการดำเนินงานโดยยึดหลักการ **"รวมบริการประสานภารกิจ"** และการถ่ายโอนงานให้ภาคเอกชน ทำให้ประหยัดทรัพยากร และงบประมาณ ทำให้องค์กรไม่ใหญ่เกินความจำเป็น ช่วยลดภาระในการบริหารงาน

การมีอธิการบดีที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูง มีความสามารถมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็นที่ยอมรับอย่างสูงทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ ทำให้ มทส เป็นที่รู้จักทำให้การติดต่อประสานงานได้รับความสะดวก คล่องตัว สามารถแนะนำและแก้ไขปัญหาทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณาจารย์ที่มีคุณวุฒิสูง

149 ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล , สัมภาษณ์.

โดยที่เกณฑ์มาตรฐานกลาง สัดส่วนคุณวุฒิอาจารย์ของทบวงฯ มี ป. เอก : ป. โท : ป. ตรี เป็น 35 : 60 : 5 มทส มีสัดส่วน ป. เอก : ป. โท : ป. ตรี เป็น 62 : 38 : 0 มีประสบการณ์การสอน คณาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ และความสามารถทั้งในระดับชาติและนานาชาติ โดยเฉพาะมีคณาจารย์ที่มีประสบการณ์วิจัยจากที่อื่นมาแล้ว

รวมทั้งเรื่องของหลักสูตรวิชาการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีระบบสหกิจศึกษา และระบบการศึกษาแบบไตรภาคที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง และก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับสถานประกอบการ โดยนักศึกษาได้ฝึกฝนการทำงานจริงในการทำงานในสถานประกอบการ ได้รับค่าตอบแทนและมีโอกาสได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานจากสถานประกอบการ ตลอดจนการมี **“เทคโนธานี”** หน่วยวิสาหกิจที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ทั้งยังเป็นสถานที่รองรับการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การปรับแปลง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การบริการวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และยังสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อให้สามารถมีรายได้สนับสนุนตนเอง ดังที่ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล

> *“โดยสรุปแล้ว ด้านการสอน ความพอใจน่าจะถึง 80% ด้านการประสบความสำเร็จด้านการวิจัยหย่อนลงมาที่ 60-70% ส่วนการถ่ายทอดไม่เกิน 50% แต่สิ่งที่เราทำน้อยมาก คืองานบริการวิชาการ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คนมักจะบอกว่าทำน้อย ทั้งที่ทำพอสมควร ชมรมคนตรีไทย นาฏศิลป์ เราเข้มแข็ง”* [150]

ขณะที่ ดร. เกษม ปราบริปูตลุง ชี้ว่า ข้อดีในด้านหลักสูตรที่ มทส จัดนั้น มีว่า

> *“แต่เป็นห่วงหลักสูตรของ มทส ที่เวลาร่างได้คำนึงถึงคุณลักษณะบัณฑิตค่อนข้างจะชัดเจน ข้อดีซึ่งเป็นห่วงมากและจะสลายไป คือ การที่จะได้จัดหลักสูตร Generaled ไม่ได้เป็นการเลือกเรียนตามวิชาที่ชอบ เป็นวิชาสังคมเพื่อเป็น satisfied requirement เรากลับมองหลักสูตรนี้ว่าจะสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ข้อดีที่สอง คือ การที่ไม่เคร่งครัดอยู่กับเกณฑ์ของทบวง เราคิดว่าเราเป็น ม. เทคโนโลยี พื้นฐานทางวิทย์สำคัญ ให้ค่าน้ำหนัก*

150 ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, สัมภาษณ์.

มาก ไม่คิด basic science อยู่ใน generaled ทำให้ scientific foundation ในหลักสูตรค่อนข้างจะดี" [151]

ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า การเป็นมหาวิทยาลัยนอกระบบราชการมีข้อได้เปรียบหลายประการ ซึ่ง ดร. กฤษณพงศ์ กีรติกร อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้เคยกล่าวไว้ว่าหัวใจของการพัฒนามหาวิทยาลัยนอกระบบราชการ คือ การให้ทรัพยากรและเสรีภาพในการทำงานแก่คณาจารย์และบุคลากรอย่างพอเพียงควบคู่กับการมีระบบตรวจสอบติดตามประเมินผลที่ดี ซึ่งท่านเชื่อว่า *"การได้รับเงินสนับสนุนและเสรีภาพในการทำงานที่เพียงพอทำให้คนเกิด spirit ในการทำงานได้"* [152]และจุดเด่นนี้เองที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมต่างๆ และทำให้มหาวิทยาลัยเติบโตได้ไวอย่างมีคุณภาพจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นต้นแบบแห่งนวัตกรรมใหม่ทางอุดมศึกษา ดังที่ ศ. ดร. วิจิตรฯ ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า

"...เราได้สร้างสมกำลังภายในที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยคุณภาพที่นำคนอื่นอย่างน้อยอยู่ 1 เรื่อง เรื่องคณาจารย์และบุคลากร โดยเฉพาะคณาจารย์ที่มีวุฒิปัญญาเอกถึงเกือบ 70% ในขณะที่มหาวิทยาลัยอื่นมีเพียง 35% เป็นอย่างมาก เรามีเทคโนโลยี เรามีอาคารสถานที่ ซึ่งไม่ว่าใครมาดูมาชมก็ยอมรับว่า เทคโนโลยีที่เราพัฒนาขึ้นและใช้อยู่ไม่เป็นสองรองใคร เป็นแหล่งนวัตกรรมอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการจัดระบบแบบไตรภาค ไม่ว่าจะเป็นการจัดสหกิจศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการจัดอุทยานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มทส คือแหล่งนวัตกรรมอุดมศึกษา..." [153]

อย่างไรก็ตามแม้ มทส จะมีข้อได้เปรียบกว่ามหาวิทยาลัยในระบบการทำงานในส่วนต่างๆ ที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมได้มากมาย แต่ในส่วนที่เป็นจุดอ่อนที่พึงพิจารณาก็มีอยู่หลายเรื่อง นับตั้งแต่จุดอ่อนของมหาวิทยาลัยในเชิงภูมิศาสตร์ นั่นคือ ความเป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาคเป็นอุปสรรคหนึ่งของการดึงนักวิชาการจากส่วนกลางมาทำงาน ซึ่งในทัศนะของ ศ. ดร. วิจิตรฯ แล้วเห็นว่า

---

151 ดร.เกษม ปราบริปุตตลุง, สัมภาษณ์.

152 ดร. กฤษณพงศ์ กีรติกร, สัมภาษณ์.

153 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

"...ความเป็นมหาวิทยาลัยต่างจังหวัด การดึงดูดนักวิชาการ การดึงดูดกิจกรรมสำคัญๆ มาลงที่นี่ยากลำบาก เพราะคนไทยยังรู้สึกว่าอะไรๆ จะสะดวกที่สุดถ้าทำที่กรุงเทพฯ...แปลกแต่จริง ความเป็นต่างจังหวัดนั้นเป็นเสน่ห์เย้ายวนคนต่างประเทศแต่เป็นเรื่องที่ไม่เป็นเสน่ห์และไม่เย้ายวนคนไทย ยกเว้นจังหวัดท่องเที่ยวบางจังหวัด อันนี้ยังเป็นจุดอ่อนอยู่..."[154]

หรือแม้แต่การมีสาธารณูปโภค อุปโภค และบริโภค ไม่เพียงพอ เช่น ต้องซื้อน้ำประปาจากเทศบาลนครนครราชสีมาจำนวนหนึ่งและสูบน้ำดิบจากอ่างห้วยยางเพื่อการผลิตน้ำประปาที่ปัญหาสำหรับมหาวิทยาลัย

ในด้านเชิงบริหาร พบว่า การกำหนดเป้าหมายในด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ ยังไม่ชัดเจนไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของความเป็นเลิศของภารกิจต่างๆ ระบบการบริหารงานทั่วไปบางอย่างยังไม่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบเอกสาร ระบบการซ่อมบำรุง ผู้บริหารบางระดับขาดทักษะและประสบการณ์ในการบริหารงาน ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ในขณะที่ยังไม่มีการเตรียมคนที่มีประสบการณ์เพื่อรองรับ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้บริการยังไม่มีจิตสำนึกในหน้าที่ของการบริการ และยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันในหลักการรวมบริการประสาน ขาดแคลนคณาจารย์เฉพาะด้านวิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์บางด้าน และทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้คณาจารย์มีภาระงานสอนมากอีกด้วย รวมทั้งคุณภาพของนักศึกษาบางสาขายังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คะแนนสอบเข้าค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัย / สถาบันอื่น ซึ่ง ดร. ไทย ให้ความเห็นว่า

เรื่องทักษะการบริหารจัดการ *เป็นปัญหาร่วมของทุกแห่ง ไม่มีระบบการฝึกคนมาตามลำดับ เพราะฉะนั้นระบบทักษะการเตรียมคนเป็นปัญหา ที่มหาวิทยาลัยจึงจัดให้มีการพัฒนาบุคลากร จัดเป็นนักบริหาร ฝึกประสบการณ์ เป็นการฝึกสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันเป็นเรื่องใหญ่เรื่องหนึ่ง* ***ปัญหาที่สอง*** *ผู้บริหารควรทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น ทำอย่างไรจึงจะใช้เงินได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน มีอะไรช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร*[155]

---

154 เรื่องเดียวกัน.

155 ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, สัมภาษณ์.

ปัญหาอุปสรรคเชิงบริหารของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งแรก
1) ปัญหาการพัฒนาองค์กรในระยะแรก • ต้องสร้างและพัฒนาระบบบริหารทุกด้านด้วยตนเอง ทำให้ต้องสร้างความเข้าใจในระหว่างผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก • ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงปรัชญาของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งเน้นความคล่องตัว ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความโปร่งใส • ได้รับการปฏิบัติจากหน่วยงานภายนอกเสมือนเป็นหน่วยงานราชการทำให้ลดความคล่องตัวลง 2) ปัญหาเรื่องฐานะของมหาวิทยาลัยในกำกับของประเทศไทย • ความเข้าใจผิดว่า มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเหมือนมหาวิทยาลัยเอกชน ทำให้บุคคลทั่วไปคิดว่าค่าธรรมเนียมแพง • ความเข้าใจผิดจากหน่วยงานของรัฐว่ามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไม่ต้องพึ่งพางบประมาณแผ่นดินหรือต้องพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด • จากข้อ 1 และ 2 ทำให้นักศึกษาที่มีศักยภาพสูงบางส่วนลังเลที่จะเข้ามาศึกษา 3) ปัญหาด้านงบประมาณ • การจัดสรรงบประมาณยังไม่เป็น Block Grant ที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง • ยังมีการทำคำของบประมาณและติดตามผลการใช้งบประมาณที่เหมือนกันระบบราชการทั่วไป • ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมารตามภารกิจ

นอกจากนี้กลไกสนับสนุนต่างๆ เช่น ภารกิจเกี่ยวกับการปรับแปลง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ยังไม่มีการดำเนินงานให้เห็นเป็นรูปธรรม รวมทั้งยังมีความไม่เข้าใจในเรื่องของ Incubator ของหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ระบบการจัดการศึกษาแบบไตรภาค เวลาในการเรียนการสอนน้อย สอนไม่ทัน นอกจากนี้การปิดภาคเรียนไม่ตรงกับมหาวิทยาลัย / สถาบันอื่น เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างมหาวิทยาลัย / สถาบัน ซึ่งมีผลกระทบทั้งคณาจารย์และนักศึกษา ระบบบริหารและการจัดการหน่วยวิสาหกิจไม่เป็นอิสระจากหน่วยมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยให้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

พนักงานสายวิชาการเข้าไปเป็นผู้อำนวยการหรือผู้จัดการ ซึ่งขาดประสบการณ์ด้านการบริหารเชิงธุรกิจ เช่น เทคโนธานี ฟาร์มมหาวิทยาลัย ดังที่ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล

"สาเหตุแรกจาก input แย่หลังๆ ไม่ดีขึ้นเท่าไหร่ แม้ตอนหลังจะพยายามปรับปรุงเรื่องการรับนักศึกษา ปัญหาที่สองเป็นปัญหาของวิชาการที่ต้องมี prerequisite เยอะจะเรียนวิชานั้นก็ติดวิชาโน้น แผนการเรียนก็รวน แก้ได้โดยเปิดหลายๆ ภาค แต่ปัญหา คือ อาจารย์มีจำนวนจำกัด แต่นโยบายของเรา คือ ต้องจัดสอนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยเฉพาะวิชาที่ตกเยอะๆ นอกจากนั้น ในส่วนตัวมองว่า อาจารย์ยังไม่เข้าใจการสอนระบบ semester 2 ภาค กับ 3 ภาค บางคนอัดเนื้อหา 15 สัปดาห์มาอยู่ใน 12 สัปดาห์ ก็ต้องพิจารณาดูว่าเป็นเพราะอาจารย์หรือลูกศิษย์ โดยรวมแล้วบางสาขา เช่น สารสนเทศ จบภายใน 4 ปี มากกว่า 80% วิศวะก็มีแนวโน้มดีขึ้น แต่ที่ลดต่ำลง คือ ด้านเกษตร"[156]

และรวมไปถึงเรื่องการขาดความเชื่อมโยงกับชุมชน มหาวิทยาลัยยังไม่มีความสัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร โดยมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัยน้อยมาก ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนน้อยมากเช่นกัน ดังที่อาจารย์องค์การ กล่าวว่า

"...ถ้าปรับโครงสร้างกับท้องถิ่นได้ก็ไม่มีปัญหา แต่ อ. บางคนที่จบจากนอกเวลาไปพูดกับท้องถิ่นก็พูดกันคนละภาษา เพราะฉะนั้นมันน่าจะมีกลไกให้บุคลากรปรับตัวเข้ากับท้องถิ่น หรือความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันก็ควรมีโอกาสให้ท่านเหล่านี้รับผิดชอบด้วย ... ชุมชนเขาก็หวังว่าอ.จะลงไปคลุกคลีกับชุมชน แต่ปัญหาคือพูดกันคนละภาษา คนละความคิด นักวิชาการบางคนก็ร้อนวิชา ไม่ได้ดูว่าชุมชนต้องการอะไร อาจารย์ใน มทส ก็จำลองภาพนั้นมาเหมือนกัน ทำให้สิ่งที่เรียนมาเพราะร้อนวิชา แต่ไม่ได้มองชุมชนว่าเป็นอันดับแรกที่เราจะเอาวิชาไปประยุกต์ใช้ ซึ่ง 1) น่าจะดูว่าหลายวิชาจะใช้ในโคราชหรือภาคอีสานได้ไหม 2) ทุนวิจัย มีเป้าหมายหรือนโยบายให้ทุนวิจัยเพื่อชุมชน น่าจะมีโครงการวิจัยที่ใช้เงินไม่มาก แต่เป็นประโยชน์ต่อสังคมรอบๆ แล้วเผยแพร่ให้ชุมชนรับรู้..."[157]

---

156 ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, สัมภาษณ์.

157 ดร.องค์การ อินทรัมพรรย์, สัมภาษณ์.

ท้ายที่สุดเนื่องจาก มทส เป็นมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งใหม่ ซึ่ง ศ. ดร. วิจิตร เห็นว่าเป็นจุดอ่อนที่ทำให้ขาดการสนับสนุนที่จะทำให้ มทส มีแรงหนุนที่ดี เช่น เรื่องของศิษย์เก่าที่มหาวิทยาลัยเก่าแก่จะมีระบบศิษย์เก่ามีมาร่วมบริหารองค์กร ขณะที่ มทส ยังขาด ซึ่งเป็นข้อเสียเปรียบ หรือแม้แต่การขาดกำลังสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานในประเทศและนอกประเทศในบางเรื่อง ก็ถือเป็นจุดอ่อนที่ มทส ต้องทำงานหนักกว่ามหาวิทยาลัยทั่วไป เป็นต้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของ มทส ในรอบทศวรรษแรก

จุดแข็ง	จุดอ่อน
• เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีระบบระเบียบที่เอื้อ ต่อการบริหารและการจัดการที่มีอิสระ และคล่องตัว ไม่ติดขัดกับระบบราชการ เช่น ระบบบริหารงานบุคคล ระบบการเงิน และทรัพย์สินมีความคล่องตัวทางด้านบริหารวิชาการ • มีระบบการดำเนินงานโดยยึดหลักการ “รวมบริการประสานภารกิจ” และการถ่ายโอนงานให้ภาคเอกชน ทำให้ประหยัดทรัพยากร และงบประมาณ ทำให้องค์กรไม่ใหญ่เกินความจำเป็น ช่วยลดภาระในการบริหารงาน • อธิการบดีที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูง มีความสามารถมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็นที่ยอมรับอย่างสูงทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ ทำให้ มทส เป็นที่รู้จักทำให้การติดต่อประสานงานได้รับความสะดวกคล่องตัว สามารถแนะนำและแก้ไขปัญหาทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ • คณาจารย์ที่มีคุณวุฒิสูงโดยที่เกณฑ์มาตรฐานกลาง สัดส่วนคุณวุฒิอาจารย์ของทบวงฯ มี ป.เอก : ป.โท : ป.ตรี เป็น 35 : 60 : 5 มทส มีสัดส่วน ป.เอก : ป.โท : ป.ตรี เป็น 62 : 38 : 0 มีประสบการณ์สอน	• การกำหนดเป้าหมายในด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ ยังไม่ชัดเจน ไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของความเป็นเลิศของภารกิจต่าง ๆ • ระบบการบริหารงานทั่วไปบางอย่างยังไม่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบเอกสาร ระบบการซ่อมบำรุง • มหาวิทยาลัยยังไม่มีความสัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร โดยมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัยน้อยมาก ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนน้อยมากเช่นกัน • ผู้บริหารบางระดับขาดทักษะและประสบการณ์ในการบริหารงาน ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ในขณะที่ยังไม่มีการเตรียมคนที่มีประสบการณ์เพื่อรองรับ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้บริการยังไม่มีจิตสำนึกในหน้าที่ของการบริการ และยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันในหลักการรวมบริการประสานภารกิจ • ขาดแคลนคณาจารย์เฉพาะด้านวิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์บางด้าน และทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้คณาจารย์มีภาระงานสอนมากอีกด้วย

จุดแข็ง	จุดอ่อน
• คณาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ และความสามารถทั้งในระดับชาติและนานาชาติ โดยเฉพาะมีคณาจารย์ที่มีประสบการณ์วิจัยจากที่อื่นมาแล้ว • มีที่ตั้งในเขตอีสานใต้เหมาะสมในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค และหน่วยงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมบริเวณใกล้เคียง ซึ่งมหาวิทยาลัยมีจำนวนพื้นที่ 7,000 ไร่ ปัจจุบันใช้พื้นที่ไปแล้วประมาณ 3,000 ไร่ และเพียงพอต่อการขยายงานต่อไป • มีระบบสหกิจศึกษา ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง และก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับสถานประกอบการ โดยนักศึกษาได้ฝึกฝนการทำงานจริงในการทำงานในสถานประกอบการ ได้รับค่าตอบแทนและมีโอกาสได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานจากสถานประกอบการ • มีหน่วยวิสาหกิจที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ทั้งยัง เป็นสถานที่รองรับการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การปรับแปลง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การบริการวิชาการ แก่สังคมและการทะนุ บำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และยังสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อให้สามารถมีรายได้สนับสนุนตนเอง	• แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ไม่เพียงพอ โดยต้องซื้อน้ำประปาจากเทศบาลนครนครราชสีมาจำนวนหนึ่งและสูบน้ำดิบจากอ่างห้วยยางเพื่อการผลิตน้ำประปา • ภารกิจเกี่ยวกับการปรับแปลง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ยังไม่มีการดำเนินงานให้เห็นเป็นรูปธรรม รวมทั้งยังมีความไม่เข้าใจในเรื่องของ Incubator ของหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย • ระบบการจัดการศึกษาแบบไตรภาค เวลาในการเรียนการสอนน้อย สอนไม่ทัน นอกจากนี้การปิดภาคเรียนไม่ตรงกับมหาวิทยาลัย/สถาบันอื่น เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างมหาวิทยาลัย/สถาบัน ซึ่งมีผลกระทบทั้งคณาจารย์และนักศึกษา • คุณภาพของนักศึกษาบางสาขายังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คะแนนสอบเข้าค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัย/สถาบันอื่น • ระบบบริหารและการจัดการหน่วยวิสาหกิจไม่เป็นอิสระจากหน่วยมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยให้พนักงานสายวิชาการเข้าไปเป็นผู้อำนวยการหรือผู้จัดการ ซึ่งขาดประสบการณ์ด้านการบริหารเชิงธุรกิจ เช่น เทคโนธานี ฟาร์มมหาวิทยาลัย

โอกาส	ภัยคุกคาม
• รัฐบาลมีนโยบายให้ทุกมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการภายในปี 2545 มทส จึงเป็นหน่วยงานที่ช่วยพัฒนาระบบให้กับสถาบันการศึกษาอื่นที่เตรียมออกนอกระบบ และเป็นที่ให้หน่วยงานอื่นมาศึกษาดูงาน ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ให้มหาวิทยาลัย • การมีแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น ทุนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก ทุนอุดหนุนการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก • ชุมชนมีความคาดหวังและความต้องการการบริการทางวิชาการจากมหาวิทยาลัย ซึ่งการให้บริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ชุมชน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน นอกจากนี้การกระจายอำนาจจากรัฐมาสู่ท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นต้องการความช่วยเหลือจากสถาบันทางวิชาการมากขึ้น • สถานประกอบการยอมรับคุณภาพบัณฑิต มทส มากขึ้น และมาใช้บริการของมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น	• การแย่งชิงนักเรียนที่มีผลการเรียนดีจากโรงเรียนต่างๆ เข้าศึกษาต่อในแต่ละมหาวิทยาลัย • สังคมคาดหวังเกี่ยวกับ มทส ไว้สูง เช่น การที่ชุมชนต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือในเรื่องแหล่งน้ำ และระบบไฟฟ้าบนถนนที่ไม่อยู่ในความดูแลของมหาวิทยาลัย หรือชุมชนรอบๆ มหาวิทยาลัยเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยรับเข้าทำงาน เป็นต้น • ความไม่เข้าใจของหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เช่น การเก็บค่าเล่าเรียนแพง การหารายได้ต่างๆ • วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัย และภาวะการมีงานทำของบัณฑิต รวมทั้งมีการจัดสรรทุนการศึกษาน้อยลง เช่น ทุนเงินยืม

ในทศวรรษใหม่ของ มทส ที่อาจจะต้องก้าวไปท่ามกลางแรงกดดันที่มากขึ้น ไม่ว่าจะในเรื่องการดึงดูดนักเรียนที่มีผลการเรียนดีจากโรงเรียนต่างๆ เข้าศึกษาต่อในแต่ละมหาวิทยาลัย ความไม่เข้าใจของหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่ยังคงมีอยู่ เช่น การถูกกล่าวหาว่าเก็บค่าเล่าเรียนแพง หรือมุ่งแต่จะหารายได้ต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องรับผลจากสภาพเศรษฐกิจที่ค่อยๆ ฟื้นตัวและยังอาจส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล ภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ตลอดจนการขยายตัวของกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาอีกด้วย แรงกดดันต่างๆ ยังรวมถึงการที่สังคมคาดหวังเกี่ยวกับ มทส ไว้สูงและในทศวรรษที่สองนี้สังคมก็ย่อมหวังจะเห็นผลงานที่ชัดเจนของ มทส มากขึ้น ทั้งสังคมโดยรวมที่หวัง

จะเห็นการเป็นต้นแบบมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาลที่เปี่ยวประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ลงมาจนถึงความคาดหวังของชุมชนในเขตโคราชและอีสานใต้ที่หวังพึ่งพามหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ มากขึ้นด้วย

ในเส้นทางข้างหน้าของ มทส นี้ ศ. ดร. วิจิตรฯ ได้ให้ทัศนะว่า

"...นับแต่วันนี้ไป 10 ปีจะมีอะไร เราจะมีคู่แข่งทางบริหารมากขึ้น ก็คือจะมีมหาวิทยาลัยที่พัฒนามาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับมากขึ้น และถ้าเขาทำได้สำเร็จโดยมีความคล่องตัวเหมือนเรา ปัจจัยข้อได้เปรียบทางการบริหารเราก็ลดลง นี่คือภาวะคุกคาม ผมไม่ได้มายุให้เราไปต่อต้าน ไม่ให้เขาออก เราจะสนับสนุนให้เขาออก เราจะให้บทเรียนที่มีค่ากับเขา เราจะเป็นต้นแบบที่ดี แต่เราก็ต้องระวังเราจะหยุดนิ่งถือว่าดีแล้ว ไม่พัฒนา ไม่ปรับแต่ง ไม่หาวิธีการใหม่ ๆ มาปรุงแต่งระบบบริหาร นั่นคือ ภาวะคุกคามที่เราจะมีข้อได้เปรียบทางบริหารลดลง แต่ผมไม่ค่อยห่วงตรงนี้เท่าไหร่ เพราะกว่าเขาจะปรับเข้ามาได้อย่างเรา คงต้องใช้เวลา เหมือนกับที่มหาวิทยาลัยบางแห่งที่ออกไป แล้วก็ต้องเจอมรสุมอยู่ระยะหนึ่ง กว่าคลื่นลมจะสงบนิ่งเราก็เลยปีที่ 10 ครั้งที่ 2 ไปแล้ว..."[158]

นานาทัศนะบุคลากร มทส ต่อปัญหาและแนวทางการพัฒนา มทส [159]
"มทส ยังมีปัญหาเรื่องการสร้างความเป็นอาศรมวิชาการไม่เหมือนมหาวิทยาลัยแบบเก่าซึ่งอาจารย์หนุ่มสาวเข้ามาจะต้องฝึกเป็นลูกน้องมาก่อนแล้วก็ค่อยๆ โตไปทางวิชาการโดยมีอาจารย์ผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่อาจารย์รุ่นน้องที่อ่อนประสบการณ์กว่า แต่ที่ มทส นี่ไม่มีบรรยากาศแบบอาศรมทุกคนเสมอภาคกันหมด ทุกคนเป็นอาจารย์และเรียกกันว่า "อาจารย์" เหมือนกันหมด ไม่มีระบบ "น้อง-พี่" เรายังขาดกระบวนการถ่ายทอดในเรื่องนี้ ..มทส ต้องเน้นที่การสร้างความสัมพันธ์กันก่อน ไม่ใช่ปล่อยให้ต่างคนต่างอยู่ เลิกจากสอนแล้วก็ต่างคนต่างเข้าห้องของตนเอง อาจใช้วิธีมีกิจกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมพัฒนาชุมชนร่วมกันบ้างก็ได้" *"ระบบของ มทส นับว่ายังไม่ "นิ่ง" อย่างเรื่องภาระงานก็ยังไม่ลงตัว เพราะบางทีก็ดูแต่เชิงปริมาณไม่ได้ดูในเชิงคุณภาพ อย่างเรื่องความเป็นครูความเอาใจใส่ที่ให้แก่ศิษย์นั้นบางทีก็ไม่สามารถวัดได้จากภาระงานเชิงปริมาณเท่านั้น อยากให้ระบบมีกลไกดูเรื่องที่ละเอียดอ่อนแบบนี้เพื่อช่วยเสริมสร้างความเป็นครูให้คงอยู่ในมหาวิทยาลัยต่อไป"* *"ในด้านการสนับสนุนและพัฒนาอาจารย์รุ่นใหม่โดยเฉพาะในการให้ทำผลงาน*

158 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

159 บันทึกการสัมภาษณ์บุคลากรต่างๆ.

วิชาการนั้นกลไกช่วยเหลือที่มีอยู่ยังไม่ดีพอในภาพรวมอาจารย์รุ่นหนุ่มสาวก็ยังมีภาระงานสอนเยอะอยู่ รวมทั้งภาระที่ต้องไปช่วยงานเชิงบริหารด้วย ทำให้ไม่มีเวลาที่จะทุ่มเทให้งานวิจัยโดยเฉพาะเรื่องการเอานักวิชาการไปทำงานบริหารนี้ที่จริงน่าจะแยกบุคลากรงานบริหารออกจากบุคลากรนักวิชาการไปเลยเพราะบางทีเป็นการเอานักวิชาการดีๆ ไปจมอยู่กับงานบริหารและก็เสียทั้งงานวิชาการและงานบริหาร อย่างไรก็ตามเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารว่าเข้าใจและรักงานวิจัยเพียงใด ถ้าเข้าใจและเห็นความสำคัญก็ต้องมีโลกทัศน์ที่มองเห็นคุณค่าของงานวิจัยต่อการสอน"

"ในส่วนของปัญหาของศูนย์เครื่องมือและปรัชญาการทำงานแบบ "รวมการประสานกิจ" ก็ยังมีปัญหาอยู่บ้าง เช่น ปัญหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้กับผู้ให้บริการซึ่งบางทีก็ยังไม่ user friendly เท่าใดนัก ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะขีดจำกัดของพนักงานสูงด้วย เวลาอาจารย์มาติดต่อแล้วบางทีก็ไม่ได้อย่างใจโดยอาจารย์จะรู้สึกว่าเจ้าหน้าที่ที่ดูแลครุภัณฑ์ไม่มีความรู้ทางเทคนิคพอเพียงซึ่งก็มีปัญหาเป็นจุดๆ บางจุดมีคนเกินพอบางจุดก็ไม่พอและก็มักเป็นจุดที่หาคนแทนไม่ได้ด้วย"

"ต้องสร้าง pride ในการทำงานมีกระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ Information / Inspiration / Imagination / Innovation เริ่มจากการให้ข้อมูลอย่างพอเพียงจากนั้นก็ให้แรงบันดาลใจที่จะสร้างฐานแล้วก็ช่วยทำให้เขาเกิดจินตนาการในการทำงานเพื่อจะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ตามปรัชญามหาวิทยาลัยในที่สุด.."

"ต้องช่วยกันสร้าง New Perspective เพราะตอนนี้ มทส เป็นที่รู้จักแต่ไม่เป็นที่ยอมรับหรือเป็นที่ยอมรับก็เป็นตัวบุคคลไม่ได้เป็นทั้งองค์กรหรือแม้จะเป็นที่ยอมรับก็ยังไม่เป็นที่นิยมจึงต้องรณรงค์ให้มากกับนักศึกษาโดยเฉพาะนักศึกษาในระบบโควต้าที่เข้ามาต้องทำให้เขารู้สึกว่าตั้งใจเลือกเข้า มทส เมื่อเข้ามาแล้วก็ดีใจที่ได้เข้า มทส เข้ามาอยู่แล้วก็ภูมิใจที่ได้อยู่ มทส และเมื่อจบไปแล้วก็ให้เขาอิ่มเอมใจที่จบจาก มทส"

"โครงการสหกิจศึกษายังสร้างได้แค่ลูกจ้างแต่ที่อยากเห็นคือเมื่อเป็นลูกจ้างไปแล้ว 3-5 ปีต้องสร้างธุรกิจเองได้ หรือไม่ก็ปรับตำแหน่งที่สูงขึ้น อยากให้บัณฑิตเป็น Technopreneur เพราะประเทศเราไม่ได้เดินด้วยลูกจ้างอย่างเดียวแต่เดินด้วยธุรกิจ อยากให้เอาธุรกิจบวกเทคโนโลยีเป็นตัวตั้ง มหาวิทยาลัยยังควรเปิดสาขาใหม่ๆ เช่น genetic engineering , bioinformatics หรือทางวิศวะโยธาก็น่าจะปรับไปใช้เรื่อง remote sensing เข้ามาประกอบมากขึ้น"

"ถามว่าออกนอกระบบดีไหมเมื่อเทียบกับที่อื่นแล้วก็น่าจะดีเพราะดูบรรยากาศการทำงานที่อื่นรู้สึกว่าเชื่องช้าไม่ active บางมหาวิทยาลัย 11 โมงก็ไปกินข้าวแล้ว แต่ในแง่ขวัญกำลังใจ มทส อาจจะสู้ไม่ได้เพราะบุคลากรโดยเฉพาะสายสนับสนุนยังไม่มี career path ที่ชัดเจน เงิน OT ก็ไม่มี นอกจากนี้ มทส ยังต้องพัฒนาคนให้มีศักยภาพขึ้นมาเป็นผู้นำเพื่อก้าวขึ้นมาเป็นหัวหน้างานให้ได้

ด้วย"

"เรื่อง MIS ถ้าทำได้ตามแผนก็จะดีกว่าที่อื่นเน้นเรื่องข้อมูลการเงินเป็นหลัก เช่น การลงบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การออกใบสั่งซื้อ การควบคุมงบประมาณ นอกจากนั้นก็เป็นข้อมูลนักศึกษาและบุคลากร แต่ต้องพัฒนาบุคลากรให้ทันกับระบบด้วย"

"เรื่องความสบายใจในการทำงานบางเรื่องก็ยังไม่ดีไม่มีความชัดเจนของนโยบายและการตัดสินใจ เช่น บางกรณีเราไม่กล้าใช้ความเป็นอิสระของเราตัดสินใจ แต่กลับไปใช้วิธีปลอดภัยไว้ก่อนคือตั้งกรรมการขึ้นมาศึกษาอยู่นั่นแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องทางการเงิน เช่น โครงการพัฒนาต้นไม้ มัวแต่ตั้งกรรมการศึกษาแหล่งน้ำอยู่นั่นแหละไม่ได้ปลูกต้นไม้สักที หรือบางเรื่องก็ไปตื่นตามรัฐบาลทั้งๆ ที่เราทำเองมาแต่เดิมแล้ว เช่น มาตรการประหยัดไฟเรามีนโยบายอยู่แล้วน่าจะทำให้เป็นตัวอย่างแก่ที่อื่นด้วยซ้ำแต่ไม่ทำกันจริงจังเอง"

"ปัจจุบัน มทส เริ่มกลับไปไม่คล่องตัวบ้าง เพราะเราไม่กล้าตัดสินใจกับไปอิงราชการเพิ่มขั้นตอนโดยไม่จำเป็นไปมัวถามความเห็น เช่น บางเรื่องแต่ก่อนสามารถอนุมัติได้อย่างคล่องตัวเดี๋ยวนี้มัวแต่แทงความเห็นจนบางเรื่องแทงกัน 20 คนกลายเป็น 20 ขั้นตอนก็มีซึ่งเรื่องนี้น่ากลัวเพราะหลักการต้องการให้คล่องตัวแต่บางคนไม่เข้าใจระบบไปใช้วิธีการบริหารแบบราชการหรือไปเกรงกับเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับ สตง. เป็นต้น ซึ่งเรื่องแบบนี้จะอ้างความรอบคอบก็ได้แต่ต้องกล้าตัดสินใจด้วย แต่ละจุดที่เสนอขึ้นมานั้นมีผู้รับผิดชอบอยู่แล้ว ถ้ามัวแต่ถามก็เลยไม่ยุติสักที หรือจะถามเพื่อให้พอใจทุกฝ่ายก็เป็นไปไม่ได้อีก ปัญหานี้ส่งผลเป็นรูปธรรมเพราะงานช้ากว่าแผนกันมากบางเรื่องจากสามเดือนกลายเป็นห้าหกเดือน บางเรื่องก็ข้ามปีงบประมาณ บางเรื่องก็ยุติไปเลย"

"เรื่องการรักษาและพัฒนาบุคลากรยังไม่มี career path ชัดเจนว่าจะให้เขาก้าวไปทางไหนทุกวันนี้ครบ 10 ปีบุคลากรเขาจะก้าวหน้าไปอย่างไรไม่มีใครตอบได้ บางคนไปเรียนมามีการเทียบวุฒิแต่ก็ไม่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งทำให้เขาเสียกำลังใจทำให้เสียคนออกไปไม่น้อย เพราะเงินเดือนต่ำแถมไม่มีตำแหน่งให้เขาเป็นได้แค่ลูกจ้างหรือบางคนที่มีอัตราจ้างเมื่อลาออกไป กจน. ก็ไม่จ้างใหม่เพื่อลดอัตรากำลัง เรื่องความก้าวหน้านี้ที่จริงในนโยบายแต่เดิมจะให้มีบุคลากรระดับชำนาญการและชำนาญการพิเศษแต่ระเบียบและแนวปฏิบัติเรื่องนี้ก็ยังไม่ออกสักที เรื่องเงินเดือนขึ้น 3-5% ก็ไม่ค่อยเป็นธรรมเพราะสายอาจารย์ฐานเงินเดือนใหญ่ขึ้นทีเยอะ สายปฏิบัติฐานเงินเดือนเล็กขึ้นทีน้อยน่าจะปรับให้กลุ่มปฏิบัติขึ้นให้มากขึ้น ต้องรีบทำเรื่องนี้เพราะถ้าเศรษฐกิจดีจะเสียคนไปอีกได้"

ศ. ดร. วิจิตรฯ ได้สะท้อนว่า แม้ มทส จะต้องเผชิญกับภัยคุกคามต่างๆ แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมาก็ได้ชี้ให้เห็นถึงโอกาสที่มหาวิทยาลัยจะก้าวต่อไปได้อย่างดี นับตั้งแต่แรงหนุนจากภาครัฐที่มีนโยบายให้ทุกมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการภายในปี 2545 มทส จึงเป็นหน่วยงานที่ช่วยพัฒนาระบบให้กับสถาบันการศึกษาอื่นที่เตรียมออกนอกระบบ และเป็นที่ให้หน่วยงานอื่นมาศึกษาดูงาน ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ให้มหาวิทยาลัย การมีแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น ทุนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก ทุนอุดหนุนการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก

นอกจากนี้การกระจายอำนาจจากรัฐมาสู่ท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นต้องการความช่วยเหลือจากสถาบันทางวิชาการมากขึ้น รวมไปถึงการที่ชุมชนคาดหวังให้ มทส เป็นที่พึ่งทางปัญญา และที่พึ่งทางสังคมมากขึ้น สถานประกอบการยอมรับคุณภาพบัณฑิต มทส มากขึ้น และมาใช้บริการของมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น ดังที่ ศ. ดร. วิจิตร กล่าวในเรื่องนี้ว่า

> *"...การเป็นต้นแบบมหาวิทยาลัยในกำกับ ทำให้เราได้สถานภาพของความเป็นผู้นำ "เป็นจ่าฝูง" ขึ้นมา โดยที่ขณะนี้ต้องยอมรับว่าเรายืนอยู่หัวแถว ในเรื่องความเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ มติคณะรัฐมนตรีต่อไปนี้มหาวิทยาลัยในระบบราชการถ้าจะออกนอกระบบให้จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไป เขาไม่รู้จะบอกสำนักงบประมาณอย่างไร มติ ครม. เขียนลงไปเลยให้จัดสรรงบประมาณอุดหนุนทั่วไป แบบที่จัดให้กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี คำนี้เข้าไปอยู่ในมติ ครม. ก็แสดงว่าจัดแบบสุรนารีนั่นแหละเรียกอย่างไรก็ช่าง จัดแบบสุรนารีก็แล้วกัน ตรงนี้เป็นช่องทางและโอกาสมาก ที่เราจะใช้ความเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับที่เราทำได้ในระบบที่ดีพอสมควร และต้องปรับแต่งต่อไปอีก ตรงนี้ใช้ความเป็นผู้นำ จะเกิดผลทั้งในลักษณะที่เป็น Financial และ Non Financial ตอนนี้เราเอาประสบการณ์ ที่สร้างความชำนาญการเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับไปหากินได้ มีคนจ้างทำระบบบริหารบุคคลมีคนจ้างทำโน่นทำนี่ เพราะเขาหาคนรู้จริงในเรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับไม่ได้ แต่ที่นี่เราปฏิบัติจนเกิดความรู้จริง เราชี้ได้อะไรเหมาะไม่เหมาะ อะไรอ่อนอะไรแข็ง..."*[160]

ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นโจทย์ท้าทายประสิทธิภาพการทำงานของ มทส ว่าจะก้าวไปสู่การเป็น **"มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสมบูรณ์แบบ"** ได้มากน้อยแค่ไหน ที่สำคัญที่สุด มทส ยังคงจะจัด

160 ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์.

การศึกษาอย่างมีคุณภาพได้ดีแต่ต่อเนื่องเพียงใด โดยที่ยังคงรักษาอุดมการณ์และการทำงานตามเจตนารมณ์เดิมแห่งการเป็น **"มหาวิทยาลัยในกำกับ"** เพื่อมิให้กระบวนการสืบสานต่อมรดกทางปัญญาดังกล่าวเจือจางไป ดังที่ ศ.ดร.วิจิตรฯ ได้ให้แง่คิดไว้ว่า

> *"...ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เราเน้นสิ่งเหล่านี้ให้เป็นระบบและเป็นของสถาบัน เพื่อการสืบต่อสานต่อกัน กลุ่มผู้นำสำคัญคงจะต้องคิดถึงกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ถ้าบริหารกันอย่างไม่ต่อเนื่องก็จะเริ่มเพี้ยนแล้วก็ต่อไม่ติด ผมห่วงตรงนี้ ยิ่งเป็นมหาวิทยาลัยใหม่ น่าจะทำความเข้าใจในปรัชญาของมหาวิทยาลัยและรวมทุกอย่างอย่างลึกซึ้ง ตอนผมทำให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราชก็พูดว่า ต้องทำทั้ง "ถอดวิญญาณและไล่ผี" คือคนที่มาบางทีเขาแบกระบบมาด้วย ซึ่งถ้าปล่อยแบบนั้นบางทีระบบก็อยู่ไม่ได้ ผมเองก็คิดไว้ว่าจะต้องเอาคนที่เป็น key มาเติมเต็มคนอื่นๆ ทั้งหมด เพราะอย่างน้อยที่สุดก็มีคนที่เริ่มต้นอย่างพวกผมที่ออกมาแล้ว พร้อมที่จะช่วยชี้แจงให้เขาเกิดความชัดเจนต่างๆ แล้วเรื่องการสืบต่อสานต่อไปสู่ภาคปฏิบัติ และคิดว่าคงต้องทำทั้ง missionary และ visionary ควบคู่กัน สำคัญคือต้องมีทั้ง 2 แบบ ซึ่งในตอน 10 ปีแรกเราเสียเวลาทำ vision ร่วมกัน และ mission ซึ่งผู้นำก็ต้องทำหน้าที่เหมือนหมอสอนศาสนาและทำเยอะด้วย..."*[161]

ก้าวต่อไปในทศวรรษที่สองของ มทส จึงเป็นอีกยุคหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน ซึ่งดูเหมือนว่าการมีแผนกลยุทธ์ที่ดี และความร่วมมือกันนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผลนั้น จะต้องทำให้ดีกว่าทศวรรษแรก เช่นที่ ศ. ดร. วิจิตร ได้ให้แนวคิดว่า การมีกำลังภายในที่ค่อนข้างพร้อมและเข้มแข็งกว่าระยะแรก ซึ่งไม่มีอะไรเลย เพราะฉะนั้นทำอย่างไรที่จะรักษาจุดแข็ง แก้ไขจุดอ่อน ปรับวิกฤติให้เป็นโอกาส และขจัดภัยคุกคามให้ได้ เพื่อให้ มทส ก้าวสู่ทศวรรษที่สอง เพื่อสร้างอนาคตที่สดใสเป็นที่เชื่อมั่นและภาคภูมิใจของคนไทยทั้งประเทศและของประชาคมโลก ดังแง่คิดของ ศ. ดร. วิจิตรที่กล่าวทิ้งท้ายสำหรับ มทส ในฐานะประชาคมอุดมศึกษาว่า

> *"...อันที่จริงแล้วมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันถาวรของสังคม และจะต้องอยู่คู่ชาติไทย และประชาคมโลกชั่วนิรันดร์ และจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทัน หรือนำการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก จึงไม่มีวันที่จะใช้คำว่า "สร้างเสร็จ" หรือ*

---

161 เรื่องเดียวกัน.

"สมบูรณ์" การสร้างมหาวิทยาลัยเป็นกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง แม้เราอยากจะเร่งรัดพัฒนาเดินให้เร็ว ทำให้ได้ทุกอย่าง แต่ข้อจำกัดเรื่องศักยภาพและการสร้างความพร้อมซึ่งเป็นกำลังภายใน ก็ต้องใช้เวลาความสนับสนุนจากรัฐและหน่วยงานภายนอกก็เป็นข้อจำกัด โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย บนเส้นทางสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยจึงยังเป็นเส้นทางที่ยาวไกล แต่เราก็ยังจะต้องก้าวเดินต่อไปบนเส้นทางที่เราเลือก สู่เป้าหมายปลายทางของการเป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สู่ความเป็นมหาวิทยาลัยแห่งชาติของประเทศไทย และสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยนานาชาติของประชาคมโลกและของมนุษยชาติสืบไป..."[162]

ในท้ายที่สุด ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้านในฐานะอธิการบดีผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้ฝากข้อคิดถึงผู้บริหารที่จะร่วมกันพัฒนามหาวิทยาลัยอันเป็นนวัตกรรมของอุดมศึกษาไทยแห่งนี้ต่อไปว่า น่าจะมีหลักสำคัญที่ต้องรักษาไว้ให้มั่นคงสามเรื่องคือ **ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ความสามารถในการปรับปรุงระบบงานอย่างต่อเนื่อง และความสามารถในการเปิดเข้าหาสังคมภายนอก**

"สิ่งที่อยากฝากถึงประชาคมชาว มทส ทุกคนไว้มี 3 เรื่องก็คือ เรื่องแรก อยากให้ช่วยกันรักษาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของ มทส ไว้ให้ได้ มหาวิทยาลัยของเราเกิดและเติบโตมาจนมีชื่อเสียงจนเป็นที่ยอมรับกันไปทั่วทั้งในประเทศและต่างประเทศก็เพราะนวัตกรรมที่เราช่วยกันสร้างขึ้นไม่ว่าจะเป็นโครงการสหกิจศึกษา ที่เรากลายเป็นต้นแบบของประเทศหรือเรื่องระบบการเรียนแบบไตรภาค เรื่องหลักสูตรการศึกษาทั่วไป ที่วางแนวคิดเรื่อง 4-Ware (Humanware, Orgaware, Infoware, Technoware) หรือแนวคิดเรื่อง เทคโนธานีก็ดี สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นนวัตกรรมที่ขอให้ช่วยกันสืบต่อสานต่อและพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้นไปกว่าที่เป็นอยู่ รวมทั้งต้องคอยมองหาโอกาสในการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ อื่นๆ อีกด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้แหละที่จะเป็นเกียรติภูมิของ มทส ต่อไปในอนาคต...

... เรื่องที่สองคือเรื่องระบบบริหารจัดการของ มทส นั้น อย่าได้คิดว่าดีแล้ว ชอบแล้วเป็นอันขาด ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนแต่เป็นเรื่องที่ปรับปรุงให้ดีขึ้นได้เสมอ ขอให้ช่วยกันรักษา Spirit ของการปรับปรุงตนเองเรื่อยๆ โดยเฉพาะในแง่ของระบบบริหารที่มี

---

162 เรื่องเดียวกัน.

ประสิทธิภาพ คล่องตัว เพื่อให้เป็นแบบอย่างของมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐต่อไปในอนาคตอย่างแท้จริง...

...เรื่องที่สามคืออยากให้ช่วยกันนึกไว้เสมอว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นของประชาชน ชุมชน และสังคมโดยส่วนรวมทั้งหมด การใดๆ ของมหาวิทยาลัยที่จะทำ จะเปลี่ยนแปลง หรือจะพัฒนาต่อไปก็ต้องฟังเสียงประชาชน ชุมชน และสังคมด้วย อย่าทำตัวเป็นมหาวิทยาลัยที่ปิดตัวจากความเป็นไปภายนอก มหาวิทยาลัยที่ดีต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่เปิด คือเปิดรับสิ่งต่างๆ จากภายนอก เพื่อรับมาคิด มาปรับ มาหาลู่ทางทำให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นมหาวิทยาลัยที่นั่งอยู่ในใจประชาชนที่หวังพึ่ง มทส อยู่ตลอดไป...”

“..ที่อยากฝากทิ้งท้ายคือมหาวิทยาลัยแห่งนี้มีศักยภาพที่จะเจริญรุดหน้าไปอีกมาก หากเราสามารถใช้ศักยภาพของเราที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เรามีทั้งกำลังคณาจารย์และบุคลากรชั้นเลิศ เรามีทั้งกฎระเบียบการบริหารที่คล่องตัว เรามีภาพลักษณ์และความร่วมมือที่ดีกับหน่วยงานต่างๆ มากมาย เรามีนักศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกที่มีศักยภาพ ผู้นำรุ่นใหม่ๆ และรุ่นต่อๆ ไปของมหาวิทยาลัยต้องมีความเชื่อมั่นในศักยภาพเหล่านี้ และมีความกล้าหาญที่จะใช้ศักยภาพเหล่านี้ในการบุกเบิกความก้าวหน้าและสร้างสรรค์ความเป็นเลิศให้มหาวิทยาลัย ในยามที่คนยังสงสัยไม่แน่ใจในความเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับว่าจะเหมาะสมและบังเกิดประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองเพียงไรนี้ มทส ต้องก้าวออกมาแสดงให้ประชาชนและสังคมเห็นว่านี่แหละคือหนทางที่ถูกต้องในการพัฒนาอุดมศึกษาไทยไปสู่ความเป็นเลิศและการเป็นที่พึ่งพาของสังคมอย่างยั่งยืน อย่าปล่อยให้แรงกดดันต่างๆ หรือความหวาดวิตกจากภายนอกมากลายเป็นความหวาดวิตกกังวลในการบริหารมหาวิทยาลัย จนอาจกลายเป็นการถอยหลังเข้าคลองในเชิงบริหาร กลายเป็นการไม่กล้าตัดสินใจทั้งที่ระบบเปิดทางให้เรากล้าตัดสินใจได้ จากระบบที่คล่องตัวและมีศักยภาพกลายเป็นอะไรที่ไม่คล่องตัวและบั่นทอนศักยภาพ เราต้องฉวยวิกฤติแห่งศรัทธาในความเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับตรงนี้มาเป็นโอกาสในการแสดงความโดดเด่นและคุ้มค่าให้ปรากฏ มิฉะนั้น หาก มทส ไม่อาจพิสูจน์ตนเองให้สังคมเห็นคุณค่าได้อย่างเด่นชัดแล้ว ผลเสียที่เกิดขึ้นจะไม่ได้เกิดกับ มทส เท่านั้น แต่จะเกิดขึ้นกับกระบวนการพัฒนาความเป็นอิสระและความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยที่พยายามกันมาร่วมสี่ทศวรรษให้ล้มเหลวลงโดยสิ้นเชิงได้...”[163]

163 เรื่องเดียวกัน.

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507, หน้า 245-5.

เกษม สุวรรณกุล. บันทึกการประชุมในรายงานการสัมมนาปัญหาและการบริหารงานมหาวิทยาลัย. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2507.

คณะรัฐมนตรี. หนังสือสำนักเลขานุการ คณะรัฐมนตรีลงวันที่ 23 กันยายน 2531.

คำกราบบังคมทูลของนายกสภากรรมการจัดการ ในพระราชพิธีก่อพระฤกษ์ 2458. ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2459-2509, หน้า 32.

จรัส สุนทรสิงห์. "มหาวิทยาลัยเมื่อครั้งกระโน้น" ในเกษตรศาสตร์ 40 ปี, หน้า 152-165.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 70 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510-2519. หน่วยผลิตเอกสาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ชัยอนันต์ สมุทวาณิช. เสรีภาพทางวิชาการ. พัฒนบริหารศาสตร์, 13(2) เมษายน 2516.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคณะ, สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง, หน้า 41.

ดับเทวดา. พระนคร : สำนักพิมพ์พิฆเณศ, 2516.

ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงานปลัดทบวง. โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี, มีนาคม 2532.

ทบวงมหาวิทยาลัย. รายงานการสัมมนาเรื่องรูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยในอนาคต โรงแรมไฮแอทออร์คิด จังหวัดเชียงใหม่ 27-29 พฤษภาคม 2525, (อัดสำเนา).

ทบวงมหาวิทยาลัย. สองทศวรรษมหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2, หน้า 157.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ความเป็นอิสระของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2535.

บุญวัฒน์ วีสกุล. "ปัญหาบริหารการเงินมหาวิทยาลัย" ในสภาการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสัมมนาเรื่องปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย, หน้า 173.

ประยูร ศรีประสาธน์. "ปัญหาการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของสภาการศึกษาแห่งชาติ", หน้า 135-146.

ป๋วย อึ๊งภากรณ์. “คำนำ”, ในสภาการศึกษาแห่งชาติ รายงานการสัมมนาเรื่องปัญหา และบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย, ม. ป. พรทิพย์ สมโชค. แนวความคิดและพัฒนาการเกี่ยวกับความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยไทย : การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

พรภิรมณ์ (เอี่ยมธรรม) เชียงกูล. ประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่ เล่มที่ 1, หน้า 71.

พระบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ, “หนังสือกราบบังคมทูล เรื่องขอพระราชทานพระราชดำริห์แก้ไขวิธีการปกครองและจัดโรงเรียนข้าราชการพลเรือน” ใน 70 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 115-117.

พระยาธรรมศักดิ์มนตรี. “หนังสือกราบบังคมทูลเรื่องรวมโรงเรียนข้าราชการพลเรือนกับโรงเรียนแพทยาลัยขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยกับตั้งกรมมหาวิทยาลัยขึ้นในกระทรวงธรรมการ” ใน 70 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 124-125.

“พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533”, ราชกิจจานุเบกษา (27 กรกฎาคม 2533).

“พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2477”, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 (21 เมษายน 2478) : หน้า 82-96.

“พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2500” ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 74 ตอนที่ 106 (12 ธันวาคม 2500).

“พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2499” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 73 ตอนที่ 77 (27 กันยายน 2499) : หน้า 31-36.

“พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ. 2476”, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 50 (18 มีนาคม 2476) : หน้า 1007-1026.

“พระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502” ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 76 ตอนที่ 85 (2 กันยายน 2502).

“พระราชบัญญัติสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ พ.ศ. 2499” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 73 ตอนที่ 8 (28 มกราคม 2499).

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. “พัฒนาการของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516 หน้า 27-30 อ้างถึงใน ทบวงมหาวิทยาลัย สองทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ที่ระลึกครบรอบ 25 ปี มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2533.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ที่ระลึกครบรอบ 20 ปี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.น.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 5 ปี มทส. นครราชสีมา, 2538.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. ทศวรรษแรกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, รายงานประจำปี 2543 : 11 ปี มทส , 2544.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง. รายงานการประชุมคณะกรรมการมหาวิทยาลัย วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ครั้งที่ 1 / 2492, 12 มีนาคม 2492.

ยงยศ เล็กลาง. การศึกษาเปรียบเทียบวิวัฒนาการของวิทยาลัยวิชาการศึกษาและมหาวิทยาลัยในประเทศไทย.

รอง ศยามานนท์และคณะ. ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2459-2509. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, 2510.

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 77 ตอนที่ 24 (24 มีนาคม 2503)

ลายพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร ประทานแก่พระตรีรณสารวิศวกรรม ลง วันที่ 22 มีนาคม 2427 พร้อมทั้งบันทึกดำริรูปการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารุณี โอสถารมย์. พัฒนาการอุดมศึกษาในประเทศไทยฯ, หน้า 87.

วิจิตร ศรีสอ้าน. คำปราศรัยเนื่องในโอกาสวันสถาปนา มทส ครบ 3 ปี, 27 กรกฎาคม 2536.

วิจิตร ศรีสอ้าน. “ความพยายามในการแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัย”. บทความนำเสนอในการประชุมเรื่อง “รูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยในอนาคต” จัดโดยทบวงมหาวิทยาลัย ณ โรงแรมไฮแอทออร์คิด จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 27-29 พฤษภาคม 2525.

วิจิตร ศรีสอ้าน. “รายงานการสอบถามความเห็นของข้าราชการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล (20 กรกฎาคม 2515) ในทบวงมหาวิทยาลัย”. รูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยในอนาคต, 2515.

ศูนย์อำนวยการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรมระดับโลก 2538. รายงานผลการปฏิบัติงาน WORLDTECH’95 THALAND มทส, หน้า 3.

สตางค์ มงคลสุข. บันทึกการประชุมในรายงานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 1 ณ สถานพักฟื้นสวางคนิวาส สมุทรปราการ วันที่ 16-18 กรกฎาคม 2509.

สภาการศึกษาแห่งชาติ. “รายงานสรุปของคณะกรรมการพระราชบัญญัติดำเนินการพิจารณาร่างรายละเอียดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล (9 กันยายน 2514) ในทบวงมหาวิทยาลัย”. รูปแบบที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยในอนาคต.

สภาการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 1 สถานพักฟื้นสวางคนิวาส จังหวัดสมุทรปราการ 16-18 กรกฎาคม 2509.

สภาการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการสัมมนามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2 เรื่องการบริหารงานมหาวิทยาลัย สถานพักฟื้นสวางคนิวาส จังหวัดสมุทรปราการ, 29-31 กรกฎาคม 2510. พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, 2511.

สภาผู้แทนราษฎร. รายงานกระประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 12 / 2476 (สามัญ) สมัยที่ 2 วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2476.

สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์. "พระดำริห์เกี่ยวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมรายงานความเห็นเรื่องโครงการมหาวิทยาลัย", จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมาคมสังคมศาสตร์. รายงานการสัมมนาเรื่องปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย.

สำนักงบประมาณ. รายงานการติดตามประเมินผลของสำนักงบประมาณ ปีการศึกษา 2543.

สำนักงานเลขานุการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. รายงานการประชุมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 / 2515 วันที่ 29 มกราคม 2515.

สำนักงานเลขานุการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. รายงานการประชุมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2 / 2515 วันที่ 31 มีนาคม 2515.

สำนักงานเลขานุการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. รายงานการประชุมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3 / 2515 วันที่ 31 พฤษภาคม 2515.

สำนักงานเลขานุการที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. รายงานการประชุมที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 4 / 2515 วันที่ 14 สิงหาคม 2515.

สำนักนายกรัฐมนตรี. ประมวลสุนทรพจน์จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ. 2502-2507. พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2507.

สุปรีดา ลอตระกูล. การวิเคราะห์พัฒนาการขบวนการนิสิตนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

สุภาวดี ตรีรัตน์. บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

หอจดหมายแห่งชาติ, สบ.5.2.2 / 1. “รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 / 2494” อ้างถึงในวารุณี โอสถารมย์, พัฒนาการอุดมศึกษาในประเทศไทยฯ.

อมร รักษาสัตย์. การบริหารมหาวิทยาลัย : รัฐบาลกับมหาวิทยาลัยรายงานการสัมมนาเรื่องปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2507.

อาบ นาคะจัด, "วิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในทัศนะของข้าพเจ้า" ใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เกษตรศาสตร์ 40 ปี, หน้า 172.

อุทัย เลาหวิเชียร, "ความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล" ใน สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, รายงานการสัมมนาเรื่องความเป็นอิสระของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2532.

Bacani, C. (1997). The Best Universities of Asia. **Asiaweek.** (May 23).

Sir Charles Darwin, Report to UNESCO on science in Thailand and notes on university in Thailand 1954. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ท., (อัดสำเนา).

บันทึกการสัมภาษณ์

กฤษณพงษ์ กีรติกร, สัมภาษณ์, 15 มิถุนายน 2544.

การสนทนากลุ่มนักศึกษารุ่นแรกๆ , (แถบบันทึกเสียง) 28 มีนาคม 2544.

เกษม ปราบริปูตลุง, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2544.

ทวี เลิศปัญญาวิทย์, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2544.

ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2544.

ประสาท สืบค้า, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2544.

ประเสริฐ ณ นคร, สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2544.

วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2545.

วิจิตร ศรีสอ้าน, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2546.

วิไล จงวุฒิคุณ, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2544.

วิศิษฎ์พร วัฒนวาทิน, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2544.

องค์การ อินทรัมพรรย์, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2544.

อาทิตย์ คูณศรีสุข, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2544.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำสั่งคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย

ที่ 12/2527

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้ง

สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ด้วยคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ 2/2527 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2527 ได้ลงมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมของการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อทำหน้าที่ศึกษาและพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัย/สถาบัน ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ตลอดจนเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้โดยให้ดำเนินการโดยเร่งด่วนด้วย

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบการปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวนมหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้คือ

1. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นประธานอนุกรรมการ
2. นายเจริญ เชาวน์ประยูร	เป็นอนุกรรมการ
3. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	เป็นอนุกรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	เป็นอนุกรรมการ
5. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	เป็นอนุกรรมการ
6. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	เป็นอนุกรรมการ
7. ผู้แทนสำนักงบประมาณ	เป็นอนุกรรมการ
8. ผู้แทนสำนักงาน ก.พ.	เป็นอนุกรรมการ
9. ผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักปลัดทบวง หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
10. ผู้อำนวยการกองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง	เป็นอนุกรรมการ
11. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง	เป็นอนุกรรมการ
12. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
13. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2527 เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2527

กำธร พันธุลาภ

(นายกำธร พันธุลาภ)

ประธานกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำสั่งคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย

ที่ 42/2527

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสม

ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ภาคต่าง ๆ

ด้วยคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ 4/2527 เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2527 ได้ลงมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภาคต่างๆ โดยทำหน้าที่ศึกษาข้อมูล เสนอแนะข้อคิดเห็น และจัดทำรายงานความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภาคตะวันตอกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดนครราชสีมา) ภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี) ภาคเหนือตอนล่าง (จังหวัดพิษณุโลก) และภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) เสนอคณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยแบ่งคุณอนุกรรมการเป็น 4 ชุด ในแต่ละชุดทำหน้าที่พิจารณาข้อมูลเฉพาะในภาคที่รับผิดชอบ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภาคต่าง ๆ ดังนี้

1. คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภาคเหนือตอนล่าง (จังหวัดพิษณุโลก) ประกอบด้วย

1. นายบุญสม มาร์ติน	อนุกรรมการที่ปรึกษา
2. นายประยุทธ ฐิติสุต	อนุกรรมการที่ปรึกษา
3. นายทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์	ประธานอนุกรรมการ
4. นายเฉลิมวงศ์ วัจนสุนทร	อนุกรรมการ
5. นายนิพนธ์ กินาวงศ์	อนุกรรมการ
6. นายรังสรรค์ วัฒนะ	อนุกรรมการ
7. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	อนุกรรมการ
8. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	อนุกรรมการ
9. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
10. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	อนุกรรมการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

11. ผู้อำนวยการกองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง อนุกรรมการ
12. นายณรงค์ เพียรเกิดสุข อนุกรรมการ
13. นายพนัส หันนาคินทร์ อนุกรรมการและเลขานุการ
14. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
15. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมา) ประกอบด้วย

1. นายนพดล ทองโสภิต ประธานอนุกรรมการ
2. ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี อนุกรรมการ
3. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา อนุกรรมการ
4. นายสมพงศ์ จันทร์โพธิ์ศรี อนุกรรมการ
5. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ อนุกรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข อนุกรรมการ
7. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อนุกรรมการ
8. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อนุกรรมการ
9. ผู้อำนวยการกองแผนงานสำนักงานปลัดทบวง อนุกรรมการ
10. นายณรงค์ เพียรเกิดสุข อนุกรรมการ
11. นายรังษี นันทสาร อนุกรรมการและเลขานุการ
12. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
13. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
14. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
15. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3. คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภาคตะวันออก (จังหวัดชลบุรี) ประกอบด้วย

1. นายทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ ประธานอนุกรรมการ
2. นายเฉลิมวงศ์ วัจนสุนทร อนุกรรมการ
3. นายบุญเอิญ มิลินทสูตร อนุกรรมการ
4. นายประเทิน มหาขันธ์ อนุกรรมการ

5. นายอนนต์ อนันตรังสี	อนุกรรมการ
6. นายจำเนียร สงวนพวก	อนุกรรมการ
7. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	อนุกรรมการ
8. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	อนุกรรมการ
9. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
10. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ	อนุกรรมการ
11. ผู้อำนวยการกองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง	อนุกรรมการ
12. นายณรงค์ เพียรเกิดสุข	อนุกรรมการ
13. นายคุณวุฒิ คนฉลาด	อนุกรรมการและเลขานุการ
14. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง	อนุกรรมการและเลขานุการ
15. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

4. คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) ประกอบด้วย

1. นายทองจันทร์ หงศ์ลดารมภ์	ประธานอนุกรรมการ
2. นายวิมลยุตต์ วรรณสว่าง	อนุกรรมการ
3. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ 2 ท่าน	อนุกรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	อนุกรรมการ
5. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
6. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	อนุกรรมการ
7. ผู้อำนวยการกองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง	อนุกรรมการ
8. นายณรงค์ เพียรเกิดสุข	อนุกรรมการ
9. นายปรีชา แม้นมินทร์	อนุกรรมการและเลขานุการ
10. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
11. เจ้าหน้าที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน 2527 เป็นต้นไป

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สั่ง ณ วันที่ 12 เมษายน 2527

กำธร พันธุลาภ

(นายกำธร พันธุลาภ)

ประธานกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย

ด่วนมาก

ที่ นร 0203/11010 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

23 สิงหาคม 2527

เรื่อง การพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่

เรียน รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

อ้างถึง หนังสือที่ ทม 0204/20874 ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2527

ตามที่ได้เสนอเรื่อง การพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการรวม 3 ข้อ นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2527 ลงมติมอบให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการฯ รับไปพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนยืนยันมา ได้ส่งเรื่องนี้ให้คณะกรรมการปฏิบัติรูประบบราชการฯ ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไปแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. 0-2281-0007

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ที่ ทม 0204/4681

ทบวงมหาวิทยาลัย
328 ถนนศรีอยุธยา
เขตพญาไท 10400

27 มีนาคม 2530

เรื่อง การจัดตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยใหม่

เรียน ประธานกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. หนังสือที่ ทม 0204/20874 ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2527
2. หนังสือที่ นร 0203/11010 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2527
3. หนังสือที่ นร 0203/12804 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2529
4. หนังสือที่ นร 0203/2820 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2530
5. รายงานการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยใหม่ 5 แห่ง จำนวนอย่างละ 3 ชุด
6. โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ทั้ง 5 แห่ง ตามแผนฯ 6 จำนวนอย่างละ 3 ชุด
7. สรุปร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เสนอขอจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ จำนวนอย่างละ 3 ชุด

ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1 ทบวงมหาวิทยาลัยได้เสนอโครงการจัดตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยใหม่ ให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในหลักการ คือ

1. ให้ยกฐานะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และวิทยาเขตบางแสน จังหวัดชบลุรี ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ
2. ให้จัดตั้งวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยของแก่นขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดนครราชสีมา
3. ให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิทยาลัยครูนครศรีธรรมชาติเป็นฐานในการจัดตั้ง

ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2 คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2527 ลงมติมอบให้คณะกรรมการปฏิรูปฯ รับไปพิจารณาโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่เสนอคณะรัฐมนตรี ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 3 คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2529 มีมติรับหลักการการจัดตั้ง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วิทยาลัยอุบลราชธานี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปฯ เสนอความเห็น และตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 4 คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2530 มีมติมอบให้คณะกรรมการปฏิบัติรูปฯ รับไปพิจารณาแล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาภายใน 1 เดือน โดยนำคำขอจัดตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในที่อื่น ๆ มาพิจารณาประกอบเป็นภาพของรวมทั้งประเทศในคราวเดียวกันนี้ด้วย นั้น

ทบวงมหาวิทยาลัยใคร่ขอเรียนว่า โครงการจัดตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยใหม่ดังกล่าว ทบวงมหาวิทยาลัยได้พิจารณาอย่างรอบคอบจากข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เสนอร่างพระราชบัญญัติให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่เกือบทั่วประเทศ โดยการกระจายออกไปในภูมิภาคต่างๆ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับปริญญาของผู้ต้องการศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัดให้กว้างขวางและทั่วถึงยิ่งขึ้น

จากสถิติในปี 2528 มีผู้จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 170,545 คน และเทียบเท่าจำนวน 111,038 คน รวม 281,583 คน ในจำนวนนี้มีผู้มาสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งสอบรวมและโควต้าจำจวน 102,822 คน มหาวิทยาลัยของรัฐรับไว้ได้เพียง 18,817 คน คิดเป็นเพียงร้อยละ 18.30 ของผู้มาสมัครสอบทั้งหมด และทบวงมหาวิทยาลัยคาดว่าในระยะต่อไปอีก 10 ปีข้างหน้า จำนวนผู้จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและเทียบเท่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น ผู้เข้าศึกษาต่อจะมีจำนวนสูงขึ้น แต่มหาวิทยาลัยของรัฐจะรับได้ในจำนวนเพิ่มขึ้นไม่มากนัก คาดว่าจะประมาณ ไม่เกินร้อยละ 20 ของผู้มาสมัครสอบทั้งหมด

จึงเห็นได้ว่าการขยายการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและเทียบเท่า มีผลทำให้ความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีเพิ่มขึ้น แต่การขยายตัวของมหาวิทยาลัยจำกัดรับยังไม่ทันกับจำนวนผู้จบการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและเทียบเท่า จึงทำให้จำนวนผู้สมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยมีมากเกินกว่าที่สถานศึกษาจะรับได้ ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้เสนอขอจัดตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยใหม่ดังกล่าว การเปิดมหาวิทยาลัยอีก 5 แห่งดังกล่าวจะเพิ่มการรับนักศึกษาอีกปีละประมาณ 1,255 คน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มรวมทั้งหมด 20,072 คน เท่านั้น จึงเห็นได้ว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและเทียบเท่า

พร้อมนี้ทบวงมหาวิทยาลัยได้ส่งเอกสารที่เกียวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความเห็นชอบในหลักการตอบที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอจัดตั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง อนึ่ง สำหรับวงเงินงบประมาณการจัดตั้งมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งนั้น ทบวงมหาวิทยาลัยจะได้ทำความตกลงกับสำนักงบประมาณตามกำลังเงินของประเทศต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สุบิน ปิ่นขยัน

(นายสุบิน ปินขยัน)

รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

กองแผนงาน

โทร. 2458182, 2458239

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรพิมล รัตนพิทักษ์)

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล 7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
ที่ 2/2530
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษาพิจารณาและเสนอแนะ
เกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว และบรรจุวัตถุประสงค์ของทางราชการ อาศัยอำนาจตามความในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 103/2530 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2530 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อศึกษาพิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับขอจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดย

1. ให้คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ ประกอบด้วย
   1.1. พลโท สำเภา ศรีคชา เป็นประธานอนุกรรมการเฉพาะกิจ
   1.2. นายเกยูร ลิ่มทอง เป็นรองประธานอนุกรรมการเฉพาะกิจ
   1.3. รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
   1.4. รองปลัดทบวงทหาวิทยาลัย เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
   1.5. นายพจน์ สะเพียรชัย เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
   1.6. นายทรงศักดิ์ สรีกาฬสินธุ์ เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
   1.7. นายปฐม มณีโรจน์ เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
   1.8. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
   1.9. ผู้แทนสำนักงบประมาณ เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
   1.10. ผู้แทนสำนักงาน ก.พ. เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจ
   1.11. นายสีมา สีมานันท์ เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจและเลขานุการ
   1.12. นางสาวพรพิมล รัตนพิทักษ์ เป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจและผู้ช่วยเลขานุการ

2. ให้คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ มีความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ ดังนี้
   2.1. ศึกษา พิจารณา เรื่องการขอจัดตั้งหรือโอนกิจการสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่ส่วนราชการ หน่วยงาน หรือองค์การต่าง ๆ เสนอมายังคณะปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือประธานกรรมการฯ แล้วเสนอแนะต่อคณะกรรมการฯ หรือประธานกรรมการฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติ หรือให้ความเห็นชอบ หรือเพื่อดำเนินการต่อไป
   2.2. ปฏิบัติงานที่คณะกรรมการฯ หรือประธานกรรมการฯ มอบหมาย

2.3. มีอำนาจเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง หรือขอเอกสารหลักฐานจากบุคคลส่วนราชการหรือหน่วยงาน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ

3. การเบิกเบี้ยประชุม ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 โดยให้เบิกจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 โดยให้เบิกจากสำนักเลขาธิการนายรัฐมนตรี

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 4 กันยายน 2530

(ลงชื่อ) พลเรือเอก สนธิ บุญยะชัย
(สนธิ บุณยะชัย)
รองนายกรัฐมนตรี
ประธานกรรมการปฏิรูประบบราชการ
และระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรพิมล รัตนพิทักษ์)
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบบุคคล 7

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำสั่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่ 2747/2530

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เพื่อให้การจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบังเกิดผลดีต่อทางราชการ

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 18 และมาตรา 21(1) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2521 จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการที่ปรึกษา

1.1. พลโท อิสระพงศ์ หนุนภักดี	แม่ทัพภาคที่ 2
1.2. พลตำรวจโท นิยม กาญจนวัฒน์	ผู้บัญชาการตำรวจภูธร 2
1.3. นายมงคล เปาอินทร์	อธิบดีผู้พิพากษาภาค 3
1.4. นายหัสดี ไกรทองสุก	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครราชสีมา
1.5. นายวิษณุ เลื่อมสำราญ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงนครราชสีมา
1.6. นายเกรียงชัย จึงจตุรพิธ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและเยาวชน นครราชสีมา
1.7. นายอำนวย อุเทศ	ศึกษาธิการเขต 11
1.8. นายไสว จงกล	อัยการฎีกาเขต 3
1.9. ร้อยโท ยิ้ม ยวดยง	อัยการพิเศษประจำเขต 3
1.10. นายยืนยง รัตนากร	ผู้อำนวยการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 3
1.11. นายสมพร คีรีวงศ์	สรรพสามิตเขต 3
1.12. นายลำจวน จิรวดี	คลังเขต 3
1.13. นายมงคล สิงห์สง่า	สรรพากรเขต 3
1.14. ร้อยตรี บรรเลิศ รัชตกุล	ป่าไม้เขตนครราชสีมา
1.15. นายสุจินต์ ตั้งใจตรง	ปศุสัตว์เขต 3
1.16. นายวิเชียร เทียนดำ	นายช่างเขตการทางนครราชสีมา
1.17. นายสงวน ไชยรัตน์	ผู้อำนวยการสำนักงานการสื่อสารไปรษณีย์ เขต 3
1.18. นายบุญจริง แสงวรา	หัวหน้าเขตโทรศัพท์ภูมิภาคที่ 2
1.19. นายนิคม อิศรางกูร ณ อยุธยา	ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ 6

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.20. นายประเวศ ศรีปราชญ์	ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 3
1.21. พลตรี ชาติชาย ชุณหะวัณ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.22. พันตรี เทอดฤทธิ์ บุญญฤทธิ์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.23. นายบุญถึง ผลพานิชย์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.24. นายสนั่น พยัฆมกุล	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.25. นายสมบุรณ์ จีระมะกร	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.26. นายประสาร ด่านกุล	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.27. ว่าที่ ร.ต.วิชัย จิตพิทักษ์เลิศ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.28. นายสกุล ศรีพรหม	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.29. นายเลิศ หงษ์ภักดี	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.30. นายกร ทัพพะรังสี	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.31. นายวิรัช รัตนเศรษฐ์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.32. นายมานะศักดิ์ อินทรโกมาลย์สุต	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.33. นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.34. นายสุขุม เลาวัณย์ศิริ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.35. นายกอร์ปศักดิ์ สภาวสุ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา
1.36. นายรักษ์ ด่านกุล	ประธานสภาจังหวัดนครราชสีมา

2. คณะกรรมการอำนวยการ

2.1. นายสมบูรณ์ ไทยวัชรามาศ	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	ประธานกรรมการ
2.2. นายสมพร โพธินาม	อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น	รองประธานกรรมการ
2.3. นายดำรง รัตนพานิช	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.4. นายสุพร สุภสร	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.5. นายอินทรชัย หอวิจิตร	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น	กรรมการ
2.6. นางสาวยุพิน เดชะมณี	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	กรรมการ
2.7. พลตรี วัชรพล พลเวียง	รองแม่ทัพภาคที่ 2	กรรมการ
2.8. พลตรี ไพบูลย์ ห้องสินหลาก	รองแม่ทัพภาคที่ 2	กรรมการ
2.9. พลตรี สมพร เดิมทองไชย	รองแม่ทัพภาคที่ 2	กรรมการ

2.10. พลตรี จำลอง พรรคเจริญ	เสนาธิการ กองทัพภาคที่ 2	กรรมการ
2.11. พลตรี อานุภาพ ทรงสุนทร	ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 3	กรรมการ
2.12. นาวาอากาศเอก(พิเศษ) สมนึก โชติยะปุตตะ	ผู้บังคับการกองบิน 1	กรรมการ
2.13. นายกอบกุล ทองลงยา	ปลัดจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.14. นายเสนอ บุญประสาท	อัยการจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.15. นายสุจินต์ ตินทุกะสิริ	เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.16. นายสมโภชญ์ จูทะโยธิน	ประชาสงเคราะห์จังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.17. นายบุญรอด จันทรสมวงศ์	พัฒนาการจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.18. นายจรัล คงสงค์	แรงงานจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.19. นายชัยชัย สวนไพบูลย์	ผู้อำนวยการเร่งรัดพัฒนาชนบทนครราชสีมา	กรรมการ
2.20. นายอนุสรณ์ ปรารถนาดี	เร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.21. นายประชา จิตรภิรมย์ศรี	โยธาธิการจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.22. พันตำรวจเอก สิทธิศักดิ์ อินทร์ถมยา	ผู้อำนวยการตำรวจภูธร จ.นครราชสีมา	กรรมการ
2.23. นายไพรัตน์ กันตะเพ็ง	ผู้จัดการการไฟฟ้าจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.24. นายคณิศร เจริญลาภ	คลังจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.25. นายสนอง ปทุมชาติ	สรรพสามิตจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.26. นายช่วย สุวรรณโรจน์	สรรพากรจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.27. นายณรงค์ วัชรปราการ	ราชพัสดุจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.28. นายบุญเรือง ตันยา	ศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.29. ร้อยตรี ดี ไชยวรรณ	ผู้อำนวยการสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด	กรรมการ
2.30. นายสงัด สันตะพันธ์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	กรรมการ
2.31. นายอุเทน จารณศรี	นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.32. นายแสงชัย ปวบุญสิริวงศ์	สหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.33. นายประมวล กิติพร	ป่าไม้จังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.34. นายสุรศักดิ์ สิริสมบูรณ์	ปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.35. นายสุชาต พยัคฆนันท์	เกษตรจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.36. นายวิชาญ นามสูงเนิน	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.37. นายประเสริฐ สิงห์น้อย	หัวหน้าโครงการชลประทานนครราชสีมาที่ 1	กรรมการ
2.38. นายบัณฑิต ต่อวัฒนชัย	ขนส่งจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.39. นายประพจน์ ศิริปุณย์	นายช่างแขวงการทางนครราชสีมาที่ 1	กรรมการ

2.40. นายศักดิ์สิทธิ์ แสงด้วง	นายช่างแขวงการทางนครราชสีมาที่ 2	กรรมการ
2.41. พันโท ทองดี พัทธมาศรี	สัสดีจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.42. นายสมชิด เกษชมพล	อุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.43. นายพจน์ อินทะโส	พาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.44. นายบัณฑิต ตั้งประเสริฐ	ประชาสัมพันธ์จังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.45. นายเด็ดดวง สุคนธรัตน์	นายกเทศมนตรีเมืองนครราชสีมา	กรรมการ
2.46. นายบรรพต บูรณะสิน	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา	กรรมการ
2.47. ดร. ทองคูณ หงส์พันธุ์	อธิการวิทยาครูนครราชสีมา	กรรมการ
2.48. นายประภา ยุวานนท์	นายอำเภอเมืองนครราชสีมา	กรรมการ
2.49. นายปาน ปั้นแหน่งเพชร	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและอบรมหม่อนไหม	กรรมการ
2.50. นายประดิษฐ์ อุราสุข	นายสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยนครราชสีมา	กรรมการ
2.51. นายเลอพงษ์ พัฒนาจิตวิไล	ประธานหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
2.52. นายบรรยง หล่อธราประเสริฐ	ผู้จัดการบริษัทไทยสงวน จำกัด	กรรมการ
2.53. นายวิชัย เชิดชัย	ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดเชิดชัยอุตสาหกรรม	กรรมการ
2.54. นายมุข วงษ์ชวลิตกุล	เจ้าของผู้จัดการวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลและโรงเรียนเทคโนโลยีช่างกลพณิชยการนครราชสีมา	กรรมการ
2.55. นายทศพล ตันติวงษ์	ผู้จัดการบริษัทสงวนวงษ์ จำกัด	กรรมการ
2.56. นายอาคม ไตรบัญญัติกุล	ผู้จัดการบริษัทโตโยต้า จำกัดสาขานครราชสีมา	กรรมการ
2.57. นายเข็มทอง เรืองกฤตยา	ผู้จัดการบริษัทชานนท์ จำกัด	กรรมการ
2.58. นายเหรียญ จึงวิวัฒนาภรณ์	ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดคิงส์ยนต์	กรรมการ
2.59. นายประพัฒน์ อินทนากรวิวัฒน์	ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดยงประเสริฐ	กรรมการ
2.60. นายประกิจ วิเศษจินดาวัฒน์	ผู้จัดการบริษัทประกิจยนต์ จำกัด	กรรมการ
2.61. นายชง วงษ์เบญจรัตน์	ผู้จัดการบริษัทนครชัยขนส่ง จำกัด	กรรมการ
2.62. นายควง วงษ์เบญจรัตน์	บริษัทนครชัยขนส่ง จำกัด	กรรมการ
2.63. นายสกล อรัญนาค	ประธานชมรมธนาคารจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

2.64. นายชนะ จารุกำเนิดกนก	ประธานมูลนิธิหลักเสียงเชียงดิ้ง	กรรมการ
2.65. นายมงคล เทียนไพฑูรย์	ประธานมูลนิธิฮากกา	กรรมการ
2.66. นายจุรินทร์ สุขสุเดช	ผู้จัดการบริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด สาขานครราชสีมา	กรรมการ
2.67. นายพิเนตร สิมะเสถียร	ผู้จัดการบริษัทเสริมสุข จำกัด สาขานครราชสีมา	กรรมการ
2.68. คณบดีคณะเกษตรศาสตร์		กรรมการ
2.69. คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์		กรรมการ
2.70. คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์		กรรมการ
2.71. คณบดีคณะแพทยศาสตร์		กรรมการ
2.72. คณบดีคณะวิทยาศาสตร์		กรรมการ
2.73. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ – สังคมศาสตร์		กรรมการ
2.74. นายเกษม ปราบริปูตลุง	หัวหน้าโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุนารี	กรรมการและเลขานุการ
2.75. นายสถิตย์ ภักดีศรีแพยง		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3. คณะกรรมการดำเนินงาน

3.1. นายดำรง รัตนพานิช	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	ประธานกรรมการ
3.2. นายเกษม ปราบริปูตลุง	หัวหน้าโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี	รองประธานกรรมการ
3.3. นายกอบกุล ทองลงยา	ปลัดจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.4. นายอุเทน จารณศรี	นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.5. นายเสนอ บุญประสาท	อัยการจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.6. นายสุชาติ พยัคฆนันท์	เกษตรจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.7. ดร.ทองคูณ หงส์พันธุ์	อธิการวิทยาลัยครูนครราชสีมา	กรรมการ
3.8. นายสุจินต์ ดินทุกะสิริ	เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.9. นายบุญเรือง ตันยา	ศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.10. นายประมวล กิติพร	ป่าไม้จังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.11. นายสมโภชน์ จูฑะโยธิน	ประชาสงเคราะห์จังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.12. นายจรัล คงสงค์	แรงงานจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

3.13. นายสมชิต เกษชุมพล	อุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.14. นายประชา จิตภิรมรย์ศรี	โยธาธิการจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.15. นายณรงค์ วัชรปราการ	ราชพัสดุจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.17. นางสาวเหมยอิง อมรางกูร	ปลัดเทศบาลเมืองนครราชสีมา	กรรมการ
3.18. นายบรรพต บูรณะสิน	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา	กรรมการ
3.19. นางพเยาว์ ไทยวัชรามาศ	ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา	กรรมการ
3.20. นางประไพศรี สุภา	ผู้อำนวยการวิทยาเขตเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กรรมการ
3.21. นางประไมย แก้วพรรณา	ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลนครราชสีมา	กรรมการ
3.22. นายอาทร เปรมภิรักษ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรมนครราชสีมา	กรรมการ
3.23. นายวิเชียร บุญเลิศ	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา	กรรมการ
3.24. นายสุชาติ สุประกอบ	ผู้อำนวยการโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย	กรรมการ
3.25. นายสมพงษ์ ศิริวัฒน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนสุรนารีวิทยา	กรรมการ
3.26. นายชวลิต ตัณฑเศรณีวัฒน์	ผู้อำนวยโรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์	กรรมการ
3.27. นายครรชิต ตรานุชรัตน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบุญวัฒนา	กรรมการ
3.28. นายอุดม ไชยนอก	ผู้อำนวยการโรงเรียนสารพัดช่างนครราชสีมา	กรรมการ
3.29. นายวิจิตร คุรุกิจกำจร	ผู้อำนวยการโรงเรียนมหิศราธิบดี	กรรมการ
3.30. นายเชียร ศิลนะชัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนโคราชพิทยาคม	กรรมการ
3.31. นายประวัติ นวลศรี	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์	กรรมการ
3.32. นายมุข วงษ์ชวลิตกุล	เจ้าของและผู้จัดการวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลและโรงเรียนเทคโนโลยีช่างกลพณิชยการนครราชสีมา	กรรมการ
3.33. นางสาววิภา เลด	ครูใหญ่โรงเรียนมารีย์วิทยา	กรรมการ
3.34. นายวิจารณ์ แสงหาญ	ครูใหญ่โรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา	กรรมการ
3.35. นายวุฒิพงษ์ อุตมาพรหม	ครูใหญ่โรงเรียนรัตโนภาส	กรรมการ
3.36. นายศักดา เกษใหม่	เลขานุการจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการ
3.37. นายปรีดา เมฆดี	หัวหน้าส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนจังหวัด	กรรมการ
3.38. นางสาวสุกัญญา รัตนศิริมณีเวทย์	หัวหน้าส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนจังหวัด	กรรมการ
3.39. นายทวิสนต์ โลณานุรักษ์	ผู้จัดการบริษัทโคราชธุรกิจ	กรรมการ
3.40. นายดำรงศักดิ์ สิริจินดา	ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงสีชัยพฤกษ์	กรรมการ
3.41. นายเทอด เจริญวัฒนา		กรรมการ

3.42. นายทวีศักดิ์ แก้วซิม		กรรมการ
3.43. นางสาวกัลยา พัฒนศรี		กรรมการ
3.44. นายวิโรจน์ ชัยธรรม		กรรมการ
3.45. นางสาวสุนันทา เหล่าจันทร์		กรรมการ
3.46. นายบรรทัด สิงหบุตร	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการและเลขานุการ
3.47 นายสถิตย์ สิงหบุตร	หัวหน้าฝ่ายบริหาร สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2530

สมพร โพธินาม

(นายสมพร โพธินาม)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ที่ ทม 0204/5119

ทบวงมหาวิทยาลัย
328 ถนนศรีอยุธยา
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

24 กุมภาพันธ์ 2531

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น และร่างประกาศทบวงมหาวิทยาลัย

เรื่อง การแบ่งส่วนราชการในวิทยาสุรนารีมหาวิทยาลัยขอนแก่น

เรียน ประธานกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ... จำนวน 30 ชุด
2. ร่างประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง การแบ่งส่วนราชการในวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 30 ชุด
3. ตารางเปรียบเทียบการแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 30 ชุด
4. โครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 8 ชุด

ตามที่คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2530 ได้อนุมัติให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินยืดเวลาเสนอผลการพิจารณาเกี่ยวกับความเหมาะสมในการจัดตั้งวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยใหม่ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ออกไปถึงวันที่ 30 กันยายน 2530 นั้น

บัดนี้ ระยะเวลาได้ล่วงเลยมานานประกอบกับมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับงบประมาณสำหรับการเตรียมการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี ในปีงบประมาณ 2531 จำนวนเงิน 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) ทบวงมหาวิทยาลัยจึงเห็นสมควรให้มีการดำเนินการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้เสนอร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี และร่างประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง การแบ่งส่วนราชการในวิทยาสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไปด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาการตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2525 ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) วิจิตร ศรีสอ้าน

(นายวิจิตร ศรีสอ้าน)

ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

กองแผนงาน

โทร. 2458182,2458239

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ด่วนที่สุด

ที่ ทม 0204/21939

ทบวงมหาวิทยาลัย
328 ถนนศรีอยุธยา เขตพญาไท
กรุงเทพฯ 10400

2 กันยายน 2531

เรื่อง การจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาค

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง 1. หนังสือทบวงมหาวิทยาลัยด่วนมากที่ ทม 0204/20874 ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2527
2. หนังสือทบวงมหาวิทยาลัยที่ ทม 0204/24791 ลงวันที่ 30 กันยายน 2529

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สรุปความเป็นมาการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาค จำนวน 85 ชุด
2. รายงานเป็นเรื่องการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค โดยคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษาพิจารณา และเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

เพื่อให้นโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและชนบทของรัฐบาล บรรลุผลดียิ่งขึ้น ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้มีนโยบายที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับปริญญาให้กว้างขวางและทั่วถึง โดยการขยายสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในภาคต่าง ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่ประชาชนอยู่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัยที่มีอยู่แล้วในภาคนั้น ๆ ทบวงมหาวิทยาลัยจึงมีโครงการที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยหรือขยายวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยอีก 5 แห่งใน 4 ภาคของประเทศ และในปี 2527 ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาพิจารณาวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบคือ (1) จัดตั้งวิทยาลัยในสังกัด มหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ชื่อว่าวิทยาลัยอุบลราชธานี และวิทยาลัยสุรนารี ตามลำดับ (2) ยกฐานะวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่พิษณุโลก และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่บางแสน เป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ (3) จัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ความละเอียดปรากฏตามหนังสือที่อ้างถึง หมายเลข 1

ต่อมาทบวงมหาวิทยาลัยได้เสนอคณะรัฐมนตรีขอยืนยันการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ ความละเอียดปรากฏตามหนังสือที่อ้างถึงหมายเลข 2 และคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2530 ได้มีมติมอบให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินพิจารณาเสนอความเห็นคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อเดือนกรกฎาคม 2530

ได้ให้ความเห็นชอบการจัดตั้งวิทยาลัยอุบลราชธานี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ 14 กันยายน 2530 และในปีการศึกษา 2531 ได้รับนักศึกษารุ่นแรกในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเกษตรศาสตร์ไปแล้ว

สำหรับการดำเนินการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีในปีงบประมาณ 2531 มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับงบประมาณเพื่อเตรียมการจัดตั้งจำนวน 1 ล้านบาท และมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดทำโครงการเสนอผ่านทบวงมหาวิทยาลัยไปคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2531 โดยมีเป้าหมายที่จะรับนักศึกษารุ่นแรกในปี พ.ศ. 2532 ในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้เสนอจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีต่อทบวงมหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2531 และทบวงมหาวิทยาลัยได้ส่งให้คณะกรรมการปฏิรูปฯ พิจารณาเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2531 ขณะนี้ยังมิได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงยังไม่ได้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณาแล้วเห็นสมควรเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการคือ

1. ดำเนินการยกฐานะวิทยาลัยอุบลราชธานี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ เมื่อมีความพร้อมต่อไป

2. จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งดำเนินการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป

3. ยกฐานะวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่พิษณุโลกและที่บางแสนเป็นมหาวิทยาลัย โดยมีการออกพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่อไป

4. จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยทบวงมหาวิทยาลัยจะได้จัดทำรายละเอียดของโครงการต่อไป

โดยที่โครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี ได้รับงบประมาณมาบางส่วนและได้มีการเตรียมการไปมากแล้ว หากคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรให้จัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัย เพื่อเร่งรัดให้มีการดำเนินงานตามโครงการให้แล้วเสร็จเร็วยิ่งขึ้น ก็ขอได้โปรดพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ศึกษา หาข้อมูลและจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี

คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

1. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นประธานกรรมการ
2. รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (นายพจน์ สะเพียรชัย)	เป็นรองประธานกรรมการ
3. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
4. อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น	เป็นกรรมการ
5. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	เป็นกรรมการ

6. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
7. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
8. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ หรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
9. นายสงวน ลิ่วมโนมนต์	เป็นกรรมการ
10. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการ
11. นายอินทรชัย หอวิจิตร รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น	เป็นกรรมการ
12. นายเกษม ปราบริปูตลุง รองศาสตราจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ หัวหน้าโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น	เป็นกรรมการ
13. นายกุลธร เลื่อนฉวี อาจารย์ระดับ 6 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	เป็นกรรมการ
14. นายธัชทอง วิริยเวชกุล ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านส่งเสริมมาตรฐาน การศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการ
15. ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการ
16. นายสุเมธ แย้มนุ่ม สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการ
17. นายอมรวิชช์ นาครทรรพ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการ
18. นายอนุจินต์ กนิษฐรัต ผู้อำนวยการกองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการและเลขานุการ
19. นายณรงค์ เพียรเกิดสุข เจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
20. นางสาววรรณดี คีตะนิธินันท์ เจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดทบวง	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายทวิช กลิ่นประทุม)

รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

สำนักงานปลัดทบวงเป็นกรรมการ

กองแผนงาน

โทร. 2458182, 2458239

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สรุปความเป็นมาการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาค

นับตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2526 เป็นต้นมา ทบวงมหาวิทยาลัยได้รับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในจังหวัดต่างๆ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมทั้งสิ้น 15 ฉบับ ทั้งนี้รูปแบบการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ตามที่เสนอมานั้นจะมีทั้งที่รวมหน่วยงานที่มีอยู่เดิมเข้าด้วยกัน ยกฐานะวิทยาเขตที่มีอยู่เดิมเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศและที่เป็นการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นใหม่โดยเฉพาะ

ทบวงมหาวิทยาลัยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่จะรับไว้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยทางด้านการจัดตั้งมหาวิทยาลัย และควรจะได้มีการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เนื่องจากการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นใหม่นั้นมีผลกระทบต่อการวางแผนผลิตกำลังคน และงบประมาณของประเทศ

ในปี 2527 ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้ตั้งคณะอนุกรรมการทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเพิ่มขึ้น คณะอนุกรรมการได้ศึกษาข้อมูลและความเป็นไปได้แล้วเสนอให้ดำเนินการดังนี้ คือ (1) จัดตั้งวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดนครราชสีมา โดยที่จังหวัดอุบลราชธานีใช้ชื่อว่า วิทยาลัยอุบลราชธานี และจังหวัดนครราชสีมา ใช้ชื่อว่า “วิทยาลัยสุรนารี” (2) ยกฐานะวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่พิษณุโลก และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่บางแสน เป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ (3) จัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทบวงมหาวิทยาลัยเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอของคณะอนุกรรมการและได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินพิจารณากลั่นกรองผลการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปฯ ได้เสนอให้มีการจัดตั้งวิทยาลัยอุบลราชธานี ในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นไปก่อน เมื่อเดือนกรกฎาคม 2530 ส่วนแห่งอื่น ๆ นั้นคณะกรรมการปฏิรูปฯ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษา วิเคราะห์และเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นในภูมิภาคเมื่อเดือนกันยายน 2530

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้พิจารณาสนับสนุนให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นในส่วนภูมิภาค จำนวน 4 แห่งคือ

1. จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดพิษณุโลก โดยยกฐานะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตพิษณุโลก ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ สำหรับภาคเหนือตอนล่าง

2. จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี ในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นที่จังหวัดนครราชสีมา สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3. จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดชลบุรี โดยยกฐานะมหาวิทยาลัย

4. จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับภาคใต้

เนื่องจากมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรและมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เรื่องนี้จึงยังมิได้มีการนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

โดยที่การจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาคเป็นนโยบายของรัฐบาล ทบวงมหาวิทยาลัยเห็นสมควรเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการเพื่อที่ทบวงมหาวิทยาลัยจะได้ดำเนินการต่อไป คือ

1. ยกฐานะวิทยาลัยสุรนารี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ เมื่อมีความพร้อม

2. จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งดำเนินการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป

3. ยกฐานะวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่พิษณุโลก และที่บางแสนเป็นมหาวิทยาลัย โดยมีการออกพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่อไป

4. จัดตั้งมหาวิทยาลัยที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยจะได้จัดทำโครงการละเอียดต่อไป

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ที่ นร 0202/11248 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

15 กันยายน 2531

เรื่อง การจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาค

เรียน รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

อ้างถึง หนังสือทบวงมหาวิทยาลัย ด่วนที่สุด ที่ ทม 0204/21939 ลงวันที่ 2 กันยายน 2531

ตามที่เสนอเรื่อง การจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาค ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณานั้น คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2531 ลงมติว่า

1. อนุมัติให้ยกฐานะวิทยาลัยอุบลราชธานี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ โดยมีการออกพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่อไป

2. อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งดำเนินการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป

3. อนุมัติให้ยกฐานะวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่พิษณุโลกและที่บางแสนเป็นมหาวิทยาลัย โดยมีการออกพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่อไป

4. อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาลัยนครศรีธรรมราช สังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป

5. อนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ตามองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ

6. ให้ทบวงมหาวิทยาลัยรับไปพิจารณาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยในเขตจังหวัดภาคกลางตอนล่าง

7. ให้ทบวงมหาวิทยาลัยรับไปพิจารณาเสนอจัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์ขึ้นในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วน

จึงเรียนยืนยันว่า ได้แจ้งให้กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงบประมาณ และสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีทราบด้วยแล้ว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ขอแสดงความนับถือ

อนันต์ อนันตกูล

(นายอนันต์ อนันตกูล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. 2825844

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำสั่งทบวงมหาวิทยาลัย

ที่ 176/2531

เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี

.....

ด้วยคณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2531 ได้มีมติอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เพื่อทำหน้าที่ศึกษาหาข้อมูลและจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี อาศัยอำนาจคณะรัฐมนตรี จึงแต่งตั้งบุคคลต่อไปนี้เป็นกรรมการ

1. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นประธานกรรมการ
2. รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นรองประธานกรรมการ
   (นายพจน์ สะเพียรชัย)
3. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา หรือผู้แทน เป็นกรรมการ
4. อธิบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นกรรมการ
5. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นกรรมการ
6. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ เป็นกรรมการ
   และสังคมแห่งชาติ หรือผู้แทน
7. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติหรือผู้แทน เป็นกรรมการ
8. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ หรือผู้แทน เป็นกรรมการ
9. นายสงวน ลิ่วมโนมนต์ เป็นกรรมการ
10. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม เป็นกรรมการ
    เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
11. นายอินทรชัย หอวิจิตร เป็นกรรมการ
    รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น
12. นายเกษม ปราบริปูตลุง เป็นกรรมการ
    รองศาสตราจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์
    หัวหน้าโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีมหาวิทยาลัยขอนแก่น
13. นายกุลธร เลื่อนฉวี เป็นกรรมการ
    อาจารย์ระดับ 6 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
    สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
14. นายธัชทอง วิริยเวชกุล เป็นกรรมการ
    ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา
    สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

15. ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ เป็นกรรมการ
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
16. นายสุเมธ แย้มนุ่ม เป็นกรรมการ
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
17. นายอมรวิชช์ นาครทรรพ เป็นกรรมการ
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
18. นายอนุจินต์ กนิษฐรัต เป็นกรรมการ
ผู้อำนวยการกองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
19. นายณรงค์ เพียรเกิดสุข เป็นกรรมการและ
เจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้ช่วยเลขานุการ
20. นางสาววรรณดี คีตะนิธินันท์ เป็นกรรมการและ
เจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2531

ทวิช กลิ่นประทุม
(นายทวิช กลิ่นประทุม)
รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รายงานการประชุม
คณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี
ครั้งที่ 1/2531
วันศุกร์ที่ 30 กันยายน 2531
ณ ศูนย์สารสนเทศ ทบวงมหาวิทยาลัย

.....

รายนามผู้เข้าร่วมประชุม

1. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย (นายทวิช กลิ่นประทุม)	ประธานกรรมการ
2. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (นายวิจิตร ศรีสอ้าน)	รองประธานกรรมการ
3. รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (นายพจน์ สะเพียรชัย)	กรรมการ
4. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา (นายไพฑูรย์ บุญวัฒน์ ผู้ช่วยปลัดจังหวัดนครราชสีมา แทน)	กรรมการ
5. อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น (นายสมพร โพธินาม)	กรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายศุภชัย บานพับทอง)	กรรมการ
7. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายณรงค์ นิตยาพร ผู้อำนวยการกองโครงการสังคม แทน)	กรรมการ
8. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (นายสนอง ศันสนยุทธ รองเลขาธิการฯ แทน)	กรรมการ
9. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ (นางจิระพรรณ นิรัติศัย ผู้อำนวยการกองงบประมาณ ฝ่ายการศึกษา แทน)	กรรมการ
10. นายสงวน ลิ่วมโนมนต์	กรรมการ
11. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย	กรรมการ
12. นายอินทรชัย หอวิจิตร รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น	กรรมการ

13. นายเกษม ปราบริปูตลุง กรรมการ
หัวหน้าโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
14. นายกุลธร เลื่อนฉวี กรรมการ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
15. นายธัชทอง วิริยเวชกุล กรรมการ
ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
16. ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ กรรมการ
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (นายปราโมทย์ โชติมงคล)
17. นายอมรวิชช์ นาครทรรพ กรรมการ
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
18. นายณรงค์ เพียรเกิดสุข กรรมการและ
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้ช่วยเลขานุการ
19. นางสาววรรณดี คีตะนิธินันท์ กรรมการและ
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้ช่วยเลขานุการ

รายนามกรรมการผู้ไม่มาประชุม

1. นายสุเมธ แย้มนุ่ม กรรมการ
2. นายอนุจินต์ กนิษฐวัต กรรมการและเลขานุการ
ผู้อำนวยการกองแผ่นงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

รายนามผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายนริส อุตระชัย ป่าไม้อำเภอเมืองนครราชสีมา
2. นายธงชัย ลืออดุล ปลัดอำเภอเมืองนครราชสีมา
3. นางสาววรพรรณ อภิชัย สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
4. นางนีรชรา บุญสนิท สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
5. นางสาวพิดารัตน์ สุวพันธุ์วัฒนา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

เริ่มประชุมเวลา 15.05 น.

ประธานกล่าวเปิดประชุมและได้เรียนเชิญท่านรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งได้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ด้วยให้นโยบายแก่คณะกรรมการเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีต่อไป พอสรุปได้ว่า นโยบายการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีเป็นนโยบายสำคัญของ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รัฐบาลที่รัฐบาลประสงค์จะดำเนินการจัดตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยคำนึงถึงภาระกิจของมหาวิทยาลัยในอันที่จะตอบสนองความต้องการในการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับสูง เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม การใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัยและพัฒนา ตลอดจนมีการดำเนินงานส่วนหนึ่งในลักษณะของอุทยานวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม (Science and Industrial Park) ซึ่งจะเอื้อต่อการพัฒนาภูมิภาคทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม รวมทั้งยังสามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกได้อีกด้วย ทั้งนี้แนวทางการพิจารณาจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งนี้ควรหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เปิดดำเนินการอยู่แล้วในพื้นที่เดียวกัน สรุปประเด็นที่ควรจะต้องพิจารณาก็คือ การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการจัดตั้งสถานที่ตั้ง การวางผังแม่บทของมหาวิทยาลัย และการพิจารณาถึงความพร้อมในด้านทรัพยากรและการสนับสนุนด้านงบประมาณ อีกทั้งการประสานงานกันในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากนั้นประธานได้เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาตามระเบียบวาระการประชุมดังต่อไปนี้

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งว่าคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2531 ซึ่งได้มีมติอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี โดยคณะกรรมการจะประกอบด้วยปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นประธานกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ศึกษาและจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี พร้อมกันนี้ประธานกรรมการได้ชี้แจงเกี่ยวกับมติรัฐมนตรีดังกล่าวเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในส่วนภูมิภาคว่า ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไปครั้งหนึ่งแล้ว ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยใหม่แต่ละแห่งมีพัฒนาการไม่เท่ากัน เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน และวิทยาเขตพิษณุโลก มีความพร้อมมากกว่าแห่งอื่น ๆ ในขณะที่วิทยาลัยศรีธรรมราชยังมิได้เริ่มดำเนินการเลย อย่างไรก็ตามเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอน จึงควรนำโครงการที่มีอยู่เดิมทั้งหมดมาพิจารณาทบทวนเพื่อปรับปรับสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาการศึกษาและตอบสนองต่อสภาพการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต โดยให้มีการวางแผนที่ชัดเจน โดยเฉพาะโครงสร้างทางด้านวิชาการรวมไปถึงการบริหาร และมีการจัดทำแผนระยะต่างๆ ตามขั้นตอนของการพัฒนา หลังจากนั้นจึงพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต่อไป และจากการประชุมปรึกษาหารือดังกล่าวข้างต้น ได้ข้อสรุปว่าจะพิจารณาจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง ให้แล้วเสร็จสมบูรณ์และสามารถเสนอโครงการต่อคณะรัฐมนตรีในคราวเดียวกันทั้งหมด โดยหากจะเสนอโครงการให้ทันการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยหน้า ซึ่งจะประชุมในราวเดือนพฤษภาคม 2532 จะมีระยะเวลาดำเนินการประมาณ 6 เดือน

1) ที่ประชุมรับทราบ จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นไว้ก่อน และเพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรลุเป้าหมาย ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้โอนการดำเนินงานทั้งหมดของโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาดำเนินงานที่ทบวงมหาวิทยาลัยโดยมอบหมายให้ทบวงมหาวิทยาลัยรายงานมติของที่ประชุมและขอความเห็นชอบไปยังคณะรัฐมนตรี รวมทั้งการขอโอนงบประมาณในปีงบประมาณ 2532 ของโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 8,195,600 บาท มาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ภายใต้โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีด้วย

2) ที่ประชุมจึงเห็นควรมอบหมายให้ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้ประสานงานโดยตรงกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีกองจัดการที่ดินป่าสงวน กรมป่าไม้ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยให้ดำเนินการเสนอขอเปลี่ยนผู้ขอใช้ที่ดินจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นทบวงมหาวิทยาลัย ไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสอดคล้องกันแนวทางใหม่ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี สำหรับปัญหาเรื่องราษฎรบุกรุกเข้าไปทำกินในเขตพื้นที่ป่าสงวนดังกล่าว ผู้แทนจังหวัดนครราชสีมาได้ชี้แจงว่า ทางจังหวัดได้ประชุมราษฎรและขอความร่วมมือเรื่องการเพาะปลูกในพื้นที่ โดยมีข้อตกลงว่าจะให้เก็บผลผลิตที่มีอยู่เดิมเท่านั้นและจะไม่ทำการเพาะปลูกเพิ่มเพื่อมิให้เกิดปัญหาในการดำเนินการของมหาวิทยาลัย และกรณีที่ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา (นายประสาร ด่านกุล) ได้เสนอพื้นที่จัดตั้งอีกแห่งหนึ่งในเขตอำเภอสีคิ้ว ในการนี้เมื่อได้พิจารณาเปรียบเทียบจุดที่ตั้งประอบกับเหตุผลทางด้านการเมืองแล้วเห็นควรให้ใช้พื้นที่เดิมเป็นสถานที่ตั้ง คือพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง อำเภอเมือง และเนื่องจากเป็นความต้องการของท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมาพร้อมที่จะให้การสนับสนุนทบวงมหาวิทยาลัย จากนั้น ที่ประชุมได้มอบหมายให้ผู้แทนจังหวัดนครราชสีมารับไปพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาการบุกรุกที่ดินเขตป่าสงวนดังกล่าว พร้อมทั้งการร่วมประสานงานกับทบวงมหาวิทยาลัยในการณรงค์จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีต่อไป

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

แนวทางการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี หัวหน้าโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีได้ชี้แจงผลการดำเนินงานของวิทยาลัยสุรนารีว่า

1) มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับงบประมาณ 2531 จากการแปรญัตติจำนวน 1 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจัดตั้งและการจัดทำผังแม่บทของวิทยาลัย (ประมาณ 620,000 ล้านบาท) โดยตามข้อตกลงจะต้องจัดทำให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน (ประมาณเดือนมีนาคม 2532) สำหรับงบประมาณในปี 2532 จะได้รับประมาณ 8 ล้านบาทเศษ จำแนกเป็นเงินเดือน ค่าใช้สอย ค่าครุภัณฑ์ และค่าปรับปรุงพื้นที่

2) สถานที่ตั้ง หัวหน้าโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีได้ชี้แจงเกี่ยวกับการเลือกสถานที่ตั้งวิทยาลัยสุรนารีว่า คณะกรรมการร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นและจังหวัดนครราชสีมา ได้พิจารณาเลือกพื้นที่ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง อำเภอเมือง เนื้อที่ประมาณ 7,000 ไร่ เป็นที่ตั้งวิทยาลัย และขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการขออนุญาตเข้าใช้พื้นที่ดังกล่างจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เนื่องจากเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ

สำหรับโครงการจัดการเรียนการสอน วิทยาลัยมีโครงการจะเปิดดำเนินการการเรียนการสอนในสาขาพยาบาลศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2532 นี้

ที่ประชุมได้พิจารณาแนวทางการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีแล้ว มีความเห็นสรุปได้ดังนี้

1) ในกรณีที่จะมีการดำเนินการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีให้เป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งผนวกโครงการ Science and Industrial Park เข้าไว้ด้วยในลักษณะที่คล้ายคลึงกับมหาวิทยาลัย Tsukuba ของประเทศญี่ปุ่น ในการจัดทำแผนแม่บทนั้นสมควรจะได้มีการทำแผนทางด้านวิชาการให้ชัดเจนก่อนนำไปสู่การจัดทำแผนทางด้านกายภาพที่สมบูรณ์ ดังนั้นในขั้นต้นนี้จึงเห็นสมควรให้ชะลอการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกา

2) เพื่อให้การจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ซึ่งจะเน้นบทบาทในการจัดการศึกษา การวิจัย และการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีรูปแบบและจุดเน้นแตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยแห่งอื่น ๆ ที่ประชุมจึงเห็นควรแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นชุดหนึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง และกรรมการบางท่านในที่ประชุมมาเป็นผู้ดำเนินการจัดทำร่างโครงการ โดยมีแนวทางการพิจารณากว้าง ๆ ดังนี้คือ

2.1. ในการพิจารณากำหนดแนวทางที่เป็นจุดเน้นของมหาวิทยาลัยควรพิจารณาเลือกหรือเน้นเทคโนโลยีในสาขาที่เหมาะสมอันจะเป็นประโยชน์หรือเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศ โดยมีการวิเคราะห์ความพร้อมและสภาพการณ์ในปัจจุบันเพื่อทราบความต้องการในอนาคต ฉะนั้นภารกิจของมหาวิทยาลัยสุรนารีที่ควรพิจารณาคือ

- ด้านการผลิตบัณฑิต โดยเฉพาะในสาขาด้านเทคโนโลยีที่ขาดแคลนและเทคโนโลยีระดับสูง
- ด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อรองรับการพัฒนาในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนมหาวิทยาลัยจะเป็นแหล่ง Technology Generation ปรับแปลง สร้างและถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ชุมชน

2.2. การมีจุดเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจเอกชนกับมหาวิทยาลัยในลักษณะของการเป็น Science and Industrial Park เพื่อรองรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งขณะนี้ทบวงมหาวิทยาลัยมีคณะอนุกรรมการซึ่งกำลังพิจารณาและดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอยู่ เมื่อแล้วเสร็จจะสามารถเสริมการดำเนินการของมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี

2.3. การจัดการศึกษาที่ผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยการให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์หรือมีโอกาสฝึกงานในภาคธุรกิจเอกชนหรือในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นแนวความคิดเบื้องต้นที่คล้ายคลึงกับการจัดหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัย Tsukuba ของประเทศญี่ปุ่น และสถาบัน Fachhcehschulen ของประเทศเยอรมันนี โดยรัฐบาลทั้งสองประเทศได้ให้ความสนใจและยินดีให้ความช่วยเหลือทางมาให้คำปรึกษาหารือ

ในการนี้ที่ประชุมได้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการที่มหาวิทยาลัยเป็นแหล่ง Technology Generation ว่าจะเป็นทั้งการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศแล้วนำมาศึกษาดัดแปลงให้เหมาะสม และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาขึ้นมาด้วยตนเอง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับภาคเอกชนเป็นอย่างมาก จึงควรจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับภาคเอกชนมาตั้งแต่ต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการอุตสาหกรรมเพื่อให้การพัฒนาเทคโนโลยีเป็นไปอย่างถูกทิศทางยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนอาจจะเป็นในรูปแบบของการมีผู้แทนภาคเอกชนจำนวนหนึ่งร่วมอยู่ในสภามหาวิทยาลัย หรือมีส่วนร่วมในการวางหลักสูตรเป็นอาจารย์ช่วยสอน เป็นต้น หากดำเนินการในลักษณะนี้ได้จะทำให้หลักสูตรได้ทั้งมาตรฐานทางวิชาการและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

มติ

ที่ประชุมมีมติให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเพื่อพิจารณาจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ตามมติคณะกรรมการได้ให้แนวทางและมีข้อสังเกตไว้ โดยขอให้ประธานรับไปพิจารณาองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการชุดดังกล่าว และดำเนินการต่อไป

ประธานกล่าวปิดประชุมและนัดประชุมครั้งต่อไปในวันศุกร์ที่ 28 ตุลาคม 2531 เวลา 10.30 น.

ปิดประชุมเวลา 17.10 น.

นางสาววรรณดี คีตะนิธินันท์

นางนิรชรา บุญสนิท

ผู้บันทึกรายงานการประชุม

นายณรงค์ เพียรเกิดสุข

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ที่ ทม 0204/27198

ทบวงมหาวิทยาลัย
328 ถนนศรีอยุธยา เขตพญาไท
กรุงเทพฯ 10400

17 ตุลาคม 2531

เรื่อง ขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง เพื่อจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี

เรียน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาคำขอใช้พื้นที่ของส่วนราชการฯ (ป.ส. 17)
2. หนังสือทบวงมหาวิทยาลัย ที่ ทม 0501.01/14000 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2531
3. สำเนาหนังสือศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา ที่ นม 0009/25872 ลงวันที่ 8 กรกฎาคม 2531
4. สำเนาหนังสือมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ ทม 0501.01/6546 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2531
5. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุดที่ นร 0202/11248 ลงวันที่ 15 กันยายน 2531

ตามหนังสือที่ส่งมาด้วยหมายเลขที่ 1–4 ทบวงมหาวิทยาลัยโดยมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นสถานที่ตั้งของวิทยาลัยสุรนารี และตามหนังสือที่ส่งมาด้วยหมายเลขที่ 5 คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2531 ได้มีมติเห็นชอบให้ทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการจัดตั้งสุรนารีโดยการยกฐานะของวิทยาลัยสุรนารีเดิม ในการนี้ คณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ในคราวประชุมครั้งที่ 1/2531 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2531 พิจารณาแล้วได้มีมติเห็นชอบให้โอนการดำเนินงานในส่วนของการจัดตั้งวิทยาสุรนารี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น มาอยู่ในความรับผิดชอบของทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อเตรียมการจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยสุรนารีต่อไป ดังนั้นเพื่อให้การขอใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยางสอดคล้องกับการดำเนินงานข้างต้น ทบวงมหาวิทยาลัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แจ้งความก้าวหน้าของการใช้พื้นที่ดังกล่าวไปยังทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการโดยตรงต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิจิตร ศรีสอ้าน)

ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

กองแผนงาน

โทร. 2458182, 2458239

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ที่ ทม 0204/29549

ทบวงมหาวิทยาลัย
328 ถนนศรีอยุธยา
กรุงเทพฯ 10400

8 พฤศจิกายน 2531

เรื่อง ขอใช้พื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติป่าอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยางเพื่อจัดตั้งที่มหาวิทยาลัยสุรนารี

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาหนังสือด่วนที่สุดที่ ทม 0204/27198 ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2531
2. คำขอใช้พื้นที่ของส่วนราชการหรือองค์การของรัฐภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (ป.ส. 17)

ตามหนังสือที่ส่งมาด้วยหมายเลข 1 ทบวงมหาวิทยาลัย ได้ขอโอนความรับผิดชอบการขอใช้พื้นที่ป่าสงวนป่าอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง อำเภอเมือง มหาวิทยาลัยสุรนารี แทน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ความแจ้งแล้วนั้น

ทบวงมหาวิทยาลัยขอส่งคำขอใช้พื้นที่ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (ป.ส. 17) มาเพื่อกรมป่าไม้ ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิจิตร ศรีสอ้าน)
ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
กองแผนงาน
โทร. 2458182, 2458299

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำสั่งคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย

ที่ 107/2531

เรื่อง การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี

ด้วยคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ 10/2531 เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม 2531 ได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เพื่อทำหน้าที่ศึกษาข้อมูล จัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี และดำเนินงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

1. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นประธานอนุกรรมการ
2. รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (นายกำแหง สถิรกุล)	เป็นรองประธานอนุกรรมการ
3. นายประสม สถาปิตานนท์	เป็นอนุกรรมการ
4. นายเกษม ปราบริปูตลุง	เป็นอนุกรรมการ
5. นายวันชัย ศิริชนะ	เป็นอนุกรรมการ
6. นายองค์การ อินทรัมพรรย์	เป็นอนุกรรมการ
7. นายวิสาล นิรนาทโกมล	เป็นอนุกรรมการ
8. นายปกรณ์ อดุลพันธ์	เป็นอนุกรรมการ
9. นายกนก วงษ์ตระหง่าน	เป็นอนุกรรมการ
10. นายพีรศักดิ์ วรสุนทรโรสถ	เป็นอนุกรรมการ
11. นางสิริลักษณา คอมันตร์	เป็นอนุกรรมการ
12. นายวิวัฒน์ กิรานนท์	เป็นอนุกรรมการ
13. นายเทอด เจริญวัฒนา	เป็นอนุกรรมการ
14. นายกุลธร เลื่อนฉวี	เป็นอนุกรรมการ
15 นายณรงค์ เพียรเกิดสุข	เป็นอนุกรรมการ
16. นายสุเมธ แย้มนุ่ม	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
17. นายอมรวิชช์ นาครทรรพ	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

18. นางสาวพิดารัตน์ สุวพันธุ์วัฒนา เป็นอนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2531

สิปปนนท์ เกตุทัต
(นายสิปปนนท์ เกตุทัต)
ประธานกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำกล่าวรายงานของปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
ในการเปิดประชุมแบบเข้มเพื่อสรุปผลการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
เสนอต่อ
ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2532 โรงแรมเวล จังหวัดนครปฐม

กราบเรียน ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

กระผมในนามคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี คณะอนุกรรมการประสานงานการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในส่วนภูมิภาค คณะอนุกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกๆ ฝ่าย มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ท่านรัฐมนตรีได้ให้เกียรติมาเป็นผู้เปิดการประชุมแบบเข้มเพื่อสรุปผลการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีในวันนี้

โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เป็นโครงการที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากมติของคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2531 ที่อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นที่จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งดำเนินการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป และอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานดังกล่าว

สืบเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรี ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีขึ้นเพื่อทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลและจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ซึ่งหลังจากนั้นคณะกรรมการชุดดังกล่าวได้มีมติให้โอนงานโครงการจัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีของมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย และดำเนินการขอพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นที่ก่อสร้างมหาวิทยาลัยสุรนารี นอกจากนี้ยังได้มีมติให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เพื่อรับผิดชอบจัดทำรายละเอียดโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีอีกด้วย ในช่วงประมาณ 4 เดือนที่ผ่านมา คณะกรรมการดังกล่าวได้ดำเนินการพิจารณาวางหลักการและรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสุรนารี อาทิ เรื่องระบบบริหารและการแบ่งส่วนงานสาขาวิชาที่จะเปิดสอน และโครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างการวิจัยและการบริการชุมชน ความต้องการทรัพยากรด้านต่างๆ การจัดทำผังแม่บทสำหรับสิ่งปลูกสร้างตลอดจนเรื่องความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก เป็นต้น

ขณะนี้การดำเนินงานดังกล่าวได้เสร็จสิ้นลงแล้ว นั่นคือการจัดทำร่างโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี และการประชุมแบบเข้มครั้งนี้ ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณากลั่นกรองและหาข้อยุติขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี อันจะนำไปสู่การจัดทำโครงการฉบับสมบูรณ์ต่อไป

เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและข้อยุติจากทุกๆ ฝ่ายอย่างสมบูรณ์ จึงได้เรียนเชิญคณะผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี คณะอนุกรรมการประสานงานการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในส่วนภูมิภาค คณะอนุกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี และเจ้าหน้าที่จากทบวงมหาวิทยาลัย รวมจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้นประมาณ 45 คน ภายหลังเสร็จสิ้นการประชุมครั้งนี้ คณะอนุกรรมการจะทำการปรับปรุงให้ได้โครงการฉบับสมบูรณ์ แล้วจึงเสนอโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี พร้อมร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งเมื่อได้รับความเห็นชอบและผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว คณะรัฐมนตรีจะได้นำเสนอสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาออกเป็นพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุรนารีต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมใคร่ขอกราบเรียนเชิญ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยกล่าวเปิดการประชุมแบบเข้มเพื่อสรุปผลการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้เข้าร่วมประชุมทุก ๆ ฝ่ายต่อไป

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย กองแผนงาน โทร. 2458182, 2458239

ที่ ทม 0204/ **วันที่** มีนาคม 2532

เรื่อง โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี

เรียน ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 กันยาน 2531 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เพื่อทำหน้าที่ศึกษาข้อมูล และจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีนั้น ทบวงมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน 2531

คณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีได้รับผิดชอบดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย โดยได้พิจารณาแนวความคิดและหลักการในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ขึ้นในส่วนภูมิภาค รวมทั้งได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานและได้พิจารณาเห็นสมควรให้มีคณะอนุกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการจากสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการศึกษารายละเอียดและจัดทำโครงการพร้อมทั้งจัดเตรียมร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุรนารี

บัดนี้ การจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีได้เสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้รับความเห็นชอบจากการประชุมพิจารณาร่วมกันของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ 3 คณะ อันประกอบด้วยคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี คณะอนุกรรมประสานงานโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ไปส่วนภูมิภาค และคณะอนุกรรมการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เมื่อวันที่ 10–11 กุมภาพันธ์ 2532 โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบในหลักการสำคัญ ดังนี้

1. ให้ใช้ชื่อมหาวิทยาลัยว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพื่อเน้นลักษณะเด่นของมหาวิทยาลัยและสอดคล้องกันแนวโน้มของความต้องการในการพัฒนาประเทศ และทิศทางการจัดการอุดมศึกษาในอนาคต

2. ให้กำหนดฐานะและรูปแบบของมหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทวิสาหกิจที่บริหารงานแบบธุรกิจที่ไม่มุ่งหวังหาผลกำไร และยังสามารถสนองนโยบายของรัฐได้เต็มที่ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

3. ให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีฐานะเป็นพนักงานของรัฐ ซึ่งไม่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน และมหาวิทยาลัยควรมีระบบบริหารงานบุคคลที่เป็นอิสระจากระบบราชการ

4. ขอมติคณะรัฐมนตรีให้ข้าราชการเข้าร่วมปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยได้ในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปีนับตั้งแต่การจัดตั้ง โดยให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีเวลาเตรียมบุคลากรได้เพียงพอแก่การดำเนินงาน

นอกจากการจัดทำโครงการแล้ว คณะกรรมการยังได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีให้สอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ และแนวคิดต่างๆ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากชอบด้วยดำริ ขอได้โปรดลงนามในหนังสือนำเสนอโครงการและร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาในโอกาสการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 8 เมษายน 2532 ที่จังหวัดขอนแก่นด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายวิจิตร ศรีสอ้าน)
ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
ประธานคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ที่ นร 0202/3713 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

17 มีนาคม 2532

เรื่อง โครงการงานแสดงการเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

เรียน รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

อ้างถึง 1. หนังสือทบวงมหาวิทยาลัย ด่วนที่สุด ที่ ทม 0201/3120 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2532

2. หนังสือทบวงมหาวิทยาลัย ด่วนที่สุด ที่ ทม 0201/4871 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2532

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร 0409/7073 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2532

ตามที่ได้เสนอโครงการงานแสดงการเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา นั้น

สำนักงบประมาณได้พิจารณาเสนอความเห็นมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2532 อนุมัติตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอสำหรับการเงินให้ดำเนินการตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

จึงเรียนยืนยันมา ได้แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ

(นายยงยุทธ สาระสมบัติ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. 2825844

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ที่ ทม 0204/8094

ทบวงมหาวิทยาลัย
328 ถนนศรีอยุธยา เขตพญาไท
กรุงเทพฯ 10400

31 มีนาคม 2532

เรื่อง การจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาค

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุดที่ นร 0202/11248 ลงวันที่ 15 กันยายน 2531

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยบูรพา
- โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยนเรศวร
- โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวนโครงการละ 85 ชุด
2. สรุปข้อมูลเพื่อพิจารณาโครงการตามข้อ 1 โครงการละ 85 ชุด
3. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่) พ.ศ. .....
- ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
- ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ.2515 (ฉบับที่ ..) พ.ศ..
- ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวนอย่างละ 120 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2531 ได้มีมติอนุมัติให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาค 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยสุรนารี มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช พร้อมทั้งอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ตามองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ นั้น

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะอนุกรรมประสานงานการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในส่วนภูมิภาคทำหน้าที่พิจารณาศึกษาและประสานงานการจัดทำรายละเอียดโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาค ซึ่งคณะอนุกรรมการดังกล่าวได้ประชุมพิจารณาจัดทำรายละเอียดโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่จังหวัดอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งได้จัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัย และยกร่างพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยทั้งสี่แห่งตามที่ได้ส่ง

มาด้วยพร้อมนี้ สำหรับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่จังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กำลังจัดทำรายละเอียดโครงการนั้น เนื่องจากในระยะเริ่มต้นจะจัดตั้งเป็นวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงไม่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติจัดตั้ง

2. คณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี ได้ประชุมพิจารณาศึกษาหาข้อมูลและจัดทำโครงการพร้อมทั้งยกร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตามที่ได้ส่งมาด้วยพร้อมนี้

<u>ทบวงมหาวิทยาลัยจึงใคร่ขอเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา</u>

1. นำเสนอร่างพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง ต่อคุณรัฐมนตรีเพื่อพิจารณารับหลักการและดำเนินการต่อไป

2. สำหรับชื่อมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งอัญเชิญพระนามพระมหากษัตริย์มาใช้เป็นชื่อและมหาวิทยาลัยที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยมีนโยบายจะไม่ใช้ชื่อจังหวัดเป็นชื่อมหาวิทยาลัยนั้น ขออนุมัติให้ทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการขอพระราชทานพระบรมราชาอนุญาตใช้ชื่อมหาวิทยาลัยนเรศวร และขอพระราชทานชื่อให้กับมหาวิทยาลัยที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

3. เนื่องจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จะมีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ จึงขออนุมัติให้หลักการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ในช่วง 10 ปีแรก นับตั้งแต่การก่อสร้าง โดยให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายทวิช กลิ่นประทุม)
รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย
กองแผนงาน
โทร. 2458182, 2458239

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ 54/2532

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานแสดงการเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ด้วยคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2532 ได้มีมติอนุมัติโครงการงานแสดงการเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานแสดงการเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยขึ้น ให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเตรียมงาน ควบคุมกำกับและดูแลให้การดำเนินงานจัดแสดงการเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ ให้รับผิดชอบดำเนินงานในด้านต่างๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

อาศัยอำนาจคณะรัฐมนตรี จึงแต่งตั้งบุคคลต่อไปนี้เป็นกรรมการ

1. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี	เป็นประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นรองประธานกรรมการ
3. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายกร ทัพพะรังสี)	เป็นรองประธานกรรมการ
4. เลขาธิการนายกรัฐมนตรี	เป็นกรรมการ
5. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	เป็นกรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	เป็นกรรมการ
7. ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม	เป็นกรรมการ
8. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ	เป็นกรรมการ
9. ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์	เป็นกรรมการ
10. อธิบดีกรมศุลกากร	เป็นกรรมการ
11. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	เป็นกรรมการ
12. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	เป็นกรรมการ
13. เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	เป็นกรรมการ
14. ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	เป็นกรรมการ
15. ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	เป็นกรรมการ
16. ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	เป็นกรรมการ
17. นายสกุล ศรีพรหม	เป็นกรรมการ
18. นายพิชัย วาสนาส่ง	เป็นกรรมการ
19. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	เป็นกรรมการ
20. นายอาชว์ เตาลานนท์	เป็นกรรมการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

21. นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา	เป็นกรรมการ
22. นายสนั่น อังอุบลกุล	เป็นกรรมการ
23. นายสงวน ลิ่วมโนมนต์	เป็นกรรมการ
24. นายธนินท์ เจียรวนนท์	เป็นกรรมการ
25. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการและเลขานุการ
26. ผู้ช่วยปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
27. นายวันชัย ศิริชนะ	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 8 เมษายน 2532

พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ

(ชาติชาย ชุณหะวัณ)

นายกรัฐมนตรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ด่วนที่สุด

ที่ นร 0203/5258 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

12 เมษายน 2532

เรื่อง การจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ในภูมิภาค

เรียน รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

อ้างถึง หนังสือทบวงมหาวิทยาลัย ด่วนที่สุด ที่ ทม 0204/48094 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2532

ตามที่ได้เสนอ

1. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ. ……..

2. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. ……

3. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. ……

4. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่…..) พ.ศ. ……..

5. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ.……และ

6. ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการที่พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ไม่ใช้บังคับ พ.ศ.……

รวม 6 ฉบับ พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผลไปเพื่อดำเนินการนั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2532 นั้น

1. รับหลักการร่างพระราชบัญญัติ รวม 5 ฉบับ และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการที่พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ไม่ใช้บังคับ พ.ศ. ……ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการตรวจพิจารณาโดยด่วนต่อไป

2. เห็นชอบด้วยในหลักการและอนุมัติตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอในข้อ 2 และข้อ 3 ของหนังสือทบวงมหาวิทยาลัย ด่วนที่สุด ที่ ทม 0204/8094 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2532 โดยให้คงชื่อมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และให้ดำเนินการต่อไปได้

จึงเรียนยืนยันว่า ได้แจ้งให้กระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณทราบด้วยแล้ว สำหรับร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชกฤษฎีกา ทั้ง 6 ฉบับ ในเรื่องนี้ได้ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อนันต์ อนันตกูล

(นายอนันต์ อนันตกูล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร.281007

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ที่ นร 0203/6244 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

27 เมษายน 2533

เรื่อง โครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 (THAI EXPO' 92)

เรียน รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

อ้างถึง หนังสือทบวงมหาวิทยาลัย ด่วนที่สุด ที่ ทม 0209. 1/055
ลงวันที่ 2 เมษายน 2533

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0502/17716
ลงวันที่ 10 เมษายน 2533
2. สำเนาหนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร 0409/10529
ลงวันที่ 6 มีนาคม 2533

ตามที่ได้เสนอโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 (THAI EXPO'92) ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา นั้น

กระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณได้เสนอความเห็นมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2533 ลงมติว่า คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า ระยะเวลาโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 (THAI EXPO'92) กระชั้นชิด จึงสมควรปรับวิธีดำเนินงานในเรื่องนี้ให้เหมาะสม โดยควรมอบให้ภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้เข้ามารับผิดชอบดำเนินการ โดยทางราชการจัดเตรียมบริการโครงสร้างพื้นฐานและจัดทำแผนผังแม่บทไว้ให้พร้อม และควรประสานงาน ปรึกษาหารือกับประเทศญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และแคนาดา เพื่อรับทราบแนวทางดำเนินการ และหากภาคเอกชนไม่สามารถรับดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนด ก็เห็นควรให้ระงับโครงการนี้เสีย ทั้งนี้ มอบให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายกร ทัพพะรังสี) รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รับไปปรึกษาหารือร่วมกันแล้วนำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการภายใน 2 สัปดาห์

จึงเรียนยืนยันมา ได้แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

อภิลาศ โอสถานนท์

(นายอภิลาศ โอสถานนท์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. 2825844

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ที่ นร 0203/5258 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

31 พฤษภาคม 2533

เรื่อง โครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 (THAI EXPO'92)

เรียน รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2533 อนุมัติให้ทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 (THAI EXPO'92) ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2535 – 31 มกราคม 2536 ณ บริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และให้ถือเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ต้องให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งอนุญาตให้ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจร่วมปฏิบัติงานโครงการ โดยถือเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติด้วย

จึงเรียนยืนยันมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อภิลาศ โอสถานนท์

(นายอภิลาศ โอสถานนท์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. 0-2282-5844

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ 136/2533

เรื่อง การบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535

ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 54/2532 ลงวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2532 และที่ 65/2532 ลงวันที่ 29 เมษายน 2532 แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานแสดงการเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเตรียมงาน ควบคุม กำกับและดูแลให้การดำเนินการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและให้มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ รับผิดชอบการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการอำนวยการเห็นสมควรนั้น

เพื่อให้การดำเนินการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และบรรจุวัตถุประสงค์ของการจัดงาน ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2533 เรื่องการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 จึงให้จัดระบบการบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 ดังต่อไปนี้

1. ให้มีคณะกรรมการบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 เพื่อทำหน้าที่บริหารโครงการ และควบคุม ดูแลการปฏิบัติงาน ของสำนักงานบริหารโครงการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดงานและนโยบายที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนด โดยให้มีองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารตามเอกสารผนวก 1

2. ให้จัดตั้งสำนักงานบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 โดยให้สำนักงานมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.1 บริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรจุวัตถุประสงค์ของการจัดงาน

2.2 ประสานงาน ติดตาม และควบคุมดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดเตรียมความพร้อมด้านสิ่งก่อสร้าง และสาธารณูปโภคสำหรับการจัดงาน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามเป้าหมาย

2.3 ประสานงาน ติดตาม และควบคุมการดำเนินงานของภาคเอกชนที่เข้ามารับดำเนินการในด้านต่างๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามนโยบายและเงื่อนไขที่กำหนด

3. แต่งตั้งให้นายวันชัย ศิริชนะ เป็นผู้อำนวยการสำนักงานบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 ทำหน้าที่บริหารสำนักงานและควบคุม ดูแล การปฏิบัติงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และให้มีผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานได้ตามความจำเป็น

4. ให้สำนักงานบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 มีโครงสร้างการแบ่งส่วนงาน และโครงสร้างการบริหาร ตามเอกสารผนวก 2

5. ในกรณี มีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข ระบบการบริหารโครงการ ตามคำสั่งนี้ให้คณะกรรมการบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2533

พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ

(ชาติชาย ชุณหะวัณ)

นายกรัฐมนตรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผนวก 1 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 136/2533

คณะกรรมการการบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535

---

1. ให้คณะกรรมการฯ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1.1. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นประธานกรรมการ
1.2. เลขาธิการคณะรัฐมนตรี	เป็นกรรมการ
1.3. นายโกศล สินธุวานนท์ ที่ปรึกษาประจำสำนักนายกรัฐมนตรี	เป็นกรรมการ
1.4. นายพิทยา สมุทรกลิน ที่ปรึกษาการพาณิชย์	เป็นกรรมการ
1.5. อธิบดีกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์	เป็นกรรมการ
1.6. อธิบดีกรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ	เป็นกรรมการ
1.7. ผู้ว่าราชการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	เป็นกรรมการ
1.8. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	เป็นกรรมการ
1.9. นายเมตตา พุ่มชูศรี	เป็นกรรมการ
1.10. นายพิชัย วาสนาส่ง	เป็นกรรมการ
1.11. นายสงวน ลิ่วมโนมนต์	เป็นกรรมการ
1.12. นายประสม สถาปิตานนท์	เป็นกรรมการ
1.13. ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารโครงการ จัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535	เป็นกรรมการและเลขานุการ
1.14. นายอมรวิชช์ นาครทรรพ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
1.15. นางสาวสุวีรา บำรุงไทย	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2. ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับ ควบคุม ดูแลและบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้กรอบแห่งนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535

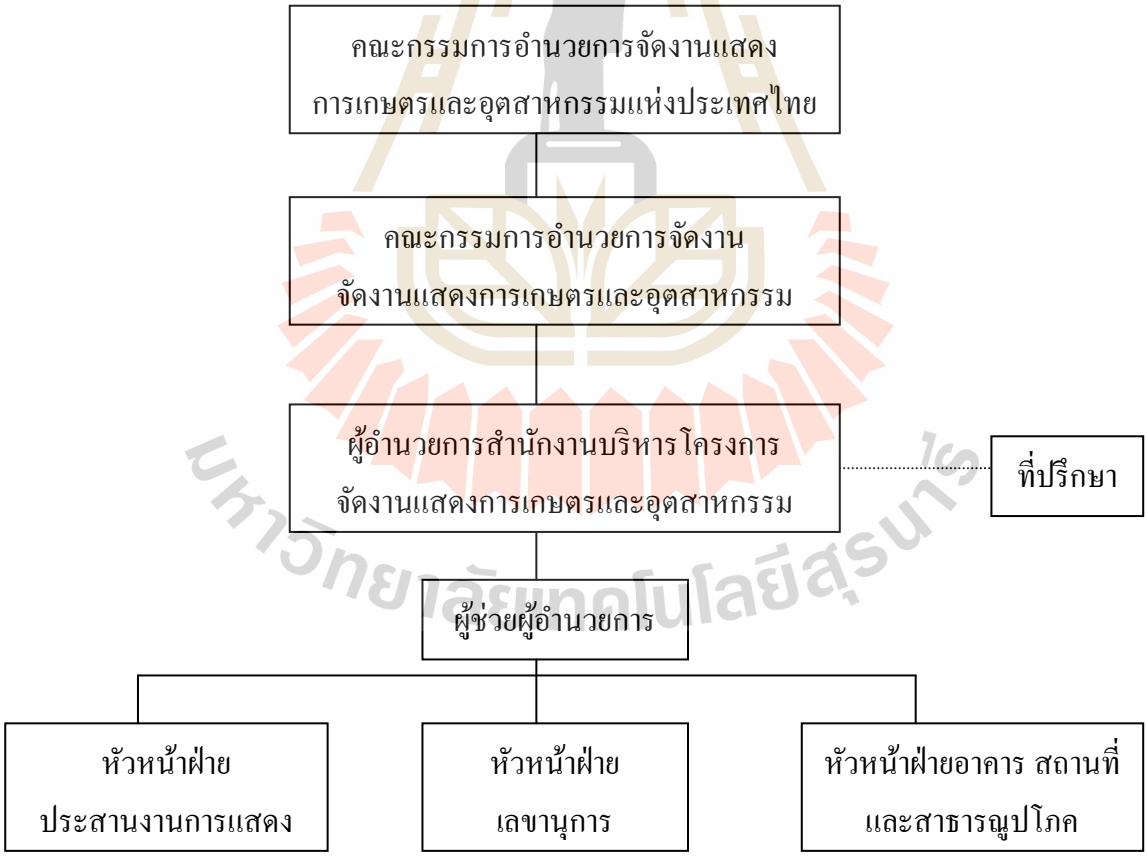
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผนวก 2 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 138/2533

1. **โครงสร้างการแบ่งส่วนงาน** ของสำนักงานบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535

2. **โครงสร้างการบริหาร** ของสำนักงานบริการโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ 91/2534

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานแสดงการเกษตรและ

อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตามที่รัฐบาลได้ดำเนินการโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 ณ บริเวณเทคโนธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2534 อนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานแสดงการเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเตรียมงาน ควบคุม กำกับ ดูแลให้การดำเนินงานจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย นั้น

อาศัยอำนาจตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จึงแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานแสดงการเกษตรและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยมีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบ

1.1. นายกรัฐมนตรี	เป็นประธานกรรมการ
1.2. รองนายกรัฐมนตรี (นายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม)	เป็นรองประธานกรรมการ
1.3. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายกร ทัพพะรังสี)	เป็นรองประธานกรรมการ
1.4. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นรองประธานกรรมการ
1.5. รัฐมนตรีว่าการประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสรอรรถ กลิ่นประทุม)	เป็นกรรมการ
1.6. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ)	เป็นกรรมการ
1.7. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายสกุล ศรีพรหม)	เป็นกรรมการ
1.8. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายบุญถึง ผลพานิชย์)	เป็นกรรมการ
1.9. เลขาธิการนายกรัฐมนตรี	เป็นกรรมการ
1.10. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	เป็นกรรมการ
1.11. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	เป็นกรรมการ
1.12. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	เป็นกรรมการ

1.13. ปลัดกระทรวงพาณิชย์	เป็นกรรมการ
1.14. ปลัดกระทรวงคมนาคม	เป็นกรรมการ
1.15. ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	เป็นกรรมการ
1.16. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	เป็นกรรมการ
1.17. เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	เป็นกรรมการ
1.18. ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	เป็นกรรมการ
1.19. รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (นายกำแหง สถิรกุล)	เป็นกรรมการ
1.20. รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (นายพจน์ สะเพียรชัย)	เป็นกรรมการ
1.21. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	เป็นกรรมการ
1.22. อธิบดีกรมสรรพากร	เป็นกรรมการ
1.23. อธิบดีกรมโยธาธิการ	เป็นกรรมการ
1.24. อธิบดีกรมตำรวจ	เป็นกรรมการ
1.25. แม่ทัพภาค	เป็นกรรมการ
1.26. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	เป็นกรรมการ
1.27. ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	เป็นกรรมการ
1.28. ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	เป็นกรรมการ
1.29. นางลลิตา ฤกษ์สำราญ	เป็นกรรมการ
1.30. นายพิชัย วาสนาส่ง	เป็นกรรมการ
1.31. นายอาชว์ เตาลานนท์	เป็นกรรมการ
1.32. นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา	เป็นกรรมการ
1.33. นายสนั่น อังอุบลกุล	เป็นกรรมการ
1.34. นายสงวน ลิ่วมโนมนต์	เป็นกรรมการ
1.35. นายธนินท์ เจียรวนนท์	เป็นกรรมการ
1.36. นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร	เป็นกรรมการ
1.37. นายชนินท์ เจียรวนนท์	เป็นกรรมการ
1.38. นายชัยรัตน์ คำนวณ	เป็นกรรมการ
1.39. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการ
1.40. ผู้ช่วยปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.41. ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารโครงการ

จัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

2.1. กำหนดนโยบายการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 รวมทั้งควบคุมดูแลให้การจัดงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.2. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานให้รับผิดชอบดำเนินการด้านต่างๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ

(ชาติชาย ชุณหะวัณ)

นายกรัฐมนตรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ 102/2534

เรื่อง การบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535

เพื่อให้การดำเนินการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงาน

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2533 เรื่อง การจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 จึงให้จัดระบบการบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 ดังต่อไปนี้

1. ให้มีคณะกรรมการบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 เพื่อทำหน้าที่บริหารโครงการ และควบคุม ดูแลการปฏิบัติงาน ของสำนักงานบริหารโครงการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดงานและนโยบายที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนด โดยให้มีองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหาร ตามเอกสารผนวก 1

2. ให้จัดตั้งสำนักงานบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 โดยให้สำนักงานมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.1. บริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดงาน

2.2. ประสานงาน ติดตาม และควบคุมดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดเตรียมความพร้อมด้านสิ่งก่อสร้าง และสาธารณูปโภคสำหรับการจัดงาน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามเป้าหมาย

2.3. ประสานงาน ติดตาม และควบคุมการดำเนินงานของภาคเอกชนที่เข้ามารับดำเนินการในด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามนโยบายและเงื่อนไขที่กำหนด

3. แต่งตั้งให้นายวันชัย ศิริชนะ เป็นผู้อำนวยการสำนักงานบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 ทำหน้าที่บริหารสำนักงานและควบคุม ดูแล การปฏิบัติงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และให้มีผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานได้ตามความจำเป็น

4. ให้สำนักงานบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 มีโครงสร้างการแบ่งส่วนงาน และโครงสร้างการบริหาร ตามเอกสารผนวก 2

5. ในกรณี มีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข ระบบการบริหารโครงการ ตามคำสั่งนี้ให้คณะกรรมการบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ

(ชาติชาย ชุณหะวัณ)

นายกรัฐมนตรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผนวก 1 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 102/2533

คณะกรรมการการบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535

---

1. ให้คณะกรรมการฯ มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

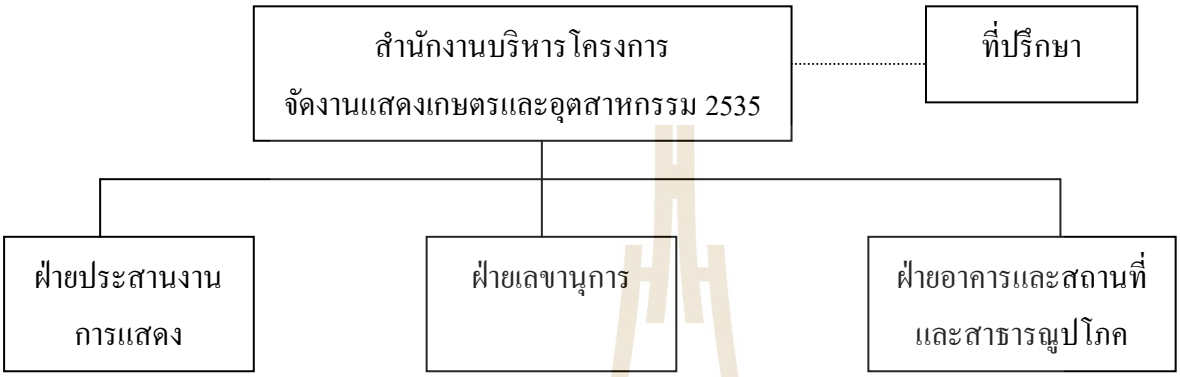
1.1. ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	เป็นประธานกรรมการ
1.2. เลขาธิการคณะรัฐมนตรี	เป็นกรรมการ
1.3. นายอภิลาศ โอสถานนท์	เป็นกรรมการ
1.4. นายพิทยา สมุทรกสิน ที่ปรึกษาการพาณิชย์	เป็นกรรมการ
1.5. อธิบดีกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	เป็นกรรมการ
1.6. อธิบดีกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์	เป็นกรรมการ
1.7. อธิบดีกรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ	เป็นกรรมการ
1.8. ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	เป็นกรรมการ
1.9. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา	เป็นกรรมการ
1.10. นายเมตตา พุ่มชูศรี	เป็นกรรมการ
1.11. นายพิชัย วาสนาส่ง	เป็นกรรมการ
1.12. นายสงวน ลิ่วมโนมนต์	เป็นกรรมการ
1.13. นายประสม สถาปิตานนท์	เป็นกรรมการ
1.14. ผู้อำนวยการสำนักงานบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม	เป็นกรรมการและเลขานุการ
1.15. นายอมรวิชช์ นาครทรรพ	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
1.16. นางสาวสุวีรา บำรุงไทย	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2. ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับ ควบคุม ดูแลและบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535 ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้กรอบแห่งนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535

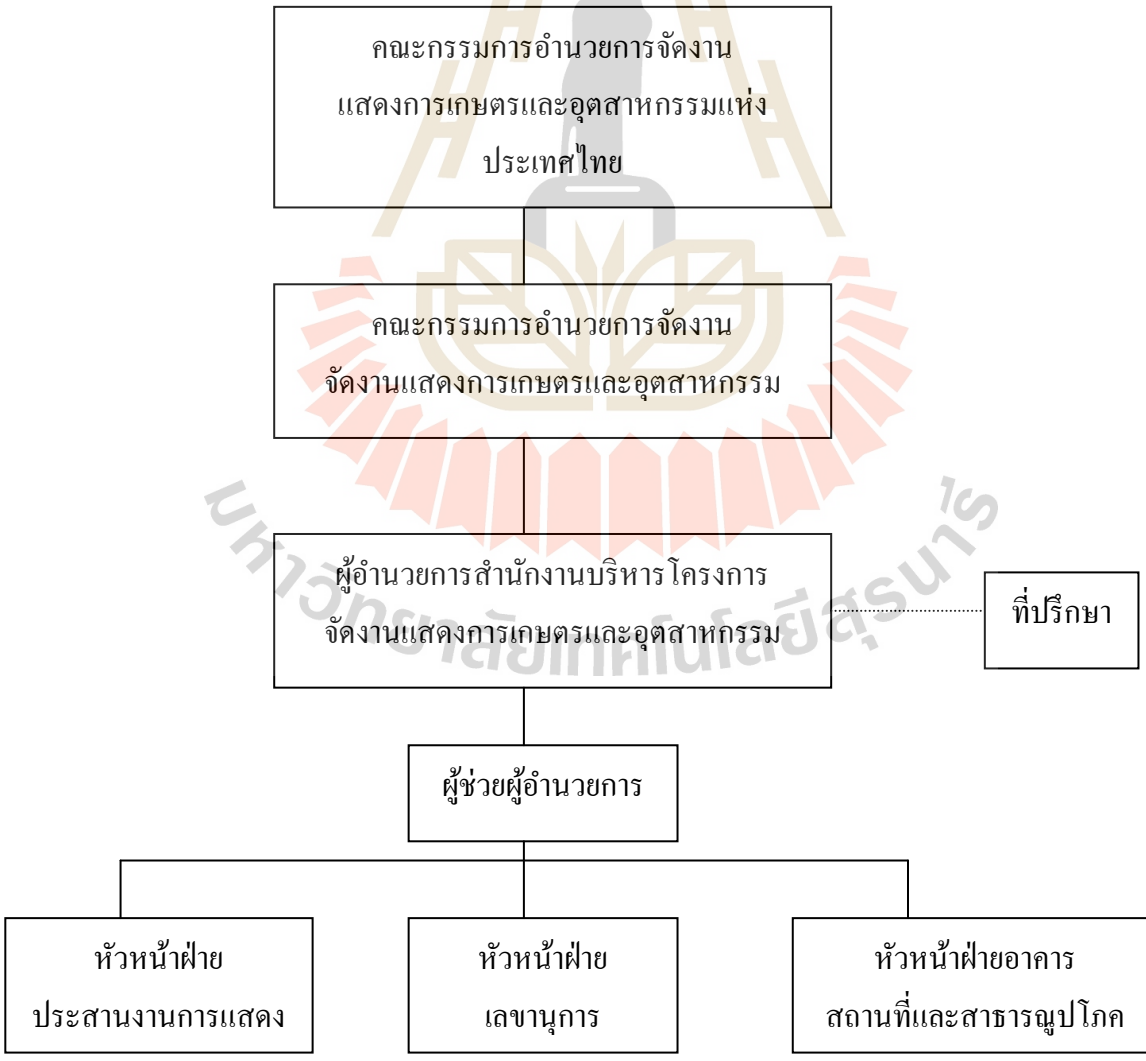
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผนวก 2 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 102/2534

1. โครงสร้างการแบ่งส่วนงาน ของสำนักงานบริหารโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535

2. โครงสร้างการบริหาร ของสำนักงานบริการโครงการจัดงานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม 2535

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

มาตราที่แก้ไข	เหตุผล
ม. 10	- ม. 10 (5) ตัดคำ “ประเทศ” เพราะเป็นความร่วมมือระดับหน่วยงานมากกว่าระดับประเทศ - ม. 10 (6) แก้ไขให้กว้างขึ้น - ม. 10 (4) ตัดข้อความให้กว้างขึ้น วรรค 2 ใช้หลักการเดียวกัน (1)
ม. 11	ไม่แก้ไข การสงวนความเห็นขอตัดวรรคสุดท้าย คณะกรรมาธิการให้คงไว้ เพราะ 1. การตัดออกขาดความสมบูรณ์และความชัดเจน โดยหลักการแล้ว เมื่อเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ รัฐมีพันธะต้องสนับสนุน การบัญญัติไว้เป็นแค่เพียงให้โอกาสได้รับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเมื่อมีความจำเป็น และอำนาจการอนุมัติและกระบวนการขอจัดสรรเป็นของรัฐบาลและรัฐสภาตามกระบวนการปกติ 2. ตรวจสอบกับพระราชบัญญัติหน่วยงานอื่นที่เป็นรัฐวิสาหกิจ เช่น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ก็มีข้อความอย่างเดียวกัน สอบถามเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ และคณะกรรมการกฤษฎีกาต่างมีความเห็นว่าน่าจะคงข้อความไว้ เป็นการบัญญัติที่ถือได้ว่าเป็นบันทัดฐานและถือปฏิบัติมาแล้วไม่มีปัญหา 3. ร่างพระราชบัญญัติที่ผู้สงวนความเห็นได้เสนอก็มีข้อความนี้อยู่ คณะกรรมาธิการเห็นว่าสอดคล้องต้องกันอยู่แล้ว จึงยืนยันตามร่างของคณะกรรมาธิการ
ม. 13	แก้ถ้อยคำให้ถูกต้องเหมาะสม
ม. 14	- ม. 14 (2) ตัดหรือผู้แทน เพื่อให้กรรมาธิการ โดยตำแหน่งมาประชุมเอง หรือมอบผู้บริหารระดับรองได้เท่านั้น - ม. 14 (5) เพิ่มการกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้สอดคล้องกับการเป็นมหาวิทยาลัยในภาคนี้และตัดข้อความ เพื่อให้วินิจฉัยการแต่งตั้งเป็นของรัฐบาล
ม. 15	- ม. 15 (3) ตัดข้อความเพื่อให้ถอดถอนได้ด้วยเหตุอื่นด้วย
ม. 16	- ม. 16 (7) ตัดข้อความ เพราะการจะให้สภาพิจารณาถอดถอนกรรมการกันเองไม่สอดคล้องกับ ม. 15 ซึ่งกำหนดให้อำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนเป็นของรัฐบาล

.

มาตราที่แก้ไข	เหตุผล
ม. 19	- ม. 19 (10) ตัดข้อความ เพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น “ให้คำปรึกษา” คลุมถึง “ข้อแนะนำ” อยู่แล้ว
ม. 22	ตัดข้อความเพราะกำหนดไว้ชัดเจนแล้วใน ม. 16 (7)
ม. 23	เพิ่มข้อความเพื่อให้ชัดเจนและสมบูรณ์ขึ้น
ม. 27	แก้ถ้อยคำเพื่อให้สละสลวยและถูกต้องตามหลักภาษามากยิ่งขึ้น
ม. 28	ตัดข้อความเพราะเกินความจำเป็น
ม. 30	วรรคที่สาม แก้ไขเพื่อให้ผู้บริหารระดับหัวหน้าหน่วยงานมีโอกาสเสนอรองผู้บริหารจะได้ทำงานเป็นทีมได้ วรรคที่สี่ ตัดข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการดำรงตำแหน่งผู้บริหารทุกระดับของ พ.ร.บ. นี้ คือ ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งแต่ไม่จำกัดวาระ เพราะเป็นมหาวิทยาลัยใหม่อยู่ต่างจังหวัด ในระยะแรกอาจขาดแคลนผู้บริหารที่ดี รวมทั้งอำนาจการแต่งตั้งอยู่ที่สภามหาวิทยาลัย จึงน่าจะให้สภามหาวิทยาลัยใช้อำนาจวินิจฉัยมากกว่าจะกำหนดไว้เป็นการตายตัว
ม. 33	ตัดข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับ ม. 14 (1) ม. 15 และ ม. 22 ซึ่งกำหนดให้การแต่งตั้งตำแหน่งเหล่านี้ โดยพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งการดำเนินการและการวินิจฉัยในการเสนอแต่งตั้งเป็นของรัฐบาล หรือรัฐมนตรีว่าการทบวง และคณะรัฐมนตรี ซึ่งไม่น่าจะกำหนดเป็นข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เพิ่มข้อความแทนความที่ตัดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้ง เพื่อเน้นการได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับคณบดี โดยการแต่งตั้งมิใช่การเลือกตั้ง
ม. 35	แก้ไขโดยลดจำนวนวัน เพื่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน
ม. 38	แก้ไขโดยลดจำนวนวัน เพื่อให้สอดคล้องกับ ม. 35 และเพื่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน
ม. 39	แก้ไขข้อความเพื่อให้ชัดเจนสละสลวยและรัดกุมยิ่งขึ้น
ม. 55	แก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขใน ม. 14 ตัดคำ หรือผู้แทน และเพิ่มกรรมการคือ ปลัดกระทรวงการคลัง เพื่อให้องค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัยชั่วคราวสมบูรณ์ขึ้น

.

มาตราที่แก้ไข	เหตุผล
ม. 56	แก้ไขเพื่อแยกสำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสังคม ออกเป็นคนละสำนักวิชา จะทำให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพดีขึ้น ตัดข้อความวรรคท้าย เพราะถ้าการแก้ไขปรับปรุงส่วนงานต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ จะแก้ได้ยากและไม่ทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการจัดตั้ง การรวม การยุบเลิกหน่วยงานดังกล่าว ก็สามารถทำได้ โดยอาศัย ม. 7 ซึ่งบัญญัติให้ทำเป็นข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย โดยประกาศในกิจจานุเบกษาไว้แล้ว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ลำดับเหตุการณ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วัน เดือน ปี	รายละเอียด
มิถุนายน 2526 - กุมภาพันธ์ 2527	มีการเสนอโครงการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดต่างๆ โดยสมาชิกผู้แทนราษฎรและผู้ว่าราชการจังหวัดรวมทั้งสิ้น 18 จังหวัด
28 กุมภาพันธ์ 2527	ทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย” (ที่ 1/2527) ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น “คณะอนุกรรมการพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่” (ที่ 42/2527 ลว. 12 เม.ย. 27) ผลการศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ ชี้ถึงความจำเป็นในการมีมหาวิทยาลัยใหม่ตลอดจนที่ตั้งที่เหมาะสมของมหาวิทยาลัยใหม่ซึ่งรวมถึงจังหวัดนครราชสีมา
9 สิงหาคม 2527	**ทบวงมหาวิทยาลัยส่งเรื่องที่ (ทม 0204/20874) ถึงคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบในหลักการเพื่อดำเนินการต่อไปนี้** 1) การยกฐานะ มศว . วิทยาเขตพิษณุโลก และ วิทยาเขตบางแสนขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ 2) การจัดตั้งวิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดนครราชสีมา 3) การจัดตั้งมหาวิทยาลัยใหม่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช
21 สิงหาคม 2527	คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา และมีมติให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ และระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน นำหลักการไปพิจารณาตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ
กุมภาพันธ์ 2530	รัฐบาล “เปรม 4” เข้ารับตำแหน่งมีร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเข้ามาอีก 15 ฉบับ
21 เมษายน 2530	คณะรัฐมนตรีได้ประชุมและมีมติอนุมัติให้คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ และระเบียบบริหารราชการแผ่นดินยืดเวลาการเสนอผลการพิจารณาออกไปถึงวันที่ 30 กันยายน 2530
สิงหาคม 2531	รัฐบาลชาติชาย ชุณหะวัณ เข้ารับตำแหน่ง

วัน เดือน ปี	รายละเอียด
2 กันยายน 2531	ทบวงมหาวิทยาลัยทำหนังสือด่วนที่สุดเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไปนี้ 1) จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารี สังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งดำเนินการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป 2) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี
23 กันยายน 2531	คณะรัฐมนตรีมีมติ 1) อนุมัติให้จัดตั้งวิทยาลัยสุรนารีสังกัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งดำเนินการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศต่อไป 2) อนุมัติให้แต่งตั้ง “คณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี” ตามองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ
23 กันยายน 2531	**ทบวงมหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี เพื่อศึกษาข้อมูลและจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัย**
30 กันยายน 2531	การประชุมครั้งแรกของคณะกรรมการฯ มีมติดังนี้ 1) ให้ทำการโอนงานโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น มาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย 2) ดำเนินการขอพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 3) โอนเงินงบประมาณประจำปี 2532 จำนวน 8,195,600 บาท จากมหาวิทยาลัยขอนแก่นมาอยู่ภายใต้โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย 4) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการการจัดทำโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสุรนารี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

วัน เดือน ปี	รายละเอียด
27 มีนาคม 2532	ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยลงนามในบันทึก เสนอโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีต่อรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยมีสาระสำคัญ ได้แก่ 1) ขอใช้ชื่อว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 2) กำหนดฐานะและรูปแบบเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ประเภทวิสาหกิจที่บริหารงานแบบธุรกิจที่ไม่มุ่งหาผลกำไร ตอบสนองนโยบายของรัฐได้เต็มที่ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย 3) บุคลากรมีฐานะเป็นพนักงานของรัฐ ไม่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน และมหาวิทยาลัยควรมีระบบบริหารงานบุคคลที่เป็นอิสระจากระบบราชการ 4) มุ่งเน้นผลิตบุคลากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหลัก
31 มีนาคม 2532	**ทบวงมหาวิทยาลัยส่งโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ** 1) โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 2) ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. ..... ให้สภาผู้แทนราษฎร 3) ขออนุมัติในหลักการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้ในช่วง 10 ปีแรก นับแต่การก่อตั้งโดยถือว่าเป็นปฏิบัติราชการ
8 เมษายน 2532	การประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจร ณ จังหวัดขอนแก่น มีมติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้แก่ 1) รับหลักการร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ..... และให้ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาโดยด่วนต่อไป 2) เห็นชอบในหลักการการดำเนินงานโครงการจัดตั้งฯ ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ

วัน เดือน ปี	รายละเอียด
13 กรกฎาคม 2532	ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. ..... เข้าสู่การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 17/2532 (สมัยสามัญ) โดยที่ประชุมมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. ..... โดยถือร่างคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณาตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา
23 มีนาคม 2533	ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นประธานประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำงานที่ทำการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
29 มิถุนายน 2533	สมาชิกวุฒิสภา มีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. .....
27 กรกฎาคม 2533	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. 2533 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 กรกฎาคม 2533 (ประกาศเป็นราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) หน้า 93 เล่ม 107 ตอนที่ 131 วันที่ 29 กรกฎาคม พุทธศักราช 2533)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ทศวรรษแรกของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลแห่งแรกของประเทศไทย

ผู้วิจัย : ดร.อมรวิชช์ นาครทรรพ

ผู้ช่วยวิจัย : นางสาวจุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์
นางสาวพัชรา เอี่ยมกิจการ
นางสาวอุทุมพร อินทจักร์

ประสานและตรวจสอบ : นายศราวุธ ป้อมสินทรัพย์
นางนงเยาว์ สุคำภา
นางพรทิพย์ สถิตย์พิทยายุทธ์
นางสาวจุไรรัตน์ วิสัยดี
นายสมจิต มณีวงศ์

รูปเล่มและปก : นางมนัสวี บรรลือทรัพย์

จำนวน : 1,000 เล่ม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี